

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Katedra občanského práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Manželství osob stejného pohlaví z pohledu české právní úpravy a
jejích navrhovaných změn**

Zpracovala:

Bc. Denisa Kotroušová

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Plzeň, 2020

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Denisa KOTROUŠOVÁ
Osobní číslo:	R15M0152P
Studijní program:	M6805 Právo a právní věda
Studijní obor:	Právo
Téma práce:	Manželství osob stejného pohlaví z pohledu české právní úpravy a jejích navrhovaných změn
Zadávací katedra:	Katedra občanského práva

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Aktuální právní úprava registrovaného partnerství a manželství
3. Vzájemné porovnání obou institutů
4. Novela ObčZ, novela LZPS
5. Komparace se zahraničními právními úpravami
6. Odlišné řešení nerovných práv
7. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz příloha

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.**
Katedra občanského práva

Datum zadání diplomové práce: **30. ledna 2019**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2020**

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
pověřená osoba

V Plzni dne 1. července 2019

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, duben 2020

Bc. Denisa Kotroušová

Poděkování

Tímto bych ráda na prvním místě poděkovala JUDr. Jindřichu Psutkovi, Ph. D. za cenné a podnětné rady a připomínky, jakož i za ochotu a podporu při konzultacích a v průběhu celého zpracovávání práce.

Současně bych ráda poděkovala i všem, kteří mi pomohli s realizací dotazníkového šetření, zejména JUDr. Simoně Stočesové, Ph. D., LL.M. a JUDr. Tomáši Pezlovi, a dále též své sestřenici a rodičům.

Obsah

Seznam zkratk

Úvod.....	1
1 Aktuální právní úprava manželství a registrovaného partnerství	3
1. 1 Obecné vymezení forem soužití mezi lidmi.....	3
1. 2 Právní úprava manželství v České Republice	7
1. 2. 1 Stručný historický exkurz	7
1. 2. 2 Platná právní úprava	11
1. 2. 2. 1 <i>Pojem a účel manželství; vznik manželství</i>	11
1. 2. 2. 2 <i>Překážky manželství, zdánlivé a neplatné manželství</i>	13
1. 2. 2. 3 <i>Práva a povinnosti manželů osobní povahy</i>	15
1. 2. 2. 4 <i>Práva a povinnosti manželů majetkové povahy</i>	15
1. 2. 2. 5 <i>Ostatní práva a povinnosti manželů</i>	18
1. 2. 2. 6 <i>Zánik a následky zániku manželství</i>	19
1. 3 Právní úprava registrovaného partnerství v České republice	21
1. 3. 1 Historie registrovaného partnerství	21
1. 3. 2 Platná právní úprava.....	23
1. 3. 2. 1 <i>Obecná východiska</i>	23
1. 3. 2. 2 <i>Vznik a zánik registrovaného partnerství</i>	24
1. 3. 2. 3 <i>Práva a povinnosti partnerů (ZRegP)</i>	28
1. 3. 2. 4 <i>Další práva a povinnosti partnerů</i>	29
2 Vzájemné porovnání obou institutů.....	31
2. 1 Vznik, překážky, neplatnost a zdánlivost manželství vs. registrovaného partnerství.....	31
2. 2 Majetková práva a povinnosti manželů vs. partnerů	32
2. 3 Ostatní práva a povinnosti manželů vs. partnerů.....	36
2. 4 Práva a povinnosti týkající se dětí v manželství vs. registrovaném partnerství.....	37
2. 4. 1 Práva a povinnosti plynoucí ze vztahu rodič - dítě.....	37
2. 4. 2 Specifická práva a povinnosti manželů k různým „kategoriím“ dětí s nimi žijících	39
2. 5 Zánik a následky zániku manželství vs. registrovaného partnerství.....	43
2. 6 Úvaha nad podstatou rozdílů	44
3 Novela občanského zákoníku; novela Listiny základních práv a svobod..	46
3. 1 Novela občanského zákoníku.....	46

3. 1. 1	Obecné informace o novele ObčZ a o aktuálním stavu legislativního procesu.....	46
3. 1. 2	Pozitivní přínos novely ObčZ	52
3. 2	Kritická reflexe novely občanského zákoníku	53
3. 2. 1	Obecná východiska; úvahy nad konceptem manželství.....	53
3. 2. 2	Úvaha nad „nedůstojností“ registrovaného partnerství.....	55
3. 2. 3	Otázka osvojení aneb Lze jej ztotožnit s „právem na dítě“?	57
3. 2. 3. 1	Úvodní poznámky; pojem „právo na dítě“	57
3. 2. 3. 2	Účel, principy a podmínky osvojení	59
3. 2. 3. 3	Nepravé osvojení a „právo na dítě“	61
3. 2. 4	Důsledky týkající se asistované reprodukce a právních poměrů z ní vzniklých.....	62
3. 2. 4. 1	Úvodní poznámky; umělé oplodnění dle ZSZSl.....	62
3. 2. 4. 2	Alternativní forma umělého oplodnění mimo ZSZSl.....	64
3. 2. 4. 3	Vliv přijetí novely ObčZ.....	65
3. 2. 5	Vznik dvou (a více) kategorií manželství	66
3. 2. 5. 1	Rozlišování při vzniku statusového poměru k dětem	66
3. 2. 5. 2	Rozlišování ve formě sňatku.....	68
3. 2. 6	Následné kroky a souvislosti.....	69
3. 2. 6. 1	Asistovaná reprodukce bez souhlasu muže	69
3. 2. 6. 2	Náhradní mateřství.....	71
3. 2. 6. 3	Stejnopohlavní domněnky rodičovství	72
3. 2. 7	Otázky z oblasti (zejména) matriční	74
3. 2. 8	Shrnutí kritické reflexe	75
3. 3	Novela Listiny základních práv a svobod	76
3. 3. 1	Obecné informace o novele LZPS a o aktuálním stavu legislativního procesu.....	76
3. 3. 2	Pozitiva a negativa novely LZPS	78
4	Komparace s vybranými zahraničními úpravami	83
4. 1	Obecně k formám svazků párů stejného pohlaví v jiných státech.....	83
4. 2	Slovensko	84
4. 3	Maďarsko a Chorvatsko.....	85
4. 4	Francie.....	86
4. 5	Rakousko.....	87
5	Odlišné řešení nerovných práv	89
5. 1	Úvodní poznámky; postoj veřejnosti k otázce řešení rozdílů	89
5. 2	Historické a nerealizované novely ZRegP	91

5. 3 Změna v institutu registrovaného partnerství de lege ferenda	93
Závěr.....	96
Resumé.....	98
Přílohy	100
Část A – dotazníkové šetření	100
Příloha č. 1 – vzor dotazníku.....	100
Příloha č. 2 – výsledky dotazníkového šetření, které se uskutečnilo od 27. 11. do 30. 12. 2019	105
Část B – průzkum mezi registrujícími matričními úřady.....	116
Příloha č. 3 – vzor žádosti o poskytnutí informace dle zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů	116
Příloha č. 4 – přehled odpovědí jednotlivých registrujících matričních úřadů na žádost o poskytnutí informace poskytnutých v období od 9. 9. do 29. 10. 2019.	117
Příloha č. 5 – souhrn odpovědí na žádosti o poskytnutí informací v podobě tabulek a grafů	131
Část C (příloha č. 6) – Tabulka s přehledem právních úprav ve věci soužití osob stejného pohlaví ve státech Evropy a Turecku ke dni 1. 3. 2020.....	133
Seznam použitých zdrojů.....	135

Seznam zkratek

AV ČR, v.v.i.	Akademie věd České republiky, veřejná výzkumná instituce
BGH	Bundesgerichtshof (německý spolkový ústavní soud)
CírkZ	zák. č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů
CVVM	Centrum pro výzkum veřejného mínění
ČR	Česká republika
DůchPoj	zák. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
ObčZ	zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
EÚLP	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, vyhlášená sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.
LZPS	usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
MatZ	zák. č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
OZ 1964	zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013
OZO	zák. č. 946/1811 Sb. zák. soud., obecný zákoník občanský
SJM	společné jmění manželů
SLDB	sčítání lidu, domů a bytů

SprPopl	zák. č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
TrŘ	zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
TrZ	zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ÚoPD	Úmluva o právech dítěte, vyhlášená sdělením Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb.
VfGH	Verfassungsgerichtshof (rakouský ústavní soud)
ZOR	zák. č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění účinném do 31. 12. 2013
ZP	zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
ZPR	zák. č. 265/1949 Sb., o právu rodinném
ZRegP	zák. č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
ZŘS	zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů
ZStSP	zák. č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů
ZSZSI	zák. č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Tato diplomová práce se věnuje problematice manželství osob stejného pohlaví. Důvodem, který mne vedl ke zvolení tohoto tématu, byla zejména jeho aktuálnost, neboť vážnější společenská i politická diskuse podložená příslušným návrhem novely občanského zákoníku ohledně manželství osob stejného pohlaví probíhá již od poloviny roku 2018, přičemž ani dnes není zcela jasné, zda bude tento návrh přijat. Otázka, zda by institut manželství měl být rozšířen i pro označení formalizovaných svazků párů osob stejného pohlaví, je, zdá se otázkou značně citlivou, a to jak pro zastánce manželství osob stejného pohlaví, tak pro jeho odpůrce.

Ve své diplomové práci se snažím pojmut problematiku manželství osob stejného pohlaví v České republice širěji a komplexněji, než jen pouhým popisem novely občanského zákoníku. Mým cílem je zodpovědět následující otázky:

- a) Existuje v současné české právní úpravě nerovnost v postavení, právech a povinnostech mezi formalizovanými svazky osob stejného a opačného pohlaví (tj. mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím)?
- b) Pokud v postavení obou skupin osob nerovnost existuje, zda a případně jak by měla být vyrovnána? Respektive je novela občanského zákoníku, která míní legalizovat manželství osob stejného pohlaví, jediným řešením, či zda by nerovnost mohla být odstraněna i jinými způsoby a pokud ano, jakými?
- c) Jaká jsou pozitiva a negativa obou v současné době předložených novel (tedy novely občanského zákoníku a novely Listiny základních práv a svobod)?

K zodpovězení výše uvedených otázek jsou nejprve v úvodu práce podrobně popsány instituty manželství a registrovaného partnerství, jako formy právem uznaných svazků osob opačného a stejného pohlaví. Oba instituty jsou následně vzájemně porovnány s cílem zjistit, zda a případně v jakých konkrétních oblastech se liší, a zda zjištěné odlišnosti působí nerovnost v postavení párů osob stejného pohlaví oproti párům osob opačného pohlaví. V další části práce jsou představeny jak novela občanského zákoníku, tak novela Listiny základních práv a svobod předložená současně s novelou občanského zákoníku a sledující opačný cíl - tedy zakotvení ústavní definice manželství jako svazku muže a ženy. Obě

novely, a zejména pak novela občanského zákoníku, jsou podrobeny kritickému zhodnocení, kdy je poukázáno na jejich negativa a nejasná místa. I kritické zhodnocení obou novel lze považovat za důležité, neboť zejména v případě novely občanského zákoníku a zásadní změny, kterou by měla v chápání tradičního institutu manželství přinést, je nezbytné (nejen) z právního hlediska posoudit veškeré její aspekty a dopady, včetně těch negativních. V předposlední kapitole jsou z komparativního pohledu přiblíženy právní úpravy svazků párů osob stejného pohlaví ve vybraných evropských státech. Poslední kapitola se *de lege ferenda* zabývá úvahou, zda by nerovnost v právech a povinnostech párů osob stejného pohlaví oproti párům osob opačného pohlaví mohla být řešena i jiným způsobem, než jen legalizací manželství osob stejného pohlaví, a pokud ano, jakým. Závěrem jsou shrnuty dílčí závěry, k nimž jsem v průběhu zpracovávání práce dospěla, a odpovědi na v úvodu položené otázky.

1 Aktuální právní úprava manželství a registrovaného partnerství

1.1 Obecné vymezení forem soužití mezi lidmi

Manželství i registrované partnerství jsou určité právem reflektované formy mezilidského soužití. Aby bylo možno tyto instituty popsat a vzájemně porovnat, je nezbytné nejprve přiblížit širší rámec různých, dnes existujících právem upravených i neupravených forem soužití mezi lidmi. Podle stupně formalizace příslušného svazku lze hovořit od nejméně po nejvíce formalizovaný svazek o kohabitaci, registrovaném partnerství a manželství. Uvedené formy soužití lze dále dělit i z pohledu, zda jsou přístupné univerzálně, nebo jen osobám opačného či stejného pohlaví.

První formou soužití, která není omezena co do pohlaví osob v ní žijících - jedná se tedy o univerzální formu soužití - je kohabitace či nesezdané soužití.¹ Jde o faktické soužití dvou osob, které sdílejí společnou domácnost a mají mezi sebou vztah podobný vztahu mezi manžely, avšak neuzavřely ani manželství ani registrované partnerství.² Byť i kohabituující osoby v rámci tohoto svazku požívají určitých práv a povinností, mají jich podstatně méně, než osoby v jiných typech soužití. Z hlediska právní úpravy kohabitace v různých státech Evropy lze vysledovat několik přístupů: zaprvé státy, které vymezují legální definici kohabitace a upravují práva a povinnosti spolužijících osob; zadruhé státy, které kohabitaci přímo nedefinují, nicméně zachovávají k ní liberální přístup a umožňují jednotlivá práva a povinnosti ošetřit smluvně; a zatřetí státy, které se k tomuto svazku staví negativně.³ Česká republika se řadí ke státům druhé skupiny, když nesezdané soužití přímo neupravuje, ale určitá práva druhům a družkám (spolužijícím osobám) poskytuje. Jako příklad lze uvést práva plynoucí z postavení osoby blízké, splní-li další podmínky z § 22 odst. 1 občanského zákoníku;⁴ postavení vzájemných zákonných dědiců ve druhé dědické třídě, žili-li ve společné domácnosti nejméně po dobu jednoho roku před smrtí některého

¹ ELISCHER, D. Alternativní formy soužití a registrované partnerství v širších souvislostech. In: MELZER, F. TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. Praha: Leges, 2016, s. 823 (dále citováno jen jako „MELZER, F. TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. 2016.“).

² Glossary: Consensual Union. In: *eurostat Statistics Explained* [online]. [cit. 27. 11. 2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Consensual_union.

³ ONDŘEJOVÁ, E. Kohabitace v Evropě. In: *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 16. 9. 2015 [cit. 27. 11. 2019]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/kohabitace-v-evrope?browser=mobi>.

⁴ Zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ObčZ“).

z nich a pozůstalý druh pečoval o společnou domácnost či byl odkázán výživou na zůstavitele;⁵ přechod nájmu bytu se souhlasem pronajímatele na druhu nájemce, pokud s ním žil ke dni jeho smrti a nemá vlastní byt;⁶ či právo (a zároveň povinnost) podílet se na výchově a péči o dítě svého druhu či družky, žije-li s dítětem v rodinné domácnosti.⁷ Počet nesezdaných soužití v České republice představoval v roce 2011 dle údajů získaných z posledního sčítání lidu 234 346 tzv. *faktických manželství* a 4056 tzv. *faktických partnerství*.^{8,9}

Druhou formou soužití je registrované partnerství, které je formalizovaným svazkem dvou osob většinou stejného pohlaví (výjimku představuje například nizozemská právní úprava z roku 1998).¹⁰ Co do obsahu práv a povinností se registrovaná partnerství liší podle států, v jejichž právní úpravě jsou obsažena. Některá jsou v tomto ohledu téměř totožná s manželstvím (např. životní partnerství dle chorvatské právní úpravy), jiná mají rozsah práv a povinností oproti manželství užší.¹¹ Registrované partnerství reflektuje ve své judikatuře i Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“), podle něhož jsou státy povinny umožnit párům osob stejného pohlaví přeměnit jejich neformální soužití ve formální svazek s určitými zaručenými právy a povinnostmi - ačkoli ne nutně v podobě manželství. K tomuto závěru ESLP dospěl v několika rozhodnutích, např. ve věci *Vallianatos a ostatní v. Řecko*, kde judikoval, že ačkoli v dané otázce napříč členskými státy Rady Evropy neexistuje společný přístup, nelze přehlížet určitý rozvíjející se trend právního uznání vztahů osob stejného pohlaví, ať již v podobě manželství či registrovaného partnerství.¹² Na tyto závěry ESLP navázal v dalším rozhodnutí *Oliari a ostatní v. Itálie*,¹³ kde stav,

---

⁵ § 1636 odst. 1 ObčZ.

⁶ § 2279 odst. 1, 2 ObčZ.

⁷ § 885 ObčZ.

⁸ Termíny „faktické manželství“ a „faktické partnerství“ je dle Metodiky SLDB 2011 označována „*hospodařící domácnost, kterou tvoří osoby žijící v neformálním soužití, které toto soužití deklarovaly na sčítacím formuláři za byt, bez ohledu na jejich skutečný rodinný stav.*“ Více viz Metodika SLDB 2011. In: *Český statistický úřad* [online]. [cit. 27. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/metodika-sldb-2011>.

⁹ Tab. 550 Hospodařící domácnosti podle počtu členů a podle typu hospodařící domácnosti a způsobu bydlení. In: *Český statistický úřad* [online]. 14. 6. 2011 [cit. 28. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/staticke/data/2000013/CR/SPCR550.pdf>.

¹⁰ ELISCHER, D. *Alternativní formy soužití a registrované partnerství v širších souvislostech*. In: MELZER, F. TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. 2016, s. 819.

¹¹ *Ibid.*, s. 819 – 820.

¹² Stížnosti č. 29381/09 a č. 32684/09, *Vallianatos a ostatní v. Řecko*, ze dne 7. 11. 2013.

¹³ Stížnosti č. 18766/11 a č. 36030/11, *Oliari a ostatní v. Itálie*, ze dne 21. 7. 2015.

v němž stát odpírá uzavření formalizovaného svazku osobám stejného pohlaví společně žijícím ve stabilním *de facto* svazku, označil za nesplnění pozitivního závazku státu zajistit stěžovatelům respektování práva na ochranu soukromého a rodinného života.¹⁴ Nicméně ani skutečnost, že by jeden z členských států zůstal se svou právní úpravou mezi ostatními osamocen, nemusí nutně znamenat rozpor s EÚLP, pokud dotčený stát předloží přesvědčivé a závažné důvody ospravedlňující odlišné zacházení s páry osob stejného pohlaví,¹⁵ k čemuž však ani v jednom ze shora naznačených případů nedošlo.

Třetí formou soužití mezi lidmi je manželství, které v porovnání s předchozími poskytuje nejširší rámec práv a povinností, a současně je svazkem právem plně reflektovaným a chráněným. Co do rozsahu práv a povinností samozřejmě existují odchylky napříč jednotlivými státy Evropy, nicméně v základu se jednotlivé právní úpravy vždy shodují na tom, že: do manželství mohou vstoupit jen dvě osoby po dosažení určitého věku; manželství lze rozvést; manželé mohou osvojit dítě; mezi manžely vzniká zákonný manželský majetkový režim, který lze v určitém rozsahu smluvně modifikovat; manželé mají vůči sobě vzájemnou vyživovací povinnost; určité vzájemné povinnosti vůči sobě mají i rozvedení manželé; manželům jsou poskytovány sociální a daňové výhody.¹⁶ V rámci manželství lze rozlišovat státy, které umožňují uzavírat manželství jen osobám opačného pohlaví (např. Slovensko, Itálie či Česká republika), a státy, v nichž mohou manželství uzavřít i dvě osoby stejného pohlaví (např. Nizozemí, Německo, Rakousko či Švédsko). Otázka, zda stát umožní vstupovat do manželství jen osobám opačného pohlaví, či zda manželství rozšíří i na osoby stejného pohlaví, je ponechána na uvážení každého státu. K tomuto závěru opakovaně dospěl ESLP, který zejména v rozsudku *Schalk a Kopf v. Rakousko* uvedl, že jsou to národní instituce, které jsou nejlépe povolány k tomu rozhodovat o společenských otázkách, a že čl. 12 EÚLP¹⁷ nepředstavuje závazek členských

¹⁴ Srov. čl. 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, vyhlášené sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb. (dále jen „EÚLP“).

¹⁵ Stížnosti č. 18766/11 a č. 36030/11, *Oliari a ostatní v. Itálie*, ze dne 21. 7. 2015.

¹⁶ KORNEL, M., ZATLOUKALOVÁ, L. Quo Vadis Marriage? In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. Brno: Masaryk University, 2019, s. 72 [cit. 15. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.dnyprava.cz/dokumenty/48690>. (dále citováno jen jako „KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online].“).

¹⁷ Čl. 12 EÚLP: „Muži a ženy, způsobilí věkem k uzavření manželství, mají právo uzavřít manželství a založit rodinu v souladu s vnitrostátními zákony, které upravují výkon tohoto práva.“

států umožnit párům osob stejného pohlaví uzavírat manželství.¹⁸ Vedle zmíněných forem soužití lze vymezit i čtvrtou, specifickou formu soužití existující ve Francii, označovanou jako PACS (*Pacte civil de solidarité*),¹⁹ o které bude podrobněji pojednáno v podkapitole 4. 4.

Na závěr úvodní podkapitoly je nutné alespoň v obecné rovině vymezit i pojem „rodina“, který je s různými formami mezilidského soužití neoddelitelně spjat. Přesná zákonná definice *rodiny* neexistuje, neboť jde o pojem neustále se v čase a společenských souvislostech vyvíjející, který by mohl být legální definicí podstatně zúžen. Úpravě rodinných vztahů (tj. vztahů mezi členy *rodiny*) a jejich postavení se věnuje rodinné právo, zejména občanský zákoník v části druhé. Z pohledu občanského zákoníku upravujícího rodinné vztahy lze vyčíst, že *rodina* je vždy chápána jako společenství fyzických osob bez právní subjektivity sdílejících společný životní prostor (např. společnou domácnost), mezi nimiž existují příbuzenské, příp. švagrovské vazby.²⁰ Obdobně chápe pojem *rodina* i Ústavní soud, který ji v nálezu sp. zn. II. ÚS 568/2006 ze dne 20. 2. 2007 charakterizoval jako „společenství blízkých osob, mezi nimiž existují úzké vazby příbuzenské, psychosociální, emoční, ekonomické a další“, kdy i přesto, že *rodina* je pojmem v sociální realitě velmi proměnlivým, tvoří biologické pouto příbuzenství mezi jejími členy tradičně její základ. Současně však připustil, že obdobné ochrany mohou požívat i společenství osob žijících mimo manželství či vzájemně nepříbuzných, pokud mezi nimi existují uvedené úzké vazby.²¹ Vzhledem ke shora uvedeným vymezením tak lze *rodinu* v nejzákladnějším pojetí vnímat jako společenskou jednotku tvořenou manžely a jejich společnými dětmi, v širším pojetí též osobami v dalším příbuzenském a švagrovském poměru, osobami osvojenými, nesezdanými páry s dětmi, jedním rodičem a dítětem, či případně registrovanými partnery.

K otázce, zda dvě osoby stejného pohlaví žijící ve stabilním svazku, tvoří rodinu a mají právo na ochranu soukromého a rodinného života, se opakovaně vyjadřoval i ESLP, jehož přístup se měnil od pouhého přiznání ochrany

---

¹⁸ Stížnost č. 30141/04, *Schalk a Kopf v. Rakousko*, ze dne 22. 11. 2010.

¹⁹ „Smlouva o občanské solidaritě“.

²⁰ Např. § 704 odst. 2 ObčZ ve spojení s § 700 odst. 1 ObčZ hovoří o předkupním právu *člena rodiny* zúčastněného na provozu rodinného závodu, přičemž osobou zúčastněnou na provozu rodinného závodu mohou být jen manželé, jejich příbuzní do třetího stupně či osoby s nimi sešvagřené do druhého stupně.

²¹ Nález Ústavního soudu ze dne 20. 2. 2007, sp. zn. II. ÚS 568/2006 (N 33/44 SbNU 399).

soukromého a nikoli rodinného života (rozhodnutí ve věci *Mata Estevez v. Španělsko*),²² přes přiznání existence rodinného života (rozhodnutí ve věci *Schalk a Kopf v. Rakousko*),²³ až po výslovné dovození povinnosti státu poskytnout i těmto vztahům potřebnou ochranu (rozhodnutí ve věci *Oliari a ostatní v. Itálie*).²⁴

Obdobné názory na pojetí *rodiny* se vyskytují i ve společnosti: z dotazníkového šetření, v němž byli respondenti dotazováni mimo jiné na otázku, co pro ně znamená pojem *rodina*, vyplývá, že většina dotázaných se názorově shodne s výše podanou definicí, neboť *rodinu* vnímá v základu jako rodiče a děti, příp. též širší příbuzné. Nikoli nepatrná část respondentů pak uvedla, že *rodinu* vnímá jako veškeré osoby bez ohledu na pohlaví, s nimiž je pojí blízké citové vazby (např. i stejnopohlavní pár s dítětem). Poslední, vcelku početná skupina respondentů vnímala *rodinu* v ryze abstraktním duchu (např. jako „zázemí“, „bezpečí“, „vzájemnou podporu“ či „nejdůležitější věc v životě“).²⁵

1.2 Právní úprava manželství v České republice

1.2.1 Stručný historický exkurz

Manželství je tradičním institutem s historií sahající bezmála do doby antické. V římském právu bylo rozlišováno několik typů manželství, které se postupem doby vyvíjely - např. původní tzv. přísné manželství (*matrimonium cum in manu conventione*), bylo doplněno a následně i nahrazeno tzv. volným manželstvím (*matrimonium sine in manu conventione*).²⁶ Úprava římského práva významně ovlivnila pojetí manželství v křesťanství a kanonickém právu (např. v podobě zásady monogamie).²⁷ V Českých zemích byla prvním zásadním zásahem světské moci na podporu křesťanského manželství Dekreta Břetislavova (1039), která obsahovala zásady monogamie a nerozlučitelnosti manželství, a současně

²² Stížnost č. 56501/00, *Mata Estevez v. Španělsko*, rozsudek z 10. 5. 2001.

²³ Stížnost č. 30141/04, *Schalk a Kopf v. Rakousko*, ze dne 22. 11. 2010.

²⁴ Stížnosti č. 18766/11 a č. 36030/11, *Oliari a ostatní v. Itálie*, ze dne 21. 7. 2015.

²⁵ KOTROUŠOVÁ, D. *Dotazník k diplomové práci (výsledky průzkumu)*, 2019. Dotazníkové šetření probíhalo od 27. 11. do 30. 12. 2019 v elektronické i tištěné podobě. Konkrétní výsledky v podobě grafů, včetně zadání dotazníku, jsou obsaženy v příloze č. 2 této práce.

²⁶ Současně zde bylo podstatným znakem manželství i tzv. *affectio maritalis* („*vůle muže vzít si ženu a mít ji jako manželku a matku legitimních dětí*“). Viz KINCL, J., URFUS, V., SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 133 - 135.

²⁷ JANIŠ, D., JANIŠOVÁ, J. Manželství v historických souvislostech. Právní úprava uzavírání manželství v českých zemích ve středověku a raném novověku (Normy a praxe moravského zemského práva). In: ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O. a kol. *Manželství*. Praha: Leges, 2014, s. 22 – 23 (dále citováno jen jako „ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O. a kol. *Manželství*. 2014.“).

rozhodování manželských sporů přenechávala církevním soudům.²⁸ Základním principem i podmínkou platného uzavření manželství podle kanonického práva byl oboustranný svobodný souhlas snoubenců.²⁹ Samotnému sňatku předcházelo několik dalších kroků včetně zasnub či trojnásobných ohlášek v kostele, jejichž cílem bylo zjistit případné překážky manželství.³⁰ Manželství bylo považováno za svátost a jako takové bylo nerozlučitelné, kromě situace, kdy ještě nebylo konzumováno (tj. nedošlo k manželské souloži), v níž jej bylo možno zrušit papežským dispensem, či vstupem jednoho z manželů do kláštera. Po konzumaci manželství byla v zásadě možná jen odluka od stolu a lože, která na trvání manželství neměla vliv.³¹ Vedle kanonického práva ve středověku upravovalo určité aspekty (zejména majetkové) manželství též právo zemské a městské.³²

Podstatných změn doznala úprava manželství za vlády Josefa II. (1780 – 1790), zejména v podobě Manželského patentu (1783), kterým byla provedena sekularizace manželského práva, a manželské spory byly odňaty církevním soudům. Manželství již nebylo pojímáno jako svátost, nýbrž jako občanská smlouva, ačkoli pro jeho uzavření i nadále platila církevní forma sňatku.³³ S výjimkou v zásadě nerozlučitelného manželství katolíků mohlo být manželství nově též ukončeno rozvodem či rozlukou. Při *rozvodu* zanikala pouze práva a povinnosti z manželského soužití, při *rozluce* zanikalo manželství jako takové a bylo možno uzavřít nový sňatek.³⁴

V roce 1811 byl přijat na svou dobu velmi pokrokový Obecný občanský zákoník,³⁵ který na našem území platil bezmála 150 let.³⁶ Manželství bylo dle § 44 OZO zakládáno smlouvou, jeho účelem bylo žít v nerozlučném společenství,

---

²⁸ VOJÁČEK, L., SCHELLE, K., KNOLL, V. *České právní dějiny*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 147 (dále citováno jen jako „VOJÁČEK, L., SCHELLE, K., KNOLL, V. *České právní dějiny*. 2008.“).

²⁹ JANIŠ, D., JANIŠOVÁ, J. *Manželství v historických souvislostech. Právní úprava uzavírání manželství v českých zemích ve středověku a raném novověku (Normy a praxe moravského zemského práva)*. In: ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O. a kol. *Manželství*. 2014, s. 23, 28.

³⁰ VOJÁČEK, L., SCHELLE, K., KNOLL, V. *České právní dějiny*. 2008, s. 147.

³¹ *Ibid.*, 147 – 148.

³² JANIŠ, D., JANIŠOVÁ, J. *Manželství v historických souvislostech. Právní úprava uzavírání manželství v českých zemích ve středověku a raném novověku (Normy a praxe moravského zemského práva)*. In: ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O. a kol. *Manželství*. 2014, s. 33.

³³ SPÁČIL, O. *Manželství v historických souvislostech. Manželství v době osvícenského absolutismu*. In: ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O. a kol. *Manželství*. 2014, s. 61 – 63.

³⁴ *Ibid.*, s. 68.

³⁵ Zák. č. 946/1811 Sb. zák. soud., obecný zákoník občanský (dále jen „OZO“).

³⁶ Jeho poslední část byla zrušena roku 1965. Viz BRYXOVÁ, V. *Vývoj právní úpravy uzavírání manželství a vztahů mezi manžely od O. Z. O. po současnost*. In: ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O. a kol. *Manželství*. 2014, s. 70.

plodit děti, vychovávat je a poskytovat si vzájemnou pomoc. Vedle pojmu manželství upravoval OZO též pojem zasnoubení (které však nemělo právní následky);³⁷ trojnásobné ohlášky, bez jejichž provedení bylo manželství neplatné;³⁸ a dále široký okruh překážek manželství (např. příbuzenství, existující manželství, švagrovství, cizoložství, či odlišná náboženská vyznání snoubenců).³⁹ Některé osoby potřebovaly k uzavření manželství souhlas další osoby, jiné jej uzavřít nesměly vůbec.⁴⁰ Vedle vzniku a překážek manželství upravoval OZO i majetkové otázky mezi manžely (např. manželské smlouvy, jitrní dar či věno). Manželství bylo možno ukončit buď zcela (rozlukou), nebo částečně (rozvodem od stolu a lože, kdy zanikala pouze povinnost společně žít).⁴¹

Po vzniku samostatného Československa byl na základě recepční normy (zák. č. 11/1918 Sb. z. a n.) do právního rádu přejat též OZO. V otázkách manželství v něm došlo k několika změnám, které byly provedeny tzv. manželskou novelou (zák. č. 320/1919 Sb. z. a n., kterým se mění ustanovení občanského práva o obřadnostech smlouvy manželské, o rozluce a o překážkách manželských). Zásadními změnami čítaly povolení rozluky i pro katolická manželství, zavedení volitelné formy sňatku (církevní či civilní) pro celé území a úpravu důvodů, z nichž bylo možno žádat rozlukou manželství.⁴² V roce 1937 byl vypracován vládní návrh občanského zákoníku, který měl zahrnovat i novou úpravu manželského práva (např. pouze civilní sňatek), nicméně k jeho přijetí vzhledem k nadcházejícím událostem nedošlo.⁴³

Po druhé světové válce byl v rámci tzv. právníkové dvouletky přijat zák. č. 265/1949 Sb., o právu rodinném (dále jen „ZPR“), který s účinností od 1. 1. 1950 upustil od pojetí manželství jako smlouvy.⁴⁴ Manželství vznikalo souhlasným prohlášením muže a ženy před místním národním výborem, jedinou povolenou formou sňatku byl civilní, následně bylo možné provést i náboženský obřad,

---

³⁷ Srov. § 45 OZO.

³⁸ ŠÍNOVÁ, R. § 664. In: MELZER, F. TĚGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975.* 2016, s. 34.

³⁹ VOJÁČEK, L., SCHELLE, K., KNOLL, V. *České právní dějiny.* 2008, s. 451.

⁴⁰ Srov. § 54 a § 48 OZO.

⁴¹ VOJÁČEK, L., SCHELLE, K., KNOLL, V. *České právní dějiny.* 2008, s. 451.

⁴² *Ibid.*, s. 453 – 454.

⁴³ BRYXOVÁ, V. *Vývoj právní úpravy uzavírání manželství a vztahů mezi manžely od O. Z. O. po současnost.* In: ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O. a kol. *Manželství.* 2014, s. 72, 83.

⁴⁴ ŠÍNOVÁ, R. § 655. In: MELZER, F. TĚGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975.* 2016, s. 3.

ovšem bez jakýchkoli právních následků.⁴⁵ Manželství mohla uzavřít osoba zletilá; s povolením soudu i osoba nezletilá starší 16 let, a osoba stížená duševní poruchou či nedostatečně duševně vyvinutá.⁴⁶ Mezi další překážky patřilo např. jiné manželství, příbuzenství či švagrovství.⁴⁷ ZPR upravoval i vzájemná práva a povinnosti manželů (včetně majetkových), a zrušení manželství, pro které již používal termín „rozvod“ v dnešním slova smyslu (tj. úplné zrušení manželství autoritativním rozhodnutím soudu), nikoli „rozluka“.⁴⁸

Na úpravu ZPR navázal zák. č. 94/1963 Sb., o rodině (dále jen „ZOR“), který řadu otázek upravoval obdobně jako ZPR (např. uzavření manželství, formu sňatku, minimální věk i řadu překážek manželství). Manželství uzavřené s osobou mladší 16 let zde bylo nově výslovně označeno za zdánlivé, zcela byla zrušena překážka švagrovství, a naproti tomu překážka osvojení byla výslovně rozšířena i na další příbuzenské vztahy osvojením vzniklé (nejen mezi osvojencem a osvojitelem).⁴⁹ Majetkové vztahy mezi manžely nebyly upraveny v ZOR, nýbrž v občanském zákoníku z roku 1964, kam byly přesunuty v podobě bezpodílového spoluvlastnictví manželů.⁵⁰ Manželství bylo možno ukončit rozvodem, bylo-li rozvráceno tak, že objektivně nemohlo plnit svůj účel, kterým bylo dle čl. I Preambule ZOR založení rodiny a řádná výchova dětí.⁵¹

Po listopadu 1989 bylo provedeno několik zásadních změn manželského práva. Od poloviny roku 1992 bylo opět možné uzavírat manželství v církevní formě sňatku.⁵² Novelou č. 91/1998 Sb. bylo nově upraveno uzavírání manželství osobami omezenými ve způsobilosti k právním úkonům a osobami sice neomezenými, ale trpícími duševní poruchou, která by k omezení vedla; osoby zbavené způsobilosti k právním úkonům manželství uzavřít nemohly.⁵³ Novela dále např. výslovně doplnila důvody zdánlivosti manželství, zavedla tzv. rozvod bez zjišťování příčin rozvratu, či dosavadní bezpodílové spoluvlastnictví manželů

---

⁴⁵ Ibid., s. 7, 12.

⁴⁶ Ibid., s. 68, 72.

⁴⁷ Srov. § 8, § 9 ZPR.

⁴⁸ Srov. § 30 – 34 ZPR.

⁴⁹ BRYXOVÁ, V. *Vývoj právní úpravy uzavírání manželství a vztahů mezi manžely od O. Z. O. po současnost*. In: ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O. a kol. *Manželství*. 2014, s. 79 – 81.

⁵⁰ Zejm. § 143 – 151 zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ 1964“), ve znění účinném do 31. 7. 1997.

⁵¹ Srov. § 24 ZOR a čl. I Preambule ZOR ve znění do 31. 7. 1998.

⁵² ŠÍNOVÁ, R. § 655. In: MELZER, F. TĚGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. 2016, s. 12.

⁵³ Ibid., s. 72 – 73.

nahradila společným jměním manželů.⁵⁴ K poslední velké změně manželského práva došlo v souvislosti s rekodifikací soukromého práva, kdy byl přijat občanský zákoník, který s účinností od 1. 1. 2014 nahradil ZOR i OZ 1964.

1. 2. 2 Platná právní úprava

1. 2. 2. 1 Pojem a účel manželství; vznik manželství

Manželství je upraveno v Hlavě I, Části druhé občanského zákoníku, v ustanoveních § 655 – 770. Dílčí náležitosti upravují i další zákony, zejména zákon o matrikách,⁵⁵ který se věnuje administrativním okolnostem před uzavřením manželství a matričním zápisům. Ustanovení § 655 ObčZ definuje manželství jako „*trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon*“. Účel manželství - tedy založení rodiny, řádná výchova dětí, vzájemná podpora a pomoc - je vymezen v § 655 ObčZ, a to i přesto, že zákonodárce si byl vědom toho, že účel každého manželství se může v průběhu času měnit, a že k jeho uzavření nemusí docházet nutně za účelem zde uvedeným.⁵⁶

Manželství vzniká dle § 656 odst. 1 ObčZ svobodným a souhlasným projevem vůle muže a ženy, kteří hodlají vstoupit do manželství (snoubenců). Obdobně jako v předchozí úpravě není pojímáno jako smlouva, ale jako dva samostatné, shodné projevy vůle snoubenců. Sňatek má být veřejný, slavnostní, v přítomnosti dvou svědků a lze jej uzavřít buď v civilní, nebo církevní formě.⁵⁷ Civilní (občanský) sňatek se uzavírá osobně před orgánem veřejné moci za přítomnosti matrikáře na místě k tomu určeném s ohledem na přání snoubenců.⁵⁸ Snoubenci uvedou, zda navzájem znají svůj zdravotní stav, zda zvážili uspořádání svých majetkových poměrů a bydlení,⁵⁹ a při sňatečném obřadu zvolí společné příjmení a příjmení společných dětí.⁶⁰ Sňatek je možno z důležitých důvodů na základě písemné plné moci s úředně ověřenými podpisy uzavřít i v zastoupení,

⁵⁴ Srov. čl. II zák. č. 91/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, a o změně a doplnění dalších zákonů.

⁵⁵ Zák. č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále uváděn též jako „MatZ“ či „zákon o matrikách“).

⁵⁶ VLÁDA. Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. K § 655. In: *Beck-online* [online]. [cit. 15. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgez6obzl5shu#>.

⁵⁷ Srov. § 657 odst. 1, 2 ObčZ.

⁵⁸ § 657 odst. 1, § 663 odst. 1 ObčZ.

⁵⁹ § 665 ObčZ.

⁶⁰ § 660, § 661 ObčZ.

příp. jej lze za zjednodušených podmínek uzavřít i v případě ohrožení života snoubence.⁶¹

Namísto sňatku občanského lze před pověřeným orgánem oprávněné církve či náboženské společnosti uzavřít sňatek církevní, který je s civilním zcela rovnocenný. Oprávněnou církví či náboženskou společností je církev či náboženská společnost registrovaná podle zákona o církvích a náboženských společnostech,⁶² které bylo přiznáno zvláštní právo dle § 7 odst. 1 písm. c) CírkZ, tj. právo konat obřady, při nichž jsou uzavírány církevní sňatky podle zvláštního právního předpisu. V současné době jím disponuje 21 registrovaných církví a náboženských společností,⁶³ ovšem zdaleka ne všechny je pravidelně využívají.⁶⁴ Uzavření církevního sňatku předchází dle § 666 odst. 1 ObčZ povinnost snoubenců předložit oddávajícímu osvědčení od příslušného matričního úřadu, které nesmí být starší šesti měsíců, a které potvrzuje, že snoubenci splnili všechny zákonem požadované náležitosti, resp. že jim v uzavření manželství nebrání žádná překážka. Po uzavření církevního sňatku má oddávající povinnost doručit do tří pracovních dnů protokol o uzavření manželství příslušnému matričnímu úřadu, přičemž zmeškání této lhůty platnost samotného manželství nijak neovlivňuje.⁶⁵ Vzájemný vztah občanského a církevního sňatku vyjadřuje § 670 ObčZ, podle něhož bylo-li manželství uzavřeno civilní formou sňatku, následné náboženské obřady nemají právních účinků, a bylo-li manželství uzavřeno církevní formou sňatku, občanský sňatek již konat nelze.

---

⁶¹ Srov. § 669 odst. 1, 2 a § 667 ObčZ.

⁶² Zák. č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „CírkZ“).

⁶³ KŘÍŽ, J. § 7 [Zvláštní práva registrovaných církví a náboženských společností]. In: KŘÍŽ, J. *Zákon o církvích a náboženských společnostech. Komentář*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 127 (dále citováno jen jako „KŘÍŽ, J. *Zákon o církvích a náboženských společnostech. Komentář*. 2011.“).

⁶⁴ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z. § 657 [Formy uzavření manželství – občanský a civilní sňatek]. In: HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975). Komentář*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 11 – 12 (dále citováno jen jako „HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975). Komentář*. 2014.“).

⁶⁵ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z. § 666 [Osvědčení vydané matričním úřadem a doručení protokolu o uzavření manželství matričnímu úřadu]. In: HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975). Komentář*. 2014, s. 26 – 27.

1. 2. 2. 2 Překážky manželství, zdánlivé a neplatné manželství

Manželství může uzavřít každý, komu v tom nebrání zákonná překážka. Překážky manželství jsou specifikovány v § 672 – 676 ObčZ a patří mezi ně nedostatek věku (u nezletilých lze výjimečně povolit soudem uzavření manželství od 16 let); omezená svéprávnost v oblasti uzavření manželství; jiné trvající manželství, registrované partnerství či obdobný svazek uzavřený v zahraničí; příbuzenství v linii přímé a do druhého stupně v linii pobočné (ať už vzniklé přirozeně či osvojením); a vztah mezi poručníkem a poručencem, pěstounem a svěřeným dítětem, a dítětem a osobou, do jejíž péče bylo svěřeno. Nezbytnou podmínkou plynoucí ze samotné definice manželství je též požadavek opačného pohlaví snoubenců.

Bylo-li manželství uzavřeno i přesto, že tomu bránila některá z uvedených překážek, je stíženo vadou, která může mít (vyjma překážky omezené svéprávnosti) za následek jeho prohlášení soudem za neplatné, a to z úřední povinnosti, či na návrh každého, kdo na tom má právní zájem.⁶⁶ I pro manželství uzavřené formou církevního sňatku je relevantní toliko jeho platnost dle občanského zákoníku. V případě, že manželství bude neplatné podle vnitřních předpisů příslušné církve, ale bezvadné z hlediska ObčZ, nebude možné jej jen pro rozpor s církevními předpisy prohlásit za neplatné, a naopak pro manželství neplatné podle občanského zákoníku bude zcela irelevantní, že je platné dle norem církevního práva.⁶⁷

Na manželství je dle § 681 ObčZ nutno hledět jako na platné, dokud za neplatné není prohlášeno, a pokud za neplatné prohlášeno bylo, považuje se za neuzavřené. Za neplatné však nelze prohlásit takové manželství, které již zaniklo, u něhož došlo k nápravě vady, ani manželství uzavřené neplně svéprávným nezletilým (či osobou omezenou na svéprávnosti), v němž bylo počato dítě, které se narodilo živé.⁶⁸ Za neplatné lze prohlásit manželství dle § 684 odst. 1 ObčZ i na návrh jednoho z manželů, byl-li jeho projev vůle učiněn v omylu o totožnosti snoubence, povaze sňatečného právního jednání či pod nátlakem. Z moci úřední lze prohlásit manželství za neplatné dle § 685 ObčZ v případě, že je uzavřela

---

⁶⁶ Srov. § 680 a § 685 ObčZ.

⁶⁷ KRÍŽ, J. § 7 [Zvláštní práva registrovaných církví a náboženských společností]. In: KRÍŽ, J. *Zákon o církvích a náboženských společnostech. Komentář*. 2011, s. 123.

⁶⁸ § 682 a § 683 ObčZ.

osoba žijící v jiném trvajícím statusovém svazku, nebo existuje-li mezi manžely překážka příbuzenství. O prohlášení manželství za neplatné rozhodne soud v nesporném řízení rozsudkem konstitutivní povahy,⁶⁹ přičemž o právech a povinnostech týkajících se majetku a společných dětí muže a ženy, jejichž manželství bylo za neplatné prohlášeno, platí obdobně ustanovení o právech a povinnostech manželů po rozvodu.⁷⁰ Závěrem lze doplnit, že v případě uzavření manželství vedle jiného trvajícího manželství jedné a téže osoby, může být další sankcí též trestněprávní postih obou osob, které uzavřely pozdější manželství za spáchání trestného činu dvojího manželství.⁷¹

Vedle neplatnosti existuje zdánlivost manželství, tedy stav, kdy manželství - na rozdíl od neplatnosti - vůbec nevznikne. Manželství je dle § 677 ObčZ zdánlivé tehdy, pokud alespoň u jednoho ze snoubenců nebyly v projevu vůle o vstupu do manželství, ve sňatečném obřadu, nebo v souvislosti s ním splněny takové náležitosti, na jejichž splnění je nutno bezvýhradně trvat (např. zcela chyběl souhlasný projev vůle, či manželství bylo uzavřeno před zcela nekompetentním orgánem).⁷² V případě církevního sňatku k těmto náležitostem patří i uzavření sňatku před orgánem oprávněné církve, a nejde-li o sňatek v ohrožení života, i osvědčení matričního úřadu o splnění všech zákonem požadovaných náležitostí, které není starší 6 měsíců. Interpretací lze dovodit, že zdánlivé bude i manželství, které by uzavřely dvě osoby stejného pohlaví.⁷³ Zdánlivost manželství soud v nesporném řízení prohlásí rozsudkem deklaratorní povahy i bez návrhu,⁷⁴ a současně přitom rozhodne dle § 679 odst. 1 ObčZ o otcovství ke společnému dítěti a o právech a povinnostech k němu. Majetková práva muže a ženy, jejichž manželství bylo prohlášeno za zdánlivé, se pak dle §

---

⁶⁹ KRÁLÍČKOVÁ, Z. § 680 [Prohlášení manželství za neplatné]. In: HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975). Komentář.* 2014, s. 64.

⁷⁰ § 686 odst. 1 ObčZ.

⁷¹ § 194 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „TrZ“). Aby však mohla být trestněprávně postihnuta i osoba, která uzavřela manželství s tím, jehož jiné manželství trvá, je nezbytné, aby o jiném trvajícím manželství věděla a byla alespoň srozuměna s tím, že tento trestný čin může spáchat.

⁷² KRÁLÍČKOVÁ, Z. § 677 [Manželství nevznikne]. In: HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975). Komentář.* 2014, s. 52 – 53.

⁷³ *Ibid.*, s. 53.

⁷⁴ KRÁLÍČKOVÁ, Z. § 678 [Určení, že manželství není, soudem]. In: HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975). Komentář.* 2014, s. 55.

679 odst. 2 ObčZ posoudí jednotlivě dle své povahy s přihlédnutím k zájmům třetích osob, společných dětí i dobré víře jednajících osob.

1. 2. 2. 3 Práva a povinnosti manželů osobní povahy

Manželé mají dle § 687 odst. 1 ObčZ rovné povinnosti i práva. Lze je rozdělit do několika základních skupin: práva a povinnosti osobní povahy, majetková práva a povinnosti, ostatní práva a povinnosti plynoucí z ObčZ, a práva a povinnosti plynoucí z jiných zákonů. Mezi osobní práva a povinnosti patří dle § 687 - 689 ObčZ vzájemná povinnost manželů být si povinni úctou, být si věrni, žít spolu, vzájemně respektovat svoji důstojnost, podporovat se, udržovat rodinné společenství, vytvářet zdravé rodinné prostředí a společně pečovat o děti; právo na informace o stavu příjmů, jmění a stávajících i uvažovaných pracovních, studijních a obdobných činnostech druhého manžela; povinnost manžela brát při volbě svých pracovních, studijních a jiných činností ohled na zájem druhého manžela, rodiny a nezletilých dětí žijících v rodinné domácnosti. Jde o práva a povinnosti značně abstraktní, která nejsou přímo vynutitelná. Nicméně důležitosti mohou nabývat například v souvislosti s rozvodem manželství a zjišťováním příčin rozvratu manželství.⁷⁵

1. 2. 2. 4 Práva a povinnosti manželů majetkové povahy

Druhou skupinu tvoří práva a povinnosti majetkové, resp. osobně – majetkové povahy.⁷⁶ Patří mezi ně řada práv a povinností - povinnost přispívat na chod rodinné domácnosti;⁷⁷ společné rozhodování o záležitostech rodiny;⁷⁸ vzájemné zástupčí oprávnění manželů v běžných záležitostech s určitými výjimkami (např. opustil-li manžel rodinnou domácnost a odmítá se vrátit, nebo sdělil-li manžel třetí osobě, že se svým zastoupením v dané věci nesouhlasí);⁷⁹ či vzájemná vyživovací povinnost manželů v rozsahu zajišťujícím zásadně stejnou hmotnou a kulturní úroveň dle § 697 ObčZ. Dále je sem řazeno společné či delegované obstarávání záležitostí rodiny dle § 693 a 694 ObčZ, kdy z právního jednání jednoho z manželů v běžných záležitostech jsou až na výjimky manželé

---

⁷⁵ WESTPHALOVÁ, L. § 687 [Práva a povinnosti manželů]. In: HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975). Komentář.* 2014, s. 80 – 81.

⁷⁶ Ibid., s. 81.

⁷⁷ § 690, § 691 ObčZ.

⁷⁸ § 692 ObčZ.

⁷⁹ § 696 ObčZ.

zavázání a oprávnění společně a nerozdílně. V jiných než běžných záležitostech je k solidárnímu zavázání i oprávnění zapotřebí souhlasu obou manželů, přičemž manžel, který s právním jednáním nesouhlasil, se může obrátit na soud a *předem* žádat vyloučení účinků pro svou osobu, či se *následně* dovolávat neplatnosti takového jednání. V situaci, kdy spolu manželé dle § 691 odst. 2 ObčZ nežijí, právní jednání jednoho z manželů druhého bez jeho souhlasu nezavazuje ani neopravňuje.⁸⁰

S rodinnou domácností úzce souvisí i práva spojená s bydlením manželů, která jsou vymezená v § 743 – 750 ObčZ (např. společné nájemní právo, či omezená možnost dispozice s domem nebo bytem, ve kterém se nachází rodinná domácnost), a právo chránící manžela a jiné osoby žijící v rodinné domácnosti před domácím násilím ze strany druhého manžela.⁸¹ S manželstvím se pojí též dva specifické instituty – rodinný závod⁸² a obvyklé vybavení rodinné domácnosti. Významný je zejména posledně jmenovaný institut, který představuje soubor movitých věcí sloužících běžně nezbytným životním potřebám rodiny a jejich členů bez ohledu na to, kterému z manželů patří, a který je zákonem zvláště chráněn.⁸³

Nejdůležitějším právem osobně - majetkové povahy je však bezesporu institut společného jmění manželů (dále též jen „SJM“), který s ostatními majetkovými právy a povinnostmi manželů do značné míry souvisí a ovlivňuje je. SJM je společenstvím jmění (tedy aktiv i pasiv),⁸⁴ které je specifické jednak tím, že může vzniknout jen mezi manžely (byť si i jiné osoby mohou smluvně upravit vzájemné majetkové vztahy obdobně úpravě SJM obsažené v ObčZ, taková úprava bude závazná *jen pro smluvní strany* a nikoli pro třetí osoby), a dále tím, že zdůrazňuje rovnost manželů (v rámci SJM zásadně neexistují podíly manželů, což nelze modifikovat ani smluvně).⁸⁵ Dle § 708 odst. 1 ObčZ je součástí SJM „*to, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není vyloučeno z právních poměrů*“. Zákon vyjmenovává tři možné, rovnocenné a vzájemně přístupné režimy SJM: zákonný, smluvený a založený rozhodnutím soudu.⁸⁶ Zákonný režim

---

⁸⁰ § 694 odst. 3 ObčZ.

⁸¹ § 751 – 753 ObčZ.

⁸² § 700 – 707 ObčZ.

⁸³ Srov. § 698 – 699 ObčZ.

⁸⁴ Srov. § 495 věta druhá ObčZ.

⁸⁵ PSUTKA, J. *Společné jmění manželů*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 1 – 4.

⁸⁶ *Ibid.*, s. 7 – 8.

je pravidlem, vzniká v zásadě v každém manželství. Výčet toho, co do zákonného režimu patří, obsahují ustanovení § 709 a 710 ObčZ. Aktiva tvoří to, čeho nabyl jeden z manželů nebo oba společně za trvání manželství s výjimkou případů uvedených v § 709 odst. 1 písm. a) až e) (např. to, co slouží osobní potřebě jednoho z manželů), dále zisk z toho, co náleží výhradně jednomu z manželů, a podíl manžela v obchodní korporaci či družstvu, stal-li se manžel za trvání manželství společníkem obchodní korporace či členem družstva. Pasiva SJM tvoří dluhy převzaté za trvání manželství, s výjimkou dluhů týkajících se výhradního majetku jednoho z manželů v rozsahu převyšujícím zisk z tohoto majetku, a dluhů převzatých jen jedním z manželů bez souhlasu druhého, nejednalo-li se při tom o obstarávání běžných/každodenních potřeb rodiny. Správu v zákonném režimu vykonávají oba manželé nebo jeden z nich podle dohody, práva a povinnosti jim přitom náleží společně a nerozdílně; ve stejném rozsahu jsou zavázáni a oprávněni i z právních jednání týkajících se SJM.⁸⁷

Smluvený režim spočívá v ujednání odlišných pravidel pro část či celé společné jmění. Sjednat si jej mohou jak manželé za trvání manželství, tak snoubenci před vznikem manželství.⁸⁸ Může mít podobu režimu oddělených jmění, režimu vyhrazujícího vznik společného jmění ke dni zániku manželství, či zúžení nebo rozšíření zákonného režimu. Smlouva o manželském majetkovém režimu vyžaduje formu veřejné listiny a lze ji zapsat do veřejného seznamu.⁸⁹ Manželé si mohou dohodnout i odlišnou správu společného jmění od správy v zákonném režimu, kdy spravující manžel může v zásadě jednat samostatně, kromě nakládání se SJM jako celkem, či nakládání s obydlem, v němž mají manželé rodinnou domácnost.⁹⁰ V režimu založeném rozhodnutím soudu soud ze závažného důvodu na návrh jednoho z manželů zúží či zruší dosavadní SJM.⁹¹ Manžel se může dle § 728 ObčZ domáhat i úpravy způsobu správy SJM soudem, nakládá-li s ním druhý manžel ve zřejmém rozporu se zájmy rodiny.

SJM zaniká buď společně se zánikem manželství, či za trvání manželství. Spolu se zánikem manželství zaniká SJM smrtí či prohlášením jednoho z manželů za mrtvého, rozvodem, zánikem manželství v důsledku změny pohlaví a

---

⁸⁷ § 713 ObčZ.

⁸⁸ § Srov. 716 odst. 1 a § 720 odst. 1 ObčZ.

⁸⁹ § 716 odst. 2 a § 721 odst. 1 ObčZ.

⁹⁰ Srov. § 722 a § 723 ObčZ.

⁹¹ § 724 odst. 1 ObčZ.

prohlášením manželství za neplatné.⁹² Za trvání manželství zaniká SJM výrokem trestního soudu o uložení trestu propadnutí majetku jednoho či obou manželů a prohlášením konkursu na majetek jednoho z manželů. SJM může být za trvání manželství zrušeno i rozhodnutím soudu dle § 724 odst. 1 ObčZ, nebo sjednáním režimu oddělených jmění či režimu vyhrazení vznik SJM ke dni zániku manželství za trvání manželství.⁹³ Ve všech případech zániku, zrušení, či zúžení musí být SJM vypořádáno, a to buď na základě dohody manželů,⁹⁴ soudního rozhodnutí,⁹⁵ či na základě nevyvratitelné domněnky vypořádání,⁹⁶ která se uplatní, nedojde-li k vypořádání dohodou či soudním rozhodnutím do 3 let od zániku, zrušení či zúžení SJM.

1. 2. 2. 5 Ostatní práva a povinnosti manželů

Mimo výše uvedených osobních a majetkových práv a povinností manželů obsahuje jak ObčZ, tak další zákony neméně významná práva a povinnosti. Z občanského zákoníku lze uvést zejména specifická práva manželů ve vztahu k nezletilým dětem: společné osvojení dle § 800 odst. 1 ObčZ, tzv. *nepravé* osvojení (tj. osvojení dítěte manželem rodiče dítěte, při kterém nezanikají právní vazby dítěte k jeho rodiči) dle § 833 odst. 2 ObčZ a společnou pěstounskou péči dle § 964 odst. 1 ObčZ. S manželstvím je neoddělitelně spjata i tzv. první domněnka otcovství, podle níž je za otce dítěte považován manžel matky, narodilo-li se dítě za trvání manželství či do 300 dnů po jeho zániku.⁹⁷ Manželé dále mohou být dle § 1635 odst. 1 ObčZ vzájemnými dědici v první dědické třídě; na pozůstalého manžela přejde nájem bytu i bez souhlasu pronajímatele, žil-li s nájemcem ke dni smrti ve společné domácnosti a nemá vlastní byt;⁹⁸ či mají práva plynoucí z postavení osoby blízké dle § 22 odst. 1 ObčZ.

Z práv, která manželům přiznávají jiné zákony lze uvést např. nárok na vdovský/vdovecký důchod v případě úmrtí jednoho z nich;⁹⁹ nárok pozůstalého

---

⁹² PSUTKA, J. § 736 [Likvidace společného jmění manželů vypořádáním]. In: HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975). Komentář.* 2014, s. 301 – 308.

⁹³ *Ibid.*, s. 308 – 312.

⁹⁴ § 738 a § 739 ObčZ.

⁹⁵ § 740 a § 742 ObčZ.

⁹⁶ § 741 ObčZ.

⁹⁷ § 776 odst. 1 ObčZ.

⁹⁸ § 2279 odst. 1 ObčZ.

⁹⁹ § 49 – 51 zák. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „DůchPoj“).

manžela na jednorázové odškodnění dle § 271i zákoníku práce;¹⁰⁰ či zákaz vzniku základního pracovněprávního vztahu mezi manžely dle § 318 ZP. Další práva manželům poskytuje trestní zákoník díky postavení osoby blízké,¹⁰¹ což je významné zejména z hlediska jejich ochrany v rámci skutkových podstat některých trestných činů,¹⁰² či v případě trestných činů nadřování, nepřekážení trestného činu a neoznámení trestného činu, u nichž bude pachatel beztrestný, spáchá-li je ve prospěch osoby blízké či z důvodu rizika uvedení osoby blízké v nebezpečí smrti, trestního stíhání či jiné závažné újmy.¹⁰³ Určitá práva plynou manželům i z trestního řádu,¹⁰⁴ např. z postavení osoby se samostatnými obhajovacími právy¹⁰⁵ (např. právo zvolit obviněnému manželovi obhájce, či podat opravný prostředek v jeho prospěch),¹⁰⁶ osoby s právem odepřít výpověď jako svědek vůči obviněnému manželu, či v obavě z vystavení svého manžela v nebezpečí trestního stíhání,¹⁰⁷ a dále z postavení osoby, jejíž souhlas jakožto poškozené je podmínkou zahájení či pokračování v trestním stíhání jejího manžela pro trestný čin znásilnění dle § 185 odst. 1, 2 TrZ.¹⁰⁸ Jinými, dříve zmíněnými trestněprávními ustanoveními vztahujícími se k manželství jsou trestný čin dvojího manželství a zvláštní způsob zániku SJM za trvání manželství dle § 66 TrZ. Mimo výše uvedená práva je postavení manželů reflektováno též mnoha dalšími, zde neuvedenými předpisy českého právního řádu.¹⁰⁹

1. 2. 2. 6 *Zánik a následky zániku manželství*

Manželství může zaniknout několika způsoby, na prvním místě smrtí či prohlášením jednoho z manželů za mrtvého – v takovém případě zaniká dnem smrti či dnem, který je uveden v rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého.¹¹⁰ Dle § 29 odst. 2 ObčZ zaniká též změnou pohlaví jednoho z manželů, tedy dnem uvedeným v potvrzení vydaném poskytovatelem zdravotních služeb. Manželství

¹⁰⁰ Zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZP“).

¹⁰¹ § 125 TrZ.

¹⁰² Srov. např. § 199 TrZ.

¹⁰³ § 266 odst. 2, § 367 odst. 2, § 389 odst. 2 TrZ.

¹⁰⁴ Zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále uváděn též jako „TrŘ“).

¹⁰⁵ Jde o okruh osob blízkých obviněnému (příbuzný v linii přímé, sourozenec, osvojenec, osvojitel, manžel, partner, druh), které zpravidla mají osobní zájem na výsledku řízení, a proto jim zákon umožňuje vykonávat určitá oprávnění ve prospěch obviněného vlastním jménem.

¹⁰⁶ Např. § 37 odst. 1, § 247 odst. 2, § 142 odst. 2 TrŘ.

¹⁰⁷ § 100 odst. 1, 2 TrŘ.

¹⁰⁸ § 163 odst. 1 TrŘ.

¹⁰⁹ Slovo „manžel“ se dle databáze ASPI objevuje v celkem 316 platných a účinných zákonech.

¹¹⁰ § 71 odst. 2 ObčZ.

zaniká i prohlášením za neplatné dle § 680 a § 685 ObčZ, resp. § 373 – 382 zákona o zvláštních řízeních soudních.¹¹¹ Posledním, a nikterak výjimečným důvodem zániku manželství je rozvod, který může provést jen soud. Rozvod podrobně upravují § 755 – § 758 ObčZ. Jeho základním předpokladem je trvalý, hluboký a nenapravitelný rozvrat manželství, jehož existenci i příčiny zjišťuje během řízení soud, a mají-li manželé nezletilé dítě, které není plně svéprávné, též úprava poměrů k němu. Manželé se na péči o společné nezletilé děti, které nenabýly plné svéprávnosti, po rozvodu buď dohodnou a soud jejich dohodu schválí, shledá-li ji v souladu se zájmem dítěte, nebo o péči o dítě rozhodne autoritativně soud, který dítě svěří do výlučné péče, střídavé péče, společné péče, příp. do péče jiné osoby (je-li to v zájmu dítěte potřebné).¹¹²

Vedle „klasického“ rozvodu zná zákon též tzv. smluvený rozvod a tzv. rozvod s tvrdostní klauzulí. V prvním případě jsou podmínky rozvodu zmírněny a soud zásadně existenci ani příčiny rozvratu nezkontroluje.¹¹³ Ve druhém případě jsou naopak zpřísněny, neboť za určitých podmínek (např. rozpor se zájmy manžela, který se na rozvratu převážně nepodílel) soud manželství navzdory existenci objektivního rozvratu nerozvede.¹¹⁴

Následky rozvodu manželství se vedle možnosti změny příjmení a nutnosti úpravy péče o společné nezletilé děti, které nenabýly plné svéprávnosti, projevují dále ve vzniku vyživovací povinnosti mezi rozvedenými manžely, a to na základě dohody rozvedených manželů, vyplacením tzv. odbytného, či rozhodnutím soudu.¹¹⁵ Následky zániku manželství pro bydlení manželů upravují § 766 - § 770 ObčZ. Manželé se např. mohou obracet na soud s návrhem na zrušení práva k bytu toho z nich, po němž to lze spravedlivě žádat (či jehož právo je jen odvozené), nebo mohou naopak navrhnout zřízení práva bydlení pro toho z nich, jehož právo k bytu bylo jen odvozené a jemuž byla svěřena péče o nezletilé dítě, které nenabýlo plné svéprávnosti a o něž manželé za trvání manželství pečovali.

---

¹¹¹ Zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZŘS“).

¹¹² Srov. § 906 a § 907 odst. 1 ObčZ.

¹¹³ Srov. § 757 ObčZ.

¹¹⁴ Srov. § 755 odst. 2 ObčZ.

¹¹⁵ § 760 odst. 1, 2, § 761 odst. 1 a § 762 odst. 2 ObčZ.

1.3 Právní úprava registrovaného partnerství v České republice

1.3.1 Historie registrovaného partnerství

Registrované partnerství v České republice upravuje zákon o registrovaném partnerství.¹¹⁶ Jeho přijetí předcházelo poměrně dlouhé období vyplněné několika neúspěšnými návrhy zákonů, které měly regulovat svazky osob stejného pohlaví. Po dílčích snahách o jejich úpravu prostřednictvím novelizace ZoR na počátku 90. let minulého století, byl prvním uceleným návrhem poslanecký návrh zákona o registrovaném partnerství z roku 1998, který byl ale ještě téhož roku zamítnut.¹¹⁷ V mírně pozměněné verzi předložila skupina poslanců o rok později návrh zákona o partnerském soužití osob stejného pohlaví, který byl v rámci projednávání v Poslanecké sněmovně několikrát vrácen výborům, a nakonec byl ve druhém čtení zamítnut.¹¹⁸ V pořadí třetí návrh byl předložen vládou v roce 2001 a obsahoval podrobnou úpravu poměrů mezi partnery včetně společného jmění. Stejně jako předchozí návrhy však postrádal možnost osvojení či svěření dítěte do některé z forem náhradní rodinné péče. Ani tento návrh nebyl úspěšný.¹¹⁹ Čtvrtý návrh zákona o registrovaném partnerství předložila skupina poslanců v roce 2004. Na rozdíl od předchozích se dostal až do třetího čtení, kde však v závěrečném hlasování nebyl pro nedostatek hlasů přijat.¹²⁰

Pátý návrh zákona předložila skupina poslanců v roce 2005 záhy po neúspěšném hlasování o návrhu předchozím.¹²¹ Tento návrh byl s předchozím

---

¹¹⁶ Zák. č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZRegP“).

¹¹⁷ ELISCHER, D. *Alternativní formy soužití a registrované partnerství v širších souvislostech*. In: MELZER, F. TĚGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. 2016, s. 824.

¹¹⁸ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 124: Návrh zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. [cit. 24. 12. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=124&O=3>.

¹¹⁹ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 1075: Vl. zák. o partnerském soužití osob téhož pohlaví. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. [cit. 24. 12. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=1075&O=3>.

¹²⁰ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 650: N. z. o registrovaném partnerství. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. [cit. 24. 12. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?G=38209>.

¹²¹ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 969: Návrh zákona o registrovaném partnerství. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. [cit. 28. 12. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=969&o=4> (dále citováno jen jako „POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 969: Návrh zákona o

téměř totožný, a také prošel třemi čteními v Poslanecké sněmovně, kde jej provázela debata týkající se otázek jako tolerance homosexuální menšiny, ochrana tradiční rodiny, tehdejší společenská realita, nedůvodné zvýhodnění homosexuálů, či obava z dalších budoucích požadavků homosexuální komunity (zejména v podobě osvojení dětí).¹²² Na rozdíl od svého předchůdce však byl však v závěrečném hlasování dne 16. 12. 2005 přijat a následně jej podpořil i Senát.¹²³ Naproti tomu tehdejší prezident Václav Klaus zákon nepodepsal a vrátil zpět Poslanecké sněmovně.¹²⁴ Ta však prezidentské veto potřebnou, byť nejnižší možnou, většinou přehlasovala a s definitivní platností zákon o registrovaném partnerství přijala.¹²⁵ Přijatý zákon byl vyhlášen pod číslem 115/2006 Sb. a nabyl účinnosti dne 1. 7. 2006.

ZRegP byl za dobu své existence novelizován celkem třináctkrát, přičemž většina novelizací byla spíše technického charakteru, když v souvislosti s přijetím jiných zákonů rušila určité části ZRegP, či měnila ustanovení ZRegP týkající se identifikačních údajů poskytovaných matričním úřadům. Mezi klíčové novelizace patřily změny v souvislosti s přijetím ObčZ, nebo přesun ustanovení týkajících se registrace partnerství a dalších úkonů matričního úřadu ze ZRegP do zákona o matrikách. Nejvýznamnější změnou ZRegP však byl bezesporu náleží Ústavního soudu ze dne 14. 6. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15, vyhlášený pod č. 234/2016 Sb., kterým Ústavní soud zrušil § 13 odst. 2 ZRegP (ustanovení obsahující zákaz osvojení dítěte registrovaným partnerem) jako neústavní, neboť jej shledal v rozporu s právem na lidskou důstojnost, právem na soukromý život a zákazem diskriminace.¹²⁶ Zrušení § 13 odst. 2 ZRegP bylo odůvodněno zejména jeho nelogičností a diskriminací osob, které uzavřely registrované partnerství. Individuální osvojení bylo totiž v zásadě přístupné všem osobám bez ohledu na

---

registrovaném partnerství. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]“).

¹²² Viz např. stenografický záznam z prvního čtení sněmovního tisku č. 969 dne 24. 6. 2005. Pátek 24. června 2005. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. 24. 6. 2005 [cit. 28. 12. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/045schuz/s045280.htm>.

¹²³ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 969: Návrh zákona o registrovaném partnerství. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. [cit. 28. 12. 2019].

¹²⁴ Ibid., [cit. 28. 12. 2019].

¹²⁵ Středa 15. března 2006. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. 15. 3. 2006 [cit. 29. 12. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/054schuz/s054223.htm>.

¹²⁶ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 7/15 ze dne 14. 6. 2016 (N 110/81 SbNU 729; 234/2016 Sb.).

sexuální orientaci, sezdaným i nesezdaným (včetně osob žijících s partnerem stejného pohlaví). Nicméně v okamžiku, kdy se ta samá osoba rozhodla chovat *právem dovoleným způsobem*, tedy uzavřít registrované partnerství a stvrdit tak svůj faktický vztah s jinou osobou, ztrácela možnost dítě osvojit.¹²⁷

Kromě výše uvedených změn, které se až na výjimky samotného obsahu ZRegP příliš nedotkly, byly od okamžiku jeho účinnosti do současné doby navrženy celkem čtyři novely ZRegP, které se shodně týkaly tzv. *nepravého* osvojení. První tři návrhy novel předložené v letech 2013 a 2014 byly poslanecké, čtvrtý návrh z roku 2016 byl vládní. Jediným návrhem projednávaným na půdě Poslanecké sněmovny byl návrh z roku 2014;¹²⁸ projednání ostatních bylo ukončeno již před prvním čtením spolu s koncem příslušného volebního období.

1. 3. 2 Platná právní úprava

1. 3. 2. 1 Obecná východiska

Registrované partnerství je dle § 1 odst. 1 ZRegP „*trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným tímto zákonem*“. Česká republika se tak přiklonila ke komunitaristické koncepci registrovaného partnerství, tedy koncepci zaměřené na určitou komunitu a určené k prosazení jejích zájmů.¹²⁹ Vedle této koncepce existuje i koncepce universalistická, pro niž je typické, že registrované partnerství je přístupné jak párům osob stejného, tak opačného pohlaví, a představuje tak určitý „mezičlánek“ mezi nesezdaným soužitím a manželstvím.¹³⁰ Příkladem universalistické koncepce je specifická forma registrovaného partnerství ve Francii – PACS.¹³¹

---

¹²⁷ Ibid.

¹²⁸ K projednání sněmovního tisku č. 320 v prvním čtení došlo 13. 7. 2016 – tedy po téměř dvou letech od jeho předložení. Projednávání bylo v prvním čtení přerušeno a spolu s koncem příslušného volebního období ukončeno. Viz POSLANECKÁ SNĚMOVNA Sněmovní tisk č. 320: Novela z. o registrovaném partnerství. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. [cit. 31. 12. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=320>.

¹²⁹ ELISCHER, D. *Alternativní formy soužití a registrované partnerství v širších souvislostech*. In: MELZER, F. TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. 2016, s. 821.

¹³⁰ Ibid.

¹³¹ ELISCHER, D. Univerzální "registrované partnerství", 2. část; aneb zamyšlení nad francouzskou úpravou alternativních forem soužití. *Právní fórum*, 2006, č. 6, s. 207 – 216. In: *ASPI* [online]. 30. 6. 2006 [cit. 10. 3. 2020]. LIT36370CZ. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/7/36370/1/2?vtextu=elischer%20univerz%C3%A1ln%C3%AD%20registrovan%C3%A9%20partnerstv%C3%AD#lema0> (dále citováno jen jako

Ke komunitaristické koncepci se výslovně hlásí i důvodová zpráva k ZRegP, která vyhrazuje registrované partnerství homosexuálním párům za účelem právního uznání jejich svazků a odstranění jejich diskriminace.¹³² V této souvislosti je vhodné poznamenat, že ačkoli důvodová zpráva k ZRegP i společensko-politická diskuse týkající se registrovaného partnerství vždy automaticky vnímaly registrované partnerství jako institut sloužící k formalizaci svazků homosexuálů, sexuální orientace nikdy nebyla (a ani není) podmínkou vstupu do registrovaného partnerství – podobně jako nebyla a není kritériem pro uzavření manželství.

Zákon o registrovaném partnerství dnes upravuje v části první (§ 1 – 17) vznik a zánik partnerství včetně neplatnosti a neexistence partnerství, a práva a povinnosti partnerů, v ostatních částech obsahuje změnu jiných zákonů v souvislosti s přijetím ZRegP. Jde se o poměrně stručný zákon, který jednak vychází z úpravy a terminologie ZoR, a současně je do značné míry inspirován tehdejší návrhem nového občanského zákoníku.¹³³ Dalšími zákony významnými z hlediska registrovaného partnerství jsou zejména MatZ upravující náležitosti vstupu do registrovaného partnerství a vedení matričních zápisů, ObčZ, trestněprávní předpisy, či zákony z oblasti sociálního zabezpečení, které obsahují další práva a povinnosti registrovaných partnerů.

1. 3. 2. 2 *Vznik a zánik registrovaného partnerství*

Registrované partnerství vzniká souhlasným svobodným a úplným prohlášením dvou osob stejného pohlaví učiněným osobně před příslušným matričním úřadem o tom, že spolu vstupují do registrovaného partnerství.¹³⁴ Matričních úřadů příslušných k přijetí prohlášení je celkem 14 (jeden v každém kraji a Praze) – tento počet byl pokládán zákonodárcem za dostačující, neboť

„ELISCHER, D. Univerzální "registrované partnerství", 2. část; aneb zamyšlení nad francouzskou úpravou alternativních forem soužití. *Právní fórum*, 2006. In: *ASPI* [online].“).

¹³² VLÁDA. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. Obecná část. In: *Beck-online* [online]. [cit. 1. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=oz5f6mrqga3f6mjrgypwi6q&rowIndex=0#> (dále citováno jen jako „VLÁDA. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Beck-online* [online].“).

¹³³ HRUŠÁKOVÁ, M. § 1 [Vymezení pojmu]. In: HRUŠÁKOVÁ, M. a kol. *Zákon o rodině / Zákon o registrovaném partnerství*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 520 (dále citováno jen jako „HRUŠÁKOVÁ, M. a kol. *Zákon o rodině / Zákon o registrovaném partnerství*. 2009.“).

¹³⁴ § 2 odst. 1, 2 ZRegP.

nebylo očekáváno hromadné uzavírání těchto svazků.¹³⁵ Prohlášení se činí před matrikářem na místě k tomu určeném a údaj o uzavření registrovaného partnerství se zapisuje do knihy partnerství. Dle § 4 ZRegP může do registrovaného partnerství vstoupit jen osoba starší 18 let, která není v této oblasti omezená na svéprávnosti, není ve vztahu ke svému budoucímu partnerovi příbuzným v řadě přímé ani sourozencem, a neuzavřela manželství, jiné registrované partnerství ani jiný obdobný svazek v zahraničí. Současně platí, že alespoň jeden z budoucích partnerů musí být státním občanem České republiky.

V návaznosti na vznik registrovaného partnerství se zákon věnuje i jeho neexistenci a neplatnosti. K neexistenci (resp. zdánlivosti) registrovaného partnerství dochází dle § 5 ZRegP tehdy, pokud prohlášení trpělo podstatnou vadou spočívající v nedostatku svobodného a úplného projevu vůle, či v omylu týkajícím se právního úkonu vzniku registrovaného partnerství. Registrované partnerství nevznikne ani tehdy, nebyl-li žádný z budoucích partnerů v okamžiku prohlášení státním občanem České republiky, ani pokud bylo registrované partnerství uzavřeno na základě nepravdivých údajů uvedených úmyslně jedním z budoucích partnerů na dokladech potřebných k prohlášení. Byť to zákon výslovně neuvádí, zdánlivé bude též registrované partnerství, do něhož by vstoupily dvě osoby opačného pohlaví. Vzhledem k účelu registrovaného partnerství (úprava statusových otázek a postavení páru osob stejného pohlaví) lze analogicky použít řešení obdobné otázky v případě manželství (tj. jeho uzavření osobami stejného pohlaví), která též není a nebyla v ObčZ ani ZoR upravena, a kterou oba předpisy sankcionovaly zdánlivostí.¹³⁶

Neplatnost registrovaného partnerství nastává tehdy, pokud partnerství vzniklo i přesto, že tomu bránil zákonný zákaz,¹³⁷ tedy vstoupila-li do registrovaného partnerství: osoba mladší 18 let; osoby navzájem příbuzné v linii přímé či jako sourozenci (ať již jde o příbuzenství vzniklé na základě pokrevního pouta či osvojení);¹³⁸ osoba omezená na svéprávnosti v této oblasti; či osoba, která již dříve uzavřela manželství, registrované partnerství či obdobný svazek

---

¹³⁵ VLÁDA. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. Zvláštní část. K části první. K § 2 a 3. In: *Beck-online* [online]. [cit. 1. 2. 2020].

¹³⁶ Srov. KRÁLÍČKOVÁ, Z. § 677 [Manželství nevznikne]. In: HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975). Komentář*. 2014, s. 51.

¹³⁷ § 6 odst. 1 ZRegP.

¹³⁸ Srov. § 771 ObčZ.

v zahraničí, který i nadále trvá. V tomto kontextu působí značně nekoherentně řešení situace porušení zákonného zákazu, resp. podmínky, aby alespoň jeden z budoucích partnerů byl občanem České republiky, když jeho porušení není sankcionováno neplatností – jak by bylo možno vzhledem ke znění § 6 odst. 1 ZRegP očekávat – ale zdánlivostí.¹³⁹ Závěrem lze k neplatnosti registrovaného partnerství doplnit, že, na rozdíl od manželství, existence dvou registrovaných partnerství, či manželství a registrovaného partnerství jedné osoby není trestným činem. Bývá to zdůvodňováno objektem trestného činu dvojího manželství, kterým je zájem společnosti na důsledném uplatnění monogamie (tj. soužití jednoho muže s jednou ženou) založené na manželství, jež plní účel, který však registrované partnerství postrádá (založení rodiny a výchova dětí).¹⁴⁰

K zániku registrovaného partnerství dochází z několika důvodů. Na prvním místě jde o smrt či prohlášení některého z partnerů za mrtvého.¹⁴¹ V případě smrti zaniká registrované partnerství dnem smrti partnera, v případě prohlášení za mrtvého je však situace poněkud komplikovanější, neboť ji upravují jak ZRegP, tak ObčZ. § 15 odst. 1 ZRegP uvádí jako den zániku registrovaného partnerství den, kdy rozhodnutí o prohlášení za mrtvého nabylo právní moci (což je konstrukce odpovídající ustanovení § 22 odst. 1 ZOR ve znění účinném do 31. 12. 2013),¹⁴² naproti tomu dle § 71 odst. 2 ObčZ je dnem zániku registrovaného partnerství den uvedený v příslušném rozhodnutí soudu.¹⁴³ Tento protimluv obou zákonů, z nichž první je v poměru speciality ke druhému (ZRegP k ObčZ) a současně druhý je novější, než první (ObčZ je účinný od 1. 1. 2014, ZRegP od 1. 7. 2006), je nutné na základě zvláštního interpretačního pravidla *lex posteriori generalis non derogat legi priori specialis*¹⁴⁴ vyřešit ve prospěch § 15 odst. 1 ZRegP, tj. že dnem zániku registrovaného partnerství je den nabytí právní moci

¹³⁹ HRUŠÁKOVÁ, M. Zákon o registrovaném partnerství. In: *Bulletin advokacie*. 2007, č. 2, s. 21.

¹⁴⁰ ŠÁMAL, P., ŠÁMALOVÁ, M. § 194 [Dvojí manželství]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 1905 – 1906.

¹⁴¹ § 14 písm. a) ZRegP.

¹⁴² § 22 odst. 1 ZOR ve znění účinném do 31. 12. 2013: „Manželství zaniká smrtí nebo prohlášením jednoho manžela za mrtvého. Byl-li manžel prohlášen za mrtvého, manželství zaniká dnem, kdy rozhodnutí o tom nabude právní moci.“

¹⁴³ Srov. § 71 odst. 2 ObčZ: „Na člověka, který byl prohlášen za mrtvého, se hledí, jako by zemřel. Prohlášením manžela za mrtvého zaniká manželství dnem, který se pokládá za den jeho smrti; totéž platí o registrovaném partnerství.“

¹⁴⁴ V podstatě jde o vyjádření vzájemného vztahu mezi interpretačními pravidly *lex specialis* a *lex posteriori*, který je řešen tak, že obecná pozdější úprava není způsobilá změnit dřívější úpravu speciální. Shodně viz HANUŠ, L. *Vybrané problémy interpretace právních předpisů a právní argumentace: doktorská disertace*. Brno: Masarykova univerzita Fakulta právnická, 2006. s. 42 – 43.

rozhodnutí o prohlášení za mrtvého. Uvedená situace by se v právním řádu jistě vyskytovat neměla. Lze ji považovat za chybu zákonodárce, který zřejmě zamýšlel ustanovením § 71 odst. 2 ObčZ sjednotit a změnit jak úpravu zániku manželství, tak registrovaného partnerství, avšak „neohlídal“ si jeho důsledné promítnutí do ZRegP a pro statusovou otázku značného významu tak ponechal dvě vzájemně odporující si pravidla.

Dalšími důvody zániku registrovaného partnerství jsou zrušení soudem na návrh některého z partnerů, prokáže-li, že partnerský vztah fakticky netrvá,¹⁴⁵ a dle § 29 odst. 1 ObčZ též změna pohlaví jednoho z partnerů, při níž registrované partnerství zaniká dnem změny pohlaví uvedeným v potvrzení vydaném poskytovatelem zdravotních služeb.

Procesně řízení o vyslovení neplatnosti či neexistence registrovaného partnerství a o zrušení registrovaného partnerství upravuje § 399 ZŘS, který odkazuje na přiměřené užití ustanovení o řízení ve statusových věcech manželských.¹⁴⁶ Některá z dotčených ustanovení (např. § 374, § 375 či § 378 ZŘS) se pro řízení ve statusových věcech partnerských vůbec nepoužijí, neboť sám ZRegP obsahuje zvláštní procesní pravidla.¹⁴⁷ O neplatnosti či neexistenci registrovaného partnerství rozhodne soud rozsudkem jak z úřední povinnosti, tak na návrh toho, kdo na tom prokáže právní zájem.¹⁴⁸ Rozsudek prohlašující neexistenci registrovaného partnerství má účinky deklaratorní, rozsudek prohlašující neplatnost má účinky konstitutivní.¹⁴⁹ V případě řízení o zrušení registrovaného partnerství se přiměřeně postupuje dle ustanovení o rozvodu manželství. Návrh na zrušení podává jeden z partnerů, využít lze i smluveného zrušení partnerství, připojí-li se druhý partner k návrhu prvního partnera (příp.

---

¹⁴⁵ § 16 ZRegP.

¹⁴⁶ § 371 – 398 ZŘS.

¹⁴⁷ SVOBODA, K. § 399 [Druhy řízení]. In: SVOBODA, K., TLÁŠKOVÁ, Š., VLÁČIL, D., LEVÝ, J. HROMADA, M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, s. 750 – 751 (dále citováno jen jako „SVOBODA, K., TLÁŠKOVÁ, Š., VLÁČIL, D., LEVÝ, J. HROMADA, M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář*. 2015“).

¹⁴⁸ § 7 ZRegP.

¹⁴⁹ HRUŠÁKOVÁ, M. § 7 [Řízení o prohlášení partnerství za neplatné]. HRUŠÁKOVÁ, M. a kol. *Zákon o rodině / Zákon o registrovaném partnerství*. 2009, s. 530.

podají-li návrh společně),¹⁵⁰ a soud tak za této situace faktické trvání partnerství nezkoumá.¹⁵¹

1. 3. 2. 3 Práva a povinnosti partnerů (ZRegP)

Obsah registrovaného partnerství tvoří vzájemná práva a povinnosti partnerů, z nichž některé jsou upraveny přímo v § 8 – 13 ZRegP, jiné jsou obsaženy v dalších zákonech. Podle § 8 ZRegP mají partneři v partnerství stejná práva a povinnosti, o záležitostech partnerského soužití rozhodují společně, a při neshodě o podstatných věcech se mohou obrátit na soud. Dále mají vzájemné zástupčí oprávnění v běžných záležitostech, kdy z jednání jednoho z partnerů jsou oba solidárně zavázáni, kromě situace, v níž druhý partner tyto účinky vůči třetí osobě výslovně vyloučil.¹⁵² Významným právem partnerů je i vzájemná vyživovací povinnost v rozsahu zajišťujícím v zásadě stejnou hmotnou i kulturní úroveň, která předchází vyživovací povinnosti dětí, a to jak za trvání registrovaného partnerství, tak po jeho zániku.¹⁵³ Poněkud nelogicky – s ohledem na skutečnost, že *rozvrat* se při zrušení registrovaného partnerství *nezkoumá* – je v § 11 odst. 2 ZRegP upravena i forma tzv. *sankčního* výživného pro toho z partnerů, který se na trvalém rozvratu partnerství nepodílel, a to až po dobu tří let. Zánik práva na výživné je spjat se smrtí či prohlášením povinného partnera za mrtvého, uzavřením manželství či nového registrovaného partnerství oprávněným partnerem,¹⁵⁴ či s vyplacením tzv. *odstupného* (jednorázové částky).¹⁵⁵

Posledním okruhem práv a povinností, který výslovně upravuje ZRegP, a který v posledních letech doznal zásadní změny, je vztah k nezletilým dětem. Existence registrovaného partnerství není překážkou výkonu rodičovské odpovědnosti partnera, který je rodičem nezletilého dítěte; dítě mu může být svěřeno do výchovy a on je povinen zajistit jeho vývoj a chránit je.¹⁵⁶ Pokud dítě jednoho z partnerů s oběma partnery žije ve společné domácnosti, má tytéž

---

¹⁵⁰ SVOBODA, K. § 399 [Druhy řízení]. In: SVOBODA, K., TLÁŠKOVÁ, Š., VLÁČIL, D., LEVÝ, J. HROMADA, M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář*. 2015, s. 751 – 752.

¹⁵¹ § 17 ZRegP.

¹⁵² § 9 ZRegP.

¹⁵³ § 10 a § 11 odst. 1, 3 ZRegP.

¹⁵⁴ Byť zákon v § 11 odst. 4 písm. b) ZRegP výslovně uvádí uzavření „nového partnerského soužití“ lze se s ohledem na účel daného ustanovení domnívat, že je tím myšleno nové registrované partnerství, nikoli „pouhé“ faktické soužití.

¹⁵⁵ § 11 odst. 4, 5 ZRegP.

¹⁵⁶ § 13 odst. 1 ZRegP

povinnosti výchovy a ochrany i druhý partner, který rodičem dítěte není. Na základě nálezu Ústavního soudu ze dne 14. 6. 2016, kterým byl zrušen § 13 odst. 2 ZRegP, je již možné, aby některý z partnerů dítě individuálně osvojil.¹⁵⁷ Společně a *nepravé* osvojení však stále zůstává partnerům zapovězeno.

1. 3. 2. 4 Další práva a povinnosti partnerů

Mezi další práva a povinnosti partnerů plynoucí z jiných zákonů lze řadit zejména práva obsažená v ObčZ, TrZ, TrŘ a zákonech regulujících sociální zabezpečení. Podle § 3020 ObčZ se na registrované partnerství a práva a povinnosti partnerů obdobně užijí ustanovení části první, třetí a čtvrté tohoto zákona o manželství a právech a povinnostech manželů. Mezi partnery tak např. dle § 646 ObčZ po dobu trvání partnerství neběží a ani nepočnou běžet promlčecí lhůty, a dle § 1635 odst. 1 ObčZ mohou být navzájem zákonnými dědici v první dědické třídě. Na pozůstalého partnera též i bez souhlasu pronajímatele přejde nájem bytu, pokud v něm žil ke dni smrti partnera (nájemce) a nemá vlastní byt.¹⁵⁸ I partneři jsou dle § 22 odst. 1 ObčZ považováni za osoby blízké, z čehož jim plynou další práva, např. právo domáhat se ochrany osobnosti partnera po jeho smrti,¹⁵⁹ či právo rozhodnout o pohřbu svého partnera, nerozhodl-li o tom zemřelý sám.¹⁶⁰

Podobně jako manželům, plynou práva z TrZ, TrŘ a ZP uvedená v podkapitole 1. 2. 2. 5 i partnerům (např. práva plynoucí z postavení osoby blízké a osoby se samostatnými obhajovacími právy, právo odepřít výpověď za stejných podmínek jako manžel, právo na jednorázové odškodnění dle § 271i ZP, či zákaz vzniku základního pracovněprávního vztahu mezi partnery). V oblasti sociálního zabezpečení je např. postavení registrovaného partnera ošetřovaného jednou z podmínek nároku pojištěnce na dlouhodobé ošetřovné;¹⁶¹ či je partner považován za společně posuzovanou osobu pro účely posouzení nároku na existenční a životní minimum,¹⁶² a nároku na dávky státní sociální podpory.¹⁶³

¹⁵⁷ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 7/15 ze dne 14. 6. 2016 (N 110/81 SbNU 729; 234/2016 Sb.).

¹⁵⁸ § 2279 odst. 1 ObčZ.

¹⁵⁹ § 82 odst. 2 ObčZ.

¹⁶⁰ § 114 odst. 1 ObčZ.

¹⁶¹ § 41a odst. 3 písm. a) zák. č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶² § 4 odst. 1 písm. b) zák. č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

Závěrem lze zmínit právo, které partnerům přiznával předchozí občanský zákoník. Jedná se o právo užívání bytu dle § 705a OZ 1964, podle něhož osoba, která uzavřela registrované partnerství, měla po dobu trvání partnerství právo užívat byt v nájmu partnera, společné prostory i plnění s užíváním bytu spojená ve stejném rozsahu jako nájemce, bez ohledu na to, zda s partnerem žila ve společné domácnosti či nikoliv. Současně bylo dovozováno, že kromě nájemního bytu se uvedené právo vztahovalo i na byt, příp. dům ve vlastnictví partnera.¹⁶⁴ Toto právo zanikalo spolu se zrušením registrovaného partnerství či jeho prohlášením za zdánlivé či neplatné.¹⁶⁵ Současný občanský zákoník uvedené právo užívání bytu výslovně nepřevzal, a lze se tak domnívat, že dnes již nově vzniknout nemůže, ačkoli vzhledem ke svému dlouhodobému charakteru mohou dříve vzniklá (tj. před 31. 12. 2013) práva užívání bytu v některých registrovaných partnerstvích přetrvávat dodnes.¹⁶⁶ ZRegP toto právo neupravuje a ObčZ sice ustanovení o právu bydlení mezi manžely obsahuje, dané ustanovení (§ 744 ObčZ) se však nachází v části druhé, a je tak na základě § 3020 ObčZ vyloučeno z aplikace na registrované partnerství.

Současně ale v rámci občanského zákoníku existují určitá ustanovení, která registrovaným partnerům poskytují práva podobná – např. ustanovení z části čtvrté o společném výměnku manželů, který nezaniká smrtí jednoho z manželů, lze zřejmě aplikovat i na společný výměnek partnerů.¹⁶⁷ Obdobně právo pronajímatele vypovědět nájem na dobu neurčitou, má-li byt užívat on sám nebo jeho manžel, který hodlá opustit rodinnou domácnost a byl podán návrh na rozvod (příp. manželství již bylo rozvedeno), lze zřejmě též aplikovat na registrované partnerství.¹⁶⁸ Na rozdíl od práva užívání bytu však nejsou tato práva svázána se vznikem a trváním partnerství a slouží spíše k zajištění bydlení pro jednoho z partnerů, jehož registrované partnerství zaniklo.

---

¹⁶³ § 7 odst. 2 písm. c) zák. č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZStSP“).

¹⁶⁴ HULMÁK, M. § 705a [Vztahy k nájemnímu bytu v registrovaném partnerství]. In: ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I, II. 2.* vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 2076 – 2077.

¹⁶⁵ § 705a OZ 1964.

¹⁶⁶ Srov. § 3074 odst. 1 a § 3028 odst. 2 ObčZ.

¹⁶⁷ Srov. § 2712 ve spojení s § 3020 ObčZ.

¹⁶⁸ Srov. § 2288 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 3020 ObčZ.

2 Vzájemné porovnání obou institutů

Následující kapitola je věnována porovnání výše představených institutů manželství a registrovaného partnerství a zodpovězení otázek, zda mezi nimi existují rozdíly, příp. zda jsou tyto rozdíly podstatné či nikoliv. Struktura vzájemného porovnávání bude pro přehlednost obdobná struktuře předchozích podkapitol, tedy: 1) vznik, překážky, neplatnost a zdánlivost; 2) majetková práva a povinnosti; 3) ostatní práva a povinnosti (vyjma bodu č. 4); 4) vztahy a práva a povinnosti týkající se dětí; 5) zánik a následky zániku obou institutů.

2.1 Vznik, překážky, neplatnost a zdánlivost manželství vs. registrovaného partnerství

Jak manželství, tak registrované partnerství vznikají svobodným a souhlasným prohlášením dvou lidí o tom, že spolu vstupují do příslušného statusového svazku. Odlišuje se však způsob jejich uzavření, kdy pro registrované partnerství není zákonem výslovně požadována slavnostnost ani přítomnost dvou svědků, a lze jej uzavřít jen na omezeném počtu matričních úřadů. Registrované partnerství též nelze uzavřít v zastoupení, ani v případě ohrožení života budoucích partnerů, a ani v církevní formě.

Většina překážek uzavření příslušného svazku se shoduje (např. překážka jiného trvajících statusového svazku, překážka omezené svéprávnosti v dané oblasti či překážka příbuzenství), výjimkami jsou v případě registrovaného partnerství podmínka státního občanství alespoň jednoho z budoucích partnerů, a v případě manželství překážka vztahu poručenství, svěřenectví či pěstounství.¹⁶⁹ Překážka nedostatku svéprávnosti u nezletilých je společná oběma institutům, nicméně pouze v případě manželství lze ve výjimečném případě povolit i sňatek nezletilého, který dovršil šestnácti let.

Zásadní rozdíly se objevují v otázce zdánlivosti a neplatnosti obou svazků. Manželství bude zdánlivé ve chvíli, kdy alespoň u jednoho ze snoubenců nebyly v projevu vůle o vstupu do manželství, sňatečném obřadu (či v souvislosti s ním) splněny takové náležitosti, na jejichž splnění je nutno bezvýhradně trvat. Neplatné

---

¹⁶⁹ Tato překážka v registrovaném partnerství z povahy věci nemůže nastat, neboť uvedené vztahy jsou formou náhradní rodinné péče o *nezletilé děti* a registrované partnerství může uzavřít *pouze* osoba *zletilá*. *De facto* je tedy tato překážka v případě registrovaného partnerství obsažena v překážce nedostatku věku.

bude manželství z taxativně uvedených důvodů v občanském zákoníku (existence překážky z § 672 – 676 ObčZ, učinění projevu vůle o uzavření manželství pod nátlakem ve formě násilí či pohrůžky násilí, příp. v omylu o totožnosti snoubence či o povaze sňatečného právního jednání).¹⁷⁰ Zdánlivost registrovaného partnerství však nastane dle dříve uvedeného popisu obecně *ve všech* případech vad projevu vůle o vstupu do partnerství, tedy i v případech, které jsou u manželství sankcionovány „pouhou“ neplatností (např. nátlak či omyl o právním jednání uzavření partnerství).¹⁷¹ Kromě této nekoherence však nastává neplatnost registrovaného partnerství obecně ve stejných případech jako neplatnost manželství (tj. z důvodu existence zákonné překážky, vyjma § 676 ObčZ).

V poslední řadě lze jako rozdíly zařadit možnost konvalidace neplatného manželství v určitých případech, kterou ZRegP nezná, či další rozdíly, na něž bylo poukázáno již v předchozích podkapitolách (trestněprávní následek dvojího manželství a zvláštní případ zdánlivosti registrovaného partnerství). Z procesního hlediska je rozhodování soudu o neplatnosti a zdánlivosti obou institutů v zásadě totožné.

Z výše uvedených rozdílů lze za podstatné považovat rozdíly týkající se nesouladnosti obou právních úprav; naproti tomu za rozdíl jen marginální lze označit odlišný způsob vzniku registrovaného partnerství.

2.2 Majetková práva a povinnosti manželů vs. partnerů

Oba instituty poskytují osobám, které je uzavřely, určitá práva a povinnosti, jejichž rozsah však není stejný. Vzájemné zástupčí oprávnění manželů i partnerů v běžných záležitostech i solidární forma závazání z nich se v zásadě shoduje,¹⁷² nicméně v případě manželů je zástupčí oprávnění upraveno podstatně širěji a zahrnuje i pravidla pro zastupování v ostatních záležitostech rodiny. Dalšími shodnými aspekty obou institutů jsou existence vyživovací povinnosti mezi manžely a partnery, a možnost výživného mezi bývalými manžely a partnery včetně tzv. sankčního výživného.¹⁷³

---

¹⁷⁰ Srov. § 684 odst. 1 ObčZ.

¹⁷¹ Shodně HRUŠÁKOVÁ, M. § 5 [*Neexistence partnerství*]. In: HRUŠÁKOVÁ, M. a kol. *Zákon o rodině / Zákon o registrovaném partnerství*. 2009, s. 528.

¹⁷² Srov. § 9 odst. 1, 2 ZRegP a § 696 odst. 1, § 694 odst. 1 ObčZ.

¹⁷³ Srov. § 11 odst. 2 ZRegP a § 762 odst. 1 ObčZ.

V ostatních majetkových právech se však oba instituty liší, resp. manželé mají v části druhé ObčZ upravenou podstatně širší škálu práv a povinností, která v ZRegP upravena nejsou a vzhledem k § 3020 ObčZ se na vztahy mezi registrovanými partnery ani neuplatní. Nejmarkantnějším rozdílem v majetkových právech a povinnostech je absence společného jmění (či obdobného institutu) v registrovaném partnerství, které by komplexně upravilo majetkové vztahy partnerů.

Pokud mají partneři společný majetek či společné dluhy, úprava těchto vztahů se bude řídit ustanoveními o spoluvlastnictví (zejm. § 1115 – 1157 ObčZ) a o společných dlužích a pohledávkách (§ 1868 – 1878 ObčZ). K tomu, aby na straně partnerů vznikl společný majetek, dluh či pohledávka je nezbytné, aby v jednotlivých právních jednáních projevíli vůli společně věc či právo nabýt, či se společně zavázat, jinak bude z daného právního jednání (kromě obstarávání běžných záležitostí partnerství) zavázán jen ten partner, který je učinil. SJM u manželů (pro účely porovnání bude uvažován pouze zákonný režim) naproti tomu vzniká obecně automaticky na základě zákona spolu se vznikem manželství.¹⁷⁴ Co do rozsahu se SJM a spoluvlastnictví (příp. aktivní a pasivní solidarita) partnerů odlišují tím, že zatímco SJM je tvořeno téměř vším, co manželé nabudou za trvání manželství (aktivy i pasivy), partneři (spoluvlastníci) mají nad rozsahem spoluvlastnictví (a koneckonců i nad rozsahem společných pohledávek a dluhů) „větší kontrolu“, neboť je tvoří v zásadě jen věci, ohledně nichž si spoluvlastnický vztah ujednali (příp. dluhy, k nimž se společně zavázali), a práva a povinnosti s nimi spojená.

Manželé nemají v rámci SJM žádné podíly, práva a povinnosti k SJM či jeho součástí jim náleží společně a nerozdílně, společně v těchto záležitostech jednájí a jsou z nich solidárně oprávněni i zavázáni. V případě spoluvlastnictví je však každý ze spoluvlastníků výlučným vlastníkem svého podílu, s nímž může nakládat podle své vůle (ovšem nesmí to být na újmu právům ostatních spoluvlastníků).¹⁷⁵ Vzhledem k věci jako celku s ní všichni spoluvlastníci nakládají jako jediná osoba, každý z nich má k věci jako celku právo omezené jen

---

¹⁷⁴ PSUTKA, J. § 708 [Společné jmění manželů]. In: HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975). Komentář*. 2014, s. 158.

¹⁷⁵ § 1123 ObčZ.

stejným právem ostatních spoluvlastníků.¹⁷⁶ Podíl je u spoluvlastnictví významný i pro rozhodování o společné věci, kdy se dle § 1126 odst. 2 ObčZ hlasy spoluvlastníků počítají podle velikosti jejich podílů s tím, že v závislosti na typu nakládání s věcí se liší i potřebná většina hlasů pro schválení daného jednání.¹⁷⁷ Obdobně jako manželé jsou i spoluvlastníci z právního jednání týkajícího se společné věci solidárně oprávněni a zavázáni,¹⁷⁸ a existuje zde též možnost obrany přehlasovaného či opomenutého spoluvlastníka spočívající v možnosti žádat, aby soud vyslovil neúčinnost či zrušil přijaté rozhodnutí.¹⁷⁹

SJM a spoluvlastnictví se liší i způsobem zrušení (zániku) daného vztahu. Existence ani zánik (resp. zrušení) spoluvlastnictví nejsou, na rozdíl od SJM, vázány na trvání registrovaného partnerství. Spoluvlastnictví po smrti jednoho z partnerů automaticky nezaniká, spoluvlastnický podíl zemřelého partnera (spoluvlastníka) se stává součástí pozůstalosti a přechází na dědice. Spoluvlastnictví lze zrušit dohodou spoluvlastníků, nebo na základě rozhodnutí soudu. V obou případech je nutné jej vypořádat,¹⁸⁰ a to jak co se týče společné věci, tak pohledávek a dluhů spojených se spoluvlastnictvím a společnou věcí.¹⁸¹ Vypořádání spoluvlastnictví, podobně jako vypořádání SJM, má zákonem stanovená podrobná pravidla, a to jak pro vypořádání dohodou,¹⁸² tak rozhodnutím soudu.¹⁸³ Na rozdíl od SJM zde však neexistuje zákonná domněnka vypořádání, pokud se do určité doby spoluvlastníci nedohodnou, ani neobráte na soud. Dále v úpravě spoluvlastnictví existuje odklad zrušení spoluvlastnictví (§ 1154 – 1156 ObčZ), což je institut pro SJM neznámý. Lze jej ujednat buď dohodou spoluvlastníků na dobu nejvýše 10 let, nebo rozhodnutím soudu, jímž je

---

¹⁷⁶ § 1116 a § 1117 ObčZ.

¹⁷⁷ § 1128 ObčZ pro běžnou správu věci; § 1129 ObčZ pro rozhodnutí o významné záležitosti; § 1132 ObčZ pro rozhodnutí o zřízení či zrušení zatížení společné věci či omezení práv spoluvlastníků na dobu delší než 10 let; § 1133 ObčZ pro zřízení zástavního práva k zajištění pohledávky vzniklé při zlepšení věci.

¹⁷⁸ § 1127 ObčZ.

¹⁷⁹ Např. § 1128 odst. 2, § 1129 či § 1139 ObčZ.

¹⁸⁰ § 1141 odst. 1 a § 1143 ObčZ.

¹⁸¹ § 1148 odst. 2 ObčZ.

¹⁸² Srov. § 1141 odst. 2 ObčZ: „Spoluvlastníci se vypořádají rozdělením společné věci, jejím prodejem z volné ruky nebo ve veřejné dražbě s rozdělením výtěžku, anebo převedením vlastnického práva jednomu nebo více spoluvlastníkům s vyplacením ostatních.“

¹⁸³ Srov. § 1144 a § 1147 ObčZ.

na návrh spoluvlastníka z důvodu vážného ohrožení jeho oprávněného zájmu zrušení odloženo, či je odklad prodloužen (obojí nejvýše o 2 roky).¹⁸⁴

Určité rozdíly existují i v ochraně práv třetích osob k věcem obsaženým v SJM a spoluvlastnictví. Za výhodnější pro třetí osoby lze považovat úpravu SJM, zejména díky § 731 a § 732 ObčZ, podle nichž se věřitel jednoho z manželů, jehož dluh vznikl za trvání SJM, může uspokojit i z toho, co je v SJM (pokud dluh vznikl proti vůli druhého manžela, který dal nesouhlas vůči věřiteli bezodkladně najevo poté, co se o dluhu dozvěděl, může být SJM postiženo jen do výše odpovídající vypořádacímu podílu manžela dle § 742 ObčZ). V případě partnerů a spoluvlastnictví však výše uvedená možnost není. § 1150 – 1153 ObčZ upravují ochranu práv třetích osob jen se zřetelem k rozdělení společné věci zatížené věcným břemenem (příp. věci panující). Určitou ochranu poskytuje i úprava relativní neúčinnosti, kdy § 589 – 599 ObčZ umožňují věřiteli dovolat se neúčinnosti právního jednání dlužníka, které zkracuje uspokojení jeho vykonatelné pohledávky.

Další rozdíly v majetkových právech manželů a partnerů lze nalézt zejména v úpravě společného bydlení (manželům uzavřením manželství vzniká společný nájem či právo bydlení),¹⁸⁵ institutu obvyklého vybavení rodinné domácnosti či rodinného závodu, které v ZRegP upraveny nejsou, a s ohledem na § 3020 ObčZ mezi partnery ani vzniknout nemohou. Z posledně jmenovaných rozdílů lze zdůraznit absenci úpravy společného bydlení, a to zejména vzhledem k předchozí právní úpravě, která automaticky vznikající společné bydlení partnerů za trvání partnerství alespoň částečně v podobě práva užívání bytu obsahovala. Naproti tomu absenci společného jmění u partnerů nelze považovat za zásadní rozdíl, byť určitý význam jistě má. Spoluvlastnictví obsahuje úpravu do značné míry podobnou a pro partnery mnohdy výhodnější (zejména co se týče nemožnosti postihu společného majetku pro dluhy jen jednoho z partnerů). Ani manželé nezbytně nutně SJM mít nemusí; mohou si mezi sebou ujednat režim oddělených jmění dle § 729 – 730 ObčZ, v němž budou případný společný majetek nabývat stejně jako partneři. Současně i pro SJM je možné, není-li

---

¹⁸⁴ Vedle odkladu zrušení spoluvlastnictví zde na rozdíl od SJM existuje i oddělení (§ 1140 odst. 2 ObčZ) a odklad oddělení ze spoluvlastnictví (§ 1157 ObčZ), které však z povahy nastíněného případu *dvou* spoluvlastníků nepřichází v úvahu, a není zde proto o nich pojednáno, neboť min. uplatněním oddělení ze spoluvlastnictví by vztah mezi těmito spoluvlastníky zanikl.

¹⁸⁵ Tím však není dotčena možnost partnerů sjednat si společný nájem smluvně.

v příslušné části ObčZ stanoveno jinak, obdobně užít též ustanovení o spoluvlastnictví.¹⁸⁶

2.3 Ostatní práva a povinnosti manželů vs. partnerů

Rozdíly lze vysledovat i u ostatních práv a povinností manželů a partnerů plynoucích z ObčZ. Partneri tak mají na základě § 3020 ObčZ ta práva povinnosti, která jim výslovně přizná ZRegP či ObčZ, nebo práva a povinnosti manželů z části první, třetí a čtvrté ObčZ. Byť i partneri mají dle § 8 odst. 1 ZRegP rovná práva a povinnosti, jejich podrobná úprava a výčet na rozdíl od manželství chybí (např. není výslovně stanovena povinnost vzájemné úcty, věrnosti, či podpory). Mezi partnery a jejich příbuznými také na rozdíl od manželů uzavřením příslušného svazku navzájem nevzniká švagrovství.¹⁸⁷ Určitou výjimku z pravidla představuje ochrana registrovaných partnerů, příp. jiných osob žijících s nimi ve společné domácnosti, před domácím násilím dle § 751 – 753 ObčZ, která spočívá v možnosti soudu na určitou dobu omezit či vyloučit právo partnera/manžela (násilníka) v domě/bytě bydlet. K tomuto závěru lze dospět na základě § 3021 ObčZ,¹⁸⁸ který představuje ustanovení speciální vůči § 3020 ObčZ, jenž jinak aplikaci ustanovení části druhé ObčZ o právech a povinnostech manželů na registrované partnerství vylučuje.¹⁸⁹ V ostatních právech a povinnostech manželů obsažených v částech první, třetí a čtvrté občanského zákoníku se oba instituty vzhledem k opětovně zmiňovanému § 3020 ObčZ v zásadě shodují.

V případě jiných zákonů je pro přiznání stejných práv a povinností manželům i partnerům v zásadě nezbytné, aby příslušný zákon ve svých ustanoveních existenci registrovaného partnerství reflektoval a přiznání daného práva či povinnosti partnerům výslovně upravil. Je nutné poznamenat, že ne všechny zákony týkající se práv a povinností manželů, tak činí. Jako příklad zákonů, které „myslí“ jak na manžele, tak na partnery, lze uvést zejména dříve

---

¹⁸⁶ Srov. § 712 ObčZ: „Není-li v této části zákona stanoveno jinak, použijí se pro společné jmění obdobně ustanovení tohoto zákona o společnosti, popřípadě ustanovení o spoluvlastnictví.“

¹⁸⁷ § 774 ObčZ ve spojení s § 3020 ObčZ.

¹⁸⁸ § 3021 ObčZ: „Ustanovení § 751 až 753 proti domácímu násilí se použijí také v případě společného bydlení jiných osob, než jsou manželé.“

¹⁸⁹ PALÁSEK, M. Česká republika na evropské „duhové křižovatce“? *Právní rozhledy*, 2019, č. 3, s. 91 – 99. In: *Beck-online* [online]. [cit. 29. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrhfxa4s7gnpxgzzge&groupIndex=0&rowIndex=0#> (dále citováno jen jako „PALÁSEK, M. Česká republika na evropské „duhové křižovatce“? *Právní rozhledy*. In: *Beck-online* [online].“).

zmíněné TrZ, TrŘ a ZP, a dále též zákon o daních z příjmu (z povahy věci kromě ustanovení týkajících se SJM),¹⁹⁰ zákon o zdravotních službách,¹⁹¹ či živnostenský zákon.¹⁹² Naproti tomu zákonem, které ve svých ustanoveních o právech a povinnostech manželů partnery nezmiňují, je např. zákon o důchodovém pojištění, který v § 49 přiznává vdovský/vdovecký důchod pouze pozůstalému manželu/manželce. Z podzákoných předpisů lze zmínit nařízení vlády č. 590/2006 Sb., kterým se stanoví okruh a rozsah jiných důležitých překážek v práci, které manželům poskytuje pracovní volno v délce dvou dnů na svatbu a celkem tří dnů na pohřeb manžela, s registrovanými partnery však nepočítá.¹⁹³

Zásadní a do značné míry zbytečné rozdíly v této oblasti jsou silně ovlivněny jednak tím, že „hlavní“ zákon registrovaného partnerství (ZRegP) postrádá detailní úpravu práv a povinností partnerů, a dále tím, že registrované partnerství jako takové nebylo důsledně promítnuto do zbytku právního řádu. Jinak si lze jen těžko vysvětlit absenci práv, která by jistě účelu registrovaného partnerství neškodila (např. neexistence pracovního volna pro uzavření registrovaného partnerství).¹⁹⁴

2.4 Práva a povinnosti týkající se dětí v manželství vs. registrovaném partnerství

2.4.1 Práva a povinnosti plynoucí ze vztahu rodič - dítě

Mimo výše porovnané skupiny práv a povinností jsou vyčleněna ta, která se týkají dětí (zejména nezletilých), a to především kvůli významu, který těmto právům a povinnostem přikládá kampaň za legalizaci manželství osob stejného

---

¹⁹⁰ Srov. § 21e odst. 3 zák. ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹¹ Např. právo udělit souhlas s poskytnutím zdravotních služeb registrovaným partnerem pacienta, nejde-li o zákrok proveditelný i bez souhlasu a nemůže-li pacient souhlas udělit sám, příp. neurčil-li jinou osobu, která jej má udělit, dle § 34 odst. 7 zák. č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹² Právo za určitých podmínek pokračovat v živnosti po zemřelém manželu či partneru dle § 13 odst. 1 písm. c), e) zák. Federálního shromáždění ČSFR č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹³ V případě pohřbu by bylo možno u partnerů uvažovat o pohřbu osoby, která žila se zaměstnancem v době úmrtí v domácnosti [bod 7, písm. c) přílohy nařízení], kdy by měl pozůstalý partner nárok na pracovní volno nejvýše jeden den plus další den, pokud by pohřeb obstarával.

¹⁹⁴ Účelem registrovaného partnerství bylo vytvořit formalizovaný svazek obdobný manželství pro páry osob stejného pohlaví.

pohlaví i důvodová zpráva k novele ObčZ.¹⁹⁵ Úvodem je vhodné poznamenat, že většina práv a povinností, která manželé ve vztahu k nezletilým dětem mají, nevychází z manželství jako takového, ale ze vztahu mezi rodiči a dětmi. První skupina práv a povinností, pro niž je existence manželství v zásadě irelevantní, zahrnuje právo dát dítěti jméno, komplex práv a povinností tvořících rodičovskou odpovědnost, vyživovací povinnost a právo udělit souhlas s osvojením dítěte.¹⁹⁶ Vedle práv a povinností plynoucích z ObčZ sem lze zahrnout i nárok dítěte na sirotčí důchod po zemřelém rodiči (osvojiteli) dle § 52 odst. 1 písm. a) DůchPoj, příp. též po osobě, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí soudu dle písm. b) téhož ustanovení. I registrovaný partner, který je rodičem dítěte, tato práva má. Naproti tomu ani manžel, který rodičem dítětem svého manžela není, k dítěti uvedená práva nemá.

Rozdíl mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím v této oblasti práv a povinností tak tkví pouze v tom, že manželé mají - na rozdíl od partnerů - možnost stát se společnými osvojiteli dítěte, či osvojit dítě svého manžela, a vytvořit tak vztah rodič – dítě i mezi druhým manželem a dítětem prvního manžela. Partneri nemají žádnou možnost, jak se oba *společně* dostat do postavení rodičů dítěte, když společné a *nepravé* osvojení jsou pro ně vyloučená, a možnost stát se „běžným“ způsobem (tj. určením rodičovství) společnými rodiči dítěte je u nich z logiky věci nemožná. Partnerům tak zbývá „pouze“ možnost být individuálními osvojiteli, individuálními pěstouny, či individuálními a společnými poručníky.¹⁹⁷ Současně partner, který není rodičem dítěte žijícího s partnery ve společné domácnosti, má povinnost podílet se na výchově tohoto dítěte.¹⁹⁸ Bez významu není ani § 927 ObčZ, který upravuje právo osoby dítěti *společensky blízké* (tedy jistě i partnera, který není rodičem dítěte) se s tímto dítětem stýkat (např. po rozpadu registrovaného partnerství), pokud mezi ním a dítětem existuje nikoli přechodný citový vztah, nedostatek styku by byl dítěti na újmu a dítě se stykem souhlasí. Dítě a partner – nerodič taktéž mohou být vzájemnými dědici ve

---

¹⁹⁵ Viz např. DŮVODY, PROČ JE MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY SPRÁVNÉ A DŮLEŽITÉ. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. [cit. 7. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/duvody_a_odpovedi (dále citováno jen jako „DŮVODY, PROČ JE MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY SPRÁVNÉ A DŮLEŽITÉ. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]“).

¹⁹⁶ § 855 a § 856, § 860 – 864, § 858 - 859, § 910 odst. 1, § 805 a § 809 ObčZ.

¹⁹⁷ WESTPHALOVÁ, L. § 932 [Předpoklady pro jmenování poručníka]. In: HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975). Komentář*. 2014, s. 1198.

¹⁹⁸ § 13 odst. 3 ZRegP a § 995 ObčZ.

druhé dědické třídě dle § 1636 odst. 1 ObčZ, pokud spolu žili nejméně rok před smrtí jednoho z nich ve společné domácnosti a z tohoto důvodu pečovali o společnou domácnost či byli výživou odkázáni na zůstavitele. *Odkázanost výživou na zůstavitele* zde přitom není totožná s pojmem *vyživovací povinnost*; může být i faktická, bez formálního podkladu (zákonné povinnosti).¹⁹⁹

2. 4. 2 *Specifická práva a povinnosti manželů k různým „kategoriím“ dětí s nimi žijících*

Druhá skupina práv a povinností vztahující se k dětem, se týká výhradně manželů. Jde o práva a povinnosti úzce svázaná s institutem manželství, přesněji řečeno s majtkovými *právy a povinnostmi* manželů. Jelikož se nacházejí v části druhé ObčZ, nelze je aplikovat na registrované partnerství. Kromě shora uvedeného společného a *nepravého* osvojení jsou to společné pěstounství dle § 964 odst. 1 ObčZ; domněnka otcovství manžela matky, narodilo-li se dítě za trvání manželství či do 300 dnů po jeho zániku;²⁰⁰ a pestrá škála nejrůznějších práv a povinností ochranného charakteru vztahujících se k dětem žijícím společně s manžely. Posledně uvedená skupina je vnitřně diferenciovaná podle „kategorií“ dětí žijících s manžely - jinými slovy, i v rámci manželství, které obecně poskytuje dětem větší míru ochrany, není tato ochrana pro všechny děti stejná. Jednotlivé kategorie dětí žijících s manžely se odlišují podle intenzity vzájemného vztahu dětí a manželů. Úvodem je nutné předeslat, že se nejedná o perfektně vnořené množiny - některé kategorie se naopak více či méně překrývají.

První kategorii tvoří děti bez bližšího určení - v zásadě u nich nezáleží na věku, svéprávnosti, ani na jejich vztahu k manželům (tedy zda jsou manželé jejich rodiči, či nikoli). Péče o ně každým z manželů za trvání manželství je dle § 742 odst. 1 písm. c) ObčZ jedním z hledisek, která soud bere v úvahu při soudním vypořádání SJM.

Druhou kategorií jsou „nezaopatřené děti“. Legální definici tohoto pojmu obsahují dva veřejnoprávní předpisy (ZStSP a DůchPoj), které shodně uvádějí, že se jedná o dítě do ukončení povinné školní docházky, dále až do 26 let připravuje-li se soustavně na budoucí povolání (příp. též pokud se pro úraz či dlouhodobě

¹⁹⁹ SVOBODA, J. § 1640 [Šestá třída dědiců]. In: FIALA, R., DRÁPAL, L. a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). Komentář*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, s. 393.

²⁰⁰ § 776 odst. 1 ObčZ.

nepříznivý zdravotní stav na zaměstnání připravovat nemůže a z téhož důvodu nemůže ani konat práci), nebo do 18 let, je-li vedeno v seznamu uchazečů o zaměstnání Úřadem práce a nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti ani podporu při rekvalifikaci.²⁰¹ Z uvedeného vymezení lze jistě vycházet i v občanském právu, nicméně s ohledem na znění § 1 odst. 1 ObčZ, podle něhož je uplatňování soukromého práva nezávislé na uplatňování práva veřejného, lze shora uvedené veřejnoprávní vymezení věkových hranic překročit. Za nezaopatřené dítě tak bude považováno každé, které dosud není schopno samo se živit a stále tak vyžaduje plnění vyživovací povinnosti ze strany rodičů.²⁰² Potřeby těchto dětí jsou jedním z kritérií, které je zohledňováno v rámci soudního vypořádání SJM dle § 742 odst. 1 písm. d) ObčZ. Spolužití nezaopatřeného dítěte s jedním z manželů je významné i pro bydlení po zániku manželství, a to jak v případě smrti druhého manžela, tak rozvodu. V obou případech je možné soudem založit věcné břemeno bydlení, je-li to přiměřené poměrům pozůstalého (resp. rozvedeného) manžela – v prvním případě měl-li zemřelý manžel k bytu výhradní právo, ve druhém případě měli-li oba rozvedení manželé k bytu stejné či společné právo. Takto založené věcné břemeno bydlení potrvá nejdéle do doby, než dítě nabude schopnost se samo živit.²⁰³

Třetí kategorii tvoří děti, které nenabýly plné svéprávnosti. Ani u nich není podstatné, zda manželé jsou či nejsou jejich rodiči. Současně se lze domnívat, že ačkoli není výslovně určena zletilost či nezletilost těchto dětí, směřuje tato kategorie především k dětem, které *dosud* plné svéprávnosti nenabýly (tj. nezletilým). V § 692 odst. 1 ObčZ je stanovena povinnost manželů dohodnout se o záležitostech rodiny včetně volby umístění domácnosti těchto dětí. § 694 odst. 1 ObčZ pak tyto děti chrání tím, že zakazuje manželu vyloučit vůči své osobě následky právních jednání, která učinil druhý manžel při obstarávání jejich běžně nezbytných životních potřeb.

Čtvrtou kategorii tvoří nezletilé děti, které nenabýly plné svéprávnosti. Tato kategorie je *de facto* totožná s kategorií předchozí, pouze *výslovně* věkově určuje okruh dětí, které do ní patří - tj. děti mladší 18 let, kterým nebyla přiznána

---

²⁰¹ Srov. např. § 11 ZStSP.

²⁰² Shodně viz PSUTKA, J. § 742 [Pravidla soudního vypořádání SJM]. In: HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975). Komentář*. 2014, s. 380 – 381.

²⁰³ Srov. § 767 odst. 2, § 768 odst. 2 ObčZ.

plná svéprávnost před osmnáctým rokem věku. Ani zde není podstatné, zda mezi dětmi a manžely existuje vztah rodič - dítě. Pokud toto dítě žije společně s manžely v rodinné domácnosti, jsou oba manželé dle § 689 ObčZ povinni při volbě svých pracovních, studijních a obdobných činností brát zřetel na jeho zájem. Je-li mezi manžely sjednána odlišně od zákonného režimu správa SJM, manžel, který celé SJM spravuje, může právně jednat jen se souhlasem druhého manžela mimo jiné tehdy, měl-li by nakládat s obydlím tohoto dítěte, o něž manželé pečují. Pokud spravující manžel, uvedené pravidlo poruší, je druhý manžel oprávněn dovolat se neplatnosti takového jednání.²⁰⁴ Toto dítě je též chráněno v rámci ustanovení o bydlení po zániku manželství, kdy i péče o ně pozůstalým manželem může odůvodnit založení věcného břemene bydlení soudem dle § 767 odst. 2 ObčZ. Podobně i v případě rozvedených manželů, kteří měli k bytu stejné či společné právo, přihlédne soud při rušení práva jednoho z nich k tomu, kterému z nich byla svěřena péče o toto dítě, a může ve prospěch manžela, který má byt opustit a pečuje o toto dítě, založit věcné břemeno bydlení.²⁰⁵

Pátou kategorií tvoří nezletilé děti, které nenabývaly plné svéprávnosti a byly svěřeny do péče manželů nebo jednoho z nich. Zde již nabývá na významu vztah dítěte k manželům - může jít například o pěstounskou péči, poručenství, či svěření do výlučné péče v případě dítěte, jehož rodičem je jen jeden z manželů.²⁰⁶ Opustil-li jeden z manželů bez důvodu zvláštního zřetele hodného rodinnou domácnost, odmítá se vrátit, a s druhým manželem zůstalo toto dítě, je manžel, který odešel, povinen dle § 691 odst. 2 ObčZ přispívat na náklady rodinné domácnosti. Další ochrana tohoto dítěte spočívá ve vyloučení součástí obvyklého vybavení rodinné domácnosti z vypořádání dle § 699 odst. 2 ObčZ, pokud je manžel potřebuje pro toto dítě, které s ním v rodinné domácnosti zůstalo. Současně je dán zákaz zhoršení postavení tohoto dítěte, žije-li v rodinné domácnosti s manželi, kteří se dohodli na nakládání s domem/bytem, v němž se rodinná domácnost nachází, odchylně od ustanovení § 747 a § 748 ObčZ.²⁰⁷

---

²⁰⁴ Srov. § 723 odst. 2 písm. b), odst. 3 ObčZ.

²⁰⁵ § 768 ObčZ.

²⁰⁶ Shodně viz COUFALÍK, P. § 750. In: MELZER, F. TĚGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. 2016, s. 689.

²⁰⁷ § 750 odst. 1 ObčZ.

Šestou kategorií tvoří nezletilé děti, které nenabýly plné svéprávnosti a jejichž rodičem je zemřelý manžel. Jde o kategorii v podstatě totožnou s kategorií předchozí, která je významná pouze z hlediska zvláštní ochranné úpravy bydlení po zániku manželství smrtí manžela, který byl rodičem tohoto dítěte. I zde je možné soudem dle § 767 odst. 2 ObčZ založit ve prospěch pozůstalého manžela pečujícího o toto dítě věcné břemeno bydlení.

Sedmou kategorií tvoří společné děti manželů (příp. snoubenců). Oproti předchozím je zde kladen důraz na vztah rodič – dítě mezi *oběma* manžely a dítětem, u něhož však není podstatný ani věk, ani dosažená úroveň svéprávnosti. Na prvním místě se jich týká právo snoubenců, kteří si ponechali dosavadní příjmení, zvolit při sňatečném obřadu příjmení svých společných dětí.²⁰⁸ V případě, že snoubenci uzavřeli pouze zdánlivé manželství, je soud dle § 679 odst. 2 ObčZ a § 378 ZŘS povinen neprodleně poté, co manželství za zdánlivé prohlásí, rozhodnout o otcovství a právech a povinnostech rodičů k tomuto dítěti. Při posuzování majetkových práv a povinností muže a ženy, jejichž manželství bylo soudem prohlášeno za zdánlivé, je současně dle § 679 odst. 2 ObčZ nezbytné, aby byl brán ohled na práva a právní zájmy těchto dětí. O právech a povinnostech ke společnému dítěti je nezbytné rozhodnout i v případě, že manželství bylo prohlášeno „jen“ za neplatné, a to obdobně jako v případě rozvodu.²⁰⁹ I v případě tohoto dítěte vzniká manželů, který bezdůvodně odešel z rodinné domácnosti, za podmínek § 691 odst. 2 ObčZ povinnost přispívat na její náklady.

Konečně poslední, osmou kategorií představují společné nezletilé děti manželů, které nenabýly plné svéprávnosti.²¹⁰ Jde o nejužší a nejvíce chráněnou kategorii dětí ze všech jmenovaných. Děti z této kategorie většinou budou mít i ochranu všech kategorií předešlých, naopak však nikoli. I v jejich případě platí vyloučení součástí obvyklého vybavení rodinné domácnosti z vypořádání dle § 699 odst. 2 ObčZ, jakož i zákaz zhoršení jejich postavení odchylnou dohodou manželů o nakládání s domem/bytem, v němž se nachází rodinná domácnost dle § 750 odst. 1 ObčZ. Specifická jen pro tuto kategorii dětí je jejich ochrana během

---

²⁰⁸ § 661 odst. 1 ObčZ.

²⁰⁹ § 686 odst. 1 ObčZ.

²¹⁰ Některá ochranná ustanovení ještě zdůrazňují „vyživovací povinnost obou manželů“ k tomuto dítěti, nicméně vzhledem k tomu, že vyživovací povinnost jako taková zaniká až smrtí jednoho z nich či osvojením dítěte, nemá uvedený dovětek pro posouzení postavení těchto dětí žádný zvláštní význam.

rozvodu manželství. Jsou-li manželé rodiči nezletilého a neplně svéprávného dítě, není možné jejich manželství rozvést, dokud soud nerozhodne o úpravě jeho poměrů pro dobu po rozvodu.²¹¹ To platí i pro tzv. smluvený rozvod, kdy je dle § 757 odst. 1 písm. b) ObčZ nezbytné, aby manželé – rodiče tohoto dítěte měli soudem schválenou dohodu o úpravě jeho poměrů pro dobu po rozvodu. Současně jen k tomuto dítěti se vztahuje další z případů tzv. rozvodu s tvrdostní klauzulí, kdy soud manželství i přes existující rozvrat nerozvede, byl-li by rozvod v rozporu se zvláštními důvody daným zájmem tohoto dítěte.²¹²

Výše uvedené rozdíly lze shrnout do dvou bodů: zaprvé, zřejmě nejpodstatnějším rozdílem mezi oběma instituty v této oblasti je absence osvojení registrovanými partnery, od něhož se ostatní rozdíly *de facto* pouze odvíjí. Zadruhé, i ve zbylé části práv a povinností, resp. v ochranných ustanoveních majetkových práv a povinností manželů, která se týkají i dětí, jež nejsou manželům společná, lze nalézt rozdíly. Nicméně spíše než pro partnery samotné, jde o rozdíly významné pro děti, které s nimi mohou žít, a lze u nich plně odkázat na závěry učiněné v podkapitole 2. 2 - tedy na chybějící úpravu bydlení za trvání partnerství.

2. 5 Zánik a následky zániku manželství vs. registrovaného partnerství

Důvody zániku obou institutů jsou shodné – smrt, prohlášení za mrtvého, změna pohlaví jednoho z manželů/partnerů, prohlášení neplatnosti daného svazku a rozvod, resp. zrušení v případě registrovaného partnerství. Vyjma zjevně chybné úpravy dne zániku registrovaného partnerství prohlášením jednoho z partnerů za mrtvého, lze určité rozdíly mezi oběma instituty nalézt ve srovnání rozvodu manželství a zrušení registrovaného partnerství. O tomto způsobu ukončení shodně rozhoduje soud dle totožných ustanovení ZŘS. U obou institutů je též vedle „klasické“ formy rozvodu (zrušení) možno zvolit smluvený způsob jeho zániku. Liší se však podmínky rozvodu a zrušení registrovaného partnerství. Zatímco v případě rozvodu je (s výjimkou tzv. smluveného rozvodu) zkoumán trvalý rozvrat manželství, postup soudu v případě zrušení registrovaného partnerství je podstatně jednodušší, neboť (kromě tzv. smluveného zrušení) je zkoumáno toliko *trvání* partnerství. Úprava zrušení registrovaného partnerství též na rozdíl od rozvodu manželství nezná podmínku úpravy vztahů ke společným

---

²¹¹ § 755 odst. 3 ObčZ.

²¹² § 755 odst. 2 písm. a) ObčZ.

nezletilým dětem (což je logickým důsledkem toho, že – jak již bylo naznačeno - partneri se nemohou dostat do postavení společných rodičů dítěte), ani období tzv. rozvodu s tvrdostní klauzulí.

Zrušení ani zánik registrovaného partnerství též obecně nemá vliv na trvání případného spoluvlastnictví ani pasivní či aktivní solidarity partnerů. Rozdíl lze nalézt i v úpravě bydlení po zániku daného svazku. V případě zániku manželství je bydlení upraveno poměrně detailně - ObčZ se věnuje jednotlivým variantám situací, kdy např. byli manželé společnými nájemci, či jeden měl právo odvozené od druhého, a v určitých případech (zejména se zřetelem k péči o nezletilé dítě) obsahuje ochranná ustanovení ve prospěch manžela, který by jinak byt měl opustit.²¹³ ZRegP žádné obdobné ustanovení neobsahuje, vztahy ke společnému objektu bydlení se řídí úpravou spoluvlastnictví či nájmu bytu. Jako za svého druhu ochranné ustanovení však lze označit § 2288 odst. 2 ObčZ, podle něhož by mohl partner, který pronajímá byt, vypovědět nájem na dobu neurčitou svému nájemci a byt poskytnout k bydlení bývalému registrovanému partneru. Nicméně se však lze domnívat, že uvedené zajištění bydlení bude fungovat jen za podmínky existence dobrých vztahů, či alespoň schopnosti rozumné komunikace mezi bývalými partnery; v případě zášti z kterékoli strany bude často pouhá představa dobrovolné nabídky bydlení ze strany partnera - pronajímatele zcela nereálná.

Výše uvedené rozdíly obecně nelze hodnotit jako zásadní, snad s výjimkou opakovaně zmiňované absence podrobnější úpravy společného bydlení.

2.6 Úvaha nad podstatou rozdílů

Ze shora provedeného porovnání různých aspektů manželství a registrovaného partnerství je zřejmé, že nejsou stejné a v mnoha dílčích oblastech se odlišují. V kontextu výše uvedeného je vhodné krátce se zamyslet nad příčinou shora popsaných rozdílů. Lze se domnívat, že jsou z převážné části způsobeny určitou nekonceptností a nejasností úpravy registrovaného partnerství jako celku. Účelem registrovaného partnerství bylo dle důvodové zprávy k ZRegP vytvoření formalizované formy svazku pro osoby stejného pohlaví, aby nebyly znevýhodněny oproti osobám opačného pohlaví, pro které formalizovaný svazek

---

²¹³ Srov. § 766 – 770 ObčZ.

představovalo manželství.²¹⁴ Nicméně vzhledem k rozdílům, které mezi oběma instituty existují, je nutné poznamenat, že registrované partnerství svého proklamovaného cíle nedosahuje, byť určitá práva a povinnosti partnerům oproti nesezdanému soužití nesporně nabízí. Je otázkou, proč tomu tak je. Nelze přehlížet, že úprava registrovaného partnerství je do značné míry ovlivněna tehdejší společenským konsensem, jakož i legislativní „úrovň“ dotčeného zákona, v němž se projevují jak tehdejší úprava ZoR, tak tehdejší verze nového občanského zákoníku, která však není totožná s jeho verzí současnou. Dalším faktorem ovlivňujícím výslednou podobu registrovaného partnerství je jeho nedůsledné promítnutí vzhledem k jeho účelu do ostatních právních předpisů, což lze v mnohých případech považovat za „opomenutí“ zákonodárce.

Uvedené aspekty ve svém souhrnu tvoří z registrovaného partnerství vskutku prazvláštní institut s velkými ambicemi, avšak zcela nekoncepčním, nedomyšleným a neaktualizovaným provedením. Lze proto souhlasit s JUDr. Holubem, podle něhož to není „*ani ryba, ani rak*“.²¹⁵

---

²¹⁴ VLÁDA. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. Obecná část. In: *Beck-online* [online]. [cit. 14. 2. 2020].

²¹⁵ Viz HOLUB, M. Registrované partnerství? Ani ryba, ani rak. *Právní rozhledy*, 2006, č. 9, s. 313 - 317. In: *Beck-online* [online]. [cit. 15. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembqgzpxa4s7hfpngxztgezq&groupIndex=2&rowIndex=0#>.

3 Novela občanského zákoníku; novela Listiny základních práv a svobod

3.1 Novela občanského zákoníku

3.1.1 *Obecné informace o novele ObčZ a o aktuálním stavu legislativního procesu*

Za účelem vyrovnání objektivně existujících rozdílů mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím, popsanych v předchozí kapitole, byla dne 12. 6. 2018 předložena skupinou poslanců z poslaneckých klubů převážně Pirátů a ANO 2011 s podporou jednotlivců z ostatních klubů (kromě KDU-ČSL) Poslanecké sněmovně novela občanského zákoníku v podobě sněmovního tisku č. 201, která by měla umožnit uzavírat manželství párům osob stejného pohlaví.²¹⁶ Předložení této novely předcházela sběr podpisů pod „Petici za přijetí zákona, který umožní manželství gayů a leseb v ČR“, organizovaný iniciativou Jsme fěr.²¹⁷ Petice byla dne 26. 6. 2018 s celkovým počtem 70 350 podpisů předložena koalicí za manželství a spolkem Prague Pride Petičnímu výboru Poslanecké sněmovny a dne 9. 10. 2018 k ní bylo uspořádáno veřejné slyšení.²¹⁸

V rámci občanského zákoníku má novela ObčZ změnit několik ustanovení týkajících se manželství, zejména § 655 ObčZ, jehož první věta by měla nově znít: „*Manželství je trvalý svazek dvou lidí vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon.*“. Další změny vychází z uvedené redefinice pojmu manželství a promítají se do jeho vzniku (§ 656 ObčZ) a následků zdánlivého a neplatného manželství (§ 679 a 686 ObčZ), kdy se slova „muž a žena“ nahrazují slovy „dva lidé“, „zdánlivě sezdaní“ a „těch“.

---

²¹⁶ POSLANECKÁ SNĚMOVNA Sněmovní tisk 201: Novela z. – občanský zákoník. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. [cit. 1. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=201> (dále citováno jen jako „POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201: Novela z. – občanský zákoník. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online].“).

²¹⁷ Jsme fěr je iniciativou (hnutím) částečně financovanou z programu Evropské unie Práva, rovnost a občanství (2014–2020), která vznikla primárně za účelem prosazení manželství osob stejného pohlaví, resp. „*zrovnoprávnění LGBT lidí v Česku*“. Viz KDO JSME. In: *jsmefěr: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. [cit. 1. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/kdo_jsme (dále citováno jen jako „KDO JSME. In: *jsmefěr: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online].“).

²¹⁸ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Zápis z jednání č. 12. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: Petiční výbor* [online]. 9. 10. 2018, s. 4 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=152073> (dále citováno jen jako „POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Zápis z jednání č. 12. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: Petiční výbor* [online].“).

Novela se promítá i do dalších ustanovení ObčZ - např. § 29 odst. 2 ObčZ mění následovně: „*Změna pohlaví nemá vliv na osobní stav člověka, ani na jeho osobní a majetkové poměry; registrované partnerství však zaniká*“.²¹⁹ Zvláštní část důvodové zprávy k novele tuto změnu vysvětluje tím, že jelikož do manželství nově budou moci vstoupit i osoby stejného pohlaví, je zbytečné, aby v důsledku změny pohlaví manželství zanikalo, muselo být vypořádáváno SJM a upravovány vztahy k dětem.²²⁰ V § 778 ObčZ novela doplňuje, že domněnka otcovství muže, který udělil ženě souhlas k umělému oplodnění, se použije i pro případ umělého oplodnění ženy provdané za ženu. Otázky určení otcovství se dotýká i nově navrhovaný § 3020 odst. 2 ObčZ, podle něhož se „*ustanovení § 776 a 777 nepoužijí na určení rodičovství manželů, kteří jsou osobami stejného pohlaví*“.²²¹ Ke změnám v této oblasti zvláštní část důvodové zprávy uvádí, že určení rodičovství se novela nijak nedotýká, a že pro vznik statusového poměru mezi dítětem a manželem jeho rodiče, který je stejného pohlaví, bude zapotřebí *nepravého osvojení*.²²²

Vedle občanského zákoníku se novela výslovně dotýká i zákona o evidenci obyvatel,²²³ či zákona o důchodovém pojištění, do něhož doplňuje § 51a upravující obdobné užití ustanovení o vdovském/vdoveckém důchodu i pro nárok vdovy po zemřelé manželce a vdovce po zemřelém manželu. Novela obsahuje též změnu § 21 odst. 2 zákona o specifických zdravotních službách,²²⁴ jehož

---

²¹⁹ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201/0, část č. 1/4: Novela z. – občanský zákoník: Platné znění zákona s vyznačením změn. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. s. 1 – 2. [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=201&CT1=0> (dále citováno jen jako „POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201/0, část č. 1/4: Novela z. – občanský zákoník: Platné znění zákona s vyznačením změn. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online].“).

²²⁰ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201/0, část č. 1/4: Novela z. – občanský zákoník: Návrh zákona včetně důvodové zprávy. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. s. 26. [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=201&CT1=0> (dále citováno jen jako „POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201/0, část č. 1/4: Novela z. – občanský zákoník: Návrh zákona včetně důvodové zprávy. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online].“).

²²¹ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201/0, část č. 1/4: Novela z. – občanský zákoník: Platné znění zákona s vyznačením změn. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. s. 2. [cit. 21. 3. 2020].

²²² POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201/0, část č. 1/4: Novela z. – občanský zákoník: Návrh zákona včetně důvodové zprávy. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. s. 26 – 27. [cit. 21. 3. 2020].

²²³ Zák. č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

²²⁴ Zák. č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „SZS“).

dosavadní znění mění tak, že pro změnu pohlaví již nebude nutné prokazovat zánik manželství transsexuálního pacienta.²²⁵ Tato změna má, stejně jako nové znění § 29 odst. 2 ObčZ, reflektovat skutečnost, že do manželství budou moci nově vstupovat i osoby stejného pohlaví, a že tudíž zánik manželství jako podmínka změny pohlaví postrádá smysl.²²⁶

Novela se samozřejmě týká i zákona o matrikách, kde určuje způsob zápisu do knihy narození u dítěte narozeného v manželství osob stejného pohlaví v závislosti na tom, zda jde o dítě, jehož otec není znám (§ 16 odst. 2 MatZ), či o dítě, u něhož otcovství již bylo určeno souhlasným prohlášením nebo dle domněnky z § 778 ObčZ (§ 16 odst. 3 MatZ). V rámci zákona o matrikách novela také vylučuje uplatnění domněnky otcovství manžela matky pro dítě narozené za trvání manželství osob stejného pohlaví či do 300 dnů po jeho zániku, a reflektuje skutečnost, že registrovaní partneři mají dle novely mít možnost uzavřít manželství bez nutnosti předchozího zrušení registrovaného partnerství. Současně novela umožňuje užívání příjmení v mužském tvaru ženám, jejichž manželka je cizinka.²²⁷ V přechodných a závěrečných ustanoveních je rušen ZRegP - nová registrovaná partnerství již nebude možné uzavírat a ta, která byla uzavřena do účinnosti této novely, se budou i nadále řídit ZRegP s tím, že partnerům bude umožněno uzavřít manželství.²²⁸

Základní myšlenkou, na níž je novela ObčZ postavena, a která je velmi silně patrná ze znění důvodové zprávy k novele, je snaha o vyrovnání rozdílů mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím, které důvodová zpráva označuje za „nedůvodné“. Tyto rozdíly mají na prvním místě negativně ovlivňovat život a důstojnost homosexuální menšiny v České republice, neboť jejich svazky (tj. registrovaná partnerství) jsou vnímány pouze jako „druhořadé“; a na druhém místě mají negativně ovlivňovat postavení dětí vychovávaných homosexuálními

---

²²⁵ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201/0, část č. 1/4: Novela z. – občanský zákoník: Platné znění zákona s vyznačením změn. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. s. 3 – 13. [cit. 21. 3. 2020].

²²⁶ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201/0, část č. 1/4: Novela z. – občanský zákoník: Návrh zákona včetně důvodové zprávy. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. s. 28. [cit. 21. 3. 2020].

²²⁷ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201/0, část č. 1/4: Novela z. – občanský zákoník: Platné znění zákona s vyznačením změn. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. s. 9, 12. [cit. 21. 3. 2020].

²²⁸ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201/0, část č. 1/4: Novela z. – občanský zákoník: Návrh zákona včetně důvodové zprávy. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. s. 29. [cit. 21. 3. 2020].

páry.²²⁹ Důvodová zpráva rozděluje důvody na tři hlavní oblasti: 1) symbolické, mající údajný vliv na pocit důstojnosti homosexuálních párů (např. rozdílný název či způsob vzniku obou institutů); 2) praktické (zejména absence SJM v registrovaném partnerství); 3) ve vztahu k dětem (zejména absence společného a *nepravého* osvojení).²³⁰ Důraz je kladen především na posledně jmenovanou kategorii, když situace dětí vyrůstajících v tzv. *duhových* rodinách (tj. rodinách tvořených homosexuálním párem a dítětem) je označena za „právní vakuum“, neboť tyto děti nemají žádný právně relevantní vztah k partneru, který není jejich rodičem. Tato skutečnost jim pak má působit různé těžkosti (např. absence ochrany při rozpadu vztahu partnerů; absence vyživovací povinnosti partnera – nerodiče k nim; absence postavení nepominutelného dědice partnera - nerodiče).²³¹

Vztahu k dětem se ve formě otázky vlivu výchovy homosexuálním párem na dítě věnuje i obecná část důvodové zprávy, která na základě zahraničních studií a vyjádření českých a zahraničních odborníků dokládá, že tento způsob výchovy na dítě, jeho chování ani sexuální orientaci žádný negativní vliv nemá.²³² Důvodová zpráva se věnuje též účelu manželství, kde dochází k závěru, že i páry osob stejného pohlaví jsou jej schopny naplnit, neboť plození dětí dnes není jediným účelem manželství, jelikož existují i manželství, v nichž manželé z různých důvodů děti nemají. Současně je zde poukazováno na relevantní mezinárodní úmluvy a judikaturu ESLP, z nichž plyne, že i páry osob stejného pohlaví mají právo na ochranu rodinného života.²³³

Závěrem se obecná část důvodové zprávy vyjadřuje k alternativě vyrovnání rozdílů mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím skrze „pouhé“ srovnání práv a povinností manželů a partnerů se současným zachováním dvou institutů – jednoho pro páry osob opačného a druhého pro páry osob stejného pohlaví. Tato alternativa je však striktně odmítána, neboť údajně ponechává

---

²²⁹ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201/0, část č. 1/4: Novela z. – občanský zákoník: Návrh zákona včetně důvodové zprávy. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. s. 11, 19. [cit. 21. 3. 2020].

²³⁰ *Ibid.*, s. 6 – 11 [cit. 21. 3. 2020].

²³¹ *Ibid.*, s. 8 [cit. 21. 3. 2020].

²³² *Ibid.*, s. 12 – 16 [cit. 21. 3. 2020].

²³³ *Ibid.*, s. 11 - 12, 22 [cit. 21. 3. 2020].

registrovaným partnerům „druhořadé“ postavení, „nerovnosti naopak prohlubuje a přispívá k udržování stereotypů a diskriminace gayů a leseb“.²³⁴

Vláda shora nastíněnou novelu podpořila.²³⁵ Naproti tomu jiná připomínková místa meziresortního připomínkového řízení s novelou nesouhlasila, či zaujala neutrální stanoviska, která odůvodnila zejména tím, že novela podle nich byla legislativně – technicky nedokonalá, a že případná změna tak zásadního institutu by měla být provedena návrhem vládním, a to až po pečlivé diskusi s odborníky ze všech novelou dotčených oblastí.²³⁶

Novela ObčZ byla v Poslanecké sněmovně v prvním čtení projednávána zatím dvakrát (14. 11. 2018 a 26. 3. 2019), k hlasování o jejím dalším osudu však nedošlo, a její další projednávání bylo odročeno na neurčito.²³⁷ Diskuse na půdě Poslanecké sněmovny byla do značné míry ovlivněna tím, že projednávání novely ObčZ bylo spojeno s projednáváním úzce související novely Listiny základních práv a svobod.^{238, 239} Debata byla zatím vedena jen rámcově o návrzích jako takových, o jejich smyslu, účelnosti a potřebnosti. Na podporu novely ObčZ zaznívaly argumenty zejména stran rozdílů mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím, či snahy o prosazení stejných práv pro homosexuální menšinu obyvatel. Naopak bylo odmítáno tvrzení, že by manželství osob stejného pohlaví mohlo ohrozit „tradiční“ manželství a „tradiční“ rodinu. Příznivci novely ObčZ poukazovali na nejisté právní postavení dětí žijících v rodinách spolu s homosexuálními páry a na počet dětí v dětských domovech, které by mohly tyto páry osvojit. Často byl zmiňován i určitý vývojový trend v legalizaci

---

²³⁴ Ibid., s. 20 [cit. 21. 3. 2020].

²³⁵ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201: Novela z. – občanský zákoník. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. [cit. 2. 2. 2020].

²³⁶ Uvedený názor vyjádřilo např. Ministerstvo práce a sociálních věcí ve svém stanovisku ze dne 14. 6. 2018, č.j. MPSV-2018/118750-51. Pro text stanoviska viz ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. Materiál “Návrh poslanců Radky Maxové, Františka Kopřivy, Petra Dolínka, Víta Rakušana, Jiřího Dolejše, Dominika Feriho a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (sněmovní tisk č. 201)“: Přípomínky. In: *Aplikace o/dok* [online]. 14. 6. 2018 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=3&_material_WAR_odokkpl_pid=KORNAZQ9E4R8&tab=remarks.

²³⁷ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201: Novela z. – občanský zákoník. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. [cit. 2. 2. 2020].

²³⁸ Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „LZPS“ či „Listina“).

²³⁹ Blíže k této novele viz podkapitola 3. 3 této práce.

stejnopohlavních manželství napříč státy západní Evropy, k nimž by se Česká republika dle názoru předkladatelů měla též připojit. V neposlední řadě bylo argumentováno i různými průzkumy veřejného mínění, které měly dokázat podporu této novely ve společnosti.²⁴⁰

Proti novele ObčZ zaznívaly argumenty jako např. tisíciletá tradice manželství jako svazku muže a ženy, biologicky daná neschopnost páru osob stejného pohlaví zplodit dítě, varování před dalšími budoucími zásahy do manželství a tradiční rodiny, či právo dítěte znát své rodiče a být v jejich péči. Část oponujících poslanců byla striktně proti jakékoli změně svazků osob stejného pohlaví, část byla nakloněna narovnání práv, ovšem ne v podobě manželství.²⁴¹

Dne 9. 1. 2020 proběhla na půdě Poslanecké sněmovny zatím poslední diskuse k této otázce,²⁴² neboť Institut pro politiku a společnost uspořádal veřejnou debatu k oběma novelám. Zástupci iniciativy Jsme fér i spolku Aliance pro rodinu²⁴³ zde opět zrekapitulovali své postoje a argumenty, a ve zbylém čase byl poskytnut prostor pro dotazy občanů z publika. Ačkoli byla debata koncipována jako platforma pro věcnou a rozumnou diskusi mezi oběma do značné míry zneprátelenými tábory (příznivci a odpůrci tzv. *manželství pro všechny*),²⁴⁴ veškerou pozornost na sebe v závěrečné diskusi strhli skalní odpůrci manželství osob stejného pohlaví se svými nepřiliš realisticky zaměřenými otázkami.²⁴⁵

---

²⁴⁰ Viz např. KOPŘIVA, F. Středa 14. listopadu 2018. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 14. 11. 2018 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/020schuz/s020389.htm>.

²⁴¹ Viz např. NACHER, P. Úterý 26. března 2019. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 26. 3. 2019 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/027schuz/s027310.htm>.

²⁴² Pokus o zařazení projednání obou novel na pevný bod 41. schůze Poslanecké sněmovny učinili 3. března 2020 poslanci Pirátů, nicméně jejich návrh nebyl přijat. Viz VONDRÁČEK, R. Úterý 3. března 2020. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 3. 3. 2020 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/041schuz/s041008.htm#h7>.

²⁴³ Spolek Aliance pro rodinu, z. s., je organizací, která v různých směrech podporuje rodiny založené na manželství muže a ženy. Současně je organizací, která iniciovala sběr podpisů pod petici na podporu protichůdné novely LZPS. Viz O NÁS. In: *ALIANCE PRO RODINU* [online]. [cit. 29. 3. 2020]. Dostupné z: <https://alipro.cz/alipro/o-nas/>.

²⁴⁴ Tímto poněkud nepřesným a zavádějícím názvem je většinou v médiích označováno manželství osob stejného pohlaví. O nepřesný a zavádějící pojem se jedná proto, že „pro všechny“ evokuje možnost uzavírání manželství i mezi jinými skupinami osob, větším počtem osob, než pouze dvěma osobami stejného pohlaví, či dokonce nejen mezi osobami. Nelze se tedy divit tomu, že je častým terčem kritiky ze stran odpůrců novely ObčZ.

²⁴⁵ V podrobnostech viz videozáznam z debaty dostupný na webových stránkách Institutu pro politiku a společnost. Je manželství pro všechny, skutečně pro všechny? In: *INSTITUT PRO POLITIKU A*

Závěrem je k novele ObčZ nutné doplnit, že kromě politické diskuse v Poslanecké sněmovně probíhá o tomto návrhu též dlouhodobá a promyšlená kampaň iniciativy Jsme fér, jejíž členové se pravidelně vyjadřují o nezbytnosti a neškodnosti tzv. *manželství pro všechny* v médiích, pořádají demonstrace a nejrůznější společenské akce,²⁴⁶ a oslovují politiky na celostátní i místní úrovni s cílem přesvědčit je o tomtéž.²⁴⁷

3. 1. 2 *Pozitivní přínos novely ObčZ*

Úvodem je nezbytné podotknout, že byla-li by předložená novela ObčZ schválena, nová česká úprava by v porovnání s úpravami ostatních evropských států nebyla nijak výjimečná (např. v rámci Evropské unie je manželství osob stejného pohlaví legalizováno ve třinácti státech).²⁴⁸ Pokud je na novelu občanského zákoníku nahlíženo optikou problémů v ní popsanych, které by měla vyřešit, tedy shora uvedenými těžkostmi v životech párů osob stejného pohlaví, není těžké vidět její přednosti. Již na první pohled je zřejmé, že většinu problémů vyjmenovaných důvodovou zprávou i kampaní za tzv. *manželství pro všechny* by novela ObčZ dokázala vyřešit. Byly by odstraněny nedostatky registrovaného partnerství, na něž bylo poukázáno v kapitole druhé. Nepochybně by se mohl zvýšit i pocit spokojenosti některých párů osob stejného pohlaví, které dnes „trpí“ pocitem „méněcennosti“ či „druhořadosti“. Současně je nutné poznamenat, že legalizací manželství osob stejného pohlaví by se jistě ze dne na den nezhroutila dosavadní „klasická“ manželství muže a ženy.

V určitém směru by se mohlo zlepšit i postavení některých dětí - ať už dětí žijících ve společné domácnosti s registrovanými partnery, jejichž postavení je nyní v jistých ohledech horší než dětí žijících s manžely, či dětí čekajících na osvojení vhodnými osvojiteli, které dosud nenalezly. Zlepšit by se mohlo ale i postavení dětí, které též potřebují péči, již se jim v přirozené rodině z různých

---

SPOLEČNOST. [online]. 17. 1. 2020 [cit. 19. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.politikaspolecnost.cz/video/je-manzelstvi-pro-vsechny-skutecne-pro-vsechny/>.

²⁴⁶ Srov. přehled některých akcí v roce 2019. WALEK, C. ROK 2019 BYL FÉR, I KDYŽ NE VE SNĚMOVNĚ. PODPOŘILI NÁS STAROSTOVÉ, BABIŠ I KATE ZEMANOVÁ. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 23. 12. 2019 [cit. 8. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/rok_2019_byl_fer.

²⁴⁷ Viz např. JSME FÉR. PŘEDSTAVITELÉ ČESKÝCH MĚST A OBCÍ SE PŘIPOJUJÍ K PODPOŘE MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 5. 3. 2019 [cit. 8. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/ferova_vyzva.

²⁴⁸ PALÁSEK, M. Česká republika na evropské „duhové křižovatce“? *Právní rozhledy*, In: *Beck-online* [online]. [cit. 29. 3. 2020].

důvodů nedostává, ovšem osvojit je nelze - tedy dětí vyžadující svěření do pěstounské péče, příp. pěstounské péče na přechodnou dobu. V neposlední řadě se lze domnívat, že by mohlo dojít i ke zlepšení postavení věřitelů partnerů (resp. nově manželů stejného pohlaví), mezi nimiž by nově vznikalo společné jmění, které by věřitelům poskytovalo podstatně širší možnost a jistotu uspokojení jejich pohledávek.

3. 2 Kritická reflexe novely občanského zákoníku

3. 2. 1 *Obecná východiska; úvahy nad konceptem manželství*

Následující podkapitola je věnována zhodnocení negativ novely ObčZ včetně posouzení, zda je skutečně jediným možným a správným řešením objektivně existujících rozdílů mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím. Jakkoli je pozitivní přínos novely ObčZ na první pohled zřejmý, lze se domnívat, že by k ní mělo být přistupováno s rezervou, a že by měly být zhodnoceny *veškeré* její aspekty, včetně těch nepříliš pozitivních, kterým se však ve společenské diskusi (a zejména v kampani provázející tuto novelu) příliš prostoru nedostává. V rámci této podkapitoly bude zmíněno několik oblastí, v nichž lze spatřovat negativní důsledky, nejasná místa, nadbytečnost novely ObčZ, či přehnané argumenty kampaně za podporu tzv. *manželství pro všechny*.

Novela ObčZ i kampaň na její podporu probíhající jsou zcela zřetelně zaměřené na vyrovnání údajné diskriminace homosexuálů, a to navzdory tomu, že – jak již bylo uvedeno dříve – ani pro manželství, ani pro registrované partnerství není rozhodující okolností sexuální orientace osob, které chtějí daný svazek uzavřít. Žádné zákonné ustanovení nebrání tomu, aby dvě osoby *heterosexuální* orientace, avšak *stejného pohlaví*, vstoupily do registrovaného partnerství, stejně jako nebrání tomu, aby homosexuál uzavřel manželství. Jakékoli argumenty typu „homosexuálům je upíráno právo na manželství“ jsou liché a pouze vzbuzují ve společnosti pocit, že určitá skupina osob je nedůvodně diskriminována. Ostatně působení na emoce běžných lidí i politiků je pro kampaň iniciativy Jsme fér příznačné (např. jedním z jejích hesel je „*Láska je jen jedna, nemá homo a hetero verzi*“).²⁴⁹ Jistě nelze zlehčovat emocionální rovinu, na níž páry osob stejného pohlaví mohou deficit manželství pociťovat. Na druhou stranu je však nutné dát

---

²⁴⁹ DŮVODY, PROČ JE MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY SPRÁVNÉ A DŮLEŽITÉ. In: *jsmefér. MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. [cit. 19. 2. 2020].

za pravdu tezi, že manželství (resp. stát) tu není od toho, aby regulovalo city lidí;²⁵⁰ není to *pouze* svazek dvou lidí, kteří se milují. Posuzování právních otázek, mezi něž redefinice manželství nepochybně patří, *primárně* skrze emoce bez racionálního zhodnocení jejich dopadů je velmi nebezpečné a může mít dalekosáhlé důsledky.

Byť nelze popřít vývoj institutu manželství v průběhu historie a změnu či postupný zánik některých jeho aspektů (viz podkapitola 1. 2. 1), je nezbytné si uvědomit, že podstata manželství jako takového (tj. svazek jednoho muže a jedné ženy) zůstává stále stejný. Nelze tedy souhlasit s předkladateli novely ObčZ, kteří naznačují, že zpřístupnění manželství i osobám stejného pohlaví je *jen* další přirozenou etapou jeho vývoje.²⁵¹ Taktéž lze poukázat na přístup ESLP k otázce manželství osob stejného pohlaví, kdy z ustálené judikatury vyplývá, že koncept manželství ve světle článků č. 8 a 12 EÚLP zůstává tradiční - tj. svazek muže a ženy. V členských státech Rady Evropy zatím neexistuje společný převažující přístup, a proto mají dosti široký prostor pro vlastní uvážení, zda manželství otevřou i párům osob stejného pohlaví, či nikoliv.²⁵² Uvedený závěr plyne jak z dříve zmíněného rozhodnutí *Schalk a Kopf v. Rakousko*,²⁵³ tak nověji např. z rozhodnutí *Chapin a Charpentier v. Francie*.²⁵⁴

Na druhé straně však ESLP dovedl povinnost členských států těmto párům umožnit jejich svazek formalizovat, například skrze registrované partnerství.²⁵⁵ Podobný závěr plyne i z výkladu čl. 9 Listiny základních práv Evropské unie,²⁵⁶ podle něhož uvedený článek nezakazuje, ale ani negarantuje manželský status svazkům osob stejného pohlaví. Jedná se tak o právo obdobné právu, které plyne z EÚLP, přičemž jeho rozsah může být i širší, pokud tak

²⁵⁰ VÝBORNÝ, M. POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Úterý 26. března 2019. In: POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY [online]. 26. 3. 2019 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/027schuz/s027303.htm#r4>.

²⁵¹ Viz např. FERI, D. POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Středa 14. Listopadu 2018. In: POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY [online]. 14. 11. 2018 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/020schuz/s020392.htm>.

²⁵² PALÁSEK, M. The Convention, Same-sex Marriage and Other Rights. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. s. 146 – 147 [cit. 16. 3. 2020].

²⁵³ Stížnost č. 30141/04, *Schalk a Kopf v. Rakousko*, ze dne 22. 11. 2010.

²⁵⁴ Stížnost č. 40183/07, *Chapin a Charpentier v. Francie*, ze dne 9. 9. 2016.

²⁵⁵ Srov. např. stížnosti č. 18766/11 a č. 36030/11, *Oliari a ostatní v. Itálie*, ze dne 21. 7. 2015.

²⁵⁶ Čl. 9 Listiny základních práv Evropské unie (2012/C 362/02): „Právo uzavřít manželství a založit rodinu je zaručeno v souladu s vnitrostátními zákony, které upravují výkon těchto práv.“

stanoví vnitrostátní legislativa.²⁵⁷ Uvedený výklad potvrzuje i judikatura Soudního dvora Evropské unie, který např. ve věci C-443/15 (*Dr. David L. Parris v. Trinity College Dublin a další*) výslovně uznal, že legalizace manželství osob stejného pohlaví závisí *pouze* na vlastním rozhodnutí členských států.²⁵⁸

Vzhledem ke shora uvedenému tedy nelze říci, že by Česká republika neplnila své závazky plynoucí jí z mezinárodního práva a práva Evropské unie, když již třináct let ve svém právním řádu upravuje institut registrovaného partnerství. Odlišnou otázkou samozřejmě je, zda současná podoba registrovaného partnerství zajišťuje párům osob stejného pohlaví práva a ochranu *dostatečným* způsobem. Tento problém však jistě lze řešit i jiným způsobem, než legalizací manželství osob stejného pohlaví.

3. 2. 2 Úvaha nad „nedůstojností“ registrovaného partnerství

Registrované partnerství je v kampani za legalizaci manželství osob stejného pohlaví často označováno jako nedůstojný svazek druhého řádu, a to zejména díky svému názvu a způsobu vzniku. Tato kritika je často shrnována do hesla „*Registrují se auta, ne lidé*“.²⁵⁹ Jakkoli rozdíl ve způsobu vzniku obou institutů objektivně existuje a z pohledu některých budoucích partnerů může být nepříjemný, není však nijak podstatný. Ani v případě manželství není požadavek slavnostnosti obřadu *conditio sine qua non* platnosti vzniku manželství.²⁶⁰ I svatba malá a skromná, bez přítomnosti desítek či stovek hostů, ba dokonce uspořádaná bez vědomí rodičů snoubenců, může být důstojným a slavnostním obřadem pro ty, kteří manželství uzavírají.

Naproti tomu i průběh vstupu do registrovaného partnerství je možné na základě domluvy budoucích partnerů s příslušným registrujícím matričním úřadem modifikovat, a to jak co do jeho průběhu (např. slavnostní proslov, svědci, či výměna prstýnků), tak co do místa uzavření (např. na zámku). Byť tato možnost modifikace v ZRegP ani v MatZ výslovně uvedena není, z informací

---

²⁵⁷ LUKÁČIK, A. Same-Sex Couples on the Move: Family Life Guaranties & Challenges. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. s. 118 [cit. 16. 3. 2020].

²⁵⁸ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 24. listopadu 2016 ve věci C-443/15, *Dr. David L. Parris v. Trinity College Dublin a další*, ECLI:EU:C:2016:897.

²⁵⁹ Viz např. DŮVODY, PROČ JE MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY SPRÁVNÉ A DŮLEŽITÉ. In: *jsmefér. MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. [cit. 7. 2. 2020].

²⁶⁰ Shodně viz ŠMÍD, O. Manželství zdánlivé a neplatné. In: ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O. a kol. *Manželství*. 2014, s. 119.

poskytnutých čtrnácti registrujícími matričními úřady je jasně patrné, že většina z nich (11 zcela, 1 částečně) modifikace umožňuje. Některé dokonce vstup do registrovaného partnerství provádí *vylučně* jako obřad obdobný svatebnímu (např. Magistrát města Kladna).²⁶¹ Navzdory tomu, že většina registrujících matričních úřadů modifikace vstupu do registrovaného partnerství umožňuje a žádostem v 99 % vyhoví, počet případů, kdy k modifikaci na základě žádosti budoucích partnerů skutečně došlo, je v některých krajích dosti nízký.²⁶² Klíčovým faktorem se v této otázce nezdá být ani tak údajná „absence slavnostnosti“ v ZRegP, jako spíše nepřilíš velká iniciativa a vůle budoucích partnerů uzpůsobit si vstup do partnerství svým představám. Bez zajímavosti není ani fakt, že na rozdíl od manželů, u nichž je sjednání jiného než obvyklého místa uzavření manželství podrobena správnímu poplatku,²⁶³ v případě modifikace vstupu do registrovaného partnerství žádná poplatková povinnost nevzniká.²⁶⁴

V kontextu výše uvedeného je nutné zmínit i novelu zákona o matrikách a dalších souvisejících předpisů, označenou jako sněmovní tisk č. 593, která byla Poslanecké sněmovně vládou předložena dne 16. 9. 2019.²⁶⁵ Tato novela navrhuje (mimo jiné) změnu § 13a odst. 3 MatZ a doplnění odst. 4 tohoto ustanovení tak, že by registrující matriční úřad přijímal prohlášení o vstupu do registrovaného partnerství na jím určeném místě a v jím určenou dobu, a současně, že by výslovně ze zákona mohl na žádost budoucích partnerů povolit vstup do partnerství v jakoukoli vhodnou dobu a na jakémkoli vhodném místě ve svém správním obvodu.²⁶⁶ Uvedenou změnou § 13a MatZ by jednak byla dnes ryze dobrovolná praxe registrujících matričních úřadů výslovně aprobována zákonem, a dále by bylo možno vstup do partnerství modifikovat i na těch registrujících matričních úřadech, které to doposud na základě dohody neumožňovaly (např.

---

²⁶¹ Viz Odpovědi na žádosti o poskytnutí informace dle zák. č. 106/1999 Sb., od registrujících matričních úřadů z období 9. 9. – 29. 10. 2019. Vzorový text žádosti, obdržené odpovědi, včetně souhrnné tabulky a grafů jsou obsaženy v přílohách č. 3 - 5 této práce.

²⁶² Ibid.

²⁶³ § 2 zák. č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „SprPopl“, ve spojení s položkou 12 písm. c) sazebníku k SprPopl.

²⁶⁴ SprPopl tuto povinnost pro partnery výslovně nezakotvuje, a současně čl. 11 odst. 5 LZPS říká, že daně a poplatky stanovit lze pouze zákonem. Analogická aplikace poplatkové povinnosti i na partnery bez zákonného základu by tedy byla protiústavní.

²⁶⁵ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 593: Novela z. o matrikách, jménu a příjmení. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. [cit. 18. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=593>.

²⁶⁶ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 593/0, část č. 1/6: Novela z. o matrikách, jménu a příjmení: Platné znění s vyznačením změn. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. s. 6. [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=593&CT1=0>.

Úřad městského obvodu Ústí nad Labem). Současně je nutné doplnit, že by byla odstraněna finanční „výhoda“ modifikace registrovaného partnerství oproti modifikaci místa uzavření manželství, neboť by též začala být předmětem správních poplatků.²⁶⁷

Závěrem lze doplnit několik obecných poznámek k údajně nedůstojnému názvu institutu. Zaprvé, nelze zcela souhlasit s tezí, že se „registrují jen auta a nikoli lidé“. Kromě toho, že každý člověk se s vlastní registrací setkává mnohokrát za život (jako příklad lze uvést sportovce, kteří se běžně na soutěže či závody *registrují*), je vhodné upozornit na čl. 7 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte (což je jedna z nejvýznamnějších mezinárodních úmluv týkajících se dětí),²⁶⁸ podle něhož má každé dítě (mimo jiné) právo být ihned po narození *registrováno*.²⁶⁹ Zadruhé, není bez zajímavosti, že v rámci rekonstrukčních prací na novém občanském zákoníku bylo v určitých verzích jeho znění (zde konkrétně z roku 2007) počítáno i s tím, že by název registrovaného partnerství, které nově mělo být obsaženo přímo v občanském zákoníku, byl změněn na „zapsané partnerství“.²⁷⁰

3. 2. 3 **Otázka osvojení aneb Lze jej ztotožnit s „právem na dítě“?**

3. 2. 3. 1 *Úvodní poznámky; pojem „právo na dítě“*

Problematika osvojení je bezpochyby nejpálčivějším místem celé novely ObčZ. Jeho absence je považována za největší nedostatek registrovaného partnerství. Zejména v této rovině je velmi silně apelováno na emoce veřejnosti, za pomoci dojemných příběhů je vytvářen dojem, že zde existuje určité právo na osvojení či „právo na dítě“, které je stejnopohlavním párům zcela bezdůvodně upíráno. Klíčovým argumentem je zde tvrzení, že i dva homosexuálové jsou schopni dítě vychovat stejně kvalitně, jako páry heterosexuální. Jistě lze souhlasit, že výchova dítěte dvěma osobami stejného pohlaví (příp. homosexuálním párem)

²⁶⁷ Ibid., s. 36 – 37 [cit. 21. 3. 2020].

²⁶⁸ Úmluva o právech dítěte, vyhlášená sdělením Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb. (dále jen „ÚoPD“).

²⁶⁹ Srov. originální (anglické) znění čl. 7 odst. 1 ÚoPD: „*The child shall be registered immediately after birth and shall have the right from birth to a name, the right to acquire a nationality and, as far as possible, the right to know and be cared for by his or her parents.*“

²⁷⁰ Návrh občanského zákoníku – verze 03.06.2007. Důvodová zpráva. In: *NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK* [online]. s. 351 – 352. [cit. 19. 3. 2020]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/OZ_s_DZ_verze_2007.06.03.pdf (dále citováno jen jako „Návrh občanského zákoníku – verze 03.06.2007. Důvodová zpráva. In: *NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK* [online].“).

nemá na dítě *a priori* negativní vliv. Sexuální orientace rodiče dítěte a jeho partnera může být pouze jedním (a nikoli hlavním) z mnoha faktorů určujících kvalitu výchovy dítěte (za důležitější lze považovat schopnosti a osobní kvality dané osoby, či její vztah k samotnému dítěti).²⁷¹ Obdobný postoj veřejnosti k této otázce plyne i z dotazníkového šetření, kdy na otázku, zda jsou podle jejich názoru tzv. *duhové rodiny* schopny vychovat dítě, 47 % respondentů uvedlo „*Ano, homosexuální pár je schopen vychovat dítě stejně dobře jako pár heterosexuální*“. Za pozornost však stojí i druhá nejčastější odpověď: „*Pro dítě je tato rodina jistě lepší, než aby např. skončilo v ústavu. Nicméně vždy bude existovat něco, co dítě mít nebude, neboť mu to může poskytnout jen otec (muž) či matka (žena), nikoli 2 muži či 2 ženy*“. Tuto odpověď zvolilo 40 % respondentů, tedy počet téměř srovnatelný. V rámci diskusí o legalizaci manželství osob stejného pohlaví by tak jistě nebylo od věci zamyslet se i nad tímto názorem,²⁷² jakkoli patří spíše do oboru psychologie a sociologie, než práva.

Z právního pohledu je v otázce osvojení páry osob stejného pohlaví mnohem důležitější kriticky hodnotit formu, do níž je požadavek osvojení v souvislosti s kampaní za legalizaci tzv. *manželství pro všechny* přetvořen a navenek prezentován, totiž ve shora zmíněném „právu na dítě“. Tento pojem, v právním řádu neznámý a nedefinovaný, lze charakterizovat jako právo každého člověka dítě mít a tomu odpovídající povinnost jiného subjektu (státu) mu je zajistit, nebude-li schopen „obstarat“ si je sám.²⁷³ Je zřejmé, že v takto ryzí podobě neexistuje, a to ani na vnitrostátní, ani na mezinárodní úrovni. Existuje *pouze stejná možnost* každého člověka bez ohledu na sexuální orientaci či pohlaví dítě mít, přičemž záleží jen na něm samém, zda se ji rozhodne využít. Jediný limit ve vztahu k párům osob stejného pohlaví - který však nelze považovat za diskriminační - představuje biologicky daná skutečnost, že ke zplození *společného* dítěte jsou *vždy* zapotřebí muž a žena.²⁷⁴ Osvojení je tak do podoby tohoto

---

²⁷¹ KOTROUŠOVÁ, D. Existuje právo na dítě? – aneb Osvojení = "právo na dítě"? In: *Naděje právní vědy 2019: „Právní věda v praxi“*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. Sborník příspěvků z konference je aktuálně v tisku (dále citováno jen jako „*Naděje právní vědy 2019: „Právní věda v praxi“*“. V tisku.“).

²⁷² K zamyšlení lze uvést situaci, v níž by dva muži osvojili a vychovali dívku. Jakkoli by mohli roli „rodičů“ zvládnout dobře, lze si představit nejednu otázku, s níž by dospívající dívce pravděpodobně nedokázali pomoci, nebo alespoň přinejmenším ne tak dobře, jak by to zvládla její matka.

²⁷³ KOTROUŠOVÁ, D. Existuje právo na dítě? – aneb Osvojení = "právo na dítě"? In: *Naděje právní vědy 2019: „Právní věda v praxi“*. V tisku.

²⁷⁴ Ibid.

„práva“ přetvářeno vcelku logicky, neboť pro páry osob stejného pohlaví představuje jediný aktuálně dostupný prostředek, jak jej naplnit a *společně* se stát osobami v postavení rodičů dítěte se všemi právy a povinnostmi z toho plynoucími.²⁷⁵

V této souvislosti je však vhodné podotknout, že i homosexuálové mají možnost *individuálně* dítě osvojit, neboť mezi podmínky na straně osvojitele nepatří (a minimálně ani za předchozí právní úpravy nikdy nepatřila) jeho sexuální orientace.²⁷⁶ Bez zajímavosti v tomto kontextu není ani judikatura ESLP věnující se otázce práva na osvojení,²⁷⁷ která opakovaně dospívá k závěru, že čl. 8 EÚLP takové právo negarantuje, a že členské státy v otázce osvojení homosexuálními páry požívají vcelku široký prostor pro vlastní uvážení - podobně jako v otázce legalizace manželství osob stejného pohlaví.

3. 2. 3. 2 Účel, principy a podmínky osvojení²⁷⁸

Pokud je kritizováno ztotožňování a přetváření osvojení do podoby určitého „*právního nároku na zajištění dítěte komukoli, kdo o ně požádá*“, je nezbytné vyložit proč. Odpověď na tuto otázku dává bližší rozbor účelu, principů a podmínek osvojení. Účel osvojení²⁷⁹ doznal za dobu své velmi dlouhé existence řady změn, přičemž se od ZPR ustálil na významu prostředku k zajištění náhradní rodiny pro osiřelé dítě, který mu převážně zůstává dodnes.²⁸⁰ Klíčovou roli hraje i zásada subsidiarity osvojení, která plyne z mnoha mezinárodních úmluv a obecně se projevuje jako zdůraznění principu preference a podpory péče přirozené rodiny dítěte.²⁸¹ O dítě má být pečováno primárně v jeho přirozené rodině; jeho odebrání a osvojení má být tím nejzazším krokem v případech, kdy je zcela zřejmé, že přirozená rodina dítěte je nenapravitelně rozvrácena a dítě od přirozených rodičů již nemůže nic očekávat. S tím samozřejmě souvisí i princip nejlepšího zájmu

²⁷⁵ Ibid.

²⁷⁶ Srov. § 799 ObčZ a § 64 ZOR, ve znění účinném do 31. 12. 2013.

²⁷⁷ Srov. např. stížnost č. 36515/97, *Fretté v. Francie*, ze dne 26. 2. 2002; stížnost č. 43546/02, *E. B. v. Francie*, ze dne 22. 1. 2008; či stížnost č. 19010/07, *X. a ostatní v. Rakousko*, ze dne 19. 2. 2013.

²⁷⁸ ObčZ v současné době umožňuje jak osvojení nezletilého, tak osvojení zletilého; s ohledem na kontext této podkapitoly však bude osvojením myšleno pouze osvojení nezletilého.

²⁷⁹ Dle § 794 ObčZ se osvojením rozumí přijetí cizí osoby za vlastní.

²⁸⁰ KOTROUŠOVÁ, D. *Existuje právo na dítě? aneb Osvojení = "právo na dítě"?* In: *Naděje právní vědy 2019: „Právní věda v praxi“*. V tisku.

²⁸¹ Srov. např. čl. 7 odst. 1 a čl. 9 odst. 1 ÚoPD, nebo preambule Úmluvy o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení, vyhlášené sdělením Ministerstva zahraničních věcí pod č. 43/2000 Sb. m. s.

dítěte (čl. 3 odst. 1 ÚoPD) projevující se v tom, že v každém jednotlivém případě osvojení je nutné posoudit, zda je v nejlepším zájmu dítěte zůstat v péči rodičů, jak mu garantuje čl. 7 odst. 1 ÚoPD, či být osvojeno, jelikož možnost nápravy situace v jeho přirozené rodině je zcela nereálná.²⁸²

Konečně je nezbytné upozornit na elementární podmínky osvojení, zejména na souhlas s osvojením rodičů osvojovaného dítěte i dítěte samotného. Osvojit lze jen tzv. *právně volné* dítě, tj. dítě, u něhož byly dány všechny potřebné souhlasy k osvojení. Udělení souhlasu s osvojením je právem *každého* z rodičů, které je zcela nezávislé na rodičovské odpovědnosti a jejím případným omezení, pozastavení či zbavení.²⁸³ Souhlas rodičů je až na výjimečné případy nenahraditelný,²⁸⁴ v určité lhůtě odvolatelný a svázaný mnoha dalšími kvalitativními požadavky.²⁸⁵ Udělený souhlas může odvolat i dítě samotné, a to až do okamžiku nabytí právní moci rozsudku o osvojení.²⁸⁶ Dítě musí být též poučeno o významu a důsledcích osvojení a od věku 12 let má právo se k celé věci vyjádřit a souhlas udělit samo (do tohoto věku za ně souhlas uděluje opatrovník).²⁸⁷

Bez významu nejsou ani další okolnosti s osvojením spojené - např. zevrubné zkoumání poměrů osvojitele a jeho rodiny,²⁸⁸ zdlouhavost samotného procesu, stupeň „osvojitelnosti“ různých dětí,²⁸⁹ či nedostatek *právně volných* dětí vzhledem k počtu žadatelů o osvojení. Posledně uvedená okolnost je dána jednak nepoměrem mezi počtem *právně volných* dětí a počtem žadatelů o osvojení,²⁹⁰ a dále tím, že u části dětí bývá souhlas dáván vůči konkrétní osobě osvojitele (tzv.

---

²⁸² KOTROUŠOVÁ, D. *Existuje právo na dítě? aneb Osvojení = "právo na dítě"?* In: *Naděje právní vědy 2019: „Právní věda v praxi“*. V tisku.

²⁸³ ZEMANDLOVÁ, A., JANOČKOVÁ, M. § 794. *Komentář*. In: MELZER, F. TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV.* § 655-975. 2016, s. 1004.

²⁸⁴ § 818 – 821 ObčZ.

²⁸⁵ Např. § 810 odst. 1, § 813 odst. 1, § 816 a § 817 odst. 1, 2 ObčZ.

²⁸⁶ SEDLÁK, P. § 808 [Odvolání souhlasu dítěte]. In: HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975)*. 2014, s. 658.

²⁸⁷ § 806 odst. 1, 2 a § 807 odst. 1 ObčZ.

²⁸⁸ Srov. čl. 9 Evropské úmluvy o osvojení dětí z roku 1967, vyhlášené sdělením Ministerstva zahraničních věcí pod č. 132/2000 Sb. m. s.

²⁸⁹ Některé děti jsou osvojitelné lépe, jiné jsou prakticky neosvojitelné – např. malé a zcela zdravé dítě vs. dítě s tělesným či mentálním postižením.

²⁹⁰ Ze statistik vedených MPSV vyplývá, že v letech 2018 (2017; 2016) bylo: pravomocně soudy rozhodnuto o osvojení 351 (393 v roce 2017; 337 v roce 2016) nezletilých dětí, současně bylo podáno 497 (557 v roce 2017; 540 v roce 2016) žádostí o zprostředkování osvojení a k 31. 12. příslušného roku bylo celkem 813 (1072 v roce 2017; 1225 v roce 2016) žádostí nevyřízených. Pro kompletní statistiky viz MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Statistiky*. In: *MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ* [online]. [cit. 4. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/statistiky-1>.

přímé osvojení). Pokud partneři stejného pohlaví (či jeden z nich) nebudou přímo určenými osvojiteli, budou moci osvojit pouze dítě, u něhož byl dán tzv. blanketní souhlas (bez určení osoby osvojitele), a jehož osvojení bude probíhat plně v gesci zprostředkování státem. Je tedy logicky patrné, že množina dětí bez předem určených osob osvojitelů bude opět o něco menší, než počet *právně volných* dětí celkem.

Samostatnou zmínku zasluhuje i preference péče blízkých příbuzných o dítě před osvojením.²⁹¹ Tato okolnost by mohla představovat zásadní problém v procesu osvojení dítěte párem osob stejného pohlaví, protože ačkoli by dítě na první pohled vhodné k osvojení být mohlo, v okamžiku, kdy by o ně projevíli zájem jeho příbuzní (nebo osoba, která *pouze* tvrdí, že je příbuznou dítěte a žádá jeho svěřením do své péče),²⁹² měl by stejnopohlavní pár s největší pravděpodobností smůlu. Obdobným způsobem posílené postavení má ve vztahu k osvojení i domnělý otec osvojovaného dítěte.²⁹³ Zejména na základě přelomového rozhodnutí ESLP ve věci *Keegan v. Irsko*,²⁹⁴ je mu ustanovením § 830 odst. 1 ObčZ dána možnost proces osvojení zablokovat podáním návrhu na určení otcovství k osvojovanému dítěti, a to až do doby, než bude o otcovství rozhodnuto.

3. 2. 3. 3 *Nepravé osvojení a „právo na dítě“*

Současně je nezbytné se vyjádřit i k *nepravému* osvojení, které by dle slov příznivců novely ObčZ mělo odstranit „právní vakuum“, v němž se mají nacházet děti vychovávané páry osob stejného pohlaví. Nelze zpochybňovat fakt, že i v těchto rodinách žijí děti, které si s sebou některá z osob mohla např. přivést z předchozího vztahu. Nicméně je nezbytné si uvědomit, že ne všechny z těchto dětí se v tvrzeném „právním vakuu“ nacházejí. Většina z práv, která mají těmto dětem chybět, vychází ze vztahu rodič – dítě, který je dnes pro páry osob stejného pohlaví nemyslitelný (viz podkapitola 2. 4). Obrovský rozdíl tedy bude v tom, zda

²⁹¹ Srov. § 818 odst. 2 věta druhá, část věty za středníkem, a § 822 ObčZ.

²⁹² Srov. § 831 ObčZ.

²⁹³ *Domnělým* otcem je muž, který z pohledu práva otcem není, nicméně sám se za otce dítěte považuje a usiluje o změnu *právního* otcovství. Velmi často bývá tento muž též *biologickým* otcem (tj. mužem, který dítě zplodil a z jehož zárodečných buněk dítě pochází).

²⁹⁴ Stížnost č. 16969/90, *Keegan v. Irsko*, ze dne 26. 5. 1994. ESLP zde posoudil jednání matky dítěte z nesezdaného páru, která bez vědomí otce a proti jeho vůli dala dítě k adopci, přičemž otec neměl žádné právní prostředky, jak se proti tomuto jednání bránit, jako rozporné s čl. 8 odst. 1 EÚLP, neboť porušovalo právo otce na rodinný a soukromý život, který vzniká a požívá ochrany i v *de facto* svazku mimo manželství.

uvedené děti mají *jen jednoho* nebo *oba* právní rodiče, příp. zda oba rodiče o dítě projevují *skutečný* zájem. Pokud dítě bude mít oba právní rodiče a oba se s ním budou chtít stýkat a podílet se na jeho výchově, nelze uvažovat o právním vakuu, neboť veškerá práva a povinnosti k dítěti budou vykonávat jeho rodiče. Dokud druhý rodič *dobrovolně* neudělí souhlas k osvojení dítěte (příp. dokud jeho souhlas nebude zákonným způsobem nahrazen), nebude možné takové dítě partnerem (manželem) prvního rodiče osvojit. Případné subjektivní dotčení partnera (manžela), který sice může mít dítě upřímně rád a po dlouhou dobu se o ně starat, bude zcela irelevantní.²⁹⁵ Tvrzené právní vakuum tak lze spatřovat *jen* u dětí s jedním právním rodičem a u dětí, o něž druhý rodič nejeví *žádný* zájem. Tyto děti by sice potencionálně pro *nepravé* osvojení registrovanými partnery (příp. manžely stejného pohlaví) vhodné byly, nicméně by tvořily *podstatně menší* množinu, než se na první pohled z kampaně za legalizaci manželství osob stejného pohlaví může zdát.²⁹⁶

Na základě všech shora uvedených skutečností lze shrnout, že osvojení je primárně *pomocí dětem, které přišli o přirozenou rodinu*, nikoli prostředkem, jak zajistit dítě komukoli, kdo o ně požádá. Ani *nepravé* osvojení nelze s *právním nárokem na dítě* ztotožňovat, neboť i kdyby bylo osobám stejného pohlaví žijícím ve formalizovaném svazku zpřístupněno, nezlepšilo by postavení všech, ale jen *části* dětí, které s nimi žijí.

3. 2. 4   *Důsledky týkající se asistované reprodukce a právních poměrů z ní vzniklých*

3. 2. 4. 1   *Úvodní poznámky; umělé oplodnění dle ZSZS*

I v této části bude věnována pozornost vztahům partnerů stejného pohlaví k dětem, tentokrát však z povahy věci pouze ve vztahu ke dvěma ženám. Pro páry osob stejného pohlaví obecně platí, že jejich možnost, jak se „dostat“ k dítěti, je dnes značně limitovaná. Společně je osvojit nemohou, *nepravé* osvojení je jim též zapovězeno, a uplatnění pravidel o určování rodičovství na celý pár je logicky vyloučeno, neboť otcem může být pouze muž a matkou pouze žena. Zbývá jim tak

²⁹⁵ KOTROUŠOVÁ, D. *Existuje právo na dítě? aneb Osvojení = "právo na dítě"?* In: *Naděje právní vědy 2019: „Právní věda v praxi“*. V tisku.

²⁹⁶ Situaci všech dětí, které s registrovanými partnery žijí, je možno hodnotit i ve vztahu k dětem obdobné „kategorie“ žijících v manželství a rozdílu, které mezi nimi existují. V této otázce tak lze plně odkázat na podkapitulu 2. 4 (včetně závěrů porovnávání).

jen individuální osvojení či „přivedení“ si svého dítěte z jiného (heterosexuálního) vztahu do vztahu s osobou stejného pohlaví. Ženské páry mají oproti mužským navíc i další možnost, byť stále pouze se vznikem právního poměru k dítěti jen jedné z nich. Jedná se o možnost podstoupit umělé oplodnění jako jednu z metod asistované reprodukce dle § 3 odst. 1 ZSZSl.

Účelem asistované reprodukce se dle uvedeného ustanovení rozumí provedení umělého oplodnění ženy ze dvou taxativně vymezených důvodů: a) ze zdravotních důvodů jako léčba neplodnosti ženy nebo muže, je-li málo pravděpodobné nebo zcela vyloučené, že by žena otěhotněla přirozeně či donosila životaschopný plod, a jiné postupy léčby neplodnosti jednoho z nich nevedly či s velkou pravděpodobností nepovedou k otěhotnění; b) jako včasné genetické vyšetření embrya, pokud je zdraví budoucího dítěte prokazatelně ohroženo geneticky podmíněnou nemocí. Umělé oplodnění tak mohou podstoupit pouze žena a muž, kteří dohromady tvoří *neplodný pár*, nikoli žena sama, ani žena se svou partnerkou z lesbického páru. Základní podmínkou pro provedení umělého oplodnění je písemná žádost neplodného páru, která nesmí být starší 6 měsíců. Před jeho samotným provedením musí být neplodný pár zdravotnickým zařízením poučen o jeho následcích, metodách a rizicích, a o uplatnění domněnky otcovství dle § 778 ObčZ. Na základě této informace neplodný pár udělí písemný souhlas s provedením asistované reprodukce, který je nutné opakovat i před každým z dílčích zákroků.²⁹⁷

Již na první pohled je tedy zřejmé, že umělé oplodnění je procesem poměrně zdlouhavým a náročným. Prvním zřetelným problémem, který vyvstává v souvislosti s umělým oplodněním a párem žen toužících po „společném“ dítěti, je faktické zneužívání a obcházení účelu asistované reprodukce. Být samozřejmě není vyloučeno, aby žena homosexuální orientace spolu s nějakým mužem umělé oplodnění podstoupila, lze silně pochybovat, zda by v jejím případě byl naplněn některý z taxativních důvodů pro jeho provedení, když tato žena a muž, který s ní předstírá neplodný pár, by spolu (nebýt odlišných sexuálních preferencí) z medicínského hlediska jistě plodní byli.^{298, 299}

---

²⁹⁷ § 8 ZSZSl.

²⁹⁸ Lze se domnívat, že důvod spočívající ve včasné genetické vyšetření embrya bude v porovnání s léčbou neplodnosti výjimečný.

²⁹⁹ Shodně k otázce zákonnosti umělého oplodnění *plodné* ženy viz KRÁLÍČKOVÁ, Z. Část I. Chráním-li matku, chráním nezletilé dítě? In: ŠÍNOVÁ, R. ŠMÍD, O., JURÁŠ, M. a kol. *Aktuální*

Z hlediska obou žen toužících po dítěti, je však daleko závažnějším problémem uplatnění domněnky otcovství dle § 778 ObčZ, podle níž je za otce dítěte, které se narodí neprovdané ženě z umělého oplodnění, považován muž, který k umělému oplodnění dal ženě souhlas. Tuto domněnku nelze dle § 787 ObčZ popřít, pokud se dítě narodilo mezi 160 – 300 dnem od provedení umělého oplodnění; lze ji pouze vyvrátit, bude-li prokázáno, že žena otěhotněla jinak, nebo pokud domněnka muži svědčí neprávem (např. udělený souhlas vzal zpět, ale umělé oplodnění bylo i přesto provedeno).³⁰⁰ Muž, který je tímto způsobem určen za otce, má plné právo vykonávat práva a povinnosti, která mu ze statusového poměru k dítěti plynou. Pokud se tak rozhodne, může velmi zásadním způsobem narušit představy ženského páru o tom, že se o dítě budou starat jen ony, a legálním způsobem bude velmi těžké ho jejich výkonu zbavit.³⁰¹ Zcela irelevantní a v rozporu s dobrými mravy bude v tomto směru jakákoli případná dohoda mezi mužem a ženou o tom, že se muž svých práv a povinností k dítěti vzdá (příp. že dá souhlas s osvojením dítěte, bylo-li by pářům osob stejného pohlaví zpřístupněno).³⁰²

3. 2. 4. 2 *Alternativní forma umělého oplodnění mimo ZSZSl*

Vedle výše uvedeného „klasického“ umělého oplodnění dle ZSZSl existuje i jeho další forma, která přináší dvěma ženám možnost, jak se dostat k dítěti. Lze ji označit jako tzv. „domácí“ umělé oplodnění. Není nijak upraveno zákonem, byť z různých článků a diskusí je patrné, že ve společnosti není ničím výjimečným.³⁰³ Jde o postup, kdy si žena obstará sperma nějakého muže, a následně si je sama aplikuje s cílem otěhotnět. Obstarat si je může buď bezúplatně ve formě daru od některého ze svých přátel, nebo úplatně od mužů, kteří je vcelku hojně prodávají

---

problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého. Praha: Leges, 2013, s. 33.

³⁰⁰ ŠÍNOVÁ, R. § 778. In: MELZER, F. TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975.* 2016, s. 893.

³⁰¹ V úvahu by dnes přicházelo pouze zbavení a omezení výkonu rodičovské odpovědnosti, či vyvrácení domněnky otcovství (což však vzhledem k sexuální orientaci matky dítěte bude téměř nemožné), a udělení souhlasu k osvojení.

³⁰² Srov. § 855 odst. 1 ve spojení s § 1 odst. 2 ObčZ.

³⁰³ Viz např. DLOUHÁ, J. Příběh Terezy: Jaké je to žít v homosexuálním páru v ČR? In: *PROŽENY* [online]. 23. 11. 2018 [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.prozeny.cz/clanek/pribeh-terezy-jake-to-je-zit-v-homosexualnim-paru-v-cr-51932?seq-no=3&dop-ab-variant=&source=clanky-home>.

přes internet.³⁰⁴ V obou případech je oproti „klasické“ formě umělého oplodnění patrné hned několik nesporných výhod: rychlost; administrativní a částečně i ekonomická nenáročnost; absence nutnosti předstírat, že žena tvoří s nějakým mužem neplodný pár; a zejména absence domněnky otcovství dle § 778 ObčZ. Druhá z naznačených možností, totiž koupě od internetových inzerentů, je dokonce ještě výhodnější, neboť je zde téměř eliminována jakákoli možnost, aby se muž, který ženě prodal své sperma, pokusil stát právním otcem dítěte. Součástí „obchodu“ mezi ním a ženou totiž bývá vzájemný požadavek diskrétnosti, tedy slib, že žena jej nikdy neoznačí za otce dítěte a on se ji nikdy nepokusí stran dítěte kontaktovat.³⁰⁵ Není nutné ani připomínat, že uvedená dohoda je právně zcela nevymahatelná, rozporná se zákonem i dobrými mravy, a že v neposlední řadě též velmi silně upírá narozenému dítěti právo znát své rodiče a být v jejich péči dle čl. 7 odst. 1 ÚoPD.

3. 2. 4. 3 Vliv přijetí novely ObčZ

Ze shora uvedeného je patrné, že ve společnosti existuje - zejména pro ženské páry stejného pohlaví či pro ženy bez partnera - určitý postup na hraně zákona, právem zcela neregulovaný, který nabízí oproti zákonem upravené variantě podstatně výhodnější způsob, jak získat dítě, aniž by kdy v životě muselo mít právně určeného otce. Tento postup je více než zjevně nežádoucí a zákon obcházející. Je tedy nezbytné položit si otázku, jak by se do něj promítlo případné přijetí novely občanského zákoníku.

Na první pohled se může zdát, že díky možnosti společného a *nepravého* osvojení by již páry osob stejného pohlaví nebyly nuceny zákon obcházet. Nicméně je nutné si uvědomit, že (jak již bylo uvedeno dříve) počet *právně volných* dětí pro společné osvojení je omezený, a že pro účely *nepravého* osvojení je nejvhodnější dítě, které má určeného jen jednoho právního rodiče,³⁰⁶ jelikož odpadá riziko, že by druhý právní rodič souhlas s osvojením dítěte odmítal udělit.

³⁰⁴ Viz např. inzeráty v kategorii „Muž – daruji sperma“. LESBICKÁ A GAY RODIČOVSKÁ SEZNAMKA. In: *Lesbický koutek* [online]. [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: http://www.lesbickykoutek.cz/index.php?item=rodicovska_seznamka&kat=daruji_sperma.

³⁰⁵ Viz např. PETRÁŠOVÁ, L. Prodám sperma, cena dohodou. Dítě si můžete pořídit už i přes inzerát. In: *iDNES.cz / MAGAZÍNY* [online]. 22. 9. 2011 [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/onadnes/vztahy-sex/prodam-sperma-cena-dohodou-dite-si-muzete-poridit-uz-i-pres-inzerat.A110921_144940_deti_abr.

³⁰⁶ *Právním rodičem* je osoba, která byla rodičem dítěte určena na základě pravidel o určování rodičovství, tedy v případě matky dle § 775 ObčZ, a v případě otce dle některé ze zákonných domněnek otcovství.

A právě děti, které by se narodily z tzv. „domáciho“ umělého oplodnění by byly pro účely *nepravého* osvojení perfektně vhodné. Proto se lze důvodně domnívat, že by tato praktika nezmizela - spíše naopak. Byť by sice byla stabilizována pozice dítěte, neboť by mělo dva právní „rodiče“ (či spíše dvě osoby s právy a povinnostmi k němu), nelze vnímat jako v pořádku to, aby tím současně bylo zakrýváno a mlčky schvalováno - ne-li dokonce nepřímo podporováno - obcházení zákona. Uvedené riziko by nepochybně mělo být v rámci diskuse o legalizaci manželství osob stejného pohlaví zváženo, nicméně dosud se tak bohužel nestalo.

3. 2. 5 *Vznik dvou (a více) kategorií manželství*

3. 2. 5. 1 *Rozlišování při vzniku statusového poměru k dětem*

Další, na první pohled neviditelný problém, se opět váže k dětem a určování rodičovství. Novela občanského zákoníku předpokládá, že po jejím přijetí budou moci páry osob stejného pohlaví „uzavřít manželství za stejných podmínek a se stejnými důsledky, jako páry osob opačného pohlaví“.³⁰⁷ Veškeré rozdíly mezi formalizovanými svazky osob stejného a opačného pohlaví by tak měly být odstraněny. Při bližším pohledu na situaci, která by po legalizaci manželství osob stejného pohlaví nastala, však lze dojít ke zcela opačnému závěru. Došlo by zde totiž ke vzniku „tradičního“ manželství osob opačného pohlaví na jedné straně, a „moderního“ manželství osob stejného pohlaví na straně druhé, která by se vzájemně lišila mírou práv v nich obsažených.

Dělicím kritériem mezi oběma kategoriemi manželství by byla domněnka otcovství manžela matky. Ta se dle § 776 odst. 1 ObčZ uplatní v případě, že se dítě narodí za trvání manželství či do 300 dnů po jeho zániku. Novela ObčZ v novém § 3020 odst. 2 výslovně počítá s tím, že domněnka manžela matky se v manželství osob stejného pohlaví neuplatní.³⁰⁸ Byť jde o na první pohled zcela logické pravidlo, neboť určování rodičovství slouží k vytvoření statusového poměru mezi rodiči (matkou – ženou a otcem - mužem) a dětmi, vytváří mezi oběma kategoriemi manželství podstatný rozdíl. Pokud se totiž v „tradičním“ manželství narodí dítě, je otcem automaticky na základě zákonné domněnky určen

³⁰⁷ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201/0, část č. 1/4. Novela z. – občanský zákoník: Návrh zákona včetně důvodové zprávy. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. s. 17. [cit. 21. 3. 2020].

³⁰⁸ *Ibid.*, s. 26 – 27 [cit. 21. 3. 2020].

manžel matky bez ohledu na to, zda otcem skutečně je, nebo není. Naproti tomu narodí-li se dítě do manželství dvou žen, statusový poměr k dítěti vznikne jen té, která dítě porodila.³⁰⁹ Aby se i druhá z žen dostala do postavení „rodiče“ dítěte, bude muset využít *nepravého* osvojení. Osvojení je však podstatně náročnějším a delším procesem než automatická aplikace zákonné domněnky, nemluvě o tom, že i v případě *nepravého* osvojení bude zkoumána vzájemná vhodnost osvojitele a dítěte, a není tak vyloučeno, že soud návrh na osvojení zamítne.³¹⁰

Je tedy nutné položit si legitimní otázku, zda uvedené rozlišování mezi manželstvím osob opačného a stejného pohlaví, není zjevně nedůvodné a diskriminační, zejména pokud je dnes ze strany příznivců novely ObčZ vytrvale tvrzeno, že páry osob stejného pohlaví nejsou ve schopnosti postarat se o děti o nic horší, než páry osob opačného pohlaví - což však shora popsané rozlišování do značné míry popírá. Další, podstatně závažnější otázkou však je, *proč* by měla být přijata novela ObčZ, která má zdánlivě narovnat práva mezi páry osob stejného a opačného pohlaví, avšak namísto toho jen zasévá nerovnost další. *Proč* je „umělé“ vytvářena další nerovnost mezi manžely opačného a stejného pohlaví? Nejedná se „jen“ o úmyslně opomíjený rozdíl s cílem nepůsobit na první pohled příliš kontroverzně a radikálně, který však bude v následujících čteních této novely nenápadně „odstraněn“ formou rychlých a snadno přehledných pozměňovacích návrhů (např. v podobě vypuštění § 3020 odst. 2 ObčZ)?

Obdobné nedůvodné rozlišování lze nalézt i mezi manžely stejného pohlaví navzájem. Mimo výše uvedené absence domněnky otcovství manžela matky, která je v případě dvou mužů z povahy věci vyloučena, by dvě ženy měly obecně podstatně jednodušší možnost, jak do svého vztahu přivést dítě. V případě dvou mužů totiž z aktuálně *legálně dostupných* možností připadá v úvahu prakticky pouze osvojení cizího dítěte či přivedení si svého dítěte jedním z nich z předchozího vztahu. Ačkoli by i zde teoreticky přicházelo v úvahu umělé oplodnění, kde by jeden z nich figuroval jako právní otec a následně by se s ženou, která má dítě porodit, dohodl, že se žena dítěte vzdá, aby je manžel otce mohl osvojit, byla by tato dohoda (obsahově *de facto* totožná s náhradním

---

³⁰⁹ Srov. § 775 ObčZ.

³¹⁰ Srov. § 815 ObčZ: „Byl-li souhlas k osvojení dán s určením pro určitou osobu jako osvojitele a bude-li návrh na osvojení vzat zpět, nebo zamítnut, pozbude souhlas účinnosti.“

mateřstvím) opět právně nevymahatelná, v rozporu s dobrými mravy, zákonem i právy dítěte.

3. 2. 5. 2 *Rozlišování ve formě sňatku*

Druhou, tentokrát na první pohled patrnou oblastí, ve které by po legalizaci manželství osob stejného pohlaví docházelo ke zjevně bezdůvodným rozdílům, je forma sňatku, v níž by bylo možno manželství uzavřít. Novela ObčZ se má dle předkladatelů týkat pouze sňatku civilního,³¹¹ nikoli církevního, který se má i nadále řídit vnitřními předpisy příslušné registrované církve.³¹² Snoubenci opačného pohlaví si tak budou moci vybrat mezi církevní a civilní formou sňatku. Naproti tomu snoubenci stejného pohlaví budou odkázáni jen na sňatek civilní a nezbude jim než doufat, že církev, k níž se hlásí, a která má zvláštní právo dle § 7 písm. d) CírkZ, se sama rozhodne věřící snoubence stejného pohlaví oddávat.

Lze hádat, že novela ObčZ církevní sňatky ze své působnosti vynechává jednak s cílem nebýt přehnaně radikální, ale zejména kvůli ústavně garantovanému právu církvi spravovat své záležitosti nezávisle na státních orgánech,³¹³ což je zcela pochopitelné. Lze se však domnívat, že by bylo jen otázkou času, než by se našel věřící pár osob stejného pohlaví, který by chtěl uzavřít sňatek církevní formou u „své“ církve, ta by jej odmítla oddat, a odmítnutý pár by se obrátil na soud kvůli diskriminaci na základě sexuální orientace. V takovém případě by bylo přinejmenším zajímavé (a znepokojující zároveň) sledovat, jak by soud (zřejmě Ústavní) rozhodl, a zda (a případně jak dlouho) by dané církvi možnost neoddávat snoubence stejného pohlaví zůstala, než by nad ní konečně převážil zákaz diskriminace a byla uplatněna výjimka z čl. 16 odst. 4 LZPS.³¹⁴

Shora uvedené situace, a zejména ta první, tak působí velmi silným dojmem určitého mezikroku v neukončeném procesu a lze se ptát, kdy a jakým směrem bude tento proces dále pokračovat.

---

³¹¹ KOPŘÍVA, F. Středa 14. listopadu 2018. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 14. 11. 2018 [cit. 29. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/020schuz/s020389.htm>.

³¹² KŘÍŽ, J. § 7 [Zvláštní práva registrovaných církví a náboženských společností]. In: KŘÍŽ, J. *Zákon o církvích a náboženských společnostech. Komentář*. 2011, s. 122.

³¹³ Srov. čl. 16 odst. 2 LZPS.

³¹⁴ Čl. 16 odst. 4 LZPS: „Výkon těchto práv může být omezen zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu veřejné bezpečnosti a pořádku, zdraví a mravnosti nebo práv a svobod druhých.“

3. 2. 6 *Následné kroky a souvislosti*

3. 2. 6. 1 *Asistovaná reprodukce bez souhlasu muže*

Při pohledu na shora uvedené problematické otázky, a zejména ty týkající se dětí, lze dospět k závěru, že problémy z nich vznikající by v určitém okamžiku jistě iniciovaly snahu o jejich odstranění prostřednictvím dalších legislativních změn. Úvodem je vhodné uvést, že na to, že manželství osob stejného pohlaví není tím posledním, ale jen jedním z mnoha kroků, soustavně upozorňují i odpůrci této novely, byť část z nich tak činí přehnaným způsobem (např. tvrdí, že po požadavku na manželství osob stejného pohlaví přijde požadavek na sňatky s dětmi a zvířaty).³¹⁵ Najdou se mezi nimi však i tací, jejichž argumenty jsou vcelku rozumné a nikoli nereálné.³¹⁶ Příznivci novely ObčZ však jak argumenty iracionální, tak věcné a rozumné striktně odmítají a bagatelizují.³¹⁷

Jako první z tzv. následných kroků je nezbytné zmínit změnu v samotné koncepci asistované reprodukce. Změna by spočívala v tom, že metody asistované reprodukce – zejména umělé oplodnění - by byly zpřístupněny každé ženě, přičemž souhlas muže k provedení umělého oplodnění by již nebyl potřebný. Tato změna by dokázala elegantně reagovat na nedostatek *právně volných* dětí k osvojení, neboť děti, které by se z takového umělého oplodnění narodily, by neměly právně určeného otce a byly by tudíž ideální k *nepravému* osvojení manželkou/partnerkou matky dítěte. Současně by tato změna mohla překonat problémy již dnes spojené s umělým oplodněním a potlačit jeho „domácí“ neregulovanou formu. Ve výsledku by se z umělého oplodnění, resp. z asistované reprodukce jako takové, zcela vytratil její současný primární účel léčby neplodnosti párů, a *de facto* by se z ní stalo výše popsané a kritizované „právo na dítě“.

³¹⁵ Např. JAROŠOVÁ, M. Úterý 26. března 2019. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 26. 3. 2019 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/027schuz/s027306.htm#r4>.

³¹⁶ Viz např. KOSINKA, P. J. Bojem za „rovnost“ k nové diskriminaci II. In: *Proč potřebujeme ústavní definici manželství: sborník příspěvků z mezinárodního semináře Aliance pro rodinu, z.s. ... konaného 4. dubna 2019 na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR*. Nová Ves pod Pleší: pro Alianci pro rodinu, z.s. vydal Andrej Kutarňa - Edice ASK, 2019, s. 26 – 39 (dále citováno jen jako „*Proč potřebujeme ústavní definici manželství: sborník příspěvků z mezinárodního semináře Aliance pro rodinu, z.s. ... konaného 4. dubna 2019 na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR*. 2019.“).

³¹⁷ Viz JSME FÉR. OHROŽENÁ RODINA I ZRUŠENÁ POHLAVÍ. DEVĚT NEJČASTĚJŠÍCH MÝTŮ O MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 3. 10. 2019 [cit. 13. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/myty_o_manzelstvi_pro_vsechny.

Uvedené změny přitom již v některých zemích, které legalizovaly manželství osob stejného pohlaví, proběhly. Jako příklad lze uvést Francii, kde bylo až doposud pojetí přístupu k umělému oplodnění v zásadě shodné jako v České republice, a kde bylo manželství osob stejného pohlaví legalizováno v roce 2013. V roce 2019 zde byla navržena novela zákona o bioetice, která by měla umožnit přístup k umělému oplodnění i ženám neprovdaným a ženám z lesbických párů.³¹⁸ Proti přijetí tohoto zákona se zvedla vlna odporu a opakovaně v ulicích docházelo k demonstracím proti jeho přijetí.³¹⁹ Odpůrci poukazovali zejména na upírání práv dítěte, zejména práva znát své rodiče a být v jejich péči, či na cílené vytváření generace dětí bez otců. Navzdory pokračujícím protestům a kritice veřejnosti však zákon o bioetice prošel Národním shromážděním, francouzským Senátem,³²⁰ a k jeho platnosti zbývá jen podpis francouzského prezidenta Macrona.

Podstatné je k tomuto následnému kroku zmínit i to, že ačkoli příznivci novely ObčZ oficiálně odmítají souvislost tzv. *manželství pro všechny* s dalšími kroky a požadavky, někteří z jejich čelních představitelů ve skutečnosti činí pravý opak. Například RNDr. Michal Pitoňák, Ph.D. (výzkumný pracovník Národního ústavu duševního zdraví a předseda organizace Queer Geography podporující iniciativu Jsme fér)³²¹ a Mgr. Petr Kalla (advokát, který zastupoval pár gayů v přelomovém nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3226/16 ze dne 29. 6. 2017, v němž Ústavní soud rozhodl o uznání zahraničního statusového poměru mezi dvěma muži a dítětem v České republice) se v souvislosti se změnami francouzské legislativy vyjadřovali i k aktuální české legislativě, a druhý z nich výslovně

---

³¹⁸ HAMPLOVÁ, L. Francie zřejmě povolí umělé oplodnění pro single a lesbické ženy. Česko zůstává v šedé zóně. In: *zdravotnický deník* [online]. 13. 10. 2019 [cit. 26. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.zdravotnickydenik.cz/2019/10/francie-zrejme-povoli-umele-oplodneni-single-lesbicke-zeny-cesko-zustava-sede-zone/> (dále citováno jen jako „HAMPLOVÁ, L. Francie zřejmě povolí umělé oplodnění pro single a lesbické ženy. Česko zůstává v šedé zóně. In: *zdravotnický deník* [online].“).

³¹⁹ Zatím poslední demonstrace byla svolána na 3. března 2020. Viz RDV MARDI 3 MARS À 19H, PLACE CLEMENCEAU À PARIS, AVEC MARCHONS ENFANTS ! In: *La Manif Pour Tous* [online]. 26. 2. 2020 [cit. 26. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.lamanifpourtous.fr/mediatheque/nos-videos/rdv-mardi-25-fevrier-a-19h-place-clemenceau-a-paris-avec-marchons-enfants>.

³²⁰ PINEAU, E. French Senate approves bill allowing IVF for single women, lesbians. In: *REUTERS* [online]. 23. 1. 2020 [cit. 26. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-france-ivf/french-senate-approves-bill-allowing-ivf-for-single-women-lesbians-idUSKBN1ZL33Y>.

³²¹ Viz KDO JSME. In: *jsme fér. MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. [cit. 26. 2. 2020].

uvedl, že by „*prospělo, kdyby (český) stát opustil svůj stávající pokrytecký přístup a umožnil asistovanou reprodukci i lesbickým párům*“.³²²

3. 2. 6. 2 Náhradní mateřství

Druhým možným následným krokem je legalizace náhradního mateřství. Náhradní mateřství je pojem označující situaci, v níž náhradní matka (nejčastěji) podstoupí umělé oplodnění, donosí a porodí dítě pro někoho jiného, zpravidla pro tzv. objednatelský pár.³²³ Děje se tak na základě tzv. smlouvy o náhradním mateřství mezi objednatelským párem a náhradní matkou, v níž se náhradní matka zaváže ke shora uvedenému, jakož i k tomu, že po porodu dítě objednatelskému páru „předá“ – nejčastěji formou osvojení. Objednatelský pár se naproti tomu většinou zaváže hradit náhradní matce veškeré výdaje spojené s těhotenstvím a porodem, příp. lze dohodnout i úplatnost celého procesu.³²⁴ Již na první pohled jde o institut značně právně a eticky komplikovaný (např. je kritizováno nejisté právní postavení dítěte, neboť nebyly výjimkou případy, kdy se z „objednaného“ dítěte, které se narodilo zdravotně postižené, stalo „nechtěné plnění“ a objednatelský pár je odmítl převzít). V mnohých státech je výslovně zakázáno (např. Francie), jiné je ve své legislativě opomíjejí, a další naopak legalizují (např. Nizozemí).³²⁵

Česká právní úprava mateřství stojí na jednoduché římskoprávní zásadě *mater semper certa est*, vyjádřené v § 775 ObčZ, podle něhož je matkou dítěte žena, která dítě porodila. Žádné výjimky z něj připuštěny nejsou. Kromě § 804 ObčZ upravujícího výjimku pro osvojení mezi blízkými příbuznými, není nijak upraveno ani náhradní mateřství. Smlouva o náhradním mateřství v českém občanském zákoníku jako zvláštní smluvní typ neexistuje, a nelze si ji sjednat ani v rámci autonomie vůle v závazkových vztazích, neboť dítě ani statusový poměr k němu nemůže být předmětem smlouvy (nelze se jich platně vzdát, ani je na jiného bezúplatně, a natož úplatně převést).³²⁶ Byla-li by v našich podmínkách tato smlouva uzavřena, byla by zcela právně nevymahatelná a rozporná

³²² HAMPLOVÁ, L. Francie zřejmě povolí umělé oplodnění pro single a lesbické ženy. Česko zůstává v šedé zóně. In: *zdravotnický deník* [online]. [cit. 26. 2. 2020].

³²³ KRÁLÍČKOVÁ, Z. Kapitola 7. Mateřství. In: HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 157.

³²⁴ Ibid.

³²⁵ Ibid.

³²⁶ § 19 odst. 2 ve spojení s § 855 odst. 1 ObčZ.

s veřejným pořádkem, zákonem i dobrými mravy.³²⁷ Problémy z ní plynoucí jsou zřejmé již na první pohled a není ani nutné je zde blíže rozebírat (např. trestněprávní aspekty úplatnosti předání dítěte náhradní matkou; či absence právních prostředků k donucení náhradní matky dítě po porodu předat, odmítá-li tak učinit).

Z uvedeného popisu náhradního mateřství je patrné, že i přes zřejmé právní a etické komplikace by se jednalo o postup výhodný zejména pro páry dvou mužů (ačkoli nikoli výlučně jen pro ně), který by dokázal vyrovnat rozdíl ve způsobu „získání“ dítěte těmito páry oproti možnostem dvou žen.

3. 2. 6. 3 *Stejnopohlavní domněnky rodičovství*

Třetím v úvahu přicházejícím následným krokem, který by odstranil zejména nedůvodné rozlišování při vzniku statusového poměru k dítěti narozenému v manželství, by byla změna v samotné koncepci určování rodičovství (zejména otcovství). Tento krok by bylo možno učinit velmi jednoduše, pouhým rozšířením domněnky manžela matky (§ 776 odst. 1 ObčZ) na manželství párů stejného pohlaví. Výsledkem by bylo velmi rychlé a efektivní založení statusového poměru mezi sezdanými osobami a dítětem bez ohledu na to, jak dítě přišlo na svět a kdo byl jeho skutečným *biologickým* otcem. Z domněnek otcovství by se tak staly tzv. *stejnopohlavní domněnky rodičovství*. Na okraj je nutné poznamenat, že označení „domněnky“ je v tomto případě, mírně řečeno, zavádějící. Lépe by zde přiléhalo označení „fikce rodičovství“, neboť případ, v němž by ze zákona vznikl statusový poměr mezi dvěma ženami/muži a dítětem rozhodně nelze považovat za stav odpovídající konstrukci vyvratitelné právní domněnky - tedy skutečnosti předpokládané na základě zkušeností, v níž je současně připuštěno, aby subjekt právního vztahu prokázal opak.³²⁸

Tzv. *stejnopohlavní domněnky* přitom již v některých státech reálně existují - např. v Belgii či Nizozemí. Nizozemí bylo první zemí na světě (2001), která legalizovala manželství osob stejného pohlaví. Od 1. 4. 2014 zde existuje tzv. *parental status of co-mother*,³²⁹ což je možnost, aby se manželka/partnerka matky dítěte narozeného z umělého oplodnění za splnění dalších zákonných

---

³²⁷ Srov. § 1 odst. 2 ObčZ.

³²⁸ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 5508/2007, ze dne 18. 3. 2010.

³²⁹ Volně přeloženo: „*rodičovský status spolumatky*“.

podmínek stala druhým rodičem tohoto dítěte, a to buď automaticky ze zákona po jeho narození, nebo prostřednictvím uznání před matričním úřadem – tedy v obou případech bez nutnosti absolvovat zdlouhavý proces osvojení.³³⁰ I jiné státy, které manželství osob stejného pohlaví legalizovaly teprve nedávno, začínají být s tímto krokem konfrontovány. Příkladem budiž Německo, které manželství osob stejného pohlaví legalizovalo s účinností od října 2017.³³¹ Již v následujícím roce se německý spolkový ústavní soud (dále jen „BGH“)³³² v rozhodnutí ze dne 10. 10. 2018, sp. zn. XII ZB 231/18, zabýval stížností dvou žen, které se domáhaly toho, aby na jejich vztah byla aplikována domněnka otcovství manžela matky, a i druhá žena, která nebyla právní matkou dítěte, se mohla automaticky ze zákona stát jeho rodičem. BGH však jejich stížnost odmítl s tím, že jednak se tato domněnka otcovství pro manželku matky nijak neuplatní, neboť jejím cílem je reflektovat skutečný původ a biologické vazby dítěte narozeného v manželství (což v případě dvou žen nepřichází v úvahu), a dále že toto odlišné zacházení mezi manžely opačného a stejného pohlaví není v rozporu s ústavními ani běžnými zákony.³³³

Ani tyto souvislosti a následné kroky, k nimž v některých zemích reálně došlo a v jiných se o nich uvažuje, nejsou v rámci kampaně na podporu manželství osob stejného pohlaví nijak zmiňovány. Za jedinou výjimku lze považovat vyjádření JUDr. Adély Horákové, čelní představitelky iniciativy Jsme fér, která se dne 16. 10. 2018 na půdě Právnické fakulty Univerzity Karlovy během debaty o tzv. *manželství pro všechny* v Česku v odpovědi na dotaz z publika zmínila o tom, že případné otázky rodičovství párů osob stejného pohlaví by bylo dále možno řešit například jako v Belgii – tedy pomocí shora uvedených stejnopohlavních domněnek.³³⁴

Závěrem lze doplnit, že ačkoli se i v České republice vyskytl případ, kdy má dítě v rodném listě zapsané dva muže jako rodiče, jednalo se jen o ojedinělou situaci vzniklou na základě nálezů Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3226/16 ze dne

---

³³⁰ Parental status of co-mothers. In: *Government of the Netherlands*. [online]. [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.government.nl/topics/family-law/parental-status-of-co-mothers>.

³³¹ PALÁSEK, M. Česká republika na evropské „duhové křižovatce“? *Právní rozhledy*. In: *Beck-online* [online]. [cit. 29. 3. 2020].

³³² BGH je zkratkou německého "Bundesgerichtshof" - tedy "spolkový ústavní soud".

³³³ Bundesgerichtshof Beschluss XII ZB 231/18 vom 10. 10. 2018.

³³⁴ Záznam z debaty bohužel není k dispozici, nicméně k její existenci viz *Manželství pro všechny* – diskuze na PrF UK. In: *jsme fér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. [cit. 28. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/pravnicka_fakulta.

29. 6. 2017, nikoli o „podklad“ pro legalizaci stejnopohlavního rodičovství. Ústavní soud zde vyslovil nutnost respektovat statusový poměr platně vzniklý podle zahraniční (kalifornské) právní úpravy i v České republice, neboť to dle jeho názoru bylo v nejlepším zájmu dítěte, které by jinak mohlo utrpět újmu tím, že jeden z jeho „otců“ by k němu po dobu jejich pobytu na území České republiky nemohl vykonávat práva a povinnosti plynoucí z jejich vzájemného statusového poměru.³³⁵

3. 2. 7 Otázky z oblasti (zejména) matriční

Závěrem je vhodné se alespoň stručně dotknout některých dalších nejasných míst novely ObčZ. V návaznosti na předchozí téma nezletilých dětí, rodičovství a osvojení, lze bezpochyby zdůraznit *zcela absentující* úpravu, která by adekvátně reagovala na skutečnost, že osvojiteli by se nově mohli stát i manželé stejného pohlaví. Otázka zápisu dvou osob stejného pohlaví do rodného listu dítěte není novelou ObčZ *nijak* řešena. Přitom je nutné podotknout, že (nejen) tento formulář je konstruován pouze pro situace, kdy má dítě matku (ženu) a otce (muže), příp. osvojitele a osvojitelku, přičemž do těchto kolonek není možné zapisovat osobu, která tam zjevně nepatří (např. zápis druhého „otce“ dítěte do kolonky nazvané „matka“).³³⁶

Uvedený deficit v matričních předpisech by s velkou pravděpodobností bylo nezbytné řešit redefinicí dalších, po tisíce let ustálených pojmů „matka“ a „otec“. Aby zápis v příslušném matričním dokumentu mohl odpovídat realitě, bylo by nutné uvedené pojmy nahradit neutrálním pojmem „rodič“, který by se dále doplnil např. o číselné označení příslušné osoby v postavení rodiče. Ani tato změna není v jiných státech, které již manželství osob stejného pohlaví legalizovaly, ničím výjimečným – opět lze zmínit Francii, kde byly v roce 2019 pojmy „matka“ a „otec“ na školských formulářích nahrazeny tzv. genderově neutrálními pojmy „rodič 1“ a „rodič 2“.³³⁷ Totožný důsledek by přitom měly i tzv. stejnopohlavní domněnky rodičovství (viz podkapitola 3. 2. 6. 3).

³³⁵ Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3226/16, ze dne 29. 6. 2017.

³³⁶ Srov. § 29 písm. d) MatZ a Vzor č. 5 a Vzor č. 9 v příloze č. 2 k vyhlášce Ministerstva vnitra č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

³³⁷ DURDEN, T. French Schools Replace "Mother" And "Father" With "Parent 1" And "Parent 2". In: *ZeroHedge* [online]. 16. 2. 2019 [cit. 28. 2. 2020]. Dostupné z:

V souvislosti s ledabylým opomenutím úpravy matričních zápisů v novele ObčZ lze poukázat i na nedůsledné promítnutí novely do *všech* předpisů, které se manželstvím a právy manželů zabývají. Již dříve bylo uvedeno, že slovo „manžel“ se dle vyhledávací databáze ASPI objevuje ve více než 300 *zákonech*; novela ObčZ se však dotýká pouze *pěti* z nich. Lze tak silně pochybovat, že předkladatelé novely uvážili dopad redefinice manželství do *všech* právních předpisů (zákonných i podzákonných), které se manželství nějak týkají. Samozřejmě, v některých z nich by se redefinicí manželství na ustanoveních týkajících se manželů nic změnit nemuselo, nicméně nelze vyloučit, že v některých by mohly vznikat nejrůznější problematické či absurdní situace. Obávat se v tomto kontextu lze zejména nepřímých novelizací,³³⁸ což je jev v právním řádu zcela nežádoucí a zakázaný, neboť zásadním způsobem narušuje právní jistotu.

3. 2. 8 *Shrnutí kritické reflexe*

Výše rozebrané aspekty novely ObčZ jistě nejsou vyčerpávajícím výčtem všech jejích problematických míst. Další otázky vyvolává např. změna § 29 odst. 2 ObčZ, která ruší podmínkou zániku manželství/registrovaného partnerství pro změnu pohlaví, či údajně nízký finanční dopad (dle některých tvrzení dokonce přínos)³³⁹ novely na státní rozpočet. Bylo by možno se dlouze a detailně věnovat též okolnostem provázejícím jak kampaň za přijetí uvedené novely, tak veřejnou a politickou diskusi o ní (např. matení pojmů; zjednodušování a zveličování rozdílů; zamlčování souvislostí s následnými kroky; či paušalizované „nálepkování“ každého, kdo byť i jen zčásti má proti této novele jakékoli výhrady, jako konzervativního homofoba). Z hlediska legislativně-technického by bylo možno analyzovat např. okolnosti předcházející předložení návrhu této novely, tedy její údajné vypracování z vlastní iniciativy osobami angažujícími se v hnutí Jsme fér,

---

<https://www.zerohedge.com/news/2019-02-15/french-schools-replace-mother-and-father-parent-1-and-parent-2>.

³³⁸ Nepřímou novelizací, kterou zakazuje čl. 54 odst. 1 Legislativních pravidel vlády, se rozumí „*postup, který obsahově, ale nikoli výslovně mění či doplňuje jiný právní předpis*“. Viz ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. Novelizace nepřímá. In: *Legislativní helpdesk o/dok* [online]. [cit. 28. 2. 2020]. Dostupné z: <https://help.odok.cz/vykladovy-slovník/-/wiki/V%C3%BDkladov%C3%BD%20slovn%C3%ADk/Novelizace+nep%C5%99%C3%ADm%C3%A1>.

³³⁹ K tomu srov. nejnovější argument iniciativy Jsme fér. Jelikož tato práce není z oboru ekonomie, není zde blíže rozebírán. Viz JSME FÉR. OTEVŘENÍ BYZNYSU? EKONOMICKÝ ARGUMENT PRO ČESKÉ STEJNOPOHLAVNÍ MANŽELSTVÍ, PÍŠE RADIO PRAGUE. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 26. 2. 2020 [cit. 29. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/ekonomicky_argument_pro_ceske_stejnopohlavni_manzelstvi.

a následné předložení do legislativního procesu.³⁴⁰ Byť tento postup není zakázaný, jedná se komercializaci legislativního procesu, k níž by docházet nemělo.

Na základě shora provedeného rozboru vybraných aspektů novely ObčZ, je jasně patrné, že skýtá některá závažná negativa a komplikované právní otázky, které dosud nebyly plně uváženy, což by v případě, že by novela ObčZ legislativním procesem postoupila dále, mělo být napraveno. Za nejpodstatnější lze označit zejména následné kroky, riziko přetvoření osvojení do podoby *právního nároku na dítě*, obcházení ZSZS1 či úplnou absencí navazující úpravy v matričních předpisech. Vzhledem k uvedeným problémům, jakož i k tomu, že *některé* problémy a rozdíly lze již dnes řešit jinými způsoby, se lze domnívat, že manželství osob stejného pohlaví by nemělo být vnímáno jako jediný možný a správný způsob řešení objektivně existujících rozdílů mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím. Otázce, jakým *jiným* způsobem by rozdíly mezi oběma instituty mohly být odstraněny, je věnována kapitola 5 této práce.

3.3 Novela Listiny základních práv a svobod

3.3.1 *Obecné informace o novele LZPS a o aktuálním stavu legislativního procesu*

Vedle novely občanského zákoníku byla skupinou 36 poslanců z různých poslaneckých klubů (zejména KDU-ČSL, ANO 2011 a ODS) předložena dne 14. 6. 2018 do legislativního procesu jako sněmovní tisk č. 211 i novela Listiny základních práv a svobod. Podle ní by nově bylo manželství na ústavní úrovni definováno jako svazek muže a ženy, resp. čl. 32 odst. 1 LZPS by nově zněl: *„Rodičovství, rodina a manželství jako svazek muže a ženy jsou pod ochranou zákona. Zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena.“*³⁴¹ Stejně jako tomu bylo v případě novely ObčZ, i předložení této novely předcházela petiční akce, kdy byly – a stále jsou – sbírány podpisy občanů pod „Petici na podporu manželství, ochrana rodiny

³⁴⁰ VÁLOVÁ, I. Návrh zákona o manželství homosexuálů byl do sněmovny dodán lobisty. In: *Česká justice* [online]. 27. 6. 2018 [cit. 29. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2018/06/navrh-zakona-manzelstvi-homosexuálu-snemovny-dodan-lobisty/>.

³⁴¹ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 211/0, část č. 1/4: N. ústav. z. – Listina základních práv a svobod: Celý sněmovní tisk. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 15. 6. 2018 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=211&CT1=0> (dále citováno jen jako „POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 211/0, část č. 1/4: N. ústav. z. – Listina základních práv a svobod: Celý sněmovní tisk. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online].“).

a mateřství“. Tato petice byla petičnímu výboru předložena spolkem Aliance pro rodinu, z. s., dne 21. 9. 2018 s celkovým počtem podpisů 52 239 (k tomuto dni).³⁴² K novele LZPS bylo následně uspořádáno veřejné slyšení v Poslanecké sněmovně, které se uskutečnilo současně s veřejným slyšením k novele ObčZ.³⁴³ Je tedy zřejmé, že „cesty“ obou protichůdných novel jsou do značné míry úzce spojeny, což se projevilo tím, že jejich projednávání na půdě Poslanecké sněmovny bylo již zkraje prvního čtení spojeno.³⁴⁴

V důvodové zprávě k novele Listiny předkladatelé obšírně zdůrazňují význam a nezastupitelnou funkci rodiny, kterou považují za základní jednotku společnosti, kterou je stát povinen chránit, uznávat a všestranně podporovat. Manželství je vnímáno jako samotné jádro rodiny, jako svazek tvořený jedním mužem a jednou ženou, svazek s tisíciletou historií a tradicí. Rodina na jeho základě vzniklá je pak vnímána jako nejstabilnější prostředí pro naplnění jejích funkcí, zejména výchovy dětí a reprodukční funkce. Stát by tedy dle předkladatelů měl vynakládat prostředky právě na podporu těchto rodin a zapříčinit se o pozitivní demografický vývoj, který v současné době není v České republice ideální. Závěrem obecná část důvodové zprávy k novele LZPS zdůrazňuje, že v situaci dnes existující krize rodiny by stát měl rodiny intenzivně podporovat a vytyčovat jim žádoucí vzory a principy, k čemuž má přispět i tato novela. Ochrana manželství jako svazku muže a ženy na ústavní úrovni má být jak pokynem pro zákonodárce, soudy a jiné orgány veřejné moci, aby svou činností přispívali k podpoře manželství, tak ochranou tohoto institutu jako svazku muže a ženy před neuváženými legislativními a výkladovými experimenty.³⁴⁵

Vláda zaujala k novele Listiny negativní stanovisko,³⁴⁶ podobně jako tři další připomínková místa meziřesortního připomínkového řízení, která shodně kritizovala její skutečný účel a legislativně – technickou stránku, tedy to, že je

---

³⁴² POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Zápis z jednání č. 12 (9. října 2018). In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: Petiční výbor* [online]. s. 9. [cit. 21. 3. 2020].

³⁴³ *Ibid.*, s. 1 [cit. 21. 3. 2020].

³⁴⁴ OKAMURA, T. Středa 14. listopadu 2018. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 14. 11. 2018 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/020schuz/s020385.htm>.

³⁴⁵ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 211/0, část č. 1/4: N. ústav. z. – Listina základních práv a svobod: Celý sněmovní tisk. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. [cit. 21. 3. 2020].

³⁴⁶ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 211/0: N. ústav. z. – Listina základních práv a svobod. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. [cit. 29. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=211>.

navrhována změna Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LZPS jako součásti ústavního pořádku České republiky, nikoli Listiny samotné.³⁴⁷ Následně byla novela Listiny předložena Poslanecké sněmovně a spolu s novelou ObčZ dvakrát projednávána v prvním čtení. Ani o jejím osudu nebylo hlasováno a její další projednávání bylo odročeno na neurčito.³⁴⁸ Jak již bylo zmíněno dříve, zatím poslední diskuse o (nejen) novele LZPS proběhla na veřejné debatě dne 9. 1. 2020.

3. 3. 2 *Pozitiva a negativa novely LZPS*

Podobně jako u novely ObčZ je vhodné se zamyslet také nad pozitivy a negativy novely Listiny. Na úvod je vhodné zmínit, že pokud by byla novela Listiny přijata, nejednalo by se v rámci Evropy o nikterak raritní ustanovení. Manželství jako svazek muže a ženy je takto na ústavní úrovni definováno a chráněno například na Slovensku,³⁴⁹ či v Maďarsku.³⁵⁰ Jaký by ale měl reálně být hlavní přínos tohoto legislativního návrhu? Výše bylo shrnuto květnaté vyzdvihování významu a účelu rodiny v naší společnosti a nutnost její zvláštní ochrany, které plyne z důvodové zprávy k novele Listiny. Nepochybně lze souhlasit s tím, že rodina je esenciální společenskou jednotkou, a že je nepopíratelnou úlohou státu ji vhodně chránit a podporovat. Otázkou však zůstává, nakolik a v jakém směru by rodinám tato změna čl. 32 odst. 1 LZPS pomohla. Lze se domnívat, že by se jednalo pouze o víceméně proklamační zdůraznění významu ochrany rodiny a manželství bez reálného účinku na úrovni blízké občanům. Jako příklad lze uvést problém demografického vývoje zmíněný důvodovou zprávou k novele LZPS. Není sporu, že aktuální demografický vývoj

---

³⁴⁷ Uvedený názor vyjádřilo např. Ministerstvo vnitra ve svém stanovisku ze dne 2. 7. 2018, č.j. MV-71427-4/LG-2018. Pro text stanoviska viz ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. Materiál „Návrh poslanců Marka Výborného, Pavla Bělobrádka, Mariana Jurečky, Jana Bartoška, Pavly Golasowské, Aleše Juchelky a dalších na vydání ústavního zákona, kterým se mění usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 211)“: Přípomínky. In: *Aplikace o/dok* [online]. 2. 7. 2018 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=3&_material_WAR_odokkpl_pid=ALBSAZVGCSHK&tab=remarks.

³⁴⁸ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 211/0: N. ústav. z. – Listina základních práv a svobod. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. [cit. 29. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=211>.

³⁴⁹ Srov. čl. 41 odst. 1 ústavního zákona č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky.

³⁵⁰ Srov. čl. L) odst. 1 Základního zákona Maďarska (Magyarország Alaptörvénye) z 25. 4. 2011.

v České republice není příznivý.³⁵¹ K řešení tohoto problému, resp. k motivaci občanů, aby měli více dětí, by však daleko lépe než proklamační ustanovení v Listině vedly konkrétní kroky v oblasti sociálního zabezpečení a prorodinné politiky státu (např. další zvýhodnění rodin s více dětmi v oblasti daňové, či zvýšení rodičovského příspěvku). Případně by bylo možno uvažovat o zavedení jiného bonusu, který by nesezdané páry motivoval k uzavření manželství, aby tak vytvořily onu „úplnou a stabilní rodinu založenou na manželství“, kterou jako rodinný model preferuje důvodová zpráva k novele LZPS.

Nelze si tedy nepoložit otázku, zda skutečný účel novely Listiny netkví jen a pouze ve druhém, jakoby okrajově zmíněném cíli této novely, tedy v ochraně institutu manželství jako výlučného svazku muže a ženy. V této rovině lze jednoznačně shledat její přínos pro odpůrce novely ObčZ, neboť vzhledem k odlišné právní síle obou předpisů by bylo účinně zamezeno legalizaci manželství osob stejného pohlaví.³⁵² Skutečnost, že cílem novely Listiny má být jen „zablokování“ novely ObčZ je přitom široce kritizována nejen ze strany příznivců novely ObčZ, ale též i ze strany vlády a připomínkových míst legislativního procesu.

Navrhovatelé novely Listiny účel zablokovat tzv. *manželství pro všechny*, alespoň v důvodové zprávě k novele Listiny, otevřeně nepřiznávají a argumentují jen potřebou chránit manželství jako svazek muže a ženy na ústavní úrovni v důsledku jeho vysoké společenské a symbolické hodnoty a ohrožení „tradiční“ rodiny. Co je však míněno onou „tradiční“ rodinou, která se má chránit? Již v podkapitole 1. 1 bylo nastíněno, že pojem rodina se v čase a společenském vývoji značně mění. Jako „tradiční“ by tak dnes bylo možno označit rodinu tvořenou manžely (příp. nesezdaným párem, neboť v populaci dlouhodobě přibývá svobodných osob na úkor osob vdaných/ženatých)³⁵³ a jejich společnými dětmi. Na druhou stranu však existuje nezanedbatelný počet rodin tvořených homosexuálními páry a dětmi některého z partnerů. Lze se tak domnívat, že

---

³⁵¹ V roce 2018 dosáhla úhrnná plodnost 1,71 dítěte na 1 ženu, což je sice nejvíce od roku 1992, nicméně na druhou stranu ani tato úroveň plodnosti dle Českého statistického úřadu nestačí na prostou reprodukci obyvatelstva (ta by měla být alespoň 2,1 dítěte na 1 ženu). Více viz Aktuální populační vývoj v kostce. In: *Český statistický úřad* [online]. 3. 10. 2019 [cit. 7. 12. 2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/aktualni-populacni-vyvoj-v-kostce> (dále citováno jen jako „Aktuální populační vývoj v kostce. In: *Český statistický úřad* [online].“).

³⁵² Dle interpretačního pravidla „*Lex superior derogat legi inferiori*“ má ústavní zákon (LZPS) „přednost“ před zákonem běžným (ObčZ).

³⁵³ Aktuální populační vývoj v kostce. In: *Český statistický úřad* [online]. [cit. 7. 12. 2019].

větším ohrožením pro „tradiční“ rodiny je spíše jejich přirozený rozpad (rozchody, rozvody), než rodiny tvořené páry osob stejného pohlaví a dětmi. Ke snížení míry rozvodovosti či počtu rozchodů však zřejmě předložená novela příliš nápomocna nebude, resp. není jasné, jakým způsobem by toho mohla dosáhnout.

Argument ochranou „tradiční“ rodiny je tak spíše zaměřen na předejití negativ a následných kroků spojených s novelou občanského zákoníku, na které její odpůrci upozorňují. Z pohledu důsledného zvážení všech pozitiv a negativ novely ObčZ lze jejich snahu pochopit a do značné míry se s ní i ztotožnit, nicméně předkládat za tímto účelem novelu LZPS, se zdá být krokem přehnaným.

Novelu LZPS je možno v kontextu výše uvedeného kriticky hodnotit i z pohledu teorie práva a ústavního práva. Lze souhlasit s Ministerstvem vnitra, které ve své připomínce ze dne 2. 7. 2018 vyjádřilo, že legislativní proces by rozhodně neměl sloužit jako vzájemná legislativní výměna názorů.³⁵⁴ Ústavní zákony ze své podstaty nejsou a ani by neměly být tzv. *legislativními esy* v rukou poslanců, kteří vnitřně nesouhlasí se změnou běžného zákona, a z tohoto důvodu se rozhodnou díky vyšší právní síle ústavním zákonem jim nevyhovující běžný zákon lidově řečeno „vyřadit ze hry“.

Obdobný závěr lze učinit i ve vztahu k dalšímu argumentu, kterým předkladatelé tuto novelu ospravedlňují, když tvrdí, že ve vztahu k legalizaci manželství osob stejného pohlaví má zabránit případnému „*soudnímu aktivismu*“.³⁵⁵ Tímto pojmem naráží na skutečnost, že v některých státech (např. v Rakousku) bylo manželství osob stejného pohlaví legalizováno nikoli na základě zákonodárné iniciativy, ale na základě rozhodnutí ústavních či nejvyšších soudů dané země. Změna Listiny by tak zřejmě měla sloužit jako určitá „pojistka“ proti redefinici manželství z jakékoli strany. V tomto kontextu je dlužno doplnit,

---

³⁵⁴ Pro znění stanoviska Ministerstvo vnitra ze dne 2. 7. 2018, č.j. MV-71427-4/LG-2018 viz ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. Materiál „Návrh poslanců Marka Výborného, Pavla Bělobrádka, Mariana Jurečky, Jana Bartoška, Pavly Golasowské, Aleše Juchelky a dalších na vydání ústavního zákona, kterým se mění usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 211)“: Připomínky. In: *Aplikace o/dok* [online]. 2. 7. 2018 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=3&material_WAR_odokkpl_pid=ALBSAZVGCSHK&tab=remarks.

³⁵⁵ BENDA, M. *Úvodní slovo*. In: *Proč potřebujeme ústavní definici manželství: sborník příspěvků z mezinárodního semináře Aliance pro rodinu, z.s. ... konaného 4. dubna 2019 na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR*. 2019., s. 3 – 4.

že určité náznaky změn skrze judikaturu se i v České republice objevují, ať již jde o výše zmíněné nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3226/16, sp. zn. Pl. ÚS 7/15, či nejnoveji o návrh na zrušení slov „v části první, třetí a čtvrté“ v § 3020 ObčZ podaný dne 20. 12. 2019 Obvodním soudem pro Prahu 5, u Ústavního soudu vedený pod sp. zn. Pl. ÚS 28/19.³⁵⁶

Ve vztahu k uvedeným cílům je však nezbytné uvážit několik věcí. Zprvce, ústavní pořádek České republiky, jehož je Listina součástí,³⁵⁷ je označován jako rigidní, tedy obtížně změnitelný.³⁵⁸ Až na tzv. *materiální ohnisko* se však nejedná o zcela nezměnitelné právní předpisy a za dosažení potřebných kvalifikovaných většin v obou komorách Parlamentu ČR ústavní pořádek měnit a doplňovat lze. Změna ústavních zákonů, a tím spíše tak zásadních dokumentů jako jsou Ústava a Listina, by však měla být jen výjimečná,³⁵⁹ rozhodně ne zneužívaná ve shora nastíněném duchu. Tomuto závěru svědčí i to, že uvedené dva ústavní zákony byly od roku 1993 do současnosti novelizovány celkem pouze devětkrát, přičemž jen v jednom případě se jednalo o novelu LZPS.

Zadruhé, ve vztahu k údajnému předejití hrozby „soudního aktivismu“ je též nutné uvážit, že pouhý fakt, že by nové znění čl. 32 odst. 1 LZPS formálně bylo pravidlem nejvyšší právní síly, z něj automaticky nedělá cosi nedotknutelného a nepřezkoumatelného. Platný ústavní zákon musí splňovat podmínky procedurální, kompetenční a materiální (tj. soulad s nezměnitelnými principy demokratického právního státu). K tomuto závěru došel Ústavní soud ve známém nálezu týkajícím se tzv. „kauzy Melčák“,³⁶⁰ kdy v podstatě dovodil vlastní pravomoc derogovat i ústavní zákon, který výše uvedené podmínky (a zejména tu třetí) nenaplnuje. Není proto vyloučeno, aby případně přijatá novela Listiny nebyla někdy v budoucnu Ústavním soudem z hlediska ústavnosti přezkoumána.

---

³⁵⁶ V podrobnostech viz ÚSTAVNÍ SOUD. Pl. ÚS 28/19. In: *ÚSTAVNÍ SOUD: Projednávané plenární věci* [online]. [cit. 31. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.usoud.cz/projednavane-plenarni-veci/pl-us-2819/>.

³⁵⁷ Srov. čl. 112 ú. z. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵⁸ GERLOCH, A. Rigidita. In: HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 2. rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 841.

³⁵⁹ Shodně též KOZEL, L. *Materiální ohnisko ústavnosti: diplomová práce*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, 2013, s. 18.

³⁶⁰ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 27/09 ze dne 10. 9. 2009, publikovaný ve Sbírce zákonů pod č. 318/2009.

Zcela stranou jsou pro účely této práce ponechány otázky legislativně – technické, které byly rovněž připomínkovými místy novely Listiny vyčítány. I v případě, že by novela Listiny byla legislativně – technicky perfektní, se však lze domnívat, že: 1) k dosažení jejího proklamovaného účelu (tj. podpora rodin, příp. *úplných* rodin tvořených manžely a dětmi) mohly být zvoleny podstatně jednodušší a „hmatatelnější“ kroky; 2) vzhledem k jejímu mezi řádky vyjádřenému účelu „zablokování“ novely ObčZ a kontextu aktuálního společenského dění, nejspíše nemá moc šancí na to být přijata. Pokud by byla navržena v jiném období, zcela nesouvisejícím s protichůdnou snahou o legalizaci manželství osob stejného pohlaví, mohly by být její naděje na přijetí mnohem vyšší, neboť v základu pouze proklamačně a hodnotově doplňuje čl. 32 odst. 1 Listiny a na samotném pojetí manželství nic nemění.

S tímto předpokladem do značné míry korespondují i výsledky dotazníkového šetření, kdy jen 27 % respondentů jako odpověď na otázku, zda by v Listině mělo být uvedeno, že „*manželství je svazek muže a ženy*“ uvedlo „*NE*“ s odůvodněním, že s daným výrokiem nesouhlasí. Většina respondentů (51 %) měla k této otázce vcelku neutrální přístup, kdy buď zvolila odpověď „*NE*“, bylo tomu tak s odůvodněním, že výslovné uvedení této formulace v Listině považuje nadbytečné, nikoli proto, že by byla *a priori* proti. Zbylá část respondentů (22 %) pak uvedla, že by s touto změnou Listiny souhlasila.³⁶¹

---

³⁶¹ KOTROUŠOVÁ, D. *Dotazník k diplomové práci (výsledky průzkumu)*, 2019. Souhrnné výsledky průzkumu včetně grafů jsou obsaženy v příloze č. 2 této práce.

4 Komparace s vybranými zahraničními úpravami

4.1 Obecně k formám svazků párů stejného pohlaví v jiných státech

Při hodnocení manželství osob stejného pohlaví je vhodné přiblížit i zahraniční právní úpravu. Již v podkapitole 1. 1 byly vymezeny tři obecné formy soužití mezi lidmi, přičemž všechny lze nalézt i u párů osob stejného pohlaví. Některé státy formalizované svazky osob stejného pohlaví neumožňují (z evropských jde např. o Bělorusko, Litvu, Rumunsko či Polsko). Právní uznání v podobě registrovaného partnerství nabízí (či nabízelo) těmto párům celkem 28 evropských států; v 5 z nich již nová registrovaná partnerství není možné z důvodu legalizace manželství osob stejného pohlaví uzavírat. Z uvedeného počtu je pro 12 států registrované partnerství (vyjma případného uznání *de facto* soužití) jedinou formalizovanou úpravou svazků osob stejného pohlaví.³⁶² Jednotlivé státy se navzájem liší mírou práv, která partnerům přiznávají (některé téměř totožně s manželstvím, jiné formou taxativních výčtů),³⁶³ a dále tím, zda tento institut zpřístupňují výhradně párům osob stejného pohlaví či nikoli (viz podkapitola 1. 3).

Poslední skupinu představují státy umožňující párům osob stejného pohlaví uzavřít manželství. V Evropě je jich celkem 16, mimo Evropu jsou jimi např. Kanada, Argentina, Brazílie, Austrálie, Jihoafrická republika, či Tchaj-wan.³⁶⁴ Většina z nich se k redefinici manželství dostala postupně po předchozí legalizaci registrovaného partnerství.³⁶⁵ Výjimku v tomto směru tvoří Španělsko, které manželství osob stejného pohlaví legalizovalo v roce 2005, aniž by zde předtím existovalo registrované partnerství s platností pro celou zemi (na úrovni jednotlivých autonomních oblastí byly uzavírány určité svazky symbolického významu).³⁶⁶

---

³⁶² V podrobnostech viz přehledovou tabulku úpravy svazků osob stejného pohlaví v Evropě, která je obsažena v příloze č. 6 této práce.

³⁶³ HRUŠÁKOVÁ, M. § 1 [Vymezení pojmu]. In: HRUŠÁKOVÁ, M. a kol. *Zákon o rodině / Zákon o registrovaném partnerství*. 2009, s. 520 – 521.

³⁶⁴ MASCI, D., DESILVER, D. A global snapshot of same-sex marriage. In: *Pew Research Center* [online]. 29. 10. 2019 [cit. 16. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/10/29/global-snapshot-same-sex-marriage/>.

³⁶⁵ Srov. přehledovou tabulku úpravy svazků osob stejného pohlaví v Evropě, která je obsažena v příloze č. 6 této práce.

³⁶⁶ ELISCHER, D. *Alternativní formy soužití a registrované partnerství v širších souvislostech*. In: MELZER, F. TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. 2016, s. 819.

V dalším textu bude věnována pozornost výlučně evropským státům a budou podrobněji přiblíženy některé z odlišných právních úprav, které reprezentují určité „názorové proudy“ v rámci dané problematiky.

4.2 Slovensko

Jako první je vhodné blíže se podívat na právní úpravu státu České republiky kulturně, jazykově i historicky nejbližšího, tedy Slovenska. Slovensko je státem, který svazky osob stejného pohlaví nijak nereguluje, nanejvýše jim přiznává určitá dílčí práva z titulu osoby spolužijící. Je však nutné podotknout, že i zde bylo v minulosti navrženo několik návrhů zákona o registrovaném partnerství, z nichž však žádný nebyl úspěšný.³⁶⁷

S účinností od 1. 9. 2014 byly do čl. 41 odst. 1 slovenské ústavy doplněny věty: „*Manželstvo je jedinečný vzťah medzi mužom a ženou. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru.*“.³⁶⁸ Hlavním podnětem k této změně bylo rozhodnutí ESLP ve věci *X a ostatní v. Rakousko*. Zde ESLP judikoval, že pokud vnitrostátní právo umožňuje osvojení nesezdanému heterosexuálnímu páru, avšak nesezdanému homosexuálnímu páru je upírá, jde o porušení čl. 14 (zákaz diskriminace) a čl. 8 EÚLP (právo na ochranu a respektování rodinného života).³⁶⁹ Slovenský zákonodárce tedy změnou ústavy, k níž došlo relativně rychle, reagoval zejména na představu osvojení dítěte párem osob stejného pohlaví (a to i přes to, že slovenská úprava, stejně jako česká, společně a *nepravé* osvojení povoluje pouze manželům).^{370, 371}

Další reakcí na uvedené rozhodnutí ESLP ze strany Slovenska bylo uspořádání referenda „Na ochranu rodiny“, v němž byly občanům položeny tři otázky (z původních čtyř) věnující se mimo jiné svazkům osob stejného pohlaví a jejich možnosti osvojovat a vychovávat děti. Ačkoli se většina zúčastněných vyslovila proti ryze tradicionalistickému pojetí rodiny, referendum nebylo pro

---

³⁶⁷ BURDOVÁ, K., DUFALOVÁ, L. Judiciary of the ECtHR on Same-Sex Marriages/Relationships as a Challenge for Slovak Marital Law. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. s. 58 [cit. 17. 3. 2020].

³⁶⁸ Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky.

³⁶⁹ Stížnost č. 19010/07 *X a ostatní v. Rakousko*, ze dne 19. 2. 2013.

³⁷⁰ Srov. § 100 zák. č. 36/2005 Z. z., o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

³⁷¹ PAVELKOVÁ, B. Marriage (not for all) in Slovak Republic. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. s. 152 – 157 [cit. 17. 3. 2020].

nízkou účastí platné. Uvedené skutečnosti a tendence tak ukazují, že slovenská společnost je v těchto otázkách ještě konzervativnější než společnost česká, a že v dohledné době zde v otázce uznání formalizované formy svazků osob stejného pohlaví zřejmě nelze očekávat větší změny.³⁷²

4.3 Maďarsko a Chorvatsko

Na druhém místě je přiblížena právní úprava dvou států, které shodně jako Česká republika regulují svazky párů osob stejného pohlaví pouze registrovaným partnerstvím, avšak na rozdíl od ní nabízí partnerům podstatně více práv. Oběma státům je též společné, že stejně jako Slovensko mají na ústavní úrovni definováno manželství jako svazek muže a ženy.³⁷³

V Chorvatsku bylo v roce 2014 legalizováno tzv. životní partnerství. Jde o institut právy a povinností takřka srovnatelnými s manželstvím, vyjma osvojení.³⁷⁴ Nepravé osvojení je však zde nahrazeno možností, aby rodiče dítěte či ten z nich, který žije v životním partnerství, svému životnímu partneru svěřil dočasně či trvale péči o dítě. V rámci tohoto vztahu má životní partner např. právo se o dítě starat; po zániku partnerství je oprávněn domáhat se styku s dítětem; či se může stát zvláštním opatrovníkem dítěte, pokud druhý životní partner (rodič dítěte) zemřel, nebo též za života partnera (rodiče dítěte), je-li druhý rodič dítěte neznámý.³⁷⁵ Zajímavostí je, že uvedený zákon, který nahradil předchozí úpravu z roku 2003, jež upravovala *de facto* soužití dvou osob stejného pohlaví, převzal i zmíněná *de facto* partnerství, když říká, že trvá-li kohabitace déle než 3 roky, pohlíží se na kohabituující osoby jako na životní partnery a jsou jim přiznána tatáž práva a povinnosti.³⁷⁶

Maďarsko legalizovalo registrované partnerství s účinností od roku 2009. Podnětem k tomu byla mimo jiné rozhodnutí maďarského ústavního soudu, který opakovaně uvedl, že páry osob stejného pohlaví mají nárok na právní ochranu, i

³⁷² Ibidem, s. 154 – 157 [cit. 17. 3. 2020].

³⁷³ Srov. čl. L) odst. 1 Základního zákona Maďarska (Magyarország Alaptörvénye) z 25. 4. 2011, a čl. 61 odst. 2 Ústav Republike Hrvatske (22. 12. 1990, n. 2422/1990).

³⁷⁴ ELISCHER, D. *Alternativní formy soužití a registrované partnerství v širších souvislostech*. In: MELZER, F. TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. 2016, s. 820.

³⁷⁵ Viz čl. 40 – 49 Zakon o životnom partnerstvu osoba istog spola (NN broj 92/14).

³⁷⁶ ELISCHER, D. *Alternativní formy soužití a registrované partnerství v širších souvislostech*. In: MELZER, F. TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. 2016, s. 820.

když nemohou uzavřít manželství.³⁷⁷ Registrovaní partneri mají maďarským zákonem o registrovaném partnerství³⁷⁸ upravena práva a povinnosti téměř totožně jako manželé (např. co do způsobu vzniku či existence společného jmění), s výjimkou osvojení, uplatnění domněnky otcovství manžela matky a přístupu k asistované reprodukci.³⁷⁹ Vedle registrovaného partnerství zde, podobně jako v Chorvatsku, již dříve existovalo neregistrované *de facto* soužití. Tato forma svazku je upravena v maďarském občanském zákoníku v částech o závazcích a rodinném právu, a jde o kontrakt dvou nesezdaných/neregistrovaných a vzájemně nepříbuzných osob bez ohledu na pohlaví, které žijí ve společné domácnosti v citovém a ekonomickém svazku. *De facto* partnerům jsou přiznána určitá práva, avšak v menší míře než registrovaným partnerům či manželům.³⁸⁰

4.4 Francie

Ze států upravujících jak registrované partnerství, tak manželství osob stejného pohlaví, lze zmínit například Francii, zejména díky její specifické formě registrovaného partnerství,³⁸¹ ale i díky ukázkovému příkladu následných kroků, které nastaly v souvislosti s legalizací manželství osob stejného pohlaví.

Přijetí svébytné formy registrovaného partnerství PACS (*Pacte civil de solidarité*) v roce 1999, předcházely snahy o úpravu formalizovaných svazků osob stejného pohlaví v podobě konkrétních návrhů, které se datovaly již k roku 1990 (i samotný zákon o PACS byl nakonec schválen až napotřetí).³⁸² Základním prvkem odlišujícím české registrované partnerství a PACS je, že PACS je *zvláštním hybridním* institutem smluvní povahy se zřetelnou inspirací manželskými poměry,

---

³⁷⁷ KRISTON, E. Relationship Forms in the Contemporary Hungary in the Light of the European Trends. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. s. 107 [cit. 17. 3. 2020].

³⁷⁸ 2009, évi XXIX, törvény a bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról.

³⁷⁹ KRISTON, E. Relationship Forms in the Contemporary Hungary in the Light of the European Trends. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. s. 107 – 108 [cit. 17. 3. 2020].

³⁸⁰ *Ibid.*, s. 108 [cit. 17. 3. 2020].

³⁸¹ Mimo zmíněné manželství a PACS ve Francii existuje dále nesezdané soužití bez ohledu na pohlaví osob (*concubinage*). Viz ELISCHER, D. *Alternativní formy soužití a registrované partnerství v širších souvislostech*. In: MELZER, F. TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. 2016, s. 818.

³⁸² ELISCHER, D. Univerzální „registrované partnerství“ (Část. I.) aneb zamyšlení nad francouzskou úpravou alternativních forem soužití. *Právní fórum*, 2006, č. 5, s. 178 – 185. In: *ASPI* [online]. 30. 5. 2006 [cit. 10. 3. 2020]. LIT36343CZ. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/7/36343/1/2?vtextu=Univerz%C3%A1ln%C3%AD%20E2%80%9Eregistrovan%C3%A9%20partnerstv%C3%AD%20E2%80%9C#lema0>.

který mezi sebou uzavírají dvě osoby bez ohledu na pohlaví, a jehož obsahem jsou vzájemná práva a povinnosti převážně majetkové povahy (např. podílové spoluvlastnictví, pasivní solidarita partnerů, či vzájemná materiální pomoc mezi partnery). Od manželství se PACS kromě své silně smluvní povahy liší i absencí úpravy vztahu partnerů k dětem či možností relativně jednoduchého jednostranného zrušení.³⁸³

První návrh na legalizaci manželství osob stejného pohlaví byl učiněn v roce 2011, dolní komora francouzského parlamentu jej však zamítla.³⁸⁴ O rok později byl návrh předložen znovu, a za podpory tehdejšího prezidenta Hollanda byl,³⁸⁵ navzdory masovým protestům organizovaných zejména hnutím *Le Manif Pour Tous*, v roce 2013 přijat. V souvislosti s jeho legalizací se velmi záhy ukázala potřeba učinit následné kroky (např. změnit přístup k asistované reprodukci či snaha legalizovat náhradní mateřství), na které uvedené hnutí upozorňovalo již v roce 2012.³⁸⁶ Příklady těchto změn (změna zákona o bioetice a redefinice pojmů „otec“ a „matka“ na formulářích) byly uvedeny v již podkapitolách 3. 2. 6. 1 a 3. 2. 7 této práce.

4. 5 Rakousko

Závěrem je přiblížena úprava Rakouska, které stejně jako Francie patří do skupiny států, které legalizovaly manželství osob stejného pohlaví. Zde k tomu však došlo odlišnou cestou, a to primárně na základě rozhodnutí rakouského ústavního soudu (dále jen „VfGH“).³⁸⁷ Registrované partnerství bylo v Rakousku pro páry osob stejného pohlaví legalizováno v roce 2010. Následně byl tento institut rozšiřován a registrovaným partnerům bylo postupně přiznáváno stále více práv, čemuž významně napomohl opět VfGH, když např. na základě jeho

---

³⁸³ ELISCHER, D. Univerzální "registrované partnerství", 2. část; aneb zamyšlení nad francouzskou úpravou alternativních forem soužití. *Právní fórum*, 2006. In: *ASPI* [online]. [cit. 10. 3. 2020].

³⁸⁴ NEWS WIRES. French parliament rejects same-sex marriage bill. In: *FRANCE 24* [online]. 14. 6. 2011, aktualizováno 15. 6. 2011 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.google.com/amp/s/amp.france24.com/en/20110614-french-parliament-rejects-gay-marriage-bill-homosexuality>.

³⁸⁵ DE LA BAUME, M., ERLANGER, S. French Cabinet Advances Gay Marriage Bill Despite Conservatives' Opposition. In: *The New York Times* [online]. 7. 11. 2012 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2012/11/08/world/europe/gay-marriage-bill-advances-in-france.html>.

³⁸⁶ DE LA ROCHERE, L. Zkušenosti z manželství dvou mužů nebo dvou žen ve Francii. In: *Proč potřebujeme ústavní definici manželství: sborník příspěvků z mezinárodního semináře Aliance pro rodinu, z.s. ... konaného 4. dubna 2019 na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR*. 2019, s. 45 – 50.

³⁸⁷ VfGH je zkratkou německého "Verfassungsgerichtshof" - tedy "ústavní soud".

rozhodnutí z roku 2014 bylo těmto párům zpřístupněno společné osvojení či metody asistované reprodukce.³⁸⁸ Na konci svého vývoje se registrované partnerství lišilo od manželství jen v několika drobnostech (např. věk pro jejich uzavření).

Následně VfGH v přelomovém rozhodnutí ze dne 4. 12. 2017, sp. zn. G 258/2017, s účinností ke dni 31. 12. 2018 rozhodl o zrušení příslušných ustanovení regulujících manželství jako svazek muže a ženy a registrované partnerství jako svazek dvou osob stejného pohlaví z důvodu diskriminace na základě sexuální orientace. Diskriminaci VfGH spatřoval např. v existenci takřka stejných právních institutů vymezených pro určité skupiny osob, což veřejně zviditelňovalo odlišnou sexuální orientaci osob, které registrované partnerství uzavřely. Rakouský zákonodárce měl v reakci na uvedené rozhodnutí několik možností, z nichž zvolil otevření manželství i registrovaného partnerství všem párům bez ohledu na pohlaví.³⁸⁹ Bez zajímavosti ovšem není ani fakt, že rozhodnutí VfGH nebylo rakouskou vládou přijato s nadšením; naopak se zde zpočátku objevila snaha vlády v ústavě definovat manželství jako svazek muže a ženy. K tomuto kroku nakonec nedošlo, neboť nebyla dosažena potřebná většina.³⁹⁰

---

³⁸⁸ DEIXLER-HÜBNER, A. Öffnung der Ehe für gleichgeschlechtliche Paare in Österreich ab 1. 1. 2019. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEI, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. s. 50 [cit. 17. 3. 2020].

³⁸⁹ *Ibid.*, s. 49, 51 – 55 [cit. 17. 3. 2020].

³⁹⁰ *Ibid.*, s. 54 – 55 [cit. 17. 3. 2020].

5 Odlišné řešení nerovných práv

5.1 Úvodní poznámky; postoj veřejnosti k otázce řešení rozdílů

Vzhledem k závěrům učiněným v předchozích kapitolách této práce (zejména v podkapitole 3. 2) je nezbytné přiblížit, jakým odlišným způsobem by mohly být rozdíly mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím vyrovnány. Nabízí se zde zejména změna a revize institutu registrovaného partnerství jako takového, a to prostřednictvím zásadní novelizace ZRegP a ostatních právních předpisů, které s registrovaným partnerstvím a manželstvím pracují.

V tomto kontextu je vhodné zmínit i výsledky dotazníkového šetření, které ukazují, že řešení v podobě legalizace manželství osob stejného pohlaví nemá zdaleka tak jednoznačnou podporu veřejnosti, jak tvrdí příznivci novely ObčZ,³⁹¹ a že by tedy nebylo od věci navrhnout alternativní řešení. V rámci šetření byli respondenti dotazováni nejprve na povědomí o rozdílech mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím, kdy podle svých znalostí buď sami uváděli (pro ně) významné rozdíly mezi oběma instituty, nebo je vybírali z nabídnuté škály možností. Tento výběr, který respondenty v obou případech přiměl zamyslet se nad manželstvím a registrovaným partnerstvím, byl následován otázkou, zda se domnívají, že uvedené rozdíly mezi oběma instituty by měly být vyrovnány. 68 % respondentů uvedlo, že rozlišování mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím je bezdůvodné, zatímco zbylých 32 % se domnívalo, že nikoli, neboť současná úprava registrovaného partnerství je dostatečná.

Respondenti, kteří rozdíly považovali za bezdůvodné (tedy 68 % z celku), byli dále tázáni, jak by dle jejich názoru měly být rozdíly mezi oběma instituty vyrovnány. 59 % z nich uvedlo, že by „*páry osob stejného pohlaví měly mít možnost uzavřít manželství*“, 35 % z nich zastávalo názor, že by tyto páry „*měly mít stejná práva a povinnosti jako páry osob opačného pohlaví včetně osvojení, avšak tento svazek by neměl být nazýván manželství*“, a zbylých 6 % respondentů

---

³⁹¹ Např. podle jednoho z průzkumů zveřejněných iniciativou Jsme fér od agentury MEDIAN byla v roce 2019 podpora tzv. *manželství pro všechny* 67%. Viz JSME FÉR. PODPORA MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY ROSTE, 67 % ČECHŮ A ČEŠEK ŘÍKÁ ANO. PŘIJETÍ PODPOŘÍ EKONOMIKU. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 23. 1. 2020 [cit. 2. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/podpora_manzelstvi_roste_67_procent?fbclid=IwAR2hpGotndbBtjxzD9sGHIok0jJG8TTfQ8kJT3hTGAdJEe0paBqLYGkxGkg (dále citováno jen jako „JSME FÉR. PODPORA MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY ROSTE, 67 % ČECHŮ A ČEŠEK ŘÍKÁ ANO. PŘIJETÍ PODPOŘÍ EKONOMIKU. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online].“).

by těmto pářům také přiznalo stejná práva a povinnosti, jaké mají páry osob opačného pohlaví, nicméně *bez* osvojení a *bez* názvu „manželství“.³⁹²

Ačkoli tedy ve prospěch manželství osob stejného pohlaví vychází podobná podpora jako v průzkumech zveřejněných hnutím Jsme fěr (59 % vs. 67 % u průzkumu MEDIAN),³⁹³ je nezbytné si uvědomit, že se jedná o 59 % z 68 % *respondentů*, kteří se domnívali, že rozlišování mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím je bezdůvodné a mělo by být odstraněno. Bylo totiž logicky předpokládáno, že jen ti respondenti, kteří se domnívají, že rozdíly mezi oběma instituty jsou bezdůvodné, je budou chtít vyrovnat, a naproti tomu ti, kteří registrované partnerství považují za dostatečné, na jeho změně nebudou mít zájem. Při přepočtu na *celkový počet respondentů* tak sice manželství osob stejného pohlaví zůstalo nejfrekventovanější odpovědí, ovšem *pouze* se 40 % z celkového počtu respondentů (další v pořadí byly při přepočtu na celek: se 32 % názor favorizující zachování stávající podoby registrovaného partnerství, s 24 % názor preferující variantu „*narovnání práv včetně osvojení, avšak ne v podobě manželství*“, a nakonec se 4 % názor preferující variantu „*narovnání práv bez osvojení a ne v podobě manželství*“).³⁹⁴

Samozřejmě nelze shora uvedené výsledky dotazníkového šetření vydávat za jediné směrodatné a správné. Nicméně na druhou stranu je jistě nelze zcela přehlížet, a bylo by vhodné je použít alespoň jako jiný úhel pohledu na celou problematiku.³⁹⁵ Zásadní rozdíl mezi dotazníkovým šetřením zpracovaným pro tuto diplomovou práci a jinými průzkumy veřejného mínění na téma manželství osob stejného pohlaví je zejména ve formulaci otázek, na které respondenti odpovídali a variant odpovědí na ně. Pokud jsou totiž zkoumány např. průzkumy, kterými se zaštiťuje iniciativa Jsme fěr (zejména průzkumy od soukromé agentury

---

³⁹² KOTROUŠOVÁ, D. *Dotazník k diplomové práci (výsledky průzkumu)*, 2019. Souhrnné výsledky průzkumu včetně grafů jsou obsaženy v příloze této práce.

³⁹³ JSME FĚR. PODPORA MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY ROSTE, 67 % ČECHŮ A ČEŠEK ŘÍKÁ ANO. PŘIJETÍ PODPOŘÍ EKONOMIKU. In: *jsmefěr: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. [cit. 29. 3. 2020].

³⁹⁴ KOTROUŠOVÁ, D. *Dotazník k diplomové práci (výsledky průzkumu)*, 2019. Souhrnné výsledky průzkumu včetně grafů jsou obsaženy v příloze č. 2 této práce.

³⁹⁵ Dotazníkového šetření se účastnilo celkem 523 respondentů různých věkových kategorií, různého vzdělání, povolání zájmů a názorů z různých částí České republiky. Více detailů k dotazníkovému šetření je obsaženo v příloze č. 2 této práce.

MEDIAN z let 2016,³⁹⁶ 2018 a 2019,³⁹⁷ jejichž vypracování bylo zmíněné agentuře zadáno samotnou iniciativou Jsme fér), či další průzkumy od výzkumného oddělení CVVM Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. z let 2018 a 2019,³⁹⁸ lze zjistit, že v žádném z nich nebyla respondentům nabídnuta možnost výběru z různých variant řešení rozdílů mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím. Všechny byly též zaměřeny *převážně* na postavení homosexuálních párů a jejich údajné diskriminace (např. otázka v průzkumu CVVM v letech 2018 a 2019 zněla „*Myslíte si, že homosexuální ženy a muži by měli mít právo: a) uzavřít sňatek; ...?*“).³⁹⁹ Některé otázky položené v uvedených průzkumech byly dokonce pro vyvozování relevantních závěrů ve věci legalizace manželství osob stejného pohlaví zcela *nevhodné*.⁴⁰⁰

5.2 *Historické a nerealizované novely ZRegP*

Již z podkapitol 1. 3. 1 a 3. 2. 2 je patrné, že snahy o změnu v obsahu registrovaného partnerství zde byly již dříve. Z těch minulých a neúspěšných lze zmínit zejména „přípravnou“ verzi vládního návrhu ObčZ z roku 2007, v níž bylo počítáno s tzv. zapsaným partnerstvím, které bylo upraveno téměř totožně jako manželství (mělo být možné je uzavřít na kterékoli matrice před starostou, obdobně měla být užita ustanovení o osobních i majetkových právech a povinnostech manželů včetně společného bydlení; pouze společné osvojení chybělo).⁴⁰¹

---

³⁹⁶ MEDIAN. Práva homosexuálů. In: *MEDIAN* [online]. 29. 6. 2016 [cit. 2. 3. 2020]. Dostupné z: http://www.median.eu/cs/wp-content/uploads/2016/07/1516421_Bleskovy_pruzkum_2016_III_homosexualove.pdf.

³⁹⁷ JSME FÉR. PODPORA MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY ROSTE, 67 % ČECHŮ A ČEŠEK ŘÍKÁ ANO. PŘIJETÍ PODPOŘÍ EKONOMIKU. In: *jsmefér. MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. [cit. 2. 3. 2020].

³⁹⁸ SPURNÝ, M. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – květen 2019: tisková zpráva. In: *Centrum pro výzkum veřejného mínění*, s. 3 [online]. 7. 6. 2019 [cit. 2. 3. 2020]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4940/f9/ov190607.pdf (dále citováno jen jako „SPURNÝ, M. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – květen 2019: tisková zpráva. In: *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online].“).

³⁹⁹ *Ibid.* [cit. 2. 3. 2020].

⁴⁰⁰ Např. otázka z průzkumu agentury MEDIAN z roku 2018 zněla „*V zemích, kde bylo umožněno manželství bez ohledu na sexuální orientaci partnerů, zaznívaly před přijetím takového zákona ve veřejné debatě různé argumenty pro a proti. Do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky? 1) Když se dva dospělí lidé milují, mají mít možnost zajištěného partnerského života v manželství bez ohledu na sexuální orientaci*“. Viz Férovější Česko? Tři čtvrtiny lidí fandí manželství bez ohledu na sexuální orientaci, ukazuje výzkum. In: *iROZHLAS* [online]. 19. 4. 2018 [cit. 2. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/ferovejsi-cesko-tri-ctvrtiny-lidi-fandi-manzelstvi-bez-ohledu-na-sexualni_1804191634_dp.

⁴⁰¹ Návrh občanského zákoníku – verze 03.06.2007. Důvodová zpráva. In: *NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK* [online]. s. 351 – 357 [cit. 19. 3. 2020].

Jako druhý lze zmínit vládní návrh novely ZRegP z roku 2016, který byl zaměřen na legalizaci *nepravého* osvojení pro registrované partnery, a který však nikdy nebyl projednán. Vzhledem k dlouhodobé snaze iniciativy Jsme fér o narovnání práv párů osob stejného pohlaví (její kampaň byla zahájena v dubnu 2017)⁴⁰² se lze domnívat, že pokud by se bývala namísto snahy o legalizaci tzv. *manželství pro všechny* zaměřila na znovuoobnovení jednání o této novele ZRegP, která splňovala jeden z jejích nejzásadnějších požadavků (*nepravé osvojení*),⁴⁰³ mohl možná být tento návrh v současné době již schválen, neboť pro část poslanců, kteří aktuální novelu ObčZ odmítají jen proto, že manželství je pro ně výhradně svazkem muže a ženy, mohla být novela ZRegP z roku 2016 přijatelnější.

Další snaha o změnu institutu registrovaného partnerství se objevila v nedávné době v souvislosti s nyní předloženými protichůdnými novelami ObčZ a LZPS. Poslanec Patrik Nacher (ANO 2011) přišel již v roce 2018 s alternativním, „kompromisním“ návrhem novely ZRegP, který označil jako „*práva ano, manželství ne*“.⁴⁰⁴ Jeho podstatou bylo, že by se práva a povinnosti registrovaných partnerů srovnala s právy a povinnostmi manželů (např. společné jmění či vdovský/vdovecký důchod), případně by jim bylo zpřístupněno i osvojení, nicméně tento svazek by nebyl nazýván manželstvím (ohledně názvu bylo počítáno s jeho možnou změnou, např. vypuštěním slova „registrované“).⁴⁰⁵ Poslanec Nacher svůj návrh zdůvodňoval tím, že souhlasí s narovnáním práv, nicméně manželství považuje „*za symbol vztahu muže a ženy, jehož základním cílem je plození dětí, který se vždy od registrovaného partnerství bude - být nepatrně - lišit*“.⁴⁰⁶ Redefinice manželství by tedy podle něj jen přispěla k soudobé relativizaci společnosti a případným dalším krokům. Nicméně ze strany

---

⁴⁰² V LIBERCI ODSTARTOVALA KAMPAŇ JSME FÉR. In: *jsmefér. MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 27. 4. 2017 [cit. 6. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/v_liberci_odstartovala_kampan_jsme_fer.

⁴⁰³ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 320/0, část č. 1/4: Novela z. o registrovaném partnerství: Celý sněmovní tisk. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=320&CT1=0>.

⁴⁰⁴ NACHER, P. KOMENTÁŘ: Manželství homosexuálů – necht' se poslanci odhalí – Patrik Nacher. In: *Novinky.cz* [online]. 30. 3. 2019 [cit. 6. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/komentare/clanek/komentar-manzelstvi-homosexualu-necht-se-poslanci-odhali-patrik-nacher-40276066>.

⁴⁰⁵ ROVENSKÝ, J. Nacher: Práva gayům ano, manželství ne. In: *Novinky.cz* [online]. 4. 12. 2018 [cit. 3. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/nacher-prava-gayum-ano-manzelstvi-ne-40260402>.

⁴⁰⁶ Ibid. [cit. 3. 3. 2020].

obou protichůdných názorových skupin se dočkal jen vlny kritiky. Odpůrci novely ObčZ považovali jeho návrh za příliš „benevolentní“, a na druhé straně příznivci novely ObčZ jeho návrh jako nedostačující nevybíravě odmítli a dehonestovali.⁴⁰⁷ Vzhledem k těmto reakcím se poslanec Nacher rozhodl připravenou novelu ZRegP *prozatím* nepředkládat, a to až do doby, než jedna z novel (ObčZ a LZPS) nebude zamítnuta, a současně ostatní poslance vyzval, aby při hlasování o obou novelách otevřeně přiznali svůj názor na věc, hlasování se nezdrželi a ani se mu odchodem ze sálu nevyhýbali.⁴⁰⁸

5.3 Změna v institutu registrovaného partnerství *de lege ferenda*

Ve světle shora zmíněných nerealizovaných novel zbývá zamyslet se, jak konkrétně by změna v institutu registrovaného partnerství mohla být provedena. Tuto otázku lze rozdělit do dvou částí. Do první z nich patří změna právních předpisů, které regulují práva partnerů či manželů, jejich aktualizace a doplnění tak, aby byla pro manžele i partnery v zásadě shodná (samozřejmě s ohledem na charakter příslušného práva).

Ve druhé a významnější části by bylo vhodné se zaměřit na samotný ZRegP a novelizovat jej tak, aby v klíčových otázkách jako neplatnost, zdánlivost či okamžik zániku partnerství odpovídal manželství. Jistě by též nebylo od věci doplnit vzájemná práva a povinnosti partnerů, či změnit název daného institutu. Dále by bylo možno vycházet jak z vládního návrhu občanského zákoníku ve verzi z roku 2007, tak z nepředložené novely ZRegP poslance Nachera, příp. by bylo možno se přiměřeně inspirovat i v zahraničních úpravách (např. Chorvatska či Maďarska).

Míra práv, která by měla být do ZRegP doplněna by samozřejmě záležela na uvážení zákonodárce, vzhledem k závěrům učiněným v této práci by však bylo vhodné např. z majetkových práv manželů doplnit k registrovanému partnerství úpravu společného bydlení a příp. též úpravu společné domácnosti partnerů.

---

⁴⁰⁷ Např. tvrdili, že tento návrh zachovává „podřadné“ postavení homosexuálů, nikdy jej nikdo neviděl, není to rozumný kompromis, či že jde o tzv. „salámovou metodu. Viz NOVELA POSLANCE NACHERA PRAVA GAYŮM A LESBÁM NENAROVNÁ. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. [cit. 3. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.jsmefer.cz/11duvodu>.

⁴⁰⁸ Viz projev poslance Naachera z 9. 1. 2020. INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST. Debata ve Sněmovně "Je manželství pro všechny skutečně pro všechny?", 2:29 – 16:47 min. In: *YouTube CZ* [online]. 12. 1. 2020 [cit. 29. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=NI0m_KTsoKI&feature=emb_logo.

Kromě toho, že by bylo (alespoň částečně) navázáno na úpravu předchozí, bylo by toto doplnění výhodné jak pro samotné partnery, kterým by byla poskytnuta vyšší míra jistoty v okamžiku zániku jejich vztahu, tak pro děti žijící společně s nimi. I v případě, že by registrovaným partnerům nebylo umožněno společné či *nepravé* osvojení, byla by tímto způsobem zajištěna ochrana adekvátní s ochranou dětí ve srovnatelném postavení žijících v manželství. Na tyto děti by se tak vztahovala ochrana dětí tzv. čtvrté a páté (a často i předchozích) kategorie (viz podkapitola 2. 4. 2), která téměř výlučně vychází právě z existence společného bydlení a rodinné domácnosti manželů. Samozřejmostí by mělo být i sjednocení úpravy vzniku obou institutů, když i dnes lze na základě dobrovolných kroků ze strany registrujících matričních úřadů vstup do registrovaného partnerství modifikovat. K tomuto kroku ostatně již dnes směřuje novela MatZ (sněmovní tisk č. 593 - viz podkapitola 3. 2. 2).

Co se týče společného a *nepravého* osvojení, vzhledem k závěrům učiněným v podkapitole 3. 2. 3 lze říci, že *za určitých podmínek* by jeho legalizace pro registrované partnery možná být mohla, neboť *některým* dětem by skutečně byla způsobilá pomoci (zejména těm, které přišly o přirozenou rodinu, jejichž druhý právní rodič o ně nejeví žádný zájem, nebo těm, které mají jen jednoho právního rodiče). Případné zpřístupnění osvojení by však mělo být nejprve podrobena pečlivému zvážení všech dříve popsanych negativních následných kroků, právních důsledků a zejména rizika jeho přetvoření v jakési „právo na dítě“, které by se z něj nikdy stát nemělo. Za obdobných podmínek by mohlo být případně zváženo i zpřístupnění společné pěstounské péče registrovaným partnerům.

Pokud jde o názor veřejnosti na otázku osvojení dvěma osobami stejného pohlaví (resp. homosexuály), není v této otázce zcela jednoznačně vyhraněná, resp. různé průzkumy se od sebe značně liší. Např. podle průzkumu CVVM z roku 2019 podporovalo *nepravé* osvojení 60 % a společné osvojení 47 % dotázaných;⁴⁰⁹ podle průzkumu agentury MEDIAN z téhož roku podporovalo *nepravé* osvojení 77 % a společné osvojení 62 % dotázaných.⁴¹⁰ V dotazníkovém

---

⁴⁰⁹ SPURNÝ, M. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – květen 2019: tisková zpráva. In: *Centrum pro výzkum veřejného mínění*, s. 3 [online]. [cit. 5. 3. 2020].

⁴¹⁰ JSME FÉR. PODPORA MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY ROSTE, 67 % ČECHŮ A ČEŠEK ŘÍKÁ ANO. PŘIJETÍ PODPOŘÍ EKONOMIKU. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. [cit. 5. 3. 2020].

šetření uskutečněném pro účely této práce, kde byli respondenti tázáni na obdobné otázky (tentokrát spojené se sexuální orientací případných žadatelů o osvojení, nikoli výlučně s registrovanými partnery), se ve prospěch zpřístupnění společného osvojení homosexuálním párům se vyjádřilo 70 % respondentů, 13 % uvedlo, že neví a 17 % bylo proti. V případě *nepravého* osvojení uvedlo odpověď „ANO“ 71 % respondentů, odpověď „NE“ 18 % respondentů a zbylých 11 % nemělo jasný názor.⁴¹¹

Samozřejmě, že ani v případě volby řešení v podobě novely ZRegP a souvisejících právních předpisů by riziko vzniku následných kroků nebylo zcela eliminováno, zejména bylo-li by v rámci registrovaného partnerství legalizováno společné a *nepravé* osvojení - nicméně nevzniklo by jich zde tolik (např. vznik odlišných kategorií manželství by byl nemyslitelný). Toto řešení by však mohlo představovat vhodnou alternativu zejména pro část poslanců, kteří dosud v otázce manželství osob stejného pohlaví nemají jasno, či pro ty, kteří s představou redefinice manželství nesouhlasí.

Ať již však osudy obou předložených novel budou jakékoli, mělo by o nich být hlasováno a rozhodnuto. Současný stav, v němž se poslanci hlasování o obou novelách zcela očividně vyhýbají a odkládají jej, pouze oddaluje nevyhnutelné a zvyšuje napětí ve společnosti - zejména ze strany příznivců novely občanského zákoníku je citelný tlak na její přijetí, který se stupňuje úměrně prodlužující se době. Zajímavý je v tomto kontextu i názor širší veřejnosti, která se v dotazníkovém šetření vyjadřovala k probíhající politické a společenské diskusi. 52 % respondentů uvedlo, že „jde o zásadní otázku a že práva a povinnosti párů osob stejného pohlaví by měla být narovnána co nejdříve“, 26 % se naopak domnívalo, že „jde o zbytečnou věc, která si nezaslouží tolik pozornosti v médiích ani v Poslanecké sněmovně“, a zbylá část (22 %) považovala tuto otázku za zprvu zajímavou, nicméně posléze za spíše obtěžující.⁴¹²

---

⁴¹¹ KOTROUŠOVÁ, D. *Dotazník k diplomové práci (výsledky průzkumu)*, 2019. Souhrnné výsledky průzkumu včetně grafů jsou obsaženy v příloze č. 2 této práce.

⁴¹² Ibid.

Závěr

Manželství je nepochybně zásadním a tradičním institutem. V téměř třech desítkách států v něm již proběhla zásadní změna, která jej redefinovala jako svazek dvou lidí a nikoli muže a ženy. Před možnost stejné cesty je nyní postavena i Česká republika. V úvodu této práce jsem si stanovila tři otázky, které jsem chtěla zodpovědět. Při svém zkoumání jsem dospěla k následujícím závěrům:

- a) Ano, v české právní úpravě je rozlišováno mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím. Oba instituty se v mnoha dílčích ohledech liší a některé z těchto rozdílů jsou významné.
- b) Rozdíly významného, zásadního rázu by vyrovnány být měly. Nicméně předložená novela občanského zákoníku není jejich jediným možným řešením. Vedle ní existuje i řešení jiné, tedy komplexní změna institutu registrovaného partnerství (novela ZRegP a souvisejících právních předpisů), která by rovněž (v závislosti na obsahu práv a povinností, jež by partnerům přiznala) rozdíly vyrovnat dokázala.
- c) Jak novela občanského zákoníku, tak novela Listiny základních práv a svobod mají své pozitivní i negativní stránky. Novela občanského zákoníku je na jednu stranu nepochybně schopná odstranit většinu dnes existujících rozdílů mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím, na druhou stranu však s sebou přináší množství nejasných a nesnadných právních otázek, které dosud nebyly plně uváženy. V případě novely Listiny lze v kontextu situace, za níž byla předložena, považovat za její největší přednost - ale současně i negativum - to, že představuje víceméně spolehlivý prostředek, jak zabránit redefinici manželství, kterou navrhuje novela občanského zákoníku. Byť by sama o sobě, nebýt aktuálního dění, byla v podstatě jen neškodným proklamačním doplněním Listiny, současná situace ji (možná neprávem) pasuje pouze do role „protinávru“ předloženého s cílem legalizaci manželství osob stejného pohlaví zabránit.

Mým cílem v této diplomové práci nebylo jako nedotknutelné dogma tvrdit, že by manželství osob stejného pohlaví v českém právním řádu muselo, či nesmělo být legalizováno. Naopak jsem se snažila o co nejobektivnější a emoci prostou reflexi navrhované změny z pohledu právního, který by dle mého názoru

měl být při úvahách o případných zásazích do tradičních a stabilních právních institutů pohledem nejdůležitějším, a kterému se však zatím v emocionálně vypjatých diskusích nedostalo příliš prostoru, což považuji za velkou chybu. Byť nelze přehlížet určitý trend napříč ostatními evropskými státy a lze se domnívat, že tlak na legalizaci manželství osob stejného pohlaví bude neustále sílit, a to až do doby, než bude skutečně legalizováno, není to důvod, proč řádnou a pečlivou diskusi o právních problémech spojených s redefinicí manželství opomenout, ani proč nezhodnotit volbu jiných řešení, která by si se zásadními rozdíly mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím dokázala poradit stejně dobře jako předložená novela občanského zákoníku.

Resumé

Following diploma thesis is focused on the topic of same-sex marriage. I chose this topic mainly due to the current pending amendment to the Act no. 89/2012 Coll., Civil Code, as last amended, which intends to legalize same-sex marriage in the Czech Republic.

The first chapter presents general information on three different types of mutual relationships (cohabitation, registered partnership and marriage) and briefly touches on the term “family”. There is also a closer description of marriage including a brief history of this institute concerning the Czech Republic and current Czech legislation. Then there is a similar description of registered partnership in the Czech Republic, including its history and current legislation (Act No. 115/2006 Coll., on Registered Partnership, as last amended).

The second chapter compares the aforementioned institutes and answers the question of whether or not there are any differences between marriage and registered partnership as well as evaluates the potential differences according to their importance.

The beginning of the third chapter is dedicated to the pending amendment to the Civil Code. There is a description of this amendment as well as its strengths and weaknesses. Special attention is paid to the weaknesses, which are thoroughly examined including their consequences and ambiguous legal issues. The weaknesses count for example twisting adoption of minors into so-called “right to a child”, creation of two or more unequal categories of marriage, or the risk of causing other legal changes such as same-sex legal presumptions of parenthood. The reason the stress is being put rather on the weaknesses than on the strengths is that unlike the strengths, the weaknesses are seldom talked about. When it comes to a redefinition of such an important and stable institute as marriage is, there should be a thorough discussion and consideration of all of its aspects and especially of the negative ones.

Then, the rest of chapter three is complemented with the description and evaluation of another pending amendment, in this case to the Charter of Fundamental Human Rights and Freedoms of the Czech Republic (hereinafter “ChFHFRF”). This amendment should change Article 32 of the ChFHFRF so it

would explicitly state that marriage is a union between a man and a woman. Similarly to the amendment to the Civil Code, the amendment to the ChFHRF has its strengths and weaknesses which are both addressed in the rest of the third chapter.

The fourth chapter presents a comparison between Czech legislation on same-sex relationships and the legislation of some other European countries - Slovakia, Croatia, Hungary, France and Austria. Legislation of those countries differs in some ways from the Czech one and may present inspiration or a lesson to learn from for the Czech legislator.

Since the aforementioned chapters stressed out the possible risks and even in some ways redundancy of the amendment to the Civil Code, the last chapter focuses on finding an alternative way of removing the important differences between marriage and registered partnership. One part of this chapter describes the previous drafts to the Act No. 115/2006 Coll., which should have eliminated some of its flaws, as well as a recent draft which was created by one of Czech MP. The MP's draft intended to provide registered partners with the same rights and obligations as spouses have while keeping a different institute for same-sex and opposite-sex partners. The other part of this chapter tries to *de lege ferenda* find a way of amending Act No. 115/2006 Coll., and other related laws to deal with the important differences.

In the conclusion there are summarized the outcomes of the research and answers to the questions which were set in the introduction – 1) Are there any differences between marriage and registered partnership and if so, which of them are important?; 2) Is the amendment to the Civil Code the only possible solution to the existing differences between both institutes, or could those differences be removed otherwise?; 3) What are the strengths and weaknesses of the amendment to the Civil Code as well as of the amendment to the Charter of Fundamental Human Rights and Freedoms?

Přílohy

Část A – dotazníkové šetření

Příloha č. 1 – vzor dotazníku

Dotazník k diplomové práci "Manželství osob stejného pohlaví z pohledu české právní úpravy a jejich navrhovaných změn"

A. Úvodní otázky

Pohlaví:

Muž

Žena

Věk:

0 – 15 let

16 – 18 let

19 – 25 let

27 – 30 let

31 – 40 let

41 – 50 let

51 – 64 let

65 a více let

Sexuální orientace:

Heterosexuál

Homosexuál

Bisexuál

Ve kterém kraji bydlíte?

Praha

Jihočeský

Karlovarský

Liberecký

Pardubický

Jihomoravský

Zlínský

Středočeský

Plzeňský

Ústecký

Královéhradecký

Vysočina

Olomoucký

Moravskoslezský

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Základní

Středškolské bez maturity / Odborné

Středškolské s maturitou

Vyšší odborné

Vysokoškolské

B. Dotazníková část

1) Co pro Vás znamená pojem „rodina“?

(Napište, co si Vy osobně představujete pod pojmem „rodina“. Prosím, pište čitelně.)

2) Jsou podle Vás tzv. duhové rodiny (tj. rodiny tvořené homosexuálním párem a dítětem) schopny vychovat dítě?

(Zaškrtněte 1 odpověď, se kterou se nejvíce ztotožňujete.)

Ano; homosexuální pár dokáže vychovat dítě stejně dobře jako pár heterosexuální.

Pro dítě je tato rodina jistě lepší, než aby např. skončilo v ústavu.

Nicméně vždy bude existovat něco, co dítě mít nebude, neboť mu to může poskytnout jen otec (muž) či matka (žena), nikoli 2 muži či 2 ženy.

Ne, tuto formu rodiny nepovažuji za skutečnou rodinu – tu tvoří jen otec (muž), matka (žena) a dítě.

3) Co pro Vás znamená pojem „manželství“?

(Napište, co si Vy osobně představujete pod pojmem „manželství“. Prosím, pište čitelně.)

- 4) Domníváte se, že v Listině základních práv a svobod by mělo být výslovně uvedeno, že „manželství je svazek muže a ženy“?

(Zaškrtněte 1 odpověď, se kterou se nejvíce ztotožňujete.)

Ano.

Ne; považuji za **nadbytečné** uvádět toto výslovně do Listiny zákł. práv a svobod.

Ne; **s výrokem** „Manželství je svazek muže a ženy“ **nesouhlasím**.

- 5) Osoby stejného pohlaví dnes mohou uzavřít registrované partnerství. Osoby opačného pohlaví mohou uzavřít manželství. Je podle vás nějaký rozdíl uvedenými instituty?

Ano

(→ pokračujte na otázku č. 6)

Ne

(→ pokračujte na otázku č. 7)

- 6) Pokud jste na otázku č. 5 odpověděli "ANO", jaké z rozdílů mezi oběma instituty považujete za nejzásadnější? Napište nejvýše 2.

(Pište prosím čitelně. Dále pokračujte otázkou č. 8.)

- 7) Ačkoli se to na první pohled nemusí zdát, v zákonné úpravě manželství a registrovaného partnerství existuje několik rozdílů, z nichž některé jsou zásadní a jiné spíše okrajové. Z níže uvedených rozdílů vyberte nejvýše 2, které se Vám zdají být nejzásadnější.

(Zaškrtněte nejvýše 2 možnosti, s nimiž se nejvíce ztotožňujete. Dále pokračujte otázkou č. 8.)

Mezi manžely ze zákona vzniká společné jmění; mezi partnery nikoli.

Manželé mohou společně osvojit dítě „z ústavu“; partneři nikoli.

Manželé mají nárok na vdovský a vdovecký důchod při úmrtí druhého; partneři nikoli.

Manželé mají detailněji upravena práva a povinnosti, včetně úpravy společného bydlení – vzniku společného nájmu či práva bytu druhého manžela, který není nájemcem či vlastníkem bytu/domu.

Uzavřením manželství vzniká každému z manželů vztah švagrovství k příbuzným druhého manžela; partnerům nikoli.

Manželé mohou být společnými pěstouny; partneři nikoli.

Registrované partnerství lze uzavřít jen na 14 matričních úřadech; u vstupu do partnerství není zákonem vyžadována přítomnost svědků a zákonem není stanovena slavnostnost obřadu.

Manžel může „přiosvojit“ dítě svého manžela, aniž by dítěti současně zanikl právní vztah k druhému z manželů (rodiči); partner nikoli. Druhý z partnerů se tak nikdy nemůže stát „druhým rodičem“ dítěte (resp. osvojitelem), a to ani když by dítě druhého rodiče právně určeného nemělo.

Žádný

8) **Domníváte se, že rozdíly mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím by měly být vyrovnány?**

(Zaškrtněte odpověď, se kterou se nejvíce ztotožňujete.)

Ano, rozlišování mezi formalizovanými svazky osob stejného a opačného pohlaví je bezdůvodné. (→ pokračujte na otázku č. 9)

Ne, současná právní úprava registrovaného partnerství je zcela dostatečná. (→ pokračujte na otázku č. 10)

9) **Pokud jste na otázku č. 8 odpověděli „ANO“, jakým způsobem by měly být vyrovnány?**
(Zaškrtněte 1 odpověď, se kterou se nejvíce ztotožňujete. Dále pokračujte otázkou č. 10).

Páry osob stejného pohlaví by měly mít možnost uzavřít manželství.

Páry osob stejného pohlaví by měly mít stejná práva a povinnosti jako páry osob opačného pohlaví – **včetně možnosti osvojení (adopce) dětí**. Svazek osob stejného pohlaví by však **neměl být nazýván manželstvím**.

Páry osob stejného pohlaví by měly mít stejná práva a povinnosti jako páry osob opačného pohlaví – ovšem **bez možnosti osvojení (adopce) dětí**. Svazek osob stejného pohlaví by však **neměl být nazýván manželstvím**.

10) **Měli by podle Vás homosexuálové žijící ve formalizovaném svazku mít možnost společně osvojit (adoptovat) dítě?**

(Zaškrtněte 1 odpověď, se kterou se nejvíce ztotožňujete.)

Ano

Ne

Nevím / Je mi to jedno

11) **Měli by podle Vás homosexuálové žijící ve formalizovaném svazku mít možnost „přiosvojit“** dítě svého partnera/partnerky?**

(Zaškrtněte 1 odpověď, se kterou se nejvíce ztotožňujete.)

**= forma osvojení, (adopce) při které 1 z manželů, který není rodičem dítěte, toto dítě osvojí, přičemž dítěti zůstanou zachovány právní vazby k jeho rodičům (2. manželovi). V případě „klasického“ osvojení se totiž právní vazby dítěte k rodičům a původní rodině zcela ruší a navazují se nově pouze v rodině osvojitele.

Ano

Ne

Nevím / Je mi to jedno

12) Znáte hnutí JsmeFér?

(Zaškrtněte 1 odpověď, se kterou se nejvíce ztotožňujete.)

Ano, podporuji je; ztotožňuji se s jeho cíli.

Ano, znám, ale nepodporuji je; nesympatizuji s nimi.

Ano, slyšel/-a jsem o něm, ale blíže je neznám.

Ne, neznám.

13) Jistě Vám neunikla více než rok trvající společenská i politická diskuse kolem případné novely občanského zákoníku, která by umožnila uzavírat manželství i párům osob stejného pohlaví. Jak tuto diskusi vnímáte?

(Zaškrtněte 1 odpověď, se kterou se nejvíce ztotožňujete.)

Jde o zásadní otázku; práva a povinnosti párů osob stejného pohlaví by měla být narovnána co nejdříve. Proces přijímání novely občanského zákoníku trvá příliš dlouho.

Zprvu jsem tuto otázku považoval/-a za zajímavou, nicméně dnes už mne požadavky LGBT aktivistů spíše obtěžují.

Jde o zbytečnou věc, která si nezaslouží tolik pozornosti v médiích ani v Poslanecké sněmovně. Domnívám se, že existují závažnější problémy, které je třeba vyřešit, než subjektivní pocity LGBT menšiny.

Děkuji za vyplnění dotazníku

Příloha č. 2 – výsledky dotazníkového šetření, které se uskutečnilo od 27. 11. do 30. 12. 2019

Dotazníkového šetření, které se uskutečnilo v období od 27. 11. do 30. 12. 2019, probíhalo jak formou elektronickou dotazníku přes webovou stránku www.vyplnto.cz, tak osobně autorkou této práce (příp. za pomoci jiných osob) v tištěné formě dotazníku. Celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 523 osob různých věkových kategorií, místa bydliště, vzdělání, povolání (lékaři, policisté, úředníci, vysokoškolští a středoškolští pedagogové, studenti, důchodci, ženy na mateřské, drobní podnikatelé, vyšší soudní úředníci,...), zájmů a názorů. V zájmu na reflexi různých názorových spekter, které patří do naší společnosti, byli o součinnost požádány i iniciativa Jsme Fér a spolek Aliance pro rodinu, z.s., jakožto vůdčí organizace zastupující protichůdné novely ObčZ a LZPS. Obě zmíněné organizace v určité formě součinnost poskytly. Současně je nutné zdůraznit, že převážná většina respondentů nebyla názorově zainteresovaná (tj. nebyla příznivcem) s žádnou z uvedených organizací, pozornost byla zaměřena na „běžné“ občany České republiky.

Tab. se souhrnnými údaji o respondentech (otázky ze sekce A dotazníku):⁴¹³

Pohlaví:	
Žena	295
Muž	228

Věk:	
0-15	12
16-18	67
19-26	214
27-30	52
31-40	93
41-50	44
51-65	29
65+	12

Sexuální orientace:	
Heterosexuál	453
Homosexuál	42
Bisexuál	28

Bydliště:	
PRH	69
JČ	133
KV	14
LIB	10
PAR	9
JM	21
ZL	5
STČ	48
PLZ	127
ÚST	21
KVH	9
VYS	28
OL	10
MSL	19

Nejvyšší dosažené vzdělání:	
ZŠ	79
SŠ bez maturity/odborné	17
SŠ s maturitou	213
vyšší odborné	10
VŠ	204

⁴¹³ **Legenda k tabulkám a grafům:** PRH = Praha; STČ = Středočeský kraj; JČ = Jihočeský kraj; PLZ = Plzeňský kraj; KV = Karlovarský kraj; ÚST = Ústecký kraj; KH = Královéhradecký kraj; VYS = Vysočina; LIB = Liberecký kraj; PAR = Pardubický kraj; ZL = Zlínský kraj; MSL = Moravskoslezský kraj; OL = Olomoucký kraj; JM = Jihomoravský kraj; ZŠ = základní; SŠ = středoškolské; VŠ = vysokoškolské

Tab. k otázce č. B1 – průřezový výběr odpovědí na otázku „Co pro Vás znamená pojem „rodina“?“.⁴¹⁴

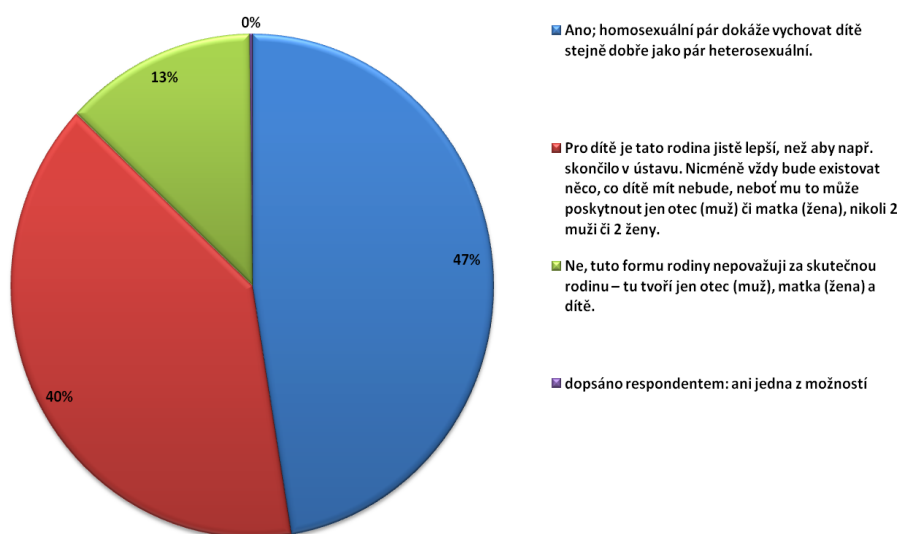
* zeleně jsou vyznačeny nejfrekventovanější odpovědi

Muž, žena a děti (různě formulované)	Rodiče a děti (příp. matka + otec + děti)	Rodiče a děti a širší příbuzní (prarodiče, tety, strýcové,...)
Zázemí, jistota	Láska, domov, podpora	Blízké osoby v příbuzenském vztahu
Dva lidé bez ohledu na pohlaví, fungující jako pár ve všech směrech společného soužití, včetně péče o děti	Jedná se o jednotku dvou a více osob, které o sebe navzájem pečují a starají se.	Je založena na svobodném svazku muže a ženy, kteří jsou ochotní přijímat děti. Jakýkoli jiný paskvil je špatný a škodlivý. Svazek stejného pohlavní nemůže být rodinou, neboť z přirozenosti postrádá schopnost plnosti vztahu, a neschopnost počít a vychovávat dítě (děti). Svěření dětí jim do péče je deformací, proto není ani péčí.
Kdokoliv a cokoliv, jehož přítomnost hraje důležitou roli v mém životě, může být člověk, může být zvíře.	Základ státu	Uskupení lidí, kteří se navzájem podporují a přinášejí každému členu rodiny jistou stabilitu v jeho vlastním životě; je to velice podstatná věc a zákony by neměly definovat, jak by měla vypadat.
Lidé, kteří se mají rádi, vzájemně se podporují a znamenají pro sebe vzájemně více než "přátele". Pár (jakéhokoli pohlaví), jejich rodiče a příbuzní, případně děti nebo zvířata.	Pocit bezpečí, jistoty, lásky, zájmu jeden o druhého; vím, že se můžu o někoho opřít, že mě vždy podrží, toleruje mě a zná všechny mé dobré i špatné stránky.	Rodina je základním jednotkou fungující společnosti, přičemž plní socioekonomickou funkci. Je to ucelená jednotka s vnitřní vztahovou strukturou. Rodina pak pro mě mimo jiné znamená zázemí a podporu.
Společenství vzájemně se podporujících osob žijících zpravidla ve společně domácnosti, k jejímuž fungování každý člen něčím přispívá.	V užším slova smyslu muž, žena a děti; v širším smyslu i příbuzenstvo (prarodiče, tety, strýcové, bratřenci, sestřenice, atd.)	Smysl života

⁴¹⁴ Vzhledem k celkovému počtu respondenty vypisovaných odpovědí (523) jsou zde pro vytvoření si uceleného obrázku uvedeny odpovědi průřezem celého názorového spektra. Výčet všech uvedených odpovědí by totiž byl vzhledem k celkovému rozsahu práce neúnosný.

Graf k otázce č. B2:

Jsou podle Vás tzv. duhové rodiny (tj. rodiny tvořené homosexuálním párem a dítětem) schopny vychovat dítě?

Tab. k otázce č. B3 - výběr nejčastěji uváděných odpovědí na otázku „Co pro Vás znamená pojem „manželství“?“⁴¹⁵

* zeleně jsou vyznačeny nejfrekventovanější odpovědi

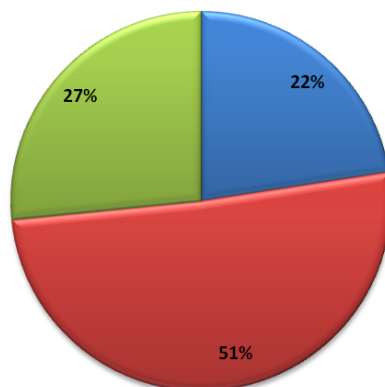
(trvalý) svazek muže a ženy	Muž a žena	Formální svazek, instituce, právní svazek
Právní institut; spojení osob, které cítí potřebu svůj vztah potvrdit formálně (ať už před státem či církví).	Svazek 2 lidí, kteří se milují/žijí spolu/chtějí spolu zůstat do konce života	Muž a žena, sezdání na radnici nebo v kostele společný život v dobrém i zlém, vzájemná láska a podpora.
Manželství je pro mě úcta, pochopení, tolerance, pomoc jeden druhému, naslouchání (+ láska)	Manželství je právní akt, z kterého vyplývají vzájemná práva a povinnosti pro osoby, jež manželství uzavřely.	Manželství je nerozlučný svazek dvou lidí, kteří se milují a chtějí tuto lásku a zkušenosti předávat dál svým dětem.
Nějaké soužití dvou lidí, kteří se milují a rozhodli se spojit své životy a žít je spolu a vůbec nezáleží na pohlaví, záleží na tom, jestli se ti dva milují nebo ne, manželství by mělo být rozhodně pro každého, protože i homosexuální páry mají city a můžou milovat úplně stejně jako heterosexuální ne-li více.	Věrnost a oddanost pro druhého, spolehnout se na druhého v případě těžkých životních situací (nemoc, ztráta zaměstnání..). A naopak sdílení příjemných situací.. (porod potomka, společné zájmy...).	Dobrovolný a doživotní svazek jednoho muže a jedné ženy ustanovený už ve starověku samotným Trojjediným Bohem.
Oficiální potvrzení vztahu	Pouze pojem, toto slovo nevypovídá nic o kvalitě rodiny. Záruka ničeho.	Rodina, slib, závazek

⁴¹⁵ Vzhledem k celkovému počtu respondenty vypisovaných odpovědí (523) jsou zde pro vytvoření si uceleného obrázku uvedeny odpovědi průřezem celého názorového spektra. Výčet všech uvedených odpovědí by totiž byl vzhledem k celkovému rozsahu práce neúnosný.

Graf k otázce č. B4:

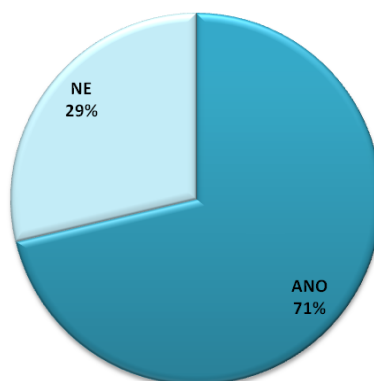
Domníváte se, že v Listině základních práv a svobod by mělo být výslovně uvedeno, že „manželství je svazek muže a ženy“?

- Ano.
- Ne; považuji za nadbytečné uvádět toto výslovně do Listiny zákl. práv a svobod.
- Ne; s výrokem „Manželství je svazek muže a ženy“ nesouhlasím.

Graf k otázce č. B5:

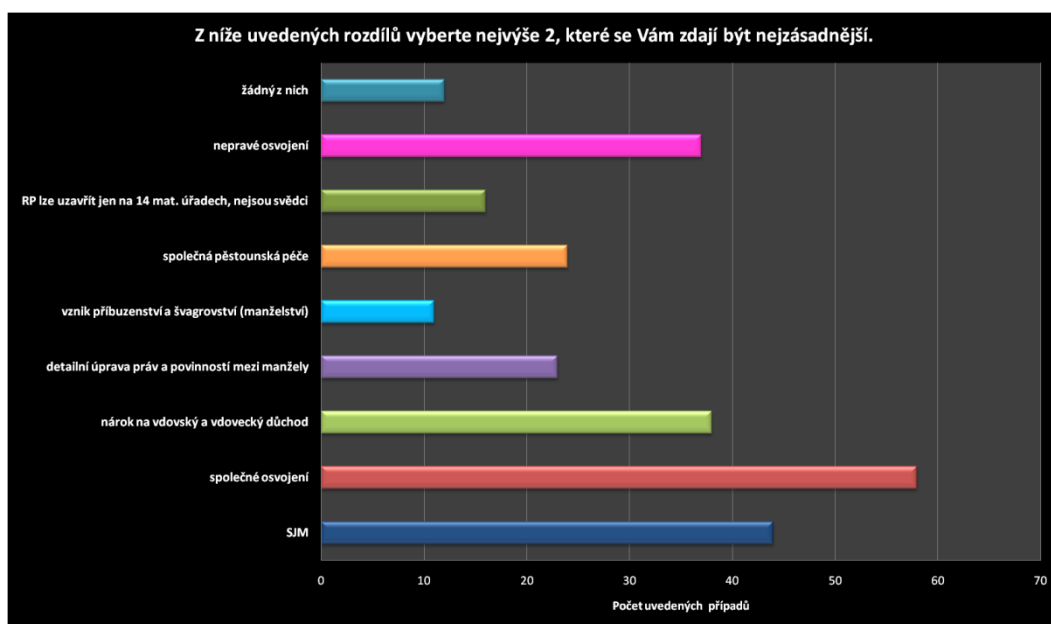
Osoby stejného pohlaví dnes mohou uzavřít registrované partnerství, osoby opačného pohlaví mohou uzavřít manželství. Je podle vás nějaký rozdíl uvedenými instituty?

Tab. k otázce č. 6 – některé nejčastěji uváděné rozdíly mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím uvedené na základě vlastních znalostí respondentů (sestupně dle četnosti):

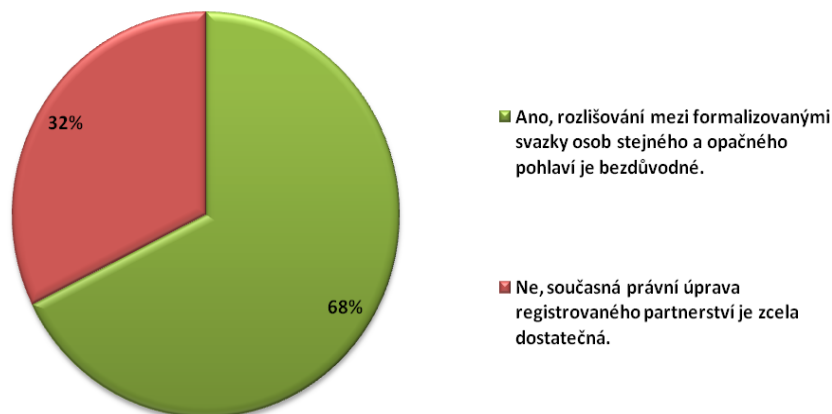
1. absence osvojení (společného i nepravého) v registrovaném partnerství	2. absence SJM v registrovaném partnerství
3. manželé mají více práv a možností než registrovaní partneři	4. manželství je tvořeno jen mužem a ženou (ve smyslu, že tento svazek je a má být určen jen pro ně)
5. absence vdovského/vdoveckého důchodu v registrovaném partnerství	6. registrované partnerství je méněcenný a podřadný svazek
7. registrovaní partneři nemají stejná dědická práva jako manželé	8. registrovaní partneři nemají stejná práva v péči o děti
9. pár osob stejného pohlaví z biologického hlediska nemůže zplodit dítě	10. vztah registrovaného partnera k dítěti druhého partnera
11. v registrovaném partnerství nemají právo na informace, mimo jiné o zdravotním stavu, v nemocnici...	12. odlišný název obou institutů
13. vztah dvou osob stejného pohlaví (registrovaných partnerů) je proti přírodě/zvrácený	14. odlišný pohled společnosti na registrované partnerství
15. chybějící právní zabezpečení dětí a partnera v registrovaném partnerství	16. diskriminace
17. v registrovaném partnerství chybí dětem dostatečná výchova a rodičovský vzor	18. rozdílné podmínky pro vznik rodičovství u dvou osob stejného pohlaví a pro zápis obou partnerů do rodného listu dítěte
19. registrovaní partneři automaticky nepřebírají příjmení toho druhého	20. odlišný způsob vzniku obou institutů
21. registrovaní partneři nevystupují jako/nejsou rodina	22. mezi oběma instituty je jen terminologický rozdíl
23. dítě v registrovaném partnerství nemá nárok na sirotčí důchod	24. registrovaní partneři/homosexuálové nemají přístup k metodám asistované reprodukce
25. manželství má symbolickou hodnotu	26. rozdíl v možnosti výchovy dětí
27. registrovaní partneři nemohou být pěstouni	28. v registrovaném partnerství není právní nárok na dítě

Graf k otázce č. B7 zobrazující četnost zásadních rozdílů vybraných respondentů ze seznamu:

Graf k otázce č. B8:

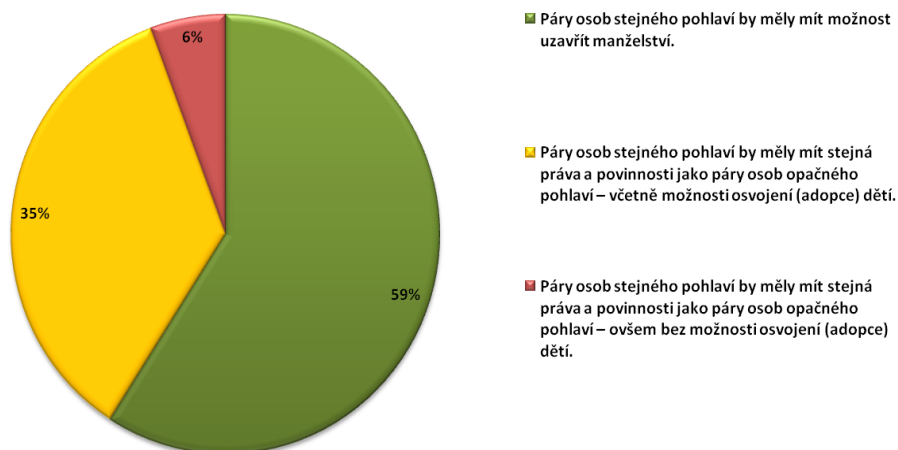
Domníváte se, že by rozdíly mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím měly být vyrovnány?

Graf č. 1 k otázce č. B9:

* Na tuto otázku odpovídali jen ti respondenti, kteří u předchozí vybrali odpověď „Ano, rozlišování mezi formalizovanými svazky osob stejného a opačného pohlaví je bezdůvodné.“

Pokud jste na otázku č. 8 odpověděli „ANO“, jakým způsobem by rozdíly měly být vyrovnány?

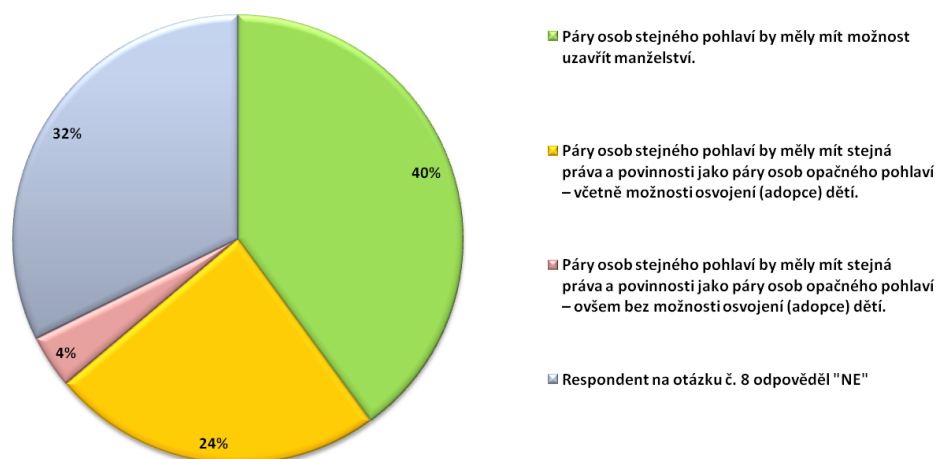

Graf č. 2 k otázce č. B9:

* V tomto případě byl způsob řešení rozdílů mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím počítán na základě odpovědí všech respondentů včetně těch, kteří na otázku č. B8 uvedli „Ne, současná právní úprava registrovaného partnerství je zcela dostatečná.“.

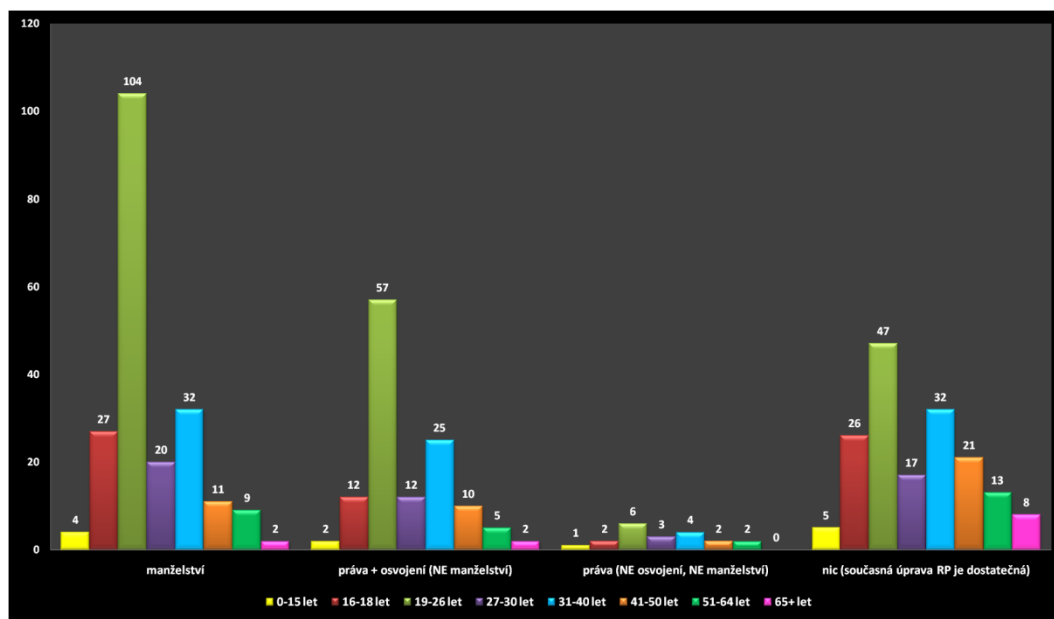
**Jakým způsobem by měly být vyrovnány rozdíly mezi RP a manželstvím?
(pozn.: počítáno u VŠECH respondentů)**

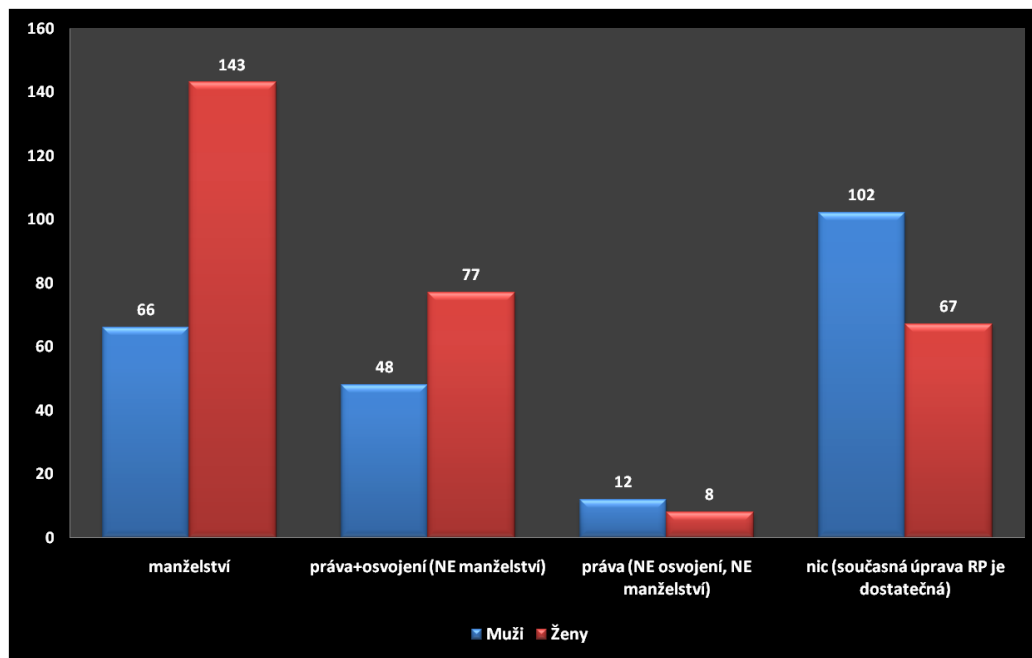
Graf k podpoře manželství osob stejného pohlaví dle věku respondentů:

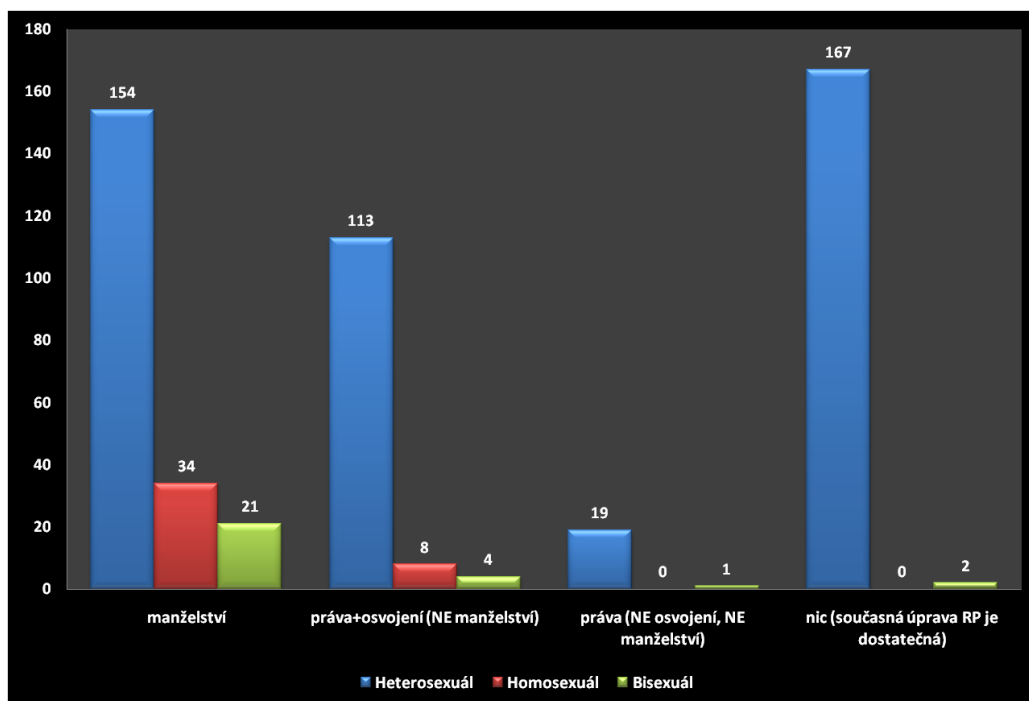
Graf k podpoře jednotlivých možností řešení dle věku respondentů:

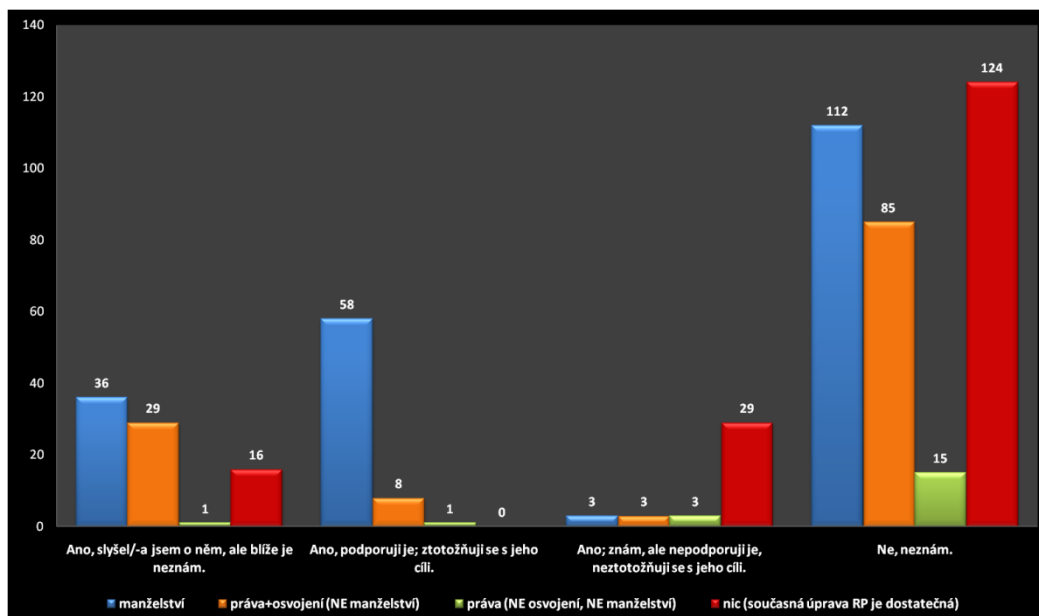
Graf k podpoře jednotlivých druhů řešení dle pohlaví respondentů:

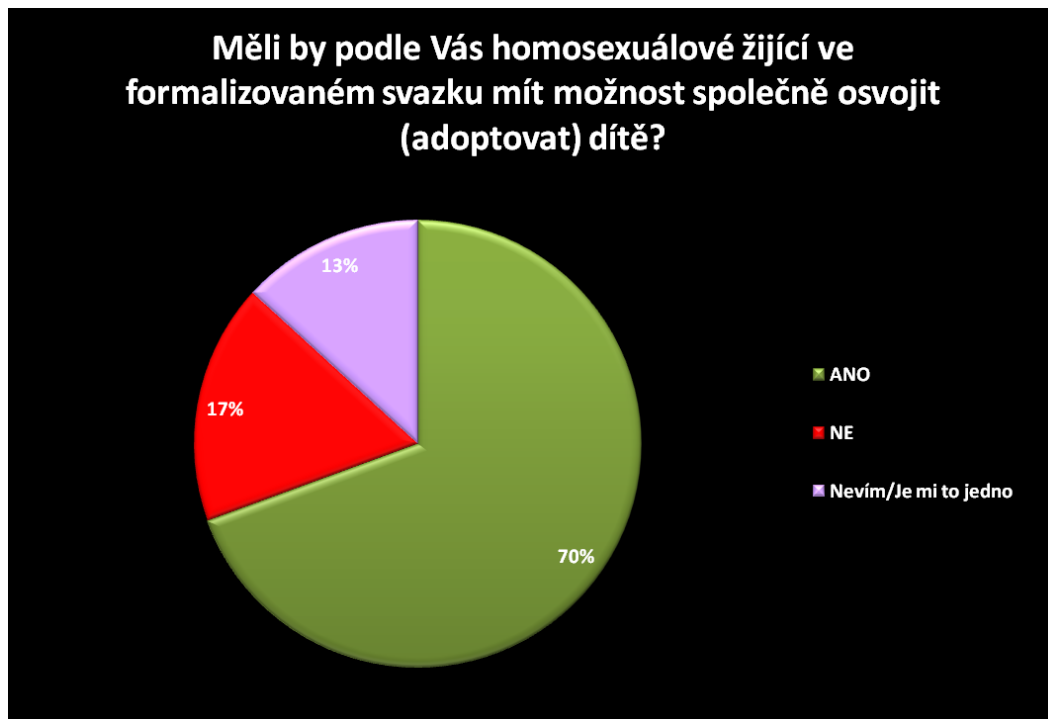
Graf k podpoře jednotlivých možností řešení dle sexuální orientace respondentů:

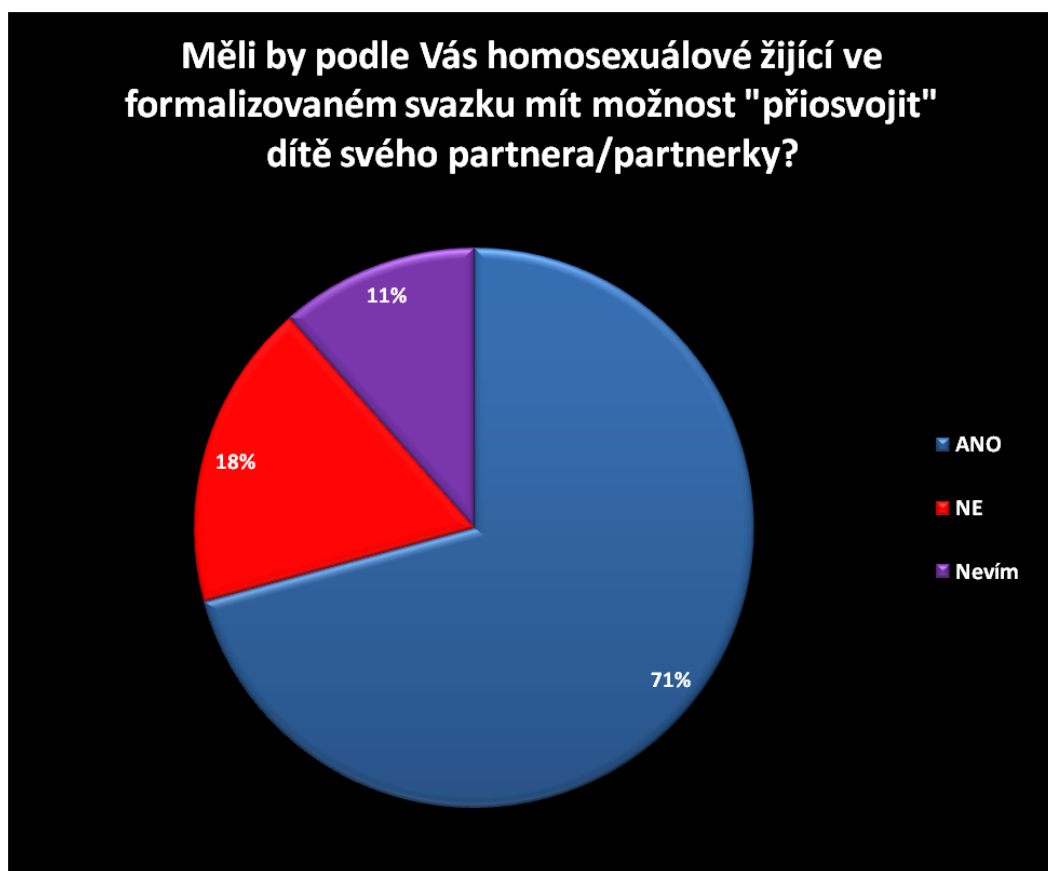
Graf k podpoře jednotlivých druhů řešení dle podpory/znalosti iniciativy Jsme Fér:

Graf k otázce č. B10:

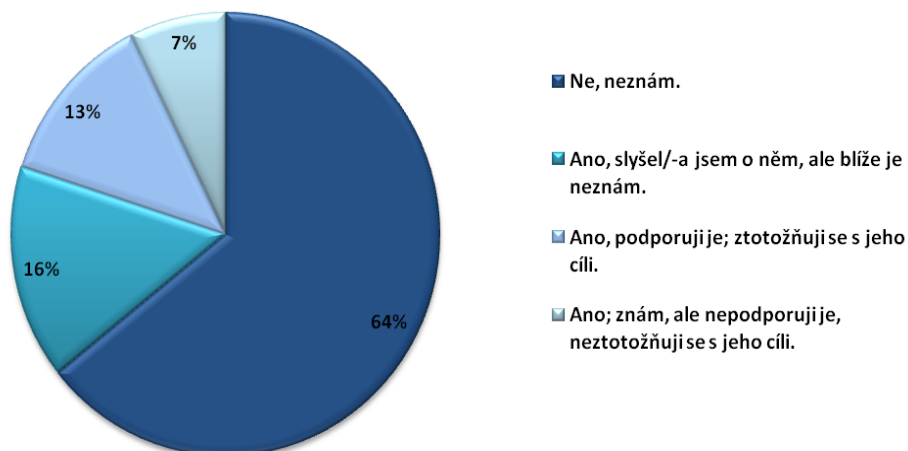

Graf k otázce č. B11:

Graf k otázce č. B12:

Znáte hnutí JsmeFér?

Graf k otázce č. B13:

Jistě Vám neunikla více než rok trvající společenská i politická diskuse kolem případné novely občanského zákoníku, která by umožnila uzavírat manželství i párům osob stejného pohlaví. Jak tuto diskusi vnímáte?

Část B – průzkum mezi registrujícími matričními úřady

Příloha č. 3 – vzor žádosti o poskytnutí informace dle zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

Žádost o poskytnutí informace

podle zákona o svobodném přístupu k informacím (106/1999 Sb.)

**Statutárnímu městu Kladno
Oddělení kontrolní,
právní a interního auditu
Nám. Starosty Pavla 44
272 52 Kladno**

V souladu se zákonem o svobodném přístupu k informacím žádám o poskytnutí těchto informací:

- 1) Kolik registrovaných partnerství bylo uzavřeno ke dni 1. 9. 2019 na Magistrátu města Kladna, tj. od 1. 7. 2006 do 1. 9. 2019? Kolik z těchto partnerství bylo uzavřeno mezi dvěma muži a kolik mezi dvěma ženami?
- 2) Je možné po předchozí dohodě, resp. na žádost páru, který míní vstoupit do registrovaného partnerství, ze strany Magistrátu města Kladna přizpůsobit průběh či místo uzavření registrovaného partnerství přání budoucích partnerů? Např. zda lze uspořádat obřad *de facto* totožný se svatebním obřadem heterosexuálních párů (vč. svědků, slavnostního proslovu,...); zda lze uzavření registrovaného partnerství provést i mimo budovu Magistrátu (na louce, na zámku,...)?
- 3) V případě kladné odpovědi na otázku *ad 2)*, v kolika případech z celkového počtu uzavřených registrovaných partnerství (*ad 1)*) požádali budoucí partneři o obdobnou modifikaci vstupu do registrovaného partnerství a v kolika případech (resp. zda) bylo jejich žádosti vyhověno?
- 4) V případě záporné odpovědi na otázku *ad 2)*, byly obdobné žádosti budoucími registrovanými partnery vzneseny, příp. v kolika případech z celkového počtu uzavřených registrovaných partnerství se tak stalo (otázka *ad 1)*)?

Za kladné vyřízení žádosti děkuji

Bc. Denisa Kotroušová
15. 5. 1996
V Jezárcích 745, 388 01 Blatná

Příloha č. 4 – přehled odpovědí jednotlivých registrujících matričních úřadů na žádost o poskytnutí informace poskytnutých v období od 9. 9. do 29. 10. 2019

Odpověď na žádost o informace od magistrátu města Olomouc:

M A G I S T R Á T
M Ě S T A O L O M O U C E

č. j.: SMOL/256085/2019/OSC/MATR/Koc

V Olomouci dne 03.10.2019

Poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb.

Vážená paní Kotroušová,

k Vaší žádosti o poskytnutí informací ze dne 21.09.2019 uvádíme následující:

- ad 1. Ve sledovaném období (1. 7. 2006 – 1. 9. 2019) vstoupilo do registrovaného partnerství (dále jen „partnerství“) před naším matričním úřadem celkem 158 párů, z toho 98 mužských párů a 60 párů ženských.
- ad 2. Po předchozí domluvě lze vstoupit do partnerství v rámci obřadu, který je obdobný jako při uzavření manželství, tj. se slavnostním proslovem člena zastupitelstva. Co se týče místa vstupu do partnerství, tak v minulosti se prohlášení o vstupu do partnerství činilo téměř vždy v budově Magistrátu města Olomouce. V současné době se vedou jednání o možnosti realizace těchto prohlášení mimo budovu radnice, ale pouze v rámci města Olomouce a správního obvodu matričního úřadu Olomouc, tzn. na stejném území jako se uzavírají manželství.
- ad 3. Následující statistika pokrývá období roku 2015 – 2019: O vstup do partnerství tzv. „s obřadem“ projevil zájem 22 párů z celkového počtu 74, tzn. cca 30 % párů.

S pozdravem

Mgr. Pavel Kocián
vedoucí oddělení matrika

Horní náměstí / 779 11 Olomouc | Česká spořitelna Olomouc
Česká republika | č. ú. 27 – 1801731369 / 0800
Tel.: 585 513 111 | IČO: 00299308

Odpověď na žádost o poskytnutí informace od Úřadu městské části Praha 1:

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 1
ÚŘAD MĚSTSKÉ ČÁSTI
Odbor matrik

PID

Vážená paní
Bc. Denisa Kotroušová
V Jezárkách 745
388 01 Blatná

Váš dopis zn.
09.09.2019

Č. j.
UMCP1 387527/2019
I-150/19

Vyřizuje / linka
Lenka Jelinková / 453

Datum
11.09.2019

Poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění

Vážení paní Kotroušová,

Na základě Vaší žádosti o poskytnutí informace ve věci počtu registrovaných partnerství Vám sdělují následující údaje k Vaším čtyřem otázkám:

- ad1) celkem uzavřeno 1059 párů, z toho 742 mužských a 317 ženských párů
- ad2) ano
- ad3) žádost v 723 případech, vyhověno v 723 případech
- ad4) ---

S pozdravem

Ing. Lenka Jelinková, MPA
vedoucí odboru matrik

I/1

Úřad městské části Praha 1
Vodičkova 18, CZ-115 68
tel.: +420 221 097 453,
lenka.jelinkova@praha1.cz, www.praha1.cz
IČ: 00063410, DIČ: CZ00063410

Odpověď na žádost o poskytnutí informace od Magistrátu města Kladno:

Magistrát města Kladna
Oddělení kontrolní, právní a interního auditu

ADRESA PRACOVIŠTĚ:
Magistrát města Kladna
Oddělení kontrolní, právní a interního auditu
plk. Stříbrného 11, Kladno

DORUČOVACÍ ADRESA:
Magistrát města Kladna
náměstí Starosty Pavla 44
272 52 Kladno
Datová schránka: dyubpcm

ADRESA:
Bc. Denisa Kotroušová
V Jezárkách 745
388 01 Blatná

Č. jednací:
OKPI/361/19-2

Vyřizuje:
Nicole Podvolečká

Kladno,
9. 9. 2019

Věc: Poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Vážená paní Kotroušová,

dne 5. 9. 2019 jsme obdrželi Vaši žádost o poskytnutí informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“), ve které jste požadovala následující informace:

- 1. Kolik registrovaných partnerství bylo uzavřeno ke dni 1. 9. 2019 na Magistrátu města Kladna, tj. od 1. 7. 2006 do 1. 9. 2019? Kolik z těchto partnerství bylo uzavřeno mezi dvěma muži a kolik mezi dvěma ženami?**

V období od 1. 7. 2006 do 1. 9. 2019 bylo na Magistrátu města Kladna registrováno 377 partnerství, přičemž 221 z nich bylo partnerství mužů a 156 partnerství žen.

- 2. Je možné po předchozí dohodě, resp. na žádost páru, který miní vstoupit do registrovaného partnerství, ze strany Magistrátu města Kladna přizpůsobit průběh či místo uzavření registrovaného partnerství přání budoucích partnerů? Např. zda lze uspořádat obřad *de facto* totožný se svatebním obřadem heterosexuálních párů (vč. svědků, slavnostního proslovu,...); zda lze uzavření registrovaného partnerství provést i mimo budovu Magistrátu (na louce, na zámku,...)?**

Magistrát města Kladna provádí obřady registrovaných partnerství pouze jako obřady svatební, tzn. zejména s proslovem na míru, prstýnky, svědky, hudbou či přípitkem. Obřady jsou zajišťovány na celém území Středočeského kraje dle přání osob uzavírajících registrované partnerství (na louce, zámcích, hradech, resortech, statcích, atd.)

Tel: + 420 312 604 628   **Email:** nicole.podvolecka@mestokladno.cz   **Web:** www.mestokladno.cz

Stránka 1 z 2

- 3. V případě kladné odpovědi na otázku *ad 2*), v kolika případech z celkového počtu uzavřených registrovaných partnerství (*ad 1*) požádali budoucí partneři o obdobnou modifikaci vstupu do registrovaného partnerství a v kolika případech (resp. zda) bylo jejich žádosti vyhověno?**

Všechna registrovaná partnerství byla uzavřena slavnostních způsobem.

- 4. V případě záporné odpovědi na otázku *ad 2*), byly obdobné žádosti budoucími registrovanými partnery vzneseny, příp. v kolika případech z celkového počtu uzavřených registrovaných partnerství se tak stalo (otázka *ad 1*)?**

Odpověď na otázku č. 2 nebyla záporná.

V souladu s ustanovení § 5 odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím bude poskytnutá informace zveřejněna taktéž na webových stránkách Statutárního města Kladna www.mestokladno.cz

S pozdravem

Nicole Podvolečká
Oddělení kontrolní, právní a interního auditu
Magistrát města Kladna

Tel: + 420 312 604 628   **Email:** nicole.podvolecka@mestokladno.cz   **Web:** www.mestokladno.cz

Stránka 2 z 2

Odpověď na žádost o poskytnutí informace od Magistrátu města Liberec:

STATUTÁRNÍ MĚSTO LIBEREC

Odbor správní a živnostenský

náměstí Dr. E. Beneše 1/1, 460 59 Liberec 1

**Paní
Bc. Denisa Kotroušová
V Jezárkách 745
388 01 Blatná**

Váš dopis značka / ze dne: Naše značka: Vyřizuje / telefon: V Liberci dne:
16.9.2019 CJ MML 200220/19 Mgr. Jitka Štichová/485 243 711 26.9.2019

Odpověď na žádost o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění.

Vážená paní bakalářko,

dne 16. 9. 2019 byla Magistrátu města Liberec, odboru správnímu a živnostenskému – oddělení matriky, tj. věcně a místně příslušnému správnímu orgánu (*dále jen „povinný subjekt“*) doručena Vaše žádost o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., zákon o svobodném přístupu k informacím, v platném znění. Předmětem Vaší žádosti jsou informace týkající se registrovaného partnerství.

Na základě předmětné žádosti Vám povinný subjekt tímto sděluje:

K otázce č. 1 – od 1. 7. 2019 do 31. 8. 2019 bylo před Magistrátem města Liberec uzavřeno celkem 154 registrovaných partnerství, z toho 79 mezi dvěma muži a 75 mezi dvěma ženami.

K otázce č. 2 – registrované partnerství mohou páry uzavřít dle svého přání:

- v kanceláři matriky
- v obřadní síni liberecké radnice (obřad totožný se svatebním, hudba, slavnostní proslov, výměna prstýnků; svědci nejsou představitováni, ti se v případě partnerství nikam nezapisují, zákon svědky nepožaduje)
- na kterémkoliv vhodném místě mimo obřadní síň liberecké radnice; místo totožné pro uzavírání manželství, průběh obřadu je rovněž slavnostní formou.

Statistiku uzavřených partnerství dle místa, kde partneři do partnerství vstupují, tj. v kanceláři matriky anebo slavnostní formou v obřadní síni liberecké radnice, či na jiném vhodném místě magistrát nevede.

Magistrát města Liberec jako jediný stanovený matriční úřad v Libereckém kraji, měl do roku 2014 jako místo pro uzavírání partnerství stanoveno kterékoliv místo v Libereckém kraji. Důvodem bylo dát možnost partnerům vstoupit do svazku v místě, kde žijí, mají rodiny, příbuzné, kamarády. Od roku 2006 do konce roku 2013 bylo uzavřeno 79 partnerství a pouze v 6 případech byl obřad na jiném místě, všechny ostatní proběhly na liberecké radnici.

Telefon 485 243 111	Fax 485 243 113	IČ 00262978	Elektronická pošta posta@magistrat.liberec.cz	E-mail info@magistrat.liberec.cz	Datová schránka statutárního města Liberec (Magistrátu města Liberec) ID 7c6by6u
------------------------	--------------------	----------------	--	-------------------------------------	---

Na základě novely zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 1. 1. 2014), byla zrušena místní příslušnost (již není podmínkou, aby jeden z partnerů měl trvalý pobyt v Libereckém kraji).

Po této novele tajemník Magistrátu města Liberec stanovil podle § 110 odst. 2 a dle ust. § 110 odst. 4a) zákona č. 128/2000 Sb., zákon o obcích, v platném znění, v návaznosti na ust. § 99 odst. 1 téhož zákona a v souladu s ust. § 13a odst. 3 zákona č. 301/2000 Sb., zákon o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění, jako místo pro přijímání prohlášení kterékoliv vhodné místo v obcích Liberec, Dlouhý Most, Jelfmanice, Stráž nad Nisou a Šimonovice. Místo je shodné jako pro snoubence, při uzavírání manželství. Správní poplatek 1 000 Kč partneři, na rozdíl od snoubenců, neplatí.

Po stanovení místa pro přijímání prohlášení tajemníkem magistrátu (v roce 2014) nebyla žádná negativní reakce zaznamenána.

S pozdravem

Mgr. Jitka Štichová v. r.
vedoucí odboru správního a živnostenského
podepsáno elektronicky

Telefon 485 243 111	Fax 485 243 113	IČ 00262978	Elektronická pošta posta@magistrat.liberec.cz	E-mail info@magistrat.liberec.cz	Datová schránka statutárního města Liberec (Magistrátu města Liberec) ID 7c6by6u
------------------------	--------------------	----------------	--	-------------------------------------	---

Odpověď na žádost poskytnutí informace od Magistrátu města Karlovy Vary:

Karlovy VARY

Magistrát města Karlovy Vary | Moskevská 21, 361 20 Karlovy Vary
ODBOR VNITŘNÍCH VĚCÍ

Paní
Bc. Denisa Kotroušová
V Jezárkách 745
388 01 Blatná

VÁŠ DOPIS ZNAČKY

NAŠE ZNAČKA
6516/OVV/19

VÝŘÍZLIVEJLINKA
Ježková / 1250

KARLOVY VARY
16.09.2019

Odpověď na žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb.:

Poskytnutí informací o registrovaných partnerstvích uzavíraných před Magistrátem města Karlovy Vary

Vážená paní Bc. Kotroušová,

k Vaší žádosti ze dne 11.09.2019 o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb. ve výše uvedené věci, Vám sděluji odpovědi na Vaše otázky.

Otázka – odpověď:

- 1) Kolik registrovaných partnerství bylo uzavřeno ke dni 1. 9. 2019 na Magistrátu města Karlovy Vary, tj. od 1. 7. 2006 do 1. 9. 2019? Kolik z těchto partnerství bylo uzavřeno mezi dvěma muži a kolik mezi dvěma ženami?

V období od 01.07.2006 do 01.09.2019 vstoupilo před Magistrátem města Karlovy Vary do registrovaného partnerství celkem 100 párů (z toho bylo 58 párů mužských a 42 párů ženských).

- 2) Je možné po předchozí dohodě, resp. na žádost páru, který miní vstoupit do registrovaného partnerství, ze strany Magistrátu města Karlovy Vary přizpůsobit průběh či místo uzavření registrovaného partnerství přání budoucích partnerů? Např. zda lze uspořádat obřad *de facto* totožný se svatebním obřadem heterosexuálních párů (vč. svědků, slavnostního proslovu,...); zda lze uzavření registrovaného partnerství provést i mimo budovu Magistrátu (na louce, na zámku,...)?

Ano, Magistrát města Karlovy Vary umožňuje na žádost budoucích partnerů vstoupit do registrovaného partnerství slavnostní formou, která je obdobou slavnostního obřadu uzavření manželství, na individuálně vybraném místě v rámci Karlovarského kraje (např. na zámku / hradě apod.).

- 3) V případě kladné odpovědi na otázku *ad 2)*, v kolika případech z celkového počtu uzavřených registrovaných partnerství (*ad 1)*) požádali budoucí partneri o obdobnou modifikaci vstupu do registrovaného partnerství a v kolika případech (resp. zda) bylo jejich žádosti vyhověno?

O slavnostní vstup do registrovaného partnerství na individuálně vybraném místě dosud Magistrát města Karlovy Vary požádalo 15 párů. Všem žádostem bylo vyhověno, žádná nebyla zamítnuta.

TELEFON / FAX
353 151 111 / 353 151 400

ID DATOVÉ SCHRÁNKY: a89bw8
e-podatelna.posta@mmlk.cz
http: www.mmlk.cz

BANKOVNÍ SPOLENÍ
Česká spořitelna, a.s. Karlovy Vary
č. ú. 0800424389 / 0800

IČ
00 254 657

Karlovy VARY

Magistrát města Karlovy Vary | Moskevská 21, 361 20 Karlovy Vary
ODBOR VNITŘNÍCH VĚCÍ

- 4) V případě záporné odpovědi na otázku *ad 2)*, byly obdobné žádosti budoucími registrovanými partnery vzneseny, příp. v kolika případech z celkového počtu uzavřených registrovaných partnerství se tak stalo (otázka *ad 1)*)?

Na otázku č. 2 bylo zodpovězeno kladně.

S pozdravem

Ing. Věra Ježková
vedoucí oddělení matriky a evidence obyvatel

počet listů dokumentu 2
počet příloh 0

TELEFON / FAX
353 151 111 / 353 151 400

ID DATOVÉ SCHRÁNKY: a89bw8
e-podatelna.posta@mmlk.cz
http: www.mmlk.cz

BANKOVNÍ SPOLENÍ
Česká spořitelna, a.s. Karlovy Vary
č. ú. 0800424389 / 0800

IČ
00 254 657

Odpověď na žádost o poskytnutí informace od Úřadu městské části Brno-střed:

Úřad městské části města Brna
Brno-střed

B R N O

Odbor právní a organizační
Dominikánská 2, 601 69 Brno

Číslo jednací: MCBS/2019/0161556/PAZU
Spisová značka: 2010/MCBS/2019/0156235/2
Vyřizuje: Mgr. Zuzana Pavlíčková, tel. +420 542 526 373
ID datové schránky: qykbwe7

V Brně dne 01.10.2019

Vážená paní
Bc. Denisa Kotroušová
V Jezárkách 745
388 01 Blatná

dkotrous@kpo.zcu.cz

Poskytnutí informací k žádosti ze dne 21. 9. 2019

Vážený paní bakalářko,

Úřadu městské části města Brna, Brno-střed (dále jen „Úřad“) byla dne 21. 9. 2019 doručena prostřednictvím elektronické adresy podatelny Vaše žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „informační zákon“). Protože Vaše žádost obsahovala veškeré náležitosti dle ust. § 14 odst. 2 informačního zákona, byla takto přijata a posouzena.

Ve své žádosti jste požadovala poskytnutí těchto informací:

- 1. Kolik registrovaných partnerství bylo uzavřeno ke dni 1. 9. 2019 na Úřadu městské části Brno-střed, tj. od 1. 7. 2006 do 1. 9. 2019? Kolik z těchto partnerství bylo uzavřeno mezi dvěma muži a kolik mezi dvěma ženami?*
- 2. Je možné po předchozí dohodě, resp. na žádost páru, který miní vstoupit do registrovaného partnerství ze strany Úřadu městské části Brno-střed přizpůsobit průběh či místo uzavření registrovaného partnerství přání budoucích partnerů? Např. zda lze uspořádat obřad de facto totožný se svatebním obřadem heterosexuálních párů (vě. svědků, slavnostního proslovu,...); zda lze uzavření registrovaného partnerství provést i mimo budovu Úřadu městské části Brno-střed (na louce, na zámku,...)?*
- 3. V případě kladné odpovědi na otázku ad 2), v kolika případech z celkového počtu uzavřených registrovaných partnerství (ad 1)) požádali budoucí partneři o obdobnou modifikaci vstupu do registrovaného partnerství a v kolika případech (resp. zda) bylo jejich žádost vyhověno?*
- 4. V případě záporné odpovědi na otázku ad 2), byly obdobné žádosti budoucími registrovanými partnery vzneseny, příp. v kolika případech z celkového počtu uzavřených registrovaných partnerství se tak stalo (otázka ad 1))?*

K Vašemu dotazu sdělujeme, že:

Ad 1) V období od 1. 7. 2006 do 1. 9. 2019 bylo uzavřeno na Úřadu městské části Brno-střed celkem 350 registrovaných partnerství, přičemž mezi dvěma ženami bylo uzavřeno 138 registrovaných partnerství a mezi dvěma muži jich bylo uzavřeno 212.

-2-

Ad 2) Po předchozí domluvě je možné přizpůsobit obřad a jeho průběh přáním partnerů či partnerek, kteří chtějí uzavřít registrované partnerství, a to tak, aby se co nejvíce přiblížil klasickému svatebnímu obřadu. Registrované partnerství lze tedy uzavírat po předchozí domluvě i na jiném místě než na místě stanoveném registrujícím matričním úřadem.

Ad 3) Úřad městské části Brno-střed, Odbor matrika nevede statistiku modifikace uzavření registrovaného partnerství. Co se týče místa uzavírání registrovaných partnerství, můžeme uvést pouze to, že úředním úkonem v kanceláři bylo uzavřeno 137 registrovaných partnerství. Ostatní registrovaná partnerství byla uzavřena v obřadní síni Nové radnice nebo na jiných místech, u kterých nevidujeme jejich specifikaci.

Informace poskytujeme v souladu s ust. § 14 odst. 5 písm. d) informačního zákona v zákonně lhůtě. V souladu s ust. § 4a odst. 1 informačního zákona Vám požadované informace zasíláme elektronicky.

S pozdravem

Mgr. Jana Plechlová
vedoucí Odboru právního a organizačního
Úřadu městské části Brno-střed

Odpověď na žádost o poskytnutí informace od Úřadu městského obvodu Moravská Ostrava a

Přívoz:

 Statutární město Ostrava
městský obvod Moravská Ostrava a Přívoz
úřad městského obvodu

Vaše značka:
Ze dne:
Č. j.: MOaP/071379/19/OVV/Muč.
Sp. zn.: S-MOaP/068103/19/2
Vyřizuje: Ing. Pavlína Mučková
Telefon: 599 442 850
Fax:
E-mail: pmuckova@moap.ostrava.cz
Datum: 4. 10. 2019

Bc. Denisa Kotroušová

Poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Vážená paní,

statutární město Ostrava, městský obvod Moravská Ostrava a Přívoz obdržel dne 21.9.2019 Vaši žádost o poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „InfZ“), s názvem „Žádost o poskytnutí informace“ (dále jen „Žádost“).

Dle Žádosti požadujete:

1.

„Kolik registrovaných partnerství bylo uzavřeno ke dni 1. 9. 2019 na Úřadě městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, tj. od 1. 7. 2006 do 1. 9. 2019? Kolik z těchto partnerství bylo uzavřeno mezi dvěma muži a kolik mezi dvěma ženami?“

2.

„Je možné po předchozí dohodě, resp. na žádost páru, který má vstoupit do registrovaného partnerství ze strany Úřadu městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz přizpůsobit průběh či místo uzavření registrovaného partnerství přání budoucích partnerů? Např. zda lze uspořádat obřad de facto totožný se svatebním obřadem heterosexuálních párů (sv. svědků, slavnostního proslovu, ...); zda lze uzavření registrovaného partnerství provést i mimo budovu Úřadu městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz (na louce, na zámku, ...)?“

3.

„V případě kladné odpovědi na otázku ad 2), v kolika případech z celkového počtu uzavřených registrovaných partnerství (ad 1) požádali budoucí partneři o obdobnou modifikaci vstupu do registrovaného partnerství a v kolika případech (resp. zda) bylo jejich žádosti vyhověno?“

4.

„V případě záporné odpovědi na otázku ad 2), byly obdobné žádosti budoucími registrovanými partnery vzneseny, příp. v kolika případech z celkového počtu uzavřených registrovaných partnerství se tak stalo (otázka ad 1))?“

1/2 náměstí Dr. E. Beneše 555/6, 729 29 Ostrava
www.moap.cz

IČ 00845 451 DIČ CZ 00845 451
Číslo účtu 19-923761/0100

OSTRAVA!!!

V souladu s ustanovením § 14 odst. 5 písm. d) InfZ Vám poskytujeme požadované informace, a to:

1.

Počet uzavřených registrovaných partnerství Úřadem městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz za období od 1. 7. 2006 do 1. 9. 2019:

celkem	273
z toho ženy	135
z toho muži	138

2.

Ano, v rámci města Ostravy.

3.

Uzavřená registrovaná partnerství mimo budovu v počtu 12.

S pozdravem

Ing. Pavlína Mučková
vedoucí odboru vnitřních věcí

2/2 náměstí Dr. E. Beneše 555/6, 729 29 Ostrava
www.moap.cz

IČ 00845 451 DIČ CZ 00845 451
Číslo účtu 19-923761/0100

OSTRAVA!!!

Odpověď na žádost o poskytnutí informace od Magistrátu města Zlín:

VÁŠ DOPIS ZN.: ---

ZE DNE: 21.09.2019
NAŠE ZN.: MMZL 136202/2019/OOSA/KoE

VYŘIZUJE: Kovaříková
TEL.: 577 630 117

FAX: 577 630 114
E-MAIL: elenakovarikova@zlin.eu

DATUM: 03.10.2019

Bc. Denisa Kotroušová
V Jezárkách 745
388 01 Blatná

Poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

K Vaší žádosti o poskytnutí informací týkajících se registrovaného partnerství sdělujeme následující:

- Počty registrovaných partnerství, které byly uzavřeny u Magistrátu města Zlína za období od 1.7.2006 do 1.9.2019 sdělujeme formou níže uvedené tabulky:

rok	Uzavřená RP celkem	Uzavřená RP mezi muži	Uzavřená RP mezi ženami
2006	7	6	1
2007	2	2	0
2008	2	1	1
2009	5	3	2
2010	2	2	0
2011	3	2	1
2012	5	3	2
2013	10	8	2
2014	6	2	4
2015	3	1	2
2016	6	3	3
2017	5	1	4
2018	11	4	7

2019	5	3	2
------	---	---	---

2. V případě, že partneri projeví zájem o uspořádání slavnostního obřadu, tento je uspořádán v obřadní síni Magistrátu města Zlína (budova radnice, náměstí Miru 12) za stejných podmínek jako svatební obřad heterosexuálních párů. Součástí obřadu je tak i slavnostní projev, hudební doprovod apod., přítomnost svědků je závislá na vůli partnerů. Slavnostní obřad je možno po dohodě s partnery uspořádat i na jiném místě, než je obřadní síň radnice.

3. Počet uzavřených registrovaných partnerství formou slavnostního obřadu nelze stanovit, v matričních záznamech je uvedeno pouze místo vstupu do registrovaného partnerství, což v případě uvedení budovy radnice (náměstí Miru 12) zahrnuje jak počet slavnostních obřadů realizovaných v obřadní síni, tak počet registrovaných partnerství vzniklých v kanceláři matky administrativní formou. Odlišit je možno pouze partnerství vzniklá mimo budovu radnice, tento počet je však minimální a nevyhovující. Požadavkům partnerů na realizaci slavnostního obřadu bylo v daném období vyhověno ve všech případech.

Mgr.Bc. Elena Kovaříková
vedoucí oddělení matrik a ověřování

Odpověď na žádost o poskytnutí informace od Magistrátu města Hradec Králové:

HRADEC KRÁLOVÉ

MAGISTRÁT MĚSTA HRADEC KRÁLOVÉ, ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDY 408, 502 00 HRADEC KRÁLOVÉ

ODBOR SPRÁVNÍ

NAŠE ZNAČKA: OS2/K/2019/Sou
MMHK/166903/2019
VAŠE ZNAČKA:
VYŘIZUJE: Ing. Zuzana Soukupová
TELEFON: 495707500
EMAIL: zuzana.soukupova@mmhk.cz
DATUM: 18.09.2019

Bc. Denisa Kotroušová
V Jezárcích 745
388 01 Blatná

Sdělení k žádosti o poskytnutí informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Magistrát města Hradec Králové, odbor správní, oddělení matrik obdržel dne 16. 9. 2019 Vaši žádost o poskytnutí informací. Konkrétně jste požadovala sdělit, kolik bylo od 1. 7. 2006 do 1. 9. 2019 v našem správním obvodu uzavřeno registrovaných partnerství a kolik z toho bylo ženských párů a kolik mužských párů. Dále jste požádala o sdělení průběhu obřadu registrovaných partnerství a na možnosti místa konání takových obřadů. Vaše žádost byla dle obsahu posouzena a bylo vyhodnoceno, že požadujete informaci v souladu se zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen zákon o svobodném přístupu k informacím) a dle toho Vám je i odpovězeno.

V této věci Vám sdělujeme, že Magistrát města Hradec Králové, odbor správní, oddělení matrik je věcně i místně příslušný podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen správní řád) sdělit vám informace o počtu přijatých prohlášení o vstupu do partnerství, které byly učiněny před naším úřadem podle zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství (dále jen zákon o registrovaném partnerství) a dále podle zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a změně některých souvisejících (dále jen zákon o matrikách).

Jelikož Vaše žádost obsahuje zákonem stanovené podmínky, sdělujeme Vám, že v období od 1. 6. 2006 do 1. 9. 2019 učinili prohlášení o vstupu do partnerství před naším matričním úřadem v Hradci Králové celkem 108 párů. Z toho bylo 46 ženských a 62 mužských párů.

V zákoně o matrikách je v § 13a odst. 3 uvedeno, že matriční úřad přijímá prohlášení na místě, které k tomu určí ve svém správním obvodu. Matriční úřad Magistrátu města Hradec Králové se tímto také řídí a obřady probíhají pouze na dvou místech v obřadních síních Magistrátu města Hradec Králové, které jsou určeným místem ke vstupu do partnerství a nelze s odkazem na znění zákona o matrikách vyhovět jejich požadavkům, aby obřad proběhl na jiném vhodném místě. Partnerům lze vyhovět v tom, že při konání obřadu k nim je veden slavnostní proslov. U partnerství není přítomnost svědků určena zákonem.

Ze strany partnerů občasné dochází k dotazům na konání obřadu na jiném místě, než které má matriční úřad určené. Počet není znám.

S pozdravem

Ing. Terézia Vitáková
vedoucí odboru

WWW.HRADECKRALOVE.ORG

MAGISTRÁT MĚSTA HRADEC KRÁLOVÉ, ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDY 408, 502 00 HRADEC KRÁLOVÉ
TEL.: +420 495 707 111, E-MAIL: EPODATELNA@MMHK.CZ, ID DATOVÉ SCHRÁNKY: 366621x

Odpověď na žádost o poskytnutí informace od Magistrátu města Jihlavy:

kancelář tajemníka

Magistrát města Jihlavy

Bc. Denisa Kotroušová
V Jezárcích 745
388 01 Blatná

dkotrous@kpo.zcu.cz

Váš dopis ze dne 15.10.2019 | číslo jednací MMJ/KT/169634/2019 | vyřizuje / telefon M. Jarošová/565 592 011 | Jihlava 29.10.2019

Žádost o poskytnutí informace

Na Magistrát města Jihlavy byla dne 15.10.2019 doručena Vaše žádost o poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění, ve které žádáte o poskytnutí informací uvedených pod body č. 1 až 4 Vaší žádosti, a to:

.1) Kolik registrovaných partnerství bylo uzavřeno ke dni 1.9.2019 na Magistrátu města Jihlavy, tj. od 1.7.2006 do 1. 9. 2019? Kolik z těchto partnerství bylo uzavřeno mezi dvěma muži a kolik mezi dvěma ženami?

2) Je možné po předchozí dohodě, resp. na žádost páru, který miní vstoupit do registrovaného partnerství, ze strany Magistrátu města Jihlavy přizpůsobit průběh či místo uzavření registrovaného partnerství přání budoucích partnerů? Např. zda lze uspořádat obřad de facto totožný se svatebním obřadem heterosexuálních párů (vč. svědků, slavnostního proslovu,...); zda lze uzavření registrovaného partnerství provést i mimo budovu Magistrátu (na louce, na zámku,...)?

3) V případě kladné odpovědi na otázku ad 2), v kolika případech z celkového počtu uzavřených registrovaných partnerství (ad 1)) požádali budoucí partneři o obdobnou modifikaci vstupu do registrovaného partnerství a v kolika případech (resp. zda) bylo jejich žádosti vyhověno?

4) V případě záporné odpovědi na otázku ad 2), byly obdobné žádosti budoucími registrovanými partnery vzneseny, příp. v kolika případech z celkového počtu uzavřených registrovaných partnerství se tak stalo (otázka ad 1)?"

K bodům č. 1 až 4 Vaší žádosti uvádíme:

- V období od 01.07.2006 - 01.09.2019 bylo uzavřeno na Magistrátu města Jihlavy 63 registrovaných partnerství. Z uvedeného počtu bylo 36 partnerství uzavřeno mezi dvěma muži a 27 partnerství mezi dvěma ženami.
- Průběh obřadu registrovaného partnerství je vždy přizpůsoben požadavkům jednotlivých párů. Možnost vstoupit do registrovaného partnerství lze přímo v budově radnice, a to v prostorách stanovených Radou města Jihlavy (obřadní síně a kanceláře matřiky) nebo na jiném vhodném místě v matřičním obvodu města Jihlavy.
- Ve většině případů je průběh obřadu stejný jako svatební obřad, tj. představení páru, slavnostní projev, předání prstenů, přítomnost svědků. Počet párů, které nepožadovali obřad obdobný svatebnímu obřadu je možno pouze odhadovat, a to na cca 10% z celkového počtu registrovaných partnerství, kdy páry neměli zájem o slavnostní obřad (přesná evidence se nevede).

Magistrát města Jihlavy
Masarykovo náměstí 1, 586 01 Jihlava, tel: 565 591 111
e-mail: kancelar.tajemnika@jihlava-city.cz | www.jihlava.cz

Magistrát města Jihlavy

Dále Vám sdělujeme, že dne 17.9.2019 neobdržel Magistrát města Jihlavy prostřednictvím e-podatelny žádnou Vaší žádost o poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění (dále jen „zákon“), a proto nemohla být dle tohoto zákona žádost ani vyřízena.

S pozdravem

Bc. Vladislava Hudečková
vedoucí kanceláře tajemníka

Odpověď na žádost o poskytnutí informace od Magistrátu města Pardubice:

* příloha, na niž odpověď odkazuje, pro vypracování této práce **nebyla** použita, a proto není zahrnuta v seznamu použitých zdrojů

Předmět: FW: Registrované partnerství - 1. pololetí 2019
Odesílatel: Vilíková Marcela <Marcela.Vilikova@mmp.cz>
Datum: Pátek, 4 Říjen, 2019 14:21 CEST
Komu: Denisa Kotrousova <dkotrous@kpo.zcu.cz>
Odpověďt komu: Vilíková Marcela <Marcela.Vilikova@mmp.cz>
1 soubor

Vážená slečno Kotroušová,

sdělujeme Vám, že k 1. 9. 2019 bylo před Magistrátem města Pardubic uzavřeno 8 registrovaných partnerství, z toho 5 x ženy a 3 x muži.

99% obřadů bylo provedeno slavnostní formou, tedy podobnou svatebnímu obřadu.

Jinými místy od roku 2006 byly hrad na Kunětické hoře, Košumberk, Moravská Třebová, obec Barchov.

Přáním partnerů bylo vždy vyhověno.

V příloze Vám zasiláme přehled registrovaného partnerství v ČR, kdy podklady jsou matrikami poskytovány pololetně.

S přáním úspěšné diplomové práce

Marcela Vilíková

oddělení matrik
odbor správních agend
Magistrát města Pardubic

telefon: 466 859 695

www.pardubice.eu

Odpověď na žádost o poskytnutí informace od Magistrátu města České Budějovice:

Předmět: poskytnutí informace
Odesílatel: Bednářová Jitka <BednarovaJ@c-budejovice.cz>
Datum: Pondělí, 9 Září, 2019 16:58 CEST
Komu: dkotrous@kpo.zcu.cz <dkotrous@kpo.zcu.cz>
Odpovědět komu: Bednářová Jitka <BednarovaJ@c-budejovice.cz>
3 soubory

Vážená paní,

na základě Vaší žádosti doručené povinnému subjektu dne 5. 9. 2019 týkající se uzavírání registrovaných partnerství sděluji následující:

- 1) Od 01.07.2006 do 01.09.2019 bylo uzavřeno 118 registrovaných partnerství (dále jen „RP“), z toho 64 mezi dvěma muži a 54 mezi dvěma ženami.
- 2) Ano, je možné přizpůsobit průběh či místo uzavření RP na přání budoucích partnerů. Lze uzavřít RP i mimo budovu MM.
- 3) V případě, že budoucí partneri požádali o uspořádání obřadu totožného se svatbním obřadem heterosexuálních párů (včetně svědků, slavnostního proslovu,...), bylo jim vždy vyhověno – počet neevdujeme. Mimo budovu magistrátu města bylo dosud uzavřeno RP ve 3 případech.
- 4) Není záporná odpověď na otázku č. 2)

S pozdravem

Mgr. Jitka Bednářová

právník

odbor kancelář primátora

Magistrát města České Budějovice

nám. Přemysla Otakara II. 1/1

370 92 České Budějovice

tel.: 386 802 927

web: <http://www.c-budejovice.cz>

mail: bednarovaj@c-budejovice.cz

image001.png (8.9 KiB)

image002.png (9.4 KiB)

smime.p7s (7.7 KiB)

Odpověď na žádost o poskytnutí informace od Úřadu městského obvodu Plzeň 3:

**Úřad městského obvodu Plzeň 3
Odbor sociálních služeb a matriky
oddělení matrika**

305 83 Plzeň , sady Pětatřicátníků 7, 9

VÁŠ DOPIS ZN.:

ZE DNE:

Pani
Bc. Denisa Kotroušová
V Jezárkách 745
388 01 Blatná

SP. ZN.: UMO3/03287/19

Č.J. : UMO3/37548/19

VYŘIZUJE: Jitka Kunstová

TEL.: 378036535

E-MAIL: kunstova@plzen.eu

DATUM: 11.09.2019

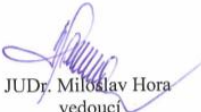
Věc: Žádost o poskytnutí informace ÚMO Plzeň 3, jako povinným subjektem dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

K Vaší žádosti ze dne 9. 9. 2019 sdělujeme.

- 1) U Úřadu městského obvodu Plzeň 3 bylo ke dni 1. 9. 2019 přijato 154 prohlášení o vstupu do registrovaného partnerství.
Z tohoto počtu - 93 prohlášení mezi dvěma muži
61 prohlášení mezi dvěma ženami
- 2) V případě zájmu ze strany partnerů o vstup do partnerství mimo stanovené místo a dobu, zdejší úřad žádostem vyhovuje a partnerství je možné uzavřít na vhodném místě celého správního obvodu, tj. území Plzeňského kraje. Také průběh obřadu přizpůsobujeme přání partnerů.
- 3) V 10 případech bylo ze strany partnerů požádáno, aby prohlášení mohli učinit mimo stanovené místo a dobu a zdejším úřadem bylo všem žádostem vyhověno.

Podáváme Vám tuto zprávu a jsme s pozdravem

JUDr. Milošlav Hora
vedoucí

Odboru sociálních služeb a matriky

Odpověď na žádost o poskytnutí informace od Magistrátu města Ústí nad Labem:

Úřad městského obvodu Ústí nad Labem - město, Velká Hradební 8a
Sociálně správní odbor

PSČ 401 18

tel. 475 272 266

Ústí nad Labem, 30.09.2019

Bc. Denisa Kotroušová
V Jezárkách 745
388 01 Blatná

Poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

K Vaší žádosti o poskytnutí informací týkajících se registrovaného partnerství sdělujeme následující.

Informaci o počtu učiněných prohlášení o vstupu do registrovaného partnerství lze získat nahlédnutím do matriční knihy. Podle § 7, odst. 4, zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení, jsou však údaje v matričních knihách neveřejné. Statistické výkazy o událostech a skutečnostech zapisovaných do knihy registrovaného partnerství registrující matriční úřady nevytvářejí.

Registrující matriční úřad Úřadu městského obvodu Ústí nad Labem - město přijímá prohlášení v souladu s ustanovením § 13a, odst. 3, zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení, na místě, které k tomu určí ve svém správním obvodu. Správním orgánem byla místem pro přijímání prohlášení určena budova, ve které matriční úřad sídlí, a objekt, který je úřadem využíván jako obřadní síň. Místo a průběh uzavření partnerství si osoby vstupující do partnerství volí výhradně podle svého přání, lze však konstatovat, že převážná většina párů slavnostních prostor nevyužívá.

Registrující matriční úřad Úřadu městského obvodu Ústí nad Labem – město neprojednával žádnou žádost o přijetí prohlášení o vstupu do registrovaného partnerství v rozporu s platnými právními předpisy.

ÚŘAD MĚSTSKÉHO OBVODU
67 Ústí nad Labem - město

Monika Müllerová

Vedoucí oddělení matrik a EO

Příloha č. 5 – souhrn odpovědí na žádosti o poskytnutí informací v podobě tabulek a grafů

Tab. k otázce č. 1:⁴¹⁶

Kolik RP bylo uzavřeno od 1. 7. 2006 do 1. 9. 2019? Kolik z nich bylo uzavřeno mezi dvěma muži a kolik mezi dvěma ženami?				
Kraj	Počet uzavřených RP	Z toho:	Muži (počet párů)	Ženy (počet párů)
PRH	1059		742	317
STČ	377		221	156
JČ	118		64	54
PLZ	154		93	61
KV	100		58	42
ÚST*				
KH	108		62	46
VYS	63		36	27
LIB	154		79	75
PAR**	347			
ZL	72		41	31
MSL	273		135	138
OL	158		98	60
JM	350		212	138
Celkem:	3333		1841	1145

* = Magistrátem Ú.n.L. bylo sděleno, že počet uzavřených RP je v matričních knihách, do nichž však není veřejný přístup.

** = nekompletní data

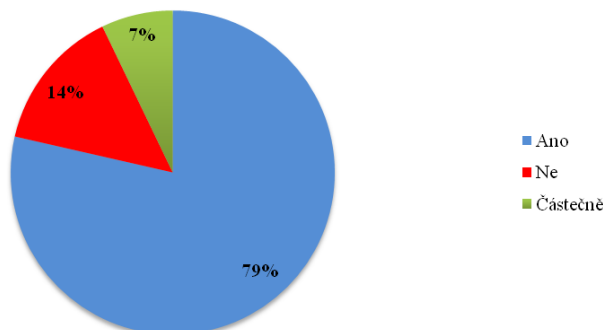
Tab. k otázce č. 2:

Je možné po předchozí dohodě (na žádost páru, který miní vstoupit do RP) přizpůsobit průběh či místo uzavření RP přání budoucích partnerů?	
Kraj	Pozn.:
PRH	ANO.
STČ	ANO; vždy jako obřad svatební (proslov, svědci, přípitek, prstýnky,...). Na žádost lze i mimo budovu Magistrátu (na zámku, louce,...).
JČ	ANO; lze přizpůsobit místo i průběh obřadu.
PLZ	ANO; lze přizpůsobit dobu i průběh i místo obřadu (kdekoli na území Plzeňského kraje).
KV	ANO; na žádost lze zavřít na kterémkoli vhodném místě (např. zámek, hrad) a to i slavnostním způsobem.
ÚST	Spíše NE; prohlášení jen na místě určeném mat. úřadem (sídlo úřadu, obřadní síň). Místo a průběh si volí, ale většina slav. prostor nevyužívá.
KH	Spíše NE; prohlášení jen na místě určeném mat. úřadem (2 obřadní síně). Lze vést slavnostní proslov.
VYS	ANO; průběh obřadu je vždy přizpůsoben přání páru. Lze uzavřít i na jiném vhodném místě matr. obvodu Jihlavy.
LIB *	ANO; slavnostní průběh, místo mohou zvolit (-> kancelář, obřadní síň, kterékoli jiné vhodné místo).
PAR	ANO; u 99% obřadů slavnostní forma (podobná svatebnímu obřadu). Lze i na jiných místech (Kunětická hora, Košumberk, Moravská Třebová,...).
ZL	ANO; slavnostní obřad v obřadní síni Magistrátu (slavnostní projev, hudba, svědci,...); po dohodě lze uspořádat i na jiném místě.
MSL	Částečně ANO; lze uzavřít v rámci města Ostravy.
OL	ANO; na žádost lze průběh učinit slavnostní formou. Zatím pouze na magistrátu; jedná se o rozšíření na spr. obvod mat. úřadu Olomouc.
JM	ANO; po domluvě lze obřad co nejvíce přiblížit svatebnímu a uzavřít i na jiném vhodném místě.

* = od 2014 stanoveno několik obcí, kde lze do RP vstoupit

Graf k otázce č. 2:

Možnost přizpůsobení vstupu do registrovaného partnerství v rámci krajů

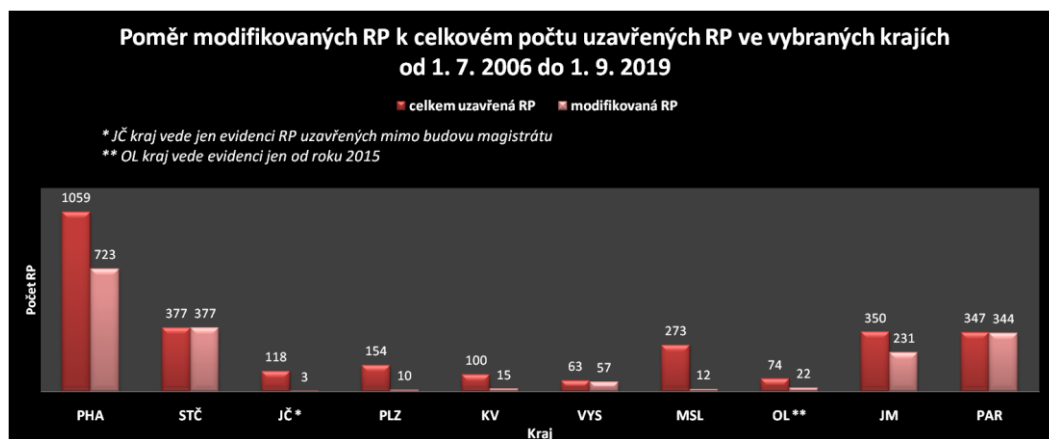
⁴¹⁶ **Legenda k tabulkám a grafům:** RP = registrované partnerství; PRH = Praha; STČ = Středočeský kraj; JČ = Jihočeský kraj; PLZ = Plzeňský kraj; KV = Karlovarský kraj; ÚST = Ústecký kraj; KH = Královohradecký kraj; VYS = Vysočina; LIB = Liberecký kraj; PAR = Pardubický kraj; ZL = Zlínský kraj; MSL = Moravskoslezský kraj; OL = Olomoucký kraj; JM = Jihomoravský kraj

Tab. k otázce č. 3:

Grafické znázornění podílu "modifikovaných" RP na jejich celkovém počtu			
Kraj	Celkový počet RP	Modifikace	%
PRH	1059	723	68,3
STČ	377	377	100
JČ**	118	3	2,5
PLZ	154	10	6,5
KV	100	15	15
ÚST	neuveдено	neevídováno	-----
KH	108	neevídováno	-----
VYS	63	57	90,5
LIB	154	neevídováno	-----
PAR	347	344	99,1
ZL	72	neevídováno	-----
MSL	273	12	4,4
OL*	74	22	29,7
JM	350	231	66

* = v letech 2015 - 2019
 ** = evidují jen počty mimo budovu Magistrátu, jinak ne, ale přání vždy vyhoví

Graf k otázce č. 3:

Část C (příloha č. 6) – Tabulka s přehledem právních úprav ve věci soužití osob stejného pohlaví ve státech Evropy a Turecku ke dni 1. 3. 2020:

* **Legenda k tabulce:** RP = registrované partnerství; AR = asistovaná reprodukce

Země	RP	od:	do:	Manželství	od:	do:	Osvobození (společně)	Mezprávě osvobození	AR pro lesbické páry	Pozn.
Albanie	NE			NE			NE	NE		
Andorra	ANO	2005 (resp. 2014)		ANO		2014	ANO	ANO		2 formy svazku - "Unions Civiles" od 2005 a "Unions Civiles" od 2014, který je obsahově totožný s manželstvím
Belgie	ANO	2000		ANO		2003	ANO - od 30. 6. 2006	ANO; od 2007		stejnopohlavní domněnký rodičovství pro 2 ženy
Bělorusko	NE			NE			NE	NE		v ústavě manželství definováno jako svazek muže a ženy
Bosna a Hercegovina	NE			NE			NE	NE		2018 podnět pro řešení otázky manželství (RP)
Bulharsko	NE			NE			NE	NE		2019 usnášeno soudem manželství osob stejného pohlaví; od 1991 v čl. 46 odst. 1 ústavy definováno manželství jako svazek muže a ženy
Černá Hora	NE			NE			NE	NE		návrh na RP ode byl v roce 2018
Česká republika	ANO	2006		NE			NE	NE		probíhá jednání o manželství osob stejného pohlaví
Dánsko	ANO	1989		ANO		2012	ANO; od 2010	ANO; od 1999		od 2013 stejnopohlavní domněnký rodičovství u AR
Estonsko	ANO	2016		NE			NE	ANO; od 2016		není přijata prováděcí právní úprava
Finsko	ANO	2002 - 2017		ANO		2017	ANO	ANO		od 2019 stejnopohlavní domněnký rodičovství
Francie	ANO	1999		ANO		2013	ANO	ANO		v současné době zákon o bioetice česká podepsání prezidentem
Chorvatsko	ANO	2014		NE			NE	NE		referendum v roce 2013 limitovalo v ústavě manželství jen na svazek muže a ženy
Irsko	ANO	2011 - 2015		ANO		2015	ANO; od 2017	ANO		od 2019 stejnopohlavní domněnký pro 2 ženy (limity, např. AR provedená jen v Irsku)
Island	ANO	1996		ANO		2010	ANO; od 2006	ANO; od 2000		i církevní sňatky od 2015 pro páry stejného pohlaví
Itálie	ANO	2016		NE			NE	NE		ak. de lege lata není možné osvobození, od hoc občas povoleno
Kosovo	NE			NE			NE	NE		věgní definice v čl. 37 Kosovské ústavy -> "...každý má právo uzavřít manželství..." -> přímo to zakázáno není
Kypr	ANO	2015		NE			NE	NE		RP je i pro páry osob opačného pohlaví
Lichtenštejnsko	ANO	2011		NE			NE	NE		
Litva	NE			NE			NE	NE		v čl. 38 ústavy z roku 1992 je manželství definováno jako svazek muže a ženy
Lotsko	NE			NE			NE	NE		v čl. 110 ústavy je manželství definováno jako svazek muže a ženy
Lucembursko	ANO	2004		ANO		2015	ANO; od 2015	ANO		
Maďarsko	ANO	2009		NE			NE	NE		
Severní Makedonie	NE			NE			NE	NE		od 1. 1. 2012 v čl. 11 odst. 1 maďarské ústavy manželství definováno jako svazek muže a ženy
Malta	ANO	2014		ANO		2017	ANO; od 2014	ANO; od 2018		neúspěšná snaha o doplnění ústavy ve smyslu manželství jako svazku muže a ženy
Moldávsko	NE			NE			NE	NE		v čl. 48 ústavy z roku 1994 je manželství definováno jako svazek muže a ženy
Monako	NE			NE			NE	NE		v prosinci 2019 schválen zákon o kohabitaci pro osoby bez ohledu na pohlaví (účinnost od poloviny roku 2020)

Země	RP	od:	Manželství	od:	Osvobození (společně)	Nepravé osvobození	AR pro lesbické páry	Pozn.
Německo	ANO	2001 - 2017	ANO	2017	ANO, od 2017	ANO, od 2005 (rozšířeno 2013)	ANO, resp. výšimně neregulováno	2018 navržen zákon, který by legalizoval stejnopohlavní domněnký rodičovství pro 2 ženy; 2019 doporučení používat ve šlechtách neutrální označení "rodič 1. - rodič 2"
Nizozemsko	ANO	1998	ANO	2001	ANO, od 2001	ANO, od 2001	ANO	od 1. 4. 2014 stejnopohlavní domněnký rodičovství pro 2 ženy; od 2019 se projednává návrh zaměřený na tzv. sdílené rodičovství (multiple parenting)
Norsko	ANO	1993 - 2009	ANO	2009	ANO, od 2009	ANO, od 2002	ANO, od 2009	od 2017 církevní forma sňatku
Polsko	NE	X	NE	X	NE	NE	NE	v čl. 18 ústavy z roku 1997 manželství definováno jako svazek muže a ženy; v poslední době silná anti-LGBT nálada ve společnosti
Portugalsko	ANO	2001	ANO	2010	ANO, od 2016	ANO, od 2016	ANO, od 2016	od 2016 stejnopohlavní domněnký rodičovství pro 2 ženy (§ 20/1 ve n. 17/2016)
Rakousko	ANO	2010	ANO	2019	ANO, od 2016	ANO, od 2013	ANO, od 2014	VföH rozsudek z 2017 -> manželství RP bez ohledu na pohlaví od 1. 1. 2019
Rusko	NE	X	NE	X	NE	NE	NE	
Řecko	ANO	2015 (resp. 1982)	NE	X	NE	NE	NE	RP v roce 1982 nejprve jen pro páry opačného pohlaví; pak rozsudek ESJP Voullanatos v Řecku
San Marino	ANO	2019	NE	X	NE	NE	NE	
Slowensko	NE	X	NE	X	NE	NE	NE	ústavní definice (čl. 41 odst. 1) manželství jako svazku muže a ženy od 2014
Slovensko	ANO	2006	NE	X	NE	NE	NE	2017 posílena práva v RP
Srbsko	NE	X	NE	X	NE	NE	NE	od 2006 v čl. 62 ústavy definováno manželství jako svazek muže a ženy
Španělsko	NE*	X	ANO	2005	ANO, od 2005	ANO, od 2005	ANO, od 2006	* = v jednotlivých oblastech již před 2005 bylo de facto partnerství; od 2015 stejnopohlavní domněnký rodičovství pro 2 ženy v manželství
Švédsko	ANO	1995 - 2009	ANO	2009	ANO, od 2003	ANO, od 2003	ANO, od 2005	čirkevní sňatky párů osob stejného pohlaví
Švýcarsko	ANO	2007	NE	X	NE	ANO, od 2018	NE	je zde jednání o legalizaci manželství osob stejného pohlaví
Turecko	NE	X	NE	X	NE	NE	NE	
Spojené království	ANO	2005	ANO (Anglie, Wales, Skotsko) ANO (Severní Irsko)	2014 2020	ANO (Anglie, Wales); od 2005 - (Skotsko od 2009) ANO, od 2013	ANO, od 2008	ANO, od 2008	od 2008 stejnopohlavní domněnký rodičovství pro 2 ženy
Ukrajina	NE	X	NE	X	NE	NE	NE	v čl. 51 ústavy manželství definováno jako svazek muže a ženy
Vatikán	NE	X	NE	X	NE	NE	NE	
Rumunsko	NE	X	NE	X	NE	NE	ANO (resp. přístup pro svobodné ženy)	není zde ani ústavní definice manželství (referendum neúspěšné)

Seznam použitých zdrojů

Literatura

1) Monografie

HENDRYCH, D. a kol. *Právníký slovník*. 2. rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, 1340 s. ISBN 80-7179-740-5.

HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 400 s. ISBN 978-80-7400-644-9.

KINCL, J., URFUS, V., SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995, 386 s. ISBN 80-7179-031-1.

PSUTKA, J. *Společné jmění manželů*. Praha: C. H. Beck, 2015, 313 s. ISBN 978-80-7400-565-7.

ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O. a kol. *Manželství*. Praha: Leges, 2014, 336 s. ISBN 978-80-7502-046-8.

ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O., JURÁŠ, M. a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. Praha: Leges, 2013, 304 s. ISBN 978-80-87576-74-8.

VOJÁČEK, L., SCHELLE, K., KNOLL, V. *České právní dějiny*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 684 s. ISBN 978-80-7380-127-4.

2) Komentáře

FIALA, R., DRÁPAL, L. a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). Komentář*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, s.

HRUŠÁKOVÁ, M. a kol. *Zákon o rodině / Zákon o registrovaném partnerství*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, 586 s. ISBN 978-80-7400-061-4.

HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§655-975). Komentář*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9.

KŘÍŽ, J. *Zákon o církvích a náboženských společnostech. Komentář*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, 384 s. ISBN 978-80-7400-362-2.

MELZER, F., TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. Praha: Leges, 2016, 2064 s. ISBN 978-80-7502-004-8.

SVOBODA, K., TLÁŠKOVÁ, Š., VLÁČIL, D., LEVÝ, J. HROMADA, M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, 1054 s. ISBN 978-80-7400-297-7.

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, 3614 s. ISBN 978-80-7400-428-5.

ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I, II*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, 2321 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

3) Odborné články

ELISCHER, D. Univerzální „registrované partnerství“ (Část. I.) aneb zamyšlení nad francouzskou úpravou alternativních forem soužití. *Právní fórum*, 2006, č. 5, s. 178 – 185. In: *ASPI* [online]. 30. 5. 2006 [cit. 10. 3. 2020]. LIT36343CZ. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/7/36343/1/2?vtextu=Univerz%C3%A1ln%C3%AD%20E2%80%9Eregistrovan%C3%A9%20partnerstv%C3%AD%E2%80%9C#lema0>.

ELISCHER, D. Univerzální "registrované partnerství", 2. část; aneb zamyšlení nad francouzskou úpravou alternativních forem soužití. *Právní fórum*, 2006, č. 6, s. 207 – 216. In: *ASPI* [online]. 30. 6. 2006 [cit. 10. 3. 2020]. LIT36370CZ. Dostupné z: <https://www.noveaspi.cz/products/lawText/7/36370/1/2?vtextu=elischer%20univerz%C3%A1ln%C3%AD%20registrovan%C3%A9%20partnerstv%C3%AD#lema0>.

HRUŠÁKOVÁ, M. Zákon o registrovaném partnerství. In: *Bulletin advokacie*. 2007, č. 2, s. 18 – 24. ISSN 1210-6348.

HOLUB, M. Registrované partnerství? Ani ryba, ani rak. *Právní rozhledy*, 2006, č. 9, s. 313 - 317. In: *Beck-online* [online]. [cit. 15. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembqzpxa4s7hfpngxztgezq&groupIndex=2&rowIndex=0#>.

ONDŘEJOVÁ, E. Kohabitace v Evropě. In: *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 16. 9. 2015 [cit. 27. 11. 2019]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/kohabitace-v-evrope?browser=mobi>.

PALÁSEK, M. Česká republika na evropské „duhové křižovatce“? *Právní rozhledy*, 2019, č. 3, s. 91 – 99. In: *Beck-online* [online]. [cit. 29. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrhfxa4s7gnpxgzze&groupIndex=0&rowIndex=0#>.

4) Ostatní články

a) české

Aktuální populační vývoj v kostce. In: *Český statistický úřad* [online]. 3. 10. 2019 [cit. 7. 12. 2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/aktualni-populacni-vyvoj-v-kostce>.

Férovější Česko? Tři čtvrtiny lidí fandí manželství bez ohledu na sexuální orientaci, ukazuje výzkum. In: *iROZHLAS* [online]. 19. 4. 2018 [cit. 2. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/ferovejsi-cesko-tri-ctvrtiny-lidi-fandi-manzelstvi-bez-ohledu-na-sexualni_1804191634_dp.

DLOUHÁ, J. Příběh Terezy: Jaké je to žít v homosexuálním páru v ČR? In: *PROŽENY* [online]. 23. 11. 2018 [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.prozeny.cz/clanek/pribeh-terezy-jake-to-je-zit-v-homosexualnim-paru-v-cr-51932?seq-no=3&dop-ab-variant=&source=clanky-home>.

HAMPLOVÁ, L. Francie zřejmě povolí umělé oplodnění pro single a lesbické ženy. Česko zůstává v šedé zóně. In: *zdravotnický deník* [online]. 13. 10. 2019 [cit. 26. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.zdravotnickydenik.cz/2019/10/francie-zrejme-povoli-umele-oplodneni-single-lesbicke-zeny-cesko-zustava-sede-zone/>.

JSME FÉR. OHROŽENÁ RODINA I ZRUŠENÁ POHLAVÍ. DEVĚT NEJČASTĚJŠÍCH MÝTŮ O MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 3. 10. 2019 [cit. 13. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/myty_o_manzelstvi_pro_vsechny.

JSME FÉR. OTEVŘENÍ BYZNYSU? EKONOMICKÝ ARGUMENT PRO ČESKÉ STEJNOPOHLAVNÍ MANŽELSTVÍ, PÍŠE RADIO PRAGUE. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 26. 2. 2020 [cit. 29. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/ekonomicky_argument_pro_ceske_stejnopohlavni_manzelstvi.

JSME FÉR. PŘEDSTAVITELÉ ČESKÝCH MĚST A OBCÍ SE PŘIPOJÍ K PODPOŘE MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 5. 3. 2019 [cit. 8. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/ferova_vyzva.

NACHER, P. KOMENTÁŘ: Manželství homosexuálů – necht' se poslanci odhalí – Patrik Nacher. In: *Novinky.cz* [online]. 30. 3. 2019 [cit. 6. 3. 2020]. Dostupné z: [https://www.novinky.cz/komentare/clanek/komentar-manzelstvi-homosexuálu-necht-se-poslanci-odhali-patrik-nacher-40276066](https://www.novinky.cz/komentare/clanek/komentar-manzelstvi-homosexuалу-necht-se-poslanci-odhali-patrik-nacher-40276066).

PETRÁŠOVÁ, L. Prodám sperma, cena dohodou. Dítě si můžete pořídit už i přes inzerát. In: *iDNES.cz / MAGAZÍNY* [online]. 22. 9. 2011 [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/onadnes/vztahy-sex/prodam-sperma-cena-dohodou-dite-si-muzete-poridit-uz-i-pres-inzerat.A110921_144940_deti_abr.

ROVENSKÝ, J. Nacher: Práva gayům ano, manželství ne. In: *Novinky.cz* [online]. 4. 12. 2018 [cit. 3. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/nacher-prava-gayum-ano-manzelstvi-ne-40260402>.

VÁLOVÁ, I. Návrh zákona o manželství homosexuálů byl do sněmovny dodán lobisty. In: *Česká justice* [online]. 27. 6. 2018 [cit. 29. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2018/06/navrh-zakona-manzelstvi-homosexuálu-snemovny-dodan-lobisty/>.

WALEK, C. ROK 2019 BYL FÉR, I KDYŽ NE VE SNĚMOVNĚ. PODPOŘILI NÁS STAROSTOVÉ, BABIŠ I KATE ZEMANOVÁ. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 23. 12. 2019 [cit. 8. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/rok_2019_byl_fer.

b) cizojazyčné

DE LA BAUME, M., ERLANGER, S. French Cabinet Advances Gay Marriage Bill Despite Conservatives' Opposition. In: *The New York Times* [online]. 7. 11. 2012 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2012/11/08/world/europe/gay-marriage-bill-advances-in-france.html>.

DURDEN, T. French Schools Replace "Mother" And "Father" With "Parent 1" And "Parent 2". In: *ZeroHedge* [online]. 16. 2. 2019 [cit. 28. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.zerohedge.com/news/2019-02-15/french-schools-replace-mother-and-father-parent-1-and-parent-2>.

MASCI, D., DESILVER, D. A global snapshot of same-sex marriage. In: *Pew Research Center* [online]. 29. 10. 2019 [cit. 16. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/10/29/global-snapshot-same-sex-marriage/>.

NEWS WIRES. French parliament rejects same-sex marriage bill. In: *FRANCE 24* [online]. 14. 6. 2011, aktualizováno 15. 6. 2011 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.google.com/amp/s/amp.france24.com/en/20110614-french-parliament-rejects-gay-marriage-bill-homosexuality>.

PINEAU, E. French Senate approves bill allowing IVF for single women, lesbians. In: *REUTERS* [online]. 23. 1. 2020 [cit. 26. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-france-ivf/french-senate-approves-bill-allowing-ivf-for-single-women-lesbians-idUSKBN1ZL33Y>.

5) Příspěvky ve sborníku

a) české

BENDA, M. Úvodní slovo. In: *Proč potřebujeme ústavní definici manželství: sborník příspěvků z mezinárodního semináře Aliance pro rodinu, z.s. ... konaného 4. dubna 2019 na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR*. Nová Ves pod Pleší: pro Alianci pro rodinu, z.s. vydal Andrej Kutarňa - Edice ASK, 2019, s. 3 – 4. ISBN 978-80-907427-1-0.

DE LA ROCHERE, L. Zkušenosti z manželství dvou mužů nebo dvou žen ve Francii. In: *Proč potřebujeme ústavní definici manželství: sborník příspěvků z mezinárodního semináře Aliance pro rodinu, z.s. ... konaného 4. dubna 2019 na*

půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Nová Ves pod Pleší: pro Alianci pro rodinu, z.s. vydal Andrej Kutarňa - Edice ASK, 2019, s. 45 – 50. ISBN 978-80-907427-1-0.

KOSINKA, P. J. Bojem za "rovnost" k nové diskriminaci II. In: *Proč potřebujeme ústavní definici manželství: sborník příspěvků z mezinárodního semináře Aliance pro rodinu, z.s. ... konaného 4. dubna 2019 na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Nová Ves pod Pleší: pro Alianci pro rodinu, z.s. vydal Andrej Kutarňa - Edice ASK, 2019, s. 26 – 39. ISBN 978-80-907427-1-0.*

KOTROUŠOVÁ, D. Existuje právo na dítě? – aneb Osvojení = "právo na dítě"? In: *Naděje právní vědy 2019: „Právní věda v praxi“*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. Sborník příspěvků z konference je aktuálně v tisku.

b) cizojazyčné

BURDOVÁ, K., DUFALOVÁ, L. Judiciary of the ECtHR on Same-Sex Marriages/Relationships as a Challenge for Slovak Marital Law. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. Brno: Masaryk University, 2019, s. 57 - 68 [cit. 17. 3. 2020].]. ISBN 978-80-210-9304-1. Dostupné z: <http://www.dnyprava.cz/dokumenty/48690>.

DEIXLER-HÜBNER, A. Öffnung der Ehe für gleichgeschlechtliche Paare in Österreich ab 1. 1. 2019. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. Brno: Masaryk University, 2019, s. 48 - 56 [cit. 17. 3. 2020]. ISBN 978-80-210-9304-1. Dostupné z: <http://www.dnyprava.cz/dokumenty/48690>.

KORNEL, M., ZATLOUKALOVÁ, L. Quo Vadis Marriage? In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. Brno: Masaryk University, 2019, s. 69 - 78 [cit. 15. 3. 2020]. ISBN 978-80-210-9304-1. Dostupné z: <http://www.dnyprava.cz/dokumenty/48690>.

KRISTON, E. Relationship Forms in the Contemporary Hungary in the Light of the European Trends. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?*

[online]. Brno: Masaryk University, 2019, s. 101 - 109 [cit. 17. 3. 2020]. ISBN 978-80-210-9304-1. Dostupné z: <http://www.dnyprava.cz/dokumenty/48690>.

LUKÁČIK, A. Same-Sex Couples on the Move: Family Life Guaranties & Challenges. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. Brno: Masaryk University, 2019, s. 110 – 138 [cit. 16. 3. 2020]. ISBN 978-80-210-9304-1. Dostupné z: <http://www.dnyprava.cz/dokumenty/48690>.

PALÁSEK, M. The Convention, Same-sex Marriage and Other Rights. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. Brno: Masaryk University, 2019, s. 139 – 151 [cit. 16. 3. 2020]. ISBN 978-80-210-9304-1. Dostupné z: <http://www.dnyprava.cz/dokumenty/48690>.

PAVELKOVÁ, B. Marriage (not for all) in Slovak Republic. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. Brno: Masaryk University, 2019, s. 152 – 157 [cit. 17. 3. 2020]. ISBN 978-80-210-9304-1. Dostupné z: <http://www.dnyprava.cz/dokumenty/48690>.

6) Speciální dokumenty

HANUŠ, L. *Vybrané problémy interpretace právních předpisů a právní argumentace: doktorská disertace*. Brno: Masarykova univerzita Fakulta právnická, 2006, 178 s.

KOZEL, L. *Materiální ohnisko ústavnosti: diplomová práce*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, 2013, 67 s.

Ostatní zdroje – výsledky vlastní průzkumné činnosti

KOTROUŠOVÁ, D. *Dotazník k diplomové práci (výsledky průzkumu)*, 2019.

MAGISTRÁT MĚSTA ČESKÉ BUDĚJOVICE. poskytnutí informace. 9. 9. 2019.

MAGISTRÁT MĚSTA HRADEC KRÁLOVÉ. Sdělení k žádosti o poskytnutí informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. 18. 9. 2019.

MAGISTRÁT MĚSTA JIHLAVY. Žádost o poskytnutí informace. 29. 10. 2019.

MAGISTRÁT MĚSTA KARLOVY VARY. Odpověď na žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb.: Poskytnutí informací o registrovaných partnerstvích uzavíraných před Magistrátem města Karlovy Vary. 16. 9. 2019.

MAGISTRÁT MĚSTA KLADNA. Poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. 9. 9. 2019.

MAGISTRÁT MĚSTA OLOMOUCE. Poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb. 3. 10. 2019.

MAGISTRÁT MĚSTA PARDUBIC. FW: Registrované partnerství – 1. pololetí 2019. 4. 10. 2019.

MAGISTRÁT MĚSTA ZLÍN. Poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. 3. 10. 2019.

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 1: ÚŘAD MĚSTSKÉ ČÁSTI: ODBOR MATRIK. Poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění. 11. 9. 2019.

STATUTÁRNÍ MĚSTO LIBEREC. Odpověď a žádost o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění. 26. 9. 2019.

STATUTÁRNÍ MĚSTO OSTRAVA: MĚSTSKÝ OBVOD MORAVSKÁ OSTRAVA A PŘÍVOZ: ÚŘAD MĚSTSKÉHO OBVODU. Poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. 4. 10. 2019.

ÚŘAD MĚSTSKÉ ČÁSTI BRNA BRNO-STŘED. Poskytnutí informací k žádosti ze dne 21. 9. 2019. 1. 10. 2019.

ÚŘAD MĚSTSKÉHO OBVODU PLZEŇ 3. Žádost o poskytnutí informace ÚMO Plzeň 3, jako povinným subjektem dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. 11. 9. 2019.

ÚŘAD MĚSTSKÉHO OBVODU ÚSTÍ NAD LABEM. Poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. 30. 9. 2019.

Ostatní zdroje (elektronické)

a) české

DŮVODY, PROČ JE MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY SPRÁVNÉ A DŮLEŽITÉ. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. [cit. únor 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/duvody_a_odpovedi.

Je manželství pro všechny, skutečně pro všechny? In: *INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST*. [online]. 17. 1. 2020 [cit. 19. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.politikaspolecnost.cz/video/je-manzelstvi-pro-vsechny-skutecne-pro-vsechny/>.

KDO JSME. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. [cit. únor 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/kdo_jsme.

LESBICKÁ A GAY RODIČOVSKÁ SEZNAMKA. In: *Lesbický koutek* [online]. [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: http://www.lesbickykoutek.cz/index.php?item=rodicovska_seznamka&kat=daruji_sperma.

Manželství pro všechny – diskuze na PrF UK. In: *jsme fér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. [cit. 28. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/pravnicka_fakulta.

Metodika SLDB 2011. In: *Český statistický úřad* [online]. [cit. 27. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/metodika-sldb-2011>.

Návrh občanského zákoníku – verze 03.06.2007. Důvodová zpráva. In: *NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK* [online]. [cit. 19. 3. 2020]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/OZ_s_DZ_verze_2007.06.03.pdf.

NOVELA POSLANCE NACHERA PRÁVA GAYŮM A LESBÁM NENAROVNÁ. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. [cit. 3. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.jsmefer.cz/11duvodu>.

O NÁS. In: *ALIANCE PRO RODINU* [online]. [cit. 29. 3. 2020]. Dostupné z: <https://alipro.cz/alipro/o-nas/>.

Pátek 24. června 2005. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. 24. 6. 2005 [cit. 28. 12. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/045schuz/s045280.htm>.

Středa 15. března 2006. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. 15. 3. 2006 [cit. 29. 12. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/054schuz/s054223.htm>.

Tab. 550 Hospodařící domácnosti podle počtu členů a podle typu hospodařící domácnosti a způsobu bydlení. In: Český statistický úřad [online]. 14. 6. 2011 [cit. 28. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/staticke/data/2000013/CR/SPCR550.pdf>.

V LIBERCI ODPARTOVALA KAMPAŇ JSME FÉR. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 27. 4. 2017 [cit. 6. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/v_liberci_odpartovala_kampan_jsme_fer.

FERI, D. Středa 14. Listopadu 2018. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 14. 11. 2018 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/020schuz/s020392.htm>.

INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST. Debata ve Sněmovně "Je manželství pro všechny skutečně pro všechny?", 2:29 – 16:47 min. In: *YouTube CZ* [online]. 12. 1. 2020 [cit. 29. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=NI0m_KTsokI&feature=emb_logo.

JAROŠOVÁ, M. Úterý 26. března 2019. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 26. 3. 2019 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/027schuz/s027306.htm#r4>.

JSME FÉR. PODPORA MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY ROSTE, 67 % ČECHŮ A ČEŠEK ŘÍKÁ ANO. PŘIJETÍ PODPOŘÍ EKONOMIKU. In: *jsmefér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 23. 1. 2020 [cit. březen 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/podpora_manzelstvi_roste_67_procent?fbclid=IwAR2hpGotndbBtjxzD9sGHlOk0jJG8TTfQ8kJT3hTGAdJEe0paBqLYGkxGkg.

KOPŘIVA, F. Středa 14. listopadu 2018. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 14. 11. 2018 [cit. březen 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/020schuz/s020389.htm>.

MEDIAN. Práva homosexuálů. In: *MEDIAN* [online]. 29. 6. 2016 [cit. 2. 3. 2020]. Dostupné z: http://www.median.eu/cs/wp-content/uploads/2016/07/1516421_Bleskovy_pruzkum_2016_III_homosexualove.pdf.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Statistiky. In: *MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ* [online]. [cit. 4. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/statistiky-1>.

NACHER, P. Úterý 26. března 2019. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 26. 3. 2019 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/027schuz/s027310.htm>.

OKAMURA, T. Středa 14. listopadu 2018. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 14. 11. 2018 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/020schuz/s020385.htm>.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 124: Návrh zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. [cit. 24. 12. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=124&O=3>.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201: Novela z. – občanský zákoník. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. [cit. únor 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=201>.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201/0, část č. 1/4: Novela z. – občanský zákoník: Návrh zákona včetně důvodové zprávy. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 30 s. [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=201&CT1=0>.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 201/0, část č. 1/4: Novela z. – občanský zákoník: Platné znění zákona s vyznačením změn. In: *POSLANECKÁ*

SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY [online]. 13 s. [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=201&CT1=0>.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 211/0: N. ústav. z. – Listina základních práv a svobod. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. [cit. 29. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=211>.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 211/0, část č. 1/4: N. ústav. z. – Listina základních práv a svobod: Celý sněmovní tisk. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 15. 6. 2018 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=211&CT1=0>.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk č. 320: Novela z. o registrovaném partnerství. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. [cit. 31. 12. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=320>.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 320/0, část č. 1/4: Novela z. o registrovaném partnerství: Celý sněmovní tisk. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=320&CT1=0>.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 593: Novela z. o matrikách, jménu a příjmení. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. [cit. 18. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=593>.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 593/0, část č. 1/6: Novela z. o matrikách, jménu a příjmení: Platné znění s vyznačením změn. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. s. 6. [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=593&CT1=0>.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 650: N. z. o registrovaném partnerství. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. [cit. 24. 12. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?G=38209>.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 969: Návrh zákona o registrovaném partnerství. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. [cit. 28. 12. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?t=969&o=4>.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 1022: Novela z. o registrovaném partnerství. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. [cit. 18. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&T=1022>.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 1075: VI. zák. o partnerském soužití osob téhož pohlaví. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. [cit. 24. 12. 2019]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=1075&O=3>.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Sněmovní tisk 1080: Novela z. o registrovaném partnerství. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: DIGITÁLNÍ DEPOZITÁŘ* [online]. [cit. 18. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&T=1080>.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Zápis z jednání č. 12. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY: Petiční výbor* [online]. 9. 10. 2018, s. 4 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=152073>.

SPURNÝ, M. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – květen 2019: tisková zpráva. In: *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 7. 6. 2019 [cit. březen 2020]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4940/f9/ov190607.pdf.

ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. Materiál „Návrh poslanců Marka Výborného, Pavla Bělobrádka, Mariana Jurečky, Jana Bartoška, Pavly

Golasowské, Aleše Juchelky a dalších na vydání ústavního zákona, kterým se mění usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 211)“: Přípomínky. In: *Aplikace o/dok* [online]. 2. 7. 2018 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=3&_material_WAR_odokkpl_pid=ALBSAZVGCSHK&tab=remarks.

ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. Materiál “Návrh poslanců Radky Maxové, Františka Kopřivy, Petra Dolínka, Víta Rakušana, Jiřího Dolejše, Dominika Feriho a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (sněmovní tisk č. 201)“: Přípomínky. In: *Aplikace o/dok* [online]. 14. 6. 2018 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: https://apps.odok.cz/veklep-detail?p_p_id=material_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=3&_material_WAR_odokkpl_pid=KORNAZQ9E4R8&tab=remarks.

ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. Novelizace nepřímá. In: *Legislativní helpdesk o/dok* [online]. [cit. 28. 2. 2020]. Dostupné z: <https://help.odok.cz/vykladovy-slovník/-/wiki/V%C3%BDkladov%C3%BD%20slovn%C3%ADk/Novelizace+nep%C5%99%C3%ADm%C3%A1>.

ÚSTAVNÍ SOUD. Pl. ÚS 28/19. In: *ÚSTAVNÍ SOUD: Projednávané plenární věci* [online]. [cit. 31. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.usoud.cz/projednavane-pplenarni-veci/pl-us-2819/>.

VLÁDA. Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Beck-online* [online]. [cit. 15. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgez6bzl5shu#>.

VLÁDA. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Beck-online* [online]. [cit. únor 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=oz5f6mrqga3f6mjrgvpwi6q&rowIndex=0#>.

VONDRÁČEK, R. Úterý 3. března 2020. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 3. 3. 2020 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/041schuz/s041008.htm#h7>.

VÝBORNÝ, M. Úterý 26. března 2019. In: *POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 26. 3. 2019 [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/027schuz/s027303.htm#r4>.

b) cizojazyčné

Glossary: Consensual Union. In: *eurostat Statistics Explained* [online]. [cit. 27. 11. 2019]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Consensual_union.

RDV MARDI 3 MARS À 19H, PLACE CLEMENCEAU À PARIS, AVEC MARCHONS ENFANTS ! In: *La Manif Pour Tous* [online]. 26. 2. 2020 [cit. 26. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.lamanifpourtous.fr/mediatheque/nos-videos/rdv-mardi-25-fevrier-a-19h-place-clemenceau-a-paris-avec-marchons-enfants>.

Parental status of co-mothers. In: *Government of the Netherlands*. [online]. [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.government.nl/topics/family-law/parental-status-of-co-mothers>.

Prameny

a) české (právní předpisy ČR, závazné mezinárodní smlouvy, právo EU)

Zák. č. 946/1811 Sb. zák. soud., obecný zákoník občanský.

Zák. č. 320/1919 Sb. z. a n., kterým se mění ustanovení občanského práva o obřadnostech smlouvy manželské, o rozluce a o překážkách manželských.

Zák. č. 265/1949 Sb., o právu rodinném.

Zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění účinném do 31. 12. 2013.

Zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013.

Úmluva o právech dítěte, vyhlášená sdělením Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb.

Zák. Federálního shromáždění ČSFR č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, vyhlášená sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.

Zák. ČNR č. 586/1992 Sb., o daních příjmu, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zák. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 91/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, a o změně a doplnění dalších zákonů.

Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení, vyhlášená sdělením Ministerstva zahraničních věcí pod č. 43/2000 Sb. m. s.

Evropská úmluva o osvojení dětí (z 1967), vyhlášená sdělením Ministerstva zahraničních věcí pod č. 132/2000 Sb. m. s.

Zák. č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 590/2006 Sb., kterým se stanoví okruh a rozsah jiných důležitých překážek v práci.

Zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Listina základních práv Evropské unie (2012/C 362/02).

Zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

b) zahraniční (vnitrostátní právní předpisy jiných států)

Ustav Republike Hrvatske (22. 12. 1990, n. 2422/1990).

Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky.

Zák. č. 36/2005 Z. z., o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2009, évi XXIX, törvény a bejegyzett élettársi kapcsolatáról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról.

Základní zákon Maďarska (Magyarország Alaptörvénye) z 25. 4. 2011.

Zakon o životnom partnerstvu osoba istog spola (NN broj 92/14).

Judikatura

a) česká

Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 568/2006, ze dne 20. 2. 2007 (N 33/44 SbNU 399).

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 27/09 ze dne 10. 9. 2009, publikovaný ve Sbírce zákonů pod č. 318/2009.

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 5508/2007, ze dne 18. 3. 2010.

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 7/15 ze dne 14. 6. 2016 (N 110/81 SbNU 729; 234/2016 Sb.).

Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3226/16, ze dne 29. 6. 2017.

b) zahraniční (cizojazyčná)

Stížnost č. 16969/90, *Keegan v. Irsko*, ze dne 26. 5. 1994.

Stížnost č. 56501/00, *Mata Estevez v. Španělsko*, ze dne 10. 5. 2001.

Stížnost č. 36515/97, *Fretté v. Francie*, ze dne 26. 2. 2002.

Stížnost č. 43546/02, *E. B. v. Francie*, ze dne 22. 1. 2008.

Stížnost č. 30141/04, *Schalk a Kopf v. Rakousko*, ze dne 22. 11. 2010.

Stížnost č. 19010/07, *X. a ostatní v. Rakousko*, ze dne 19. 2. 2013.

Stížnosti č. 29381/09 a č. 32684/09, *Vallianatos a ostatní v. Řecko*, ze dne 7. 11. 2013.

Stížnosti č. 18766/11 a č. 36030/11, *Oliari a ostatní v. Itálie*, ze dne 21. 7. 2015.

Stížnost č. 40183/07, *Chapin a Charpentier v. Francie*, ze dne 9. 9. 2016.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 24. listopadu 2016 ve věci C-443/15, *Dr. David L. Parris v. Trinity College Dublin a další*, ECLI:EU:C:2016:897.

VfGH G 258/2017 (Erkenntnis) vom 4. 12. 2017.

Bundesgerichtshof Beschluss XII ZB 231/18 vom 10. 10. 2018.

Zdroje využité pro tvorbu Přílohy č. 6

Komentář

MELZER, F. TÉGL, P. a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975. Praha: Leges, 2016, 2064 s. ISBN 978-80-7502-004-8.

Odborné články

a) české

PALÁSEK, M. Česká republika na evropské „duhové křižovatce“? *Právní rozhledy*, 2019, č. 3, s. 91 – 99. In: *Beck-online* [online]. [cit. 22. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrhfxa4s7gnpxgzzge&groupIndex=0&rowIndex=0#>.

b) cizojazyčné

ASLAND, J., WAALDIJK, K. Major legal consequences of marriage, cohabitation and registered partnership for different-sex and same-sex partners in Norway. In: WAALDIJK, K. *More or less together: Levels of legal consequences of marriage, cohabitation and registered partnership for different-sex and same-sex partners. A comparative study of nine European countries. (Documents de travail n°125)* [online]. Paris: Institut national d'études démographiques, 2005, s. 155 – 168 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/12585/More-or-less-together00-Complete%20report.pdf?sequence=2>.

BUSARDÓ, F. P., GULINO, M., NAPOLETANO, S., ZAAMI, S., FRATI, P. The Evolution of Legislation in the Field of Medically Assisted Reproduction and Embryo Stem Cell Research in European Union Members. *BioMed Research*

International [online]. 2014, Art. ID 307160. 24. 7. 2014 [cit. 25. 3. 2020]. Dostupné z: <http://downloads.hindawi.com/journals/bmri/2014/307160.pdf>.

DE SCHUTTER, O., WAALDIJK, K. Major legal consequences of marriage, cohabitation and registered partnership for different-sex and same-sex partners in Belgium. In: WAALDIJK, K. *More or less together: Levels of legal consequences of marriage, cohabitation and registered partnership for different-sex and same-sex partners. A comparative study of nine European countries. (Documents de travail n°125)* [online]. Paris: Institut national d'études démographiques, 2005, s. 49 – 66 [cit. 22. 3. 2020]. Dostupné z: <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/12585/More-or-less-together00-Complete%20report.pdf?sequence=2>.

JEPPESEN DE BOER, C. G., KRONBORG, A. National Report: Denmark. *Journal of Gender, Sociál Policy & the Law* [online]. 2011, Vol. 19, Iss. 1, Art. 5, p. 113 – 121 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://en.wikipedia.org/&httpsredir=1&article=1466&context=jgspl>.

NAHMAN, M. R. Romanian IVF: a brief history through the 'lens' of labour, migration and global egg donation markets. *Reproductive Biomedicine & Society Online*, 2016, Vol. 2, p. 79 – 87. In: *ScienceDirect* [online]. [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2405661816300119>.

ZYBERAJ, J. LEGAL ISSUES OF ASSISTED REPRODUCTION- THE ALBANIAN PERSPECTIVE. *European Journal of Social Sciences* [online]. 2014, Vol. 1, Iss. 1, p. 179 – 184. [cit. 22. 3. 2020]. ISSN 2312-8429. Dostupné z: http://journals.euser.org/files/articles/ejser_may_aug_14/JonadaZ.pdf.

Příspěvky ve sborníku

BURDOVÁ, K., DUFALOVÁ, L. Judiciary of the ECtHR on Same-Sex Marriages/Relationships as a Challenge for Slovak Marital Law. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEJ, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. Brno: Masaryk University, 2019, s. 57 - 68 [cit. 22. 3. 2020].]. ISBN 978-80-210-9304-1. Dostupné z: <http://www.dnyprava.cz/dokumenty/48690>.

DEIXLER-HÜBNER, A. Öffnung der Ehe für gleichgeschlechtliche Paare in Österreich ab 1. 1. 2019. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. Brno: Masaryk University, 2019, s. 48 - 56 [cit. 22. 3. 2020]. ISBN 978-80-210-9304-1. Dostupné z: <http://www.dnyprava.cz/dokumenty/48690>.

KRISTON, E. Relationship Forms in the Contemporary Hungary in the Light of the European Trends. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. Brno: Masaryk University, 2019, s. 101 - 109 [cit. 22. 3. 2020]. ISBN 978-80-210-9304-1. Dostupné z: <http://www.dnyprava.cz/dokumenty/48690>.

LUKÁČIK, A. Same-Sex Couples on the Move: Family Life Guaranties & Challenges. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., KORNEL, M., VALDHANS, J. (eds). *DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018. Part I. – Marriage for all?* [online]. Brno: Masaryk University, 2019, s. 110 – 138 [cit. 22. 3. 2020]. ISBN 978-80-210-9304-1. Dostupné z: <http://www.dnyprava.cz/dokumenty/48690>.

Prameny

Latvijas Republikas Satversme (Ústava Republiky Lotyšsko z 15. 2. 1922).

Ustav Republike Hrvatske (22. 12. 1990, n. 2422/1990).

Ústava Rumunska z roku 1991.

Ústava Republiky Bulharsko ze 19. 7. 1991.

Ústava Republiky Litva z 25. 10. 1992.

Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky.

Ústava Republiky Bělorusko z roku 1994.

Constituția Republicii Moldova (Ústava Republiky Moldavsko z 27. 8. 1994).

Ústava Ukrajiny z 28. 6. 1996.

Ústava Republiky Polsko z 2. 4. 1997 (No. 78).

Kunstliku viljastamise ja embrüokaitse seadus (RT I 1997, 51, 824) (estonský Zákon o umělém oplodnění a o ochraně embryí, z 17. 7. 1997).

Adoption and Children Act 2002 (2002 c. 38).

Civil Partnership Act 2004 (c 33).

Loi du 9 juillet 2004 relative aux effets légaux de certains partenariats (lucemburský Zákon vztahující se k právním důsledkům určitých partnerství z 9. 7. 2004).

Ley 14/2006, de 26 de mayo, sobre técnicas de reproducción humana asistida (španělský zákon č. 14/2006, o technikách lidské asistované reprodukce).

Ústava Republiky Srbsko (No. 98/2006).

Zák. č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Laki hedelmöityshoidoista (1237/2006) (finský Zákon o léčbě plodnosti z 22. 12. 2006).

Ústava Republiky Kosovo z roku 2008.

2009, évi XXIX, törvény a bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról (maďarský Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů nezbytných pro usnadnění ověřování partnerství).

Základní zákon Maďarska (Magyarország Alaptörvénye) z 25. 4. 2011.

Bekendtgørelse (Nr 1097 af 2014) af børneloven (Nr 18 af 2014) (konsolidované znění dánského Zákona o dětech č. 18/2014).

Llei 34/2014, del 27 de novembre, qualificada de les unions civils i de modificació de la Llei qualificada del matrimoni, de 30 de juny de 1995.

Zakon o životnom partnerstvu osoba istog spola (NN broj 92/14).

Lei n.º 17/2016 (portugalský zákon č. 17/2016, který novelizoval zákon č. 32/2006, o lékařsky asistovaném oplodnění).

Loi n° 1.481 du 17 décembre 2019 relative aux contrats civils de solidarité (monacký Zákon vztahující se ke smlouvě o občanské solidaritě, č. 1481 z 17. 12. 2019).

Judikatura

Stížnost č. 19010/07, *X. a ostatní v. Rakousko*, ze dne 19. 2. 2013.

Stížnosti č. 29381/09 a č. 32684/09, *Vallianatos a ostatní v. Řecko*, ze dne 7. 11. 2013.

Stížnosti č. 18766/11 a č. 36030/11, *Oliari a ostatní v. Itálie*, ze dne 21. 7. 2015.

VfGH G 258/2017 (Erkenntnis) vom 4. 12. 2017.

Rozsudek Soudního dvora EU z 5. 6. 2018 ve věci C-673/16, *Relu Adrian Coman, Robert Clabourn Hamilton, Asociația Accept v. Inspectoratul General pentru Imigrări, Ministerul Afacerilor Interne*.

Ostatní zdroje (elektronické vč. článků)

a) české

FIALA, J. DOBRÁ ZPRÁVA Z RUMUNSKA! ZÁKAZ MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY NEPROŠEL. In: *jsme fér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 8. 10. 2018 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.jsmefer.cz/rumunsko>.

FIALA, J. FÉROVÉ MANŽELSTVÍ VE SVĚTĚ: POKROKOVÉ NIZOZEMSKO A ZÁKON, KTERÝ NEBYL ŽÁDNÝ APRÍL. In: *jsme fér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 4. 6. 2019 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.jsmefer.cz/nizozemsko>.

FIALA, J. FÉROVÉ MANŽELSTVÍ VE SVĚTĚ: V BELGII POMOHLI I KŘESŤANŠTÍ DEMOKRATÉ. In: *jsme fér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 9. 6. 2019 [cit. 22. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.jsmefer.cz/belgie>.

FIALA, J. FÉROVÉ MANŽELSTVÍ VE SVĚTĚ: V NORSKU HO PODPOŘILA LEVICE, PRAVICE, KRÁL I CÍRKEV. In: *jsme fér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 16. 7. 2019 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.jsmefer.cz/norsko>.

FIALA, J. MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY VE ŠVÝCARSKU? MOŽNÁ POZDĚJI NEŽ U NÁS. In: *jsme fér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 17. 7. 2018 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.jsmefer.cz/svycarsko>.

FIALA, J. PŘEDBĚHNE NÁS ESTONSKO? MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY Y TAM MOHLO FUNGOVAT. In: *jsme fér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 18. 5. 2019 [cit. 24. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/estonsko_manzelstvi_pro_vsechny.

FIALA, J. RAKOUSKO VS. ČESKO. KDO BUDE POKROKOVĚJŠÍ? In: *jsme fér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 11. 10. 2017 [27. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/rakousko_vs_cesko.

JSME FÉR. DOBRÉ ZPRÁVY ZE SVĚTA: BULHARSKO A HONGKONG UZNALY MANŽELSTVÍ STEJNOPOHLAVNÍCH PÁRŮ. In: *jsme fér: MANŽELSTVÍ PRO VŠECHNY* [online]. 1. 8. 2019 [cit. 24. 5. 2020]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/bulharsko_hongkong.

b) cizojazyčné

Adoption Amendment Act 2017. In: *RACHEL O'TOOLE SOLICITORS* [online]. [cit. 25. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.rachelotoole.ie/adoption-amendment-act-2017/>.

ADOPTION / STIEFKINDADOPTION: Rechtsratgeber. In: *LSVD: Lesben- und Schwulenverband* [online]. [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.lsvd.de/de/ct/1298-Adoption--Stiefkindadoption>.

Andorra aprova una llei de parelles de fet també per a homosexuals. In: *VilaWeb* [online]. 30. 6. 2005 [cit. 23. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.vilaweb.cat/noticia/1390371/20050630/noticia.html>.

Assisted Reproductive Technology. In: *OurKidsAreAllright: Lesbian Parenting* [online]. [cit. 3. 4. 2020]. Dostupné z: <http://www.ourkidsareallright.com/having-kids/artificial-reproduction/>.

Avoliitto, avoliitto ja rekisteröity parisuhde. In: *Oikeus.fi* [online]. 7. 2. 2019 [cit. 25. 3. 2020]. Dostupné z: <https://oikeus.fi/fi/index/tietoaarjenongelmiin/avioliittojaavoliitto.html>.

Civil unions law approved. The equal opportunities commission: "historic day for San Marino". In: *Rtv SAN MARINO* [online]. 16. 11. 2018 [cit. 27. 3. 2020].

Dostupné z: <https://www.sanmarinortv.sm/news/politica-c2/consiglio-grande-generale-approvata-legge-sulle-unioni-civili-a667>.

Fortpflanzungsmedizingesetz im Ministerrat beschlossen. In: *APA OTS* [online]. 10. 12. 2014 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20141210_OTS0056/fortpflanzungsm-edizingesetz-im-ministerrat-beschlossen.

Gay adoption: Northern Ireland ban lifted. In: *BBC NEWS* [online]. 11. 12. 2013 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland-25332917>.

Gay marriage to be introduced in Scotland. In: *BBC NEWS* [online]. 25. 7. 2012 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-18981287>.

Ja till lesbisk insemination. In: *SVENSKA DAGBLADET* [online]. 3. 6. 2005 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.svd.se/ja-till-lesbisk-insemination>.

Law liberalising abortion and same-sex marriage in NI passes final stage. In: *THE IRISH TIMES* [online]. aktualizováno 22. 7. 2019 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/news/ireland/irish-news/law-liberalising-abortion-and-same-sex-marriage-in-ni-passes-final-stage-1.3964062?mode=amp>.

Marriage and relationships. In: *Government.no* [online]. naposledy aktualizováno 8. 1. 2020 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.regjeringen.no/en/topics/families-and-children/innsiktsartikler/marriage-and-cohabitation1/id670495/>.

Minister Doherty to Introduce Civil Registration Bill 2019. In: *gov.ie* [online]. 11. 1. 2019 [cit. 25. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.gov.ie/en/press-release/592e80-minister-doherty-to-introduce-civil-registration-bill-2019/?referrer=https://www.welfare.ie/en/pressoffice/Pages/pr110119.aspx>.

New civil unions act enters into force. In: *STA* [online]. 24. 5. 2016 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://english.sta.si/2266486/new-civil-unions-act-enters-into-force>.

New legislation sees gay Scottish couples win right to adopt children. In: *The Herald* [online]. 20. 9. 2009 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.heraldscotland.com/news/12613347.new-legislation-sees-gay-scottish-couples-win-right-to-adopt-children/>.

Parental status of co-mothers. In: *Government of the Netherlands*. [online]. [cit. 22. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.government.nl/topics/family-law/parental-status-of-co-mothers>.

Parliament approves controversial amendments to embryo protection law. In: *TIMES MALTA* [online]. 19. 6. 2018 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://timesofmalta.com/articles/view/parliament-approves-controversial-amendments-to-embryo-protection-law.682227>.

Parliament approves law to allow children of same-sex couples to have two mothers from birth. In: *yle* [online]. 28. 2. 2018, aktualizováno 28. 2. 2018 [cit. 25. 3. 2020]. Dostupné z: https://yle.fi/uutiset/osasto/news/parliament_approves_law_to_allow_children_of_same-sex_couples_to_have_two_mothers_from_birth/10095875.

Partnerschaftsgesetz verabschiedet. In: *REGIERUNG DES FÜRSTENTUMS LIECHTENSTEIN* [online]. 26. 11. 2010 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20110722145113/http://www.regierung.li/index.php?id=158&uid=265>.

Rainbow Map: Romania. In: *RAINBOW EUROPE* [online]. [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.rainbow-europe.org/#8655/0/0>.

Rainbow Map: San Marino. In: *RAINBOW EUROPE* [online]. [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.rainbow-europe.org/#8657/0/0>.

Rat des Evangelischen Kirchenbundes befürwortet «Ehe für alle». In: *ref.ch: Das Portal des Reformierten* [online]. 29. 8. 2019 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.ref.ch/news/rat-des-evangelischen-kirchenbundes-befuerwortet-ehe-fuer-alle/>.

Same-sex marriage becomes law in England and Wales. In: *BBC NEWS* [online]. 17. 7. 2013 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-23338279>.

SPD will Vater + Mutter abschaffen. In: *MMnews* [online]. 5. 6. 2019 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.mmnews.de/politik/125364-spd-will-vater-mutter-abschaffen>.

Sweden legalises gay adoption. In: *BBC NEWS: WORLD EDITION* [online]. 6. 6. 2002 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/2028938.stm>.

AGP LAW FIRM / A.G. PAPHITIS & CO. LLC. Cyprus: What Should You Know About The Civil Partnership In Cyprus? (FAQ). In: *mondaq: Connecting knowledge & people* [online]. 27. 1. 2016 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.mondaq.com/cyprus/Family-and-Matrimonial/461486/What-Should-You-Know-About-The-Civil-Partnership-In-Cyprus-FAQ>.

BOERSEMA, W., VISSERS, P. More than two parents is still a bridge too far for the cabinet. In: *Trouw* [online]. 12. 7. 2019 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.trouw.nl/binnenland/meer-dan-twee-ouders-is-voor-het-kabinet-nog-een-brug-te-ver~bf94cdb7/>.

CONFILEGAL. ¿Qué son las parejas de hecho y cómo se regulan en España? In: *CONFILEGAL* [online]. 17. 8. 2018 [cit. 22. 3. 2020]. Dostupné z: <https://confilegal.com/20180817-regulacion-parejas-hecho-espana/>.

ESTEBAN, P. El laberinto legal que sufren las parejas homosexuales para inscribir a sus hijos. In: *EL PAÍS* [online]. 8. 4. 2019 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: https://elpais.com/economia/2019/04/05/mis_derechos/1554465687_049095.html.

FIERS, D. Dra een oplossing voor lesbische meemoeders? In: *vrt NWS* [online]. 4. 1. 2014 [cit. 22. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2014/01/04/dra_eeen_oplossingvoorlesbischeemeemoeders-1-1823193/.

GERNY, D. Der Bundesrat gibt grünes Licht für die Ehe für alle: wie sich die Bundesjuristen noch vor zwanzig Jahren dagegen wehrten. In: *Neue Zürcher Zeitung* [online]. 30. 1. 2020 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.nzz.ch/schweiz/der-bundesrat-drueckt-bei-der-ehe-fuer-alle-auf-tempo-ld.1537174>.

GUNNARSDOTTIR, H. Important Improvements in Gay and Lesbian Rights in Iceland. In: *ILGA EUROPE: Equality for lesbian, gay, bisexual, trans and intersex people in Europe* [online]. 12. 6. 2006 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20120227180052/http://www.ilga-europe.org/home/guide/country_by_country/iceland/important_improvements_in_gay_and_lesbian_rights_in_iceland.

HARRIS, S. Tuesday, 9 April 2019: Written answers (Question to Health). In: *Tithe an Oireachtais House of Oireachtas* [online]. 9. 4. 2019 [cit. 25. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.oireachtas.ie/en/debates/question/2019-04-09/350/>.

HÖHNE, V. Pride and Prejudice. In: *SPIEGEL Politik* [online]. 29. 7. 2018 [cit. 22. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.spiegel.de/politik/deutschland/ehe-fuer-alle-mehr-als-ein-jahr-nach-einfuehrung-gibt-es-noch-diskriminierung-a-1220701.html>.

JÉZÉQUÉLOU, O. How does assisted reproductive technology work in Europe? In: *EUROPEAN DATA JOURNALISM NETWORK* [online]. 23. 10. 2019 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.europeandatajournalism.eu/eng/News/Data-news/How-does-assisted-reproductive-technology-work-in-Europe>.

JONES, G., CHAR, P. German court expands adoption rights of gay couples. In: *REUTERS* [online]. 19. 2. 2013 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-germany-adoption-idUSBRE91I0TS20130219>.

KHALIP, A., HOURELD, K. Portugal parliament overturns veto on adoption by gay couples. In: *REUTERS* [online]. 10. 2. 2016 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://uk.reuters.com/article/uk-rights-portugal-adoption-idUKKCN0VJ1Z0>.

LE BOURDON, A., DALMAR, C., KEATING, D. Same-sex parenting: Belgium's approach to medically assisted procreation. In: *FRANCE24* [online]. 8. 11. 2018 [cit. 22. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.france24.com/en/20181108-focus-belgium-france-medically-assisted-procreation-comaternity-same-sex-lesbian-parenting>.

LITTAUER, D. Macedonia rejects amending constitution to define marriage as one man, one woman. In: *LGBTQ NATION* [online]. 25. 9. 2013 [cit. 26. 3. 2020].

Dostupné z: <https://www.lgbtqnation.com/2013/09/macedonia-rejects-amending-constitution-to-define-marriage-as-one-man-one-woman/>.

MASCI, D., SCIUPAC, E., LIPKA, M. Same-Sex Marriage Around the World. In: *Pew Research Center* [online]. 28. 10. 2019 [cit. 22. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.pewforum.org/fact-sheet/gay-marriage-around-the-world/>.

MASCI, D., DESILVER, D. A global snapshot of same-sex marriage. In: *Pew Research Center* [online]. 29. 10. 2019 [cit. 22. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/10/29/global-snapshot-same-sex-marriage/>.

MENOSSE, M. La loi sur le contrat de vie commune votée à l'unanimité hier soir. In: *MonacoTribune: Le Rocher, la Riviera & au-delà* [online]. 5. 12. 2019 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.monaco-tribune.com/2019/12/loi-contrat-vie-commune-votee/>.

MORINA, D. Kosovo Rights Activists Seek Clarity on Gay Marriage. In: *BalkanInsight* [online]. 4. 7. 2017 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://balkaninsight.com/2017/07/04/kosovo-s-same-sex-marriage-laws-shrouded-in-ambiguity-07-03-2017/>.

N1 SARAJEVO. FBiH adopts request for legalisation of same-sex marriages. In: *N1* [online]. 19. 10. 2018 [cit. 24. 3. 2020]. Dostupné z: <http://ba.n1info.com/English/NEWS/a292110/FBiH-adopts-request-for-legalisation-of-same-sex-marriages.html>.

O'REGAN, E. Irish fertility clinic offers 'shared motherhood' service. In: *Independent.ie* [online]. 8. 11. 2019 [cit. 25. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.ie/irish-news/irish-fertility-clinic-offers-shared-motherhood-service-38672682.html>.

PHELAN, J. Italy won't recognize gay couple as dads to surrogate babies: top court. In: *THE LOCAL it* [online]. 9. 5. 2019, aktualizováno 9. 5. 2019 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.thelocal.it/20190509/italy-wont-recognize-gay-couples-as-dads-to-surrogate-babies-top-court>.

PINEAU, E. French Senate approves bill allowing IVF for single women, lesbians. In: *REUTERS* [online]. 23. 1. 2020 [cit. 25. 3. 2020]. Dostupné z:

<https://www.reuters.com/article/us-france-ivf/french-senate-approves-bill-allowing-ivf-for-single-women-lesbians-idUSKBN1ZL33Y>.

PINKNEWS STAFF WRITER. Analysis: What the new IVF parenthood laws mean for lesbians. In: *PinkNews* [online]. 2. 3. 2009 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.pinknews.co.uk/2009/03/02/analysis-what-the-new-ivf-parenthood-laws-mean-for-lesbians/>.

PINKNEWS STAFF WRITER. Finland allows gay couples to adopt partner's children. In: *PinkNews* [online]. 15. 5. 2009 [25. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.pinknews.co.uk/2009/05/15/finland-allows-gay-couples-to-adopt-partners-children/>.

RINGBORG, M. Kyrkomötet öppnade för enkönade äktenskap. In: *DN.se* [online]. 22. 10. 2009 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20091023181942/http://www.dn.se/nyheter/sverige/kyrkomotet-oppnade-for-homovigslar-1.979744>.

SANSONE, K. Civil Unions law will give same sex couples same rights, duties, as married couples. In: *TIMES MALTA* [online]. 14. 10. 2013 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://timesofmalta.com/articles/view/civil-liberties-bill-will-give-gay-couples-same-rights-duties-as.490275#.U11mWbT6oh0>.

STAFF WRITER, PINKNEWS.CO.UK. Greek gays find loophole in marriage law. In: *PinkNews: EUROPE'S LARGEST GAY NEWS SERVICE* [online]. 13. 3. 2008 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20110629093512/http://www.pinknews.co.uk/news/articles/2005-7124.html>.

SWISSINFO.CH AND AGENCIES. Stepchild adoption will be possible from 2018. In: *SWI: swissinfo.ch* [online]. 10. 7. 2017 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.swissinfo.ch/eng/family-law_stepchild-adoption-will-be-possible-from-2018/43323244.

TOMOVIC, D. Plan for Same-Sex Unions Rouses Fury in Montenegro. In: *BalkanInsight* [online]. 26. 8. 2018 [cit. 23. 3. 2020]. Dostupné z: <https://balkaninsight.com/2018/04/26/recognition-of-same-sex-unions-causes-controversy-in-montenegro-04-25-2018/>.

UNDREWOOD, Y. Icelandic Priests Cannot Deny Gay Marriage. In: *The REYKJAVÍK GRAPEVINE* [online]. 29. 10. 2015 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://grapevine.is/news/2015/10/29/icelandic-priests-cannot-deny-gay-marriage/>.

VAHTLA, A. Estonia to pay damages for failing to adopt implementing legislation for civil partnership law. In: *ERR.ee* [online]. 8. 2. 2017 [cit. 24. 3. 2020]. Dostupné z: <https://news.err.ee/120607/estonia-to-pay-damages-for-failing-to-adopt-implementing-legislation-for-civil-partnership-law>.

WANAT, Z. Polish magazine dismisses court ruling on ‘LGBT-free zone’ stickers. In: *POLITICO* [online]. 26. 7. 2019 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/lgbt-rights-polish-paper-dismisses-court-ruling-on-lgbt-free-zone-stickers/>.

ZELDIN, W. Liechtenstein: Referendum Approves Act on Same-Sex Unions. In: *LIBRARY: LIBRARY OF CONGRESS* [online]. 23. 6. 2011 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.loc.gov/law/foreign-news/article/liechtenstein-referendum-approves-act-on-same-sex-unions/>.